

המכתה

לספר הקדוש

לקוטי מוהר"ן

על התורה ומועדי השנה

עם לקוטי התפלות

גליון 174

פרשת מסעי תשפ"ב

בין המצרים | האריז"ל זיע"א

לזכר עולם יהיה צדיק

לכבוד נשמת איש האלקים
רבינו האריז"ל
רבי יצחק לוריא
ב"ר שלמה זיע"א
ההילולא קדישא ביום ה' מנחם אב

לע"נ הרה"צ חו"פ
רבי אשר יעקב
בהגה"ק רבי רפאל זצוק"ל
נלב"ע כ"ד תמוז תשמ"ט
תנצב"ה

לרפואת
מלכה בת ברכה אסתר
לרפואה שלימה בקרוב

האזרה האודות

רבינו נחמן מברסלב
זיע"א

לחיורת באור הפרשה

עם תורה
דעתיקא סתימא

דעתידא
לאתנגליא
לעתיד-לבא

יו"ל בעז"ה ע"י
מכון אור האורות
רבינו נחמן מברסלב זיע"א
052.763.1800
B48148@gmail.com

פְּרַשְׁתַּת מִסְעֵי

גַּם עַל־יְדֵי 'עֲבוֹדַת־אֱלֹהִים' - נִמְנָע
ה'מָטֵר', כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (דְּבָרִים יא, טז-יז):
"וְעַבְדְּתֶם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְכוּ' וְלֹא יִהְיֶה
מָטֵר".

וּכְשֵׁאִין 'מָטֵר', אֵין 'שֶׁבַע', וּכְשֵׁאִין
'שֶׁבַע', אֵין 'שָׁלוֹם', כְּמוֹ שְׁפָתוֹב
(תְּהִלִּים עב, ג): "יִשְׂאוּ הָרִים שָׁלוֹם לְעַם", כְּמוֹ
שִׁפְרַשׁ רַש"י.

וּכְשֵׁאִין 'שָׁלוֹם', אֵזִי אֵין אִישׁ עוֹזֵר
לְחֵבְרוֹ, וְכֹל אֶחָד צָרִיךְ לְנַסֵּעַ
וּלְטַלְטֵל מִמְּקוֹם לְמְקוֹם בְּשִׁבִיל פְּרִנָּסוֹ.

גַּם ה'צְלוֹת' בָּא - עַל 'בְּטוֹל־תּוֹרָה', כְּמוֹ
שְׁפָתוֹב (ישעיה ה, יג): "גָּלָה עַמִּי מִבְּלִי
דַּעַת". וְעַל־יְדֵי 'עֲבוֹדַת־אֱלֹהִים', בָּא
'עֲצִירַת־גְּשָׁמִים', וּכְשֵׁ"אֵין קָמָה, אֵין תּוֹרָה"
(אָבוֹת פ"ג מ"ז).

ב.

(ח"א ריח)

דַּע: שְׁלִפְעָמִים בְּשִׁנְגָזָר עַל הָאָדָם חֶסֶד
וְשָׁלוֹם אֵיזָה גְזָרָה, וְ"אֶף־עַל־גֹּב
דָּאִיתוּ לָא חָזִי מְזֻלָּה חָזִי" (מְגִלָּה ג), וּמִחֲמַת־
זָה רוֹצֵה לְהַסְתִּיר עֲצָמוֹ, וּמִזָּה בָא שְׁלִפְעָמִים
פְּתָאָם הָאָדָם נוֹסֵעַ לְאֵיזָה מְקוֹם רְחוֹק - כְּדֵי
לְהַסְתִּיר עֲצָמוֹ.

וְאֶף־עַל־פִּי שְׂאִינוּ יוֹדַע מְזָה - עַם־כָּל־זָה
הַנֶּפֶשׁ יוֹדַעַת מְזָה, עַל־כֵּן בָּא
לֹא רִצּוֹן לְנַסֵּעַ לְשָׁם.

וּלְפַעְמִים בְּשִׁבָּא לְשָׁם, נִתְפָּרְסָם שָׁם
בִּיּוֹתָר, וְיֻכַּל לְהַזִּיק לֹא מְאֹד
חֶסֶד־וְשָׁלוֹם.

"אֱלֹה מִסְעֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל" (בַּמִּדְבָּר ל, א)

"וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת מוֹצְאֵיהֶם לְמִסְעֵיהֶם עַל־
פִּי ה', וְאֱלֹה מִסְעֵיהֶם לְמוֹצְאֵיהֶם" (בַּמִּדְבָּר ל, ב)
- עֲנִינֵי נְסִיעוֹת וְטַלְטוּלִים -

שִׁמְעַתִּי בְשֵׁם אֲדֹנָי־אֲבִי־זְמַנִּי (הַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב)
זִלְלָה־ה': כִּי כָל הַמְּסַעוֹת הֵיוּ מ'ב, וְהֵם אֶצֶל כָּל
אָדָם, מִיּוֹם הַיּוֹלָדוֹ עַד שׁוֹבוֹ אֶל עוֹלָמוֹ. וְלִהְיִין
זֶה: כִּי מִיּוֹם הַלְּדָה וְהוֹצֵאתוֹ מִרְחֹם אִמּוֹ, הוּא
בְּחִינַת יְצִיאַת־מִצְרַיִם כְּנֹדַע, וְאַחֲרֵי־כֵן נוֹסֵעַ
מִמְּסַע לְמְסַע, עַד בָּאוּ לְאֶרֶץ־הַחַיִּים הַעֲלִיּוֹנָה וְכוּ'.
וּבְיָדָאִי נִכְתְּבוּ הַמְּסַעוֹת בַּתּוֹרָה - לְהוֹרוֹת
הַדָּרָךְ הַיָּשָׁר לְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי, לִידַע הַדָּרָךְ אֲשֶׁר
יֵלֶךְ בוֹ כָּל יְמֵי חַיָּו, לְסַע מִמְּסַע לְמְסַע.

(דָּגֵל־מַחֲנֵה־אֶפְרַיִם, פְּרַשְׁתַּת מִסְעֵי, עֵין־שֵׁם)

א.

(ח"א מ)

אֵיתָא ב'עֲשָׂרָה־מְאֻמְרוֹת' (לְהַרְמ"ע מִפְּאֵנוּ -
מוֹבָא בִּילְקוּט־רְאוּבֵנִי פְּרַשְׁתַּת מִסְעֵי): "אֱלֹה
מִסְעֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל" (בַּמִּדְבָּר י, כח), בְּשִׁבִיל
שְׁחָטָאוּ ב'אֱלֹה אֶלְקִיךָ יִשְׂרָאֵל' (שְׁמוֹת לב, ד),
בְּשִׁבִיל־זָה יִסְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל".

נִמְצָא: כָּל ה'נְסִיעוֹת שֶׁל אָדָם, הוּא
בְּשִׁבִיל 'קַלְקוּל־הָאֱמוּנָה', הֵינּוּ
בְּחִינַת 'עֲבוֹדַת־אֱלֹהִים'. כִּי אִם הָיָה מְאֻמִּין
בְּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שְׁיֻכּוֹל הַקְּדוּשָׁה־בְּרוּךְ־הוּא
לְהַזְמִין לוֹ כָּל צָרָבוֹ, לֹא הָיָה נוֹסֵעַ שׁוֹם
נְסִיעָה.

וְזָה שְׁפָתוֹב בְּעֲבוֹדַת־אֱלֹהִים (ישעיה ל, כב):
"צֵא תֹאמַר לֹא". "צֵא" - זָה בְּחִינַת
נְסִיעָה וְטַלְטוּל'.

גַּם עַל־יְדֵי 'טַלְטוּל' - מִתְקַן אֶת הַטַּלְטוּל
שְׁגָרָם כְּבִיכּוֹל לְמַעְלָה, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב
(שָׁם כח, כ): "וְהַמְּסַכָּה צָרָה בְּהַתְּכַנֵּס".

ומזה היה הסתלקות צדיק גדול מאד, שפתאם רצה לנסע לארץ ישראל, והוא היה בעצמו יודע מזה שהיה צריך להסתיר עצמו, ונסע על המדינה והיה פרוסום גדול, ונסתלק באותו הדרך, וכן ארע בזמננו בסמוך השם יצילנו.

ג.

(ח"ב נו)

כְּשֵׁיִשׁ לְהָאָדָם לֵב, אִין שִׁיָּךְ אָצְלוּ מְקוֹם כָּלְל, כִּי אֲדַרְבָּא, "הוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם" וְכוּ' (בראשית רבה סח, ט). כִּי "הָאֱלֻקוֹת הוּא בְּלֵב" וְכוּ'.

נִמְצָא: מִי שֵׁיִשׁ לוֹ לֵב יִשְׂרָאֵלִי, אִין רְאוּי לוֹ לֵאמֹר שֶׁמְקוֹם זֶה אִין טוֹב לְפָנָיו, כִּי אִין שִׁיָּךְ אָצְלוּ מְקוֹם כָּלְל, כִּי אֲדַרְבָּא "הוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְאִין הָעוֹלָם מְקוֹמוֹ" (עין שיחות הר"ן קלט הש"ך לזה - מובא להלן).

ד.

(ח"ב סב)

"אֵלֶּה מַסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (במדבר לג, א). אִיתָא בַּמְדָּרָשׁ (מובא לעיל ח"א מ מספר עשרה מאמרות להרמ"ע מפאנו; מובא בילקוט ראובני פרשת מסעי): **"ש'מסעי בני ישראל, דהינו: הנסיעות שבני ישראל נוסעין ממקום למקום, הם מכפרין על אלה אלקיך ישראל"** (שמות לב, ד), הֵינוּ: עַל פְּגָם 'עֲבוּדָה-זָרָה'.

כִּי אָפְלוּ כְּשֵׁאִין עוֹבְדִין 'עֲבוּדָה-זָרָה' - יֵישׁ פְּגָם 'עֲבוּדָה-זָרָה'. כִּי 'קִלְקוּלֵי-הָאֱמוּנָה', הִיא גַם-כֵּן בְּחִינַת 'עֲבוּדָה-זָרָה'.

וּכְמוֹ שְׁמוּבָא (בְּשֵׁם הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב) עַל פְּסוּק (דְּבָרִים יא, טז): "וְסִרְתֶּם וְעַבַּדְתֶּם"

אֱלֻקִּים אַחֲרַיִם" - "שֶׁתַּכֶּה כְּשִׁפְרִים מֵהַשָּׁם-יִתְבָּרַךְ הוּא בְּחִינַת 'עֲבוּדָה-זָרָה'."

וְעַל-יַדִּי הִנְסִיעוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, נִתְכַפֵּר. וְ"כֹל-זָמַן שֵׁישׁ עֲבוּדָה-זָרָה בְּעוֹלָם, חֲרוּךְ-אֵף בְּעוֹלָם" (ספרי פרשת ראה; רש"י דברים יג, יח).

נִמְצָא: כְּשֶׁנִּתְכַפֵּר 'פְּגָם עֲבוּדָה-זָרָה' כִּנ"ל, נִמְתַּק ה'חֲרוּךְ-אֵף', וְנִמְשָׁךְ 'רַחֲמָנוּת'.

וְעַקֵּר 'רַחֲמָנוּת' הוּא: בְּבְחִינַת (בראשית מג, יד): **"וְאֵל שְׂדֵי יִתֵּן לָכֶם רַחֲמִים", "לָכֶם" דִּיקָא. שֵׁיִתֵּן לָנוּ ה'רַחֲמָנוּת', שֵׁימְסוּר ה'רַחֲמָנוּת' בִּיְדֵינוּ, שֶׁאֲנַחְנוּ בְּעַצְמָנוּ נִרְחַם עָלֵינוּ.**

וְאֲצִלְנוּ ה'רַחֲמָנוּת' בְּפְשִׁיטוֹת: לְהַתְרַפָּא מִן הַחֲלִי וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה. כִּי אָצְלוּ יִתְבָּרַךְ יְכוֹל לְהִיּוֹת, שֶׁגַם הַחֲוֹלָאֵת הַקְּשָׁה וְכֹל הַיְסוּרִין הֵם הַרַחֲמָנוּת שְׁלוֹ, כִּי בּוֹדָאֵי כָּל מַה שֶׁעוֹשֶׂה לְהָאָדָם, אָפְלוּ יְסוּרִין קָשִׁים, הַכֹּל הוּא רַק רַחֲמָנוּת. וְאִין אָנוּ מְבִינִים הַרַחֲמָנוּת שְׁלוֹ, וְאִין אָנוּ יְכוֹלִין לְקַבֵּל אוֹתוֹ - רַק שֵׁיִתֵּן בִּיְדֵינוּ הַרַחֲמָנוּת [מְבַאֵר בְּלִקוּטֵי-הַלְכוֹת, עֲרוּבֵי-תַחֲוּמִין ג].

וְזֶהוּ: 'יִשְׂרָאֵל' - רְאֵשֵׁי-תְבוּת: אֵל שְׂדֵי יִתֵּן לָכֶם רַחֲמִים - כִּי ה'רַחֲמָנוּת' נַעֲשָׂה, עַל-יַדִּי "מַסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", כִּנ"ל.

[לִקוּטֵי-הַלְכוֹת, עֲרוּבֵי-תַחֲוּמִין ג, א: בַּחֲל - אִי אֲפָשֶׁר לְזָכוֹת לְבַחֲינָה זו, בְּחִינַת "אֵל שְׂדֵי יִתֵּן לָכֶם רַחֲמִים", כִּי-אֵם עַל-יַדִּי נְסִיעוֹת וְטִלְטוּלִים, בְּחִינַת "אֵלֶּה מַסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל". אָבֵל בְּשֶׁבֶת - אֲדַרְבָּא! אֲסוּר לְנַסֵּעַ וְלַצֵּאת בַּדֶּרֶךְ, כִּי אַז מִתְגַּלֶּה ה'אֱמוּנָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ ה'רַחֲמָנוּת'.

וּבְשֶׁבֶת-קָדֵשׁ זֹכִיךְ לְבַחֲינַת 'רַחֲמָנוּת' הַזֶּה, בְּחִינַת 'רַחֲמִים רַבִּים' - כִּי אַז "כָּל דֵּינִין אֲתַכְפִּיךְ, וְעֵתִיקָא קַדִּישָׁא גְּלִי רַצוֹן דִּילֵיה" (זהר יתרו פח:), שֶׁהוּא בְּחִינַת 'רַחֲמִים דְּעֵתִיקָא',

שהוא בחינת 'רחמים רבים', בחינת 'רעוא דרעוין'. כי אז בשבת - ה'דעת' מתגלה, שהוא בחינת 'רחמנות' פנ"ל, כי עקר 'הארת הדעת' הוא בשבת, כמובא (לקוטי מוה"ר ח"א קיט). ענין בפינים באריכות: הלקה זו בני עליי שתי התורות של "אלה מסעי" הנ"ל, ח"א מ; וח"ב סב).

אף-על-פי שאז כבר היה מפרסם בעולם - הזהיר מאד לאנשיו שנסעו עמו: **"שיזהרו לבלי להודיע בשום מקום שהוא נוסע"**.

ולא ידעו בשום מקום שהיה, שהוא נמצא שם, כי נסע בהעלם בדרך הסוחרים.

ה.
(ח"ב עו)

"ישראל נעשים אדונים לבעליהם" (סנהדרין קד:). כי בכל מקום שבאין בגלות, בתחלה הם פבושים בגולה, אבל אחר-כך **"נעשים אדונים לבעליהם"** - כי פובשים את המקום ההוא שבאים שם בגולה. כי ישראל מרימין ומעלין, כל המקומות השפלים והנפולים.

כמו שאמרו רז"ל (מגלה ו): **"עתידין בתי תרטיאות וקרקסאות שילמדו בהן תורה ברבים, שנאמר (זכריה ט, ז): 'ונשאר גם הוא לאלקיננו וכו'"** - כי ישראל מעלין ומנשאים, כל המקומות הנפולים.

ועל-כן נקראין ישראל בגלות: "בני הגולה" (מדות פ"ג מ"א; ערובין קד: תענית כד. מגלה י. ועוד ועוד בלשון הז"ל) - כי אף-על-פי שאחר-כך נעשים אדונים, ומקימין ומנשאים ומעלין הכל, אף-על-פי-כן בתחלה הם בגלות, כי הם נע-ונד' בגלות.

ועל-כן נקראין: "בני הגולה" - כי זה אותיות 'גולה', ראשיתבות: **"ונשאר גם הוא לאלקיננו"** כי אחר-כך מעלין ומנשאים הכל, בבחינת: **"ונשאר גם הוא לאלקיננו"**.

ו.
(שבחי-ה'ר"ן א)

וכל נסיעותיו היו בפשיטות, בדרך אנשים פשוטים, בלי שום התנשאות ובלי שום פרסום.

ז.
(שיחות-ה'ר"ן ג)

כל הנסיעות שלו היו פלאות נשגבות ונעלמות מאד, כמו הנסיעה לקאמיניץ, ולנאווריטש, ולשאר יגראד, וכיוצא בהם המזכרים קצת בדברינו - כי היה לו בזה סודות נוראות מאד הנעלמות מעין כל חי.

וכמו שפעם-אחד בשבא מהדרך, מהדרכים הנזכרים לעיל, ספר איזה מעשה נוראה המבאר ב"ספורי-מעשיות" (מעשה ז מזבוב ועפ"ש), ואמר: "שזאת המעשה מבארת ענין הנסיעה שלו".

[כמו שהתחיל שם בהספור: **"ענה ואמר: אספר לכם כל הנסיעה שלי שהיה לי"**].

ובאמת הדבר סתום וחתום מאד, כי מי יוכל לעמד בסוד המעשיות שספר, או בסוד הנסיעות וההנהגות הנפלאות והנעלמות שלו.

ח.
(שיחות-ה'ר"ן פה)

אחד שאל אותו על ענין נסיעה לאיזה מקום: "אם יסע לשם"!

השיב לו: "כשרואה אדם נסיעה לפניו, אין לו להתעקש למנע מזה, לישב בביתו דוקא"! - כי בכל מקום שנוסע לשם, מתקן שם איזה דבר.

רק שיזהר להיות שמור מן העברה חס-
ושלום, אזי כל אדם מתקן בכל מקום
שנוסע לשם. אפלו איש פשוט לגמרי.

כי בכל מקום שבא לשם, עושה שם
בודאי איזה דבר שבקדשה, כי מתפלל
שם, ואוכל שם, ומברך על אכילתו לפניו
ולאחריו, וכיוצא בזה.

כי בודאי איש ישראלי אפלו הפחות-
שבפחותים, עושה כמה דברים
שבקדשה בכל מקום אשר הוא שם. ועל-כן
בודאי מכרח מן השמים להיות שם באותו
מקום דוקא, כדי שיתקן שם מה שהוא
דיקא צריך לתקן שם.

על-כן טובה לפניו מה שנודמן לו נסיעה
לשם, כי אולי יהיה מכרח לבוא
לשם "בששלאות של ברזל", וכמו שאמרו
רבותינו ז"ל על יעקב אבינו (שבת פט:).

וכל-זה [הנ"ל] דבר רבנו ז"ל, עם איש
פשוט לגמרי.

ט.

(שיחות-הר"ן קכב)

שמעתי בשמו שאמר: שאם לא היה
מתין בבטחון לישועת-השם,
כבר היה איש נוסע ומטלטל, כמו כל
הנוסעים ומטלטלים עצמם בשביל הפרנסה
בנהוג עכשו.

ואמר זאת לענין הנהגת-הבית בפרנסה
ומלבושים ושאר צרכי-הבית, שעל-
פירוב חסר לאדם הרבה וכו': שצריכין
להמתין לישועת-השם ו"לבלי לדחק את
השעה" (ערובין יג:) למלאות החפרון תבוא-
ומיד.

ואמר על-עצמו: שאם לא היה ממתין,
כגון פשהיה חסר לו איזה דבר וכו'
- היה צריך ללוות לעצמו ולהיות בעל-
חוב, עד שהיה מכרח להיות נוסע ומטלטל!
כמו שאנו יודעים ענין הנוסעים - שהם
מכרחים תמיד לפע על המדינה,
מחמת שהם תמיד בעלי-חובות וכו'.

וענין זה צריכים לידע מאד, כי לכל אדם
חסר הרבה וכו', וצריך להסתפק
במעוטי וכו'.

ואם נדמה לו שצריך מלבוש וכו' - אל
ידחק השעה ללוות ולהקיף ולהיות
בעל-חוב, אך ימתין עד שיבוא עתו.

וטוב לסבל דחק אפלו במזונות, וכל-שכן
במלבושים ודירות וכו', ולא להיות
בעל-חוב.

ומוטב שיהיה בעל-חוב לעצמו או לבני-
ביתו במלבושים, מלהיות בעל-
חוב להחנוני או לאחרים וכו'.

י.

(שיחות-הר"ן קלט)

ספר לי אחד מאנשיו: שפעם אחד ספר
לרבנו ז"ל: "שדברו לו איזה שדוד!"
- ואמר האיש הנ"ל לפניו ז"ל: "ששם אין
מקום לפניו!"

השיב לו [רבנו ז"ל]: כשיש להאדם לב של
ישראל, אין שיף אצלו 'מקום'
וכו'. כי ה'לב' הוא אלקות וכו' וכו'. (פנדפס
בלקוטי-תנינא סימן נ"ו - מובא לעיל).

יא.

(שיחות-הר"ן רפ)

לענין שהצדיקים נעים ונדים בדרך, אמר:
שיש נשמות נדחות שאינם יכולים

לְהַתְעַלּוֹת, כִּי אִם עַל־יְדֵי מַה שֶׁהַצַּדִּיק נָעַד-
וְנָדָּ.

וַיֵּשׁ צַדִּיק שְׂאִינוּ רוּצָה לְהִיזֵת נְעִי-וְנָדָּ,
אָבֵל אֶהְיֶה-עִלְפִּיכֶן הוּא נְעִי-וְנָדָּ
בְּבֵיתוֹ. הִינּוּ: מַה שֶׁהוּא הוֹלֵךְ הִנָּה וְהִנָּה
בְּבֵיתוֹ, זֶהוּ גַם-כֵּן בְּהִינֵת נְעִי-וְנָדָּ.

[לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן ח"א צב: עַל-יְדֵי מַה שֶׁאָדָם נְעִי-וְנָדָּ
בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, יְכוּל לְהַחֲיוֹת מֵתִים].

יב.

(חיי-מוהר"ן קיד)

וַיְהִי הַיּוֹם, בְּשַׁנַּת תַּק"ס, רָאָה רַבֵּנוּ ז"ל
בְּמָקוֹם שֶׁרָאָה וְהֵשִׁיג בְּמָקוֹם שֶׁהֵשִׁיג:
שֶׁהוּא צָרִיךְ לְקַבֵּעַ דִּירְתוֹ בְּקַהֲלַת
זְלַאטִיפְּאֵלִיעַ וְכוּ'.

וְהַלְשִׁין עַל רַבֵּנוּ ז"ל וְכוּ', עַד שֶׁעָשָׂה
מַחְלָקַת גְּדוֹל עַל רַבֵּנוּ ז"ל. וּמֵאֵז
וְהַלְאָה נִתְעוֹרַר הַמַּחְלָקַת הַגְּדוֹל מְאֹד, עַד
שֶׁכִּמְעַט כָּל הָעִיר כְּפֹה חֲלָקוֹ עַל רַבֵּנוּ ז"ל.

וְגִדְל עֵצִים הַמַּחְלָקַת שֶׁהָיָה עָלָיו שָׁם, וְגִדְל
הַיִּסוּרִין שֶׁהָיוּ לוֹ שָׁם, אִי-אֶפְשָׁר
לְשַׁעַר וּלְסַפֵּר, כִּי יֵשֵׁב שָׁם כְּמוֹ עַל קוֹצִים
מִמֶּשׁ וְכוּ' וְכוּ'.

אֲךָ מֵעַת הַנִּלְכָּה, שֶׁנִּכְנַס רַבֵּנוּ ז"ל
לְזַלְאֵטִיפְּאֵלִיעַ סְמוּךְ לְגִבּוֹלוֹ שְׂתֵי
פָרְסָאוֹת, וְגַם עַל-יְדֵי רַבּוּי הַמַּלְשִׁינוֹת כְּנִלְכָּה,
עַל-יְדֵי-זֶה נִתְעוֹרַר הַמַּחְלָקַת הַגְּדוֹלָה, עַד
שֶׁבָדוּ עָלָיו כְּזָבִים אֲשֶׁר לֹא עָלְתָה עַל דַּעְתּוֹ.

וְרַבֵּנוּ ז"ל אָמַר: "שֶׁהוּא מְכַרְחָה לִישֵׁב שָׁם
מִן-הַשָּׁמַיִם, כִּי הוּא מִתְקַן שָׁם
חֲטָא שֶׁל 'יְרַבְעָם בֶּן נִבְטָא'!" וְכוּ'.

גַּם אָמַר אֲזִי: בְּשֵׁם שֵׁישׁ עָרִים לְמַטָּה, בְּךָ
יֵשׁ עָרִים לְמַעְלָה.

וְאָמַר אֲזִי הַתּוֹרָה שֶׁל "אֵלֶּה מַסְעֵי בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל", הַמּוֹבָא בְּלְקוּטֵי-תַנְיָנָא
סִימֵן ס"ב, שֶׁמְדַבֵּר שָׁם מ'תְּקוּן חֲטָא עֲבוּדָה-
זָרָה, לְכַפֵּר עַל "אֵלֶּה אֱלֹקֵיךָ יִשְׂרָאֵל", עַל-
יְדֵי "מַסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל". וְשָׁם הוּא רַק רִמָּז
בְּעִלְמָא מַעֲנִין זֶה שֶׁל 'יְרַבְעָם בֶּן נִבְטָא' הַנִּלְכָּה.

יג.

(חיי-מוהר"ן קכ)

בְּוֹדָאֵי אֵין שׁוּם אָדָם יוֹדֵעַ תַּכֵּן פּוֹנוֹת
נְסִיעוֹתָיו הַקְּדוּשִׁים (שֶׁל רַבֵּנוּ ז"ל).

יד.

(חיי-מוהר"ן קכא; קנה)

"אֵלֶּה מַסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (בַּמִּדְבָּר לֵג, א).
אֲשֶׁרִי הַזִּזְכָּה וְיִזְכָּה לִידַע סוּד אֶחָד
מִנְסִיעוֹתָיו הַפְּלִיאוֹת מְאֹד, שֶׁלֹּא הָיָה לָהֶם
שׁוּם טַעַם עַל-פִּי פְּשׁוּט.

וְאָמַר בְּעַת שֶׁנִּסְעַת לְנְאוּרִיטְשׁ: "אֵלֶּה הָיוּ
הָעוֹלָם יוֹדְעִים עֲנִין נְסִיעָתִי, הָיוּ
מְנַשְׁקִים הַפְּסִיעוֹת שְׁלִי. בְּכֹל פְּסִיעָה
וּפְסִיעָה שֶׁל נְסִיעָתִי, אֲנִי מְכַרְיַע אֶת כָּל
הָעוֹלָם כְּלוֹ לְכַהֲזָכוֹת!"

טו.

(חיי-מוהר"ן קכח)

פְּעַם-אַחַת הָיָה מְסַפֵּר בְּשִׁבְת־שִׁירָה,
מַעֲנִין: שְׁבִימִים הַקּוֹדֵמִין הָיָה
נוֹסֵעַ עַל הַמְּדִינָה בְּעֵתִים הַלְלוֹ, וְהָיָה אוֹמֵר
שָׁם תּוֹרָה נִפְלְאָה וְכוּ'.

וְהָיָה מְסַפֵּר בְּמַתְגַּעְגַּע, וְאָמַר: (א)
שֶׁכְּשֶׁהָיָה יוֹשֵׁב עַל הָעֵגְלָה - הָיָה
עֲנִין מִיחָד. (ב) וְכִשְׁהָיָה בָּא לְעִיר שֶׁנִּסְעַת לָשָׁם
וַיֵּצֵאוּ לְקַרְאָתוֹ וַעֲשׂוּ לוֹ כְּבוֹד - הָיָה נַעֲשֶׂה
עֲנִין אַחֵר. (ג) כְּשֶׁנִּכְנַס אֶל הָעִיר - הָיָה עֲנִין

אחר. ד) כְּשֶׁאָמַר תּוֹרָה שָׁם - הִיָּה עֲנִיָן אַחֵר.
ה) אַחֲר־כֵּן כְּשֶׁקָּבַל מְעוֹת - הִיָּה עֲנִיָן אַחֵר.

וְחָשַׁב כִּי־צָא בָּזָה כַּמָּה עֲנִיָנִים - שֶׁבְּכָל פַּעַם הִיָּה עֲנִיָן אַחֵר.

וְהַמּוֹבָן מְדַבְּרִיו: שֶׁהִיָּה לוֹ בְּעֲנִיָן הַנְּסִיעָה, עֲבוּדָה מִיַּחַדָּת נִפְלְאָה וְנוֹרָאָה מְאֹד, בְּכָל עֲנִיָן בְּפִנְי־עֲצֻמוֹ, הֵן בְּהַנְּסִיעָה, הֵן בְּהַכְּבוֹד וְכוּ' וְכוּ'.

טז.

(חיי-מוהר"ן קנו)

אָמַר: הַמְּקוֹם שֶׁלִּי הוּא רַק אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, מָה שָׂאֲנִי נוֹסֵעַ אֲנִי נוֹסֵעַ רַק לְאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, וְלִפִּי שָׁעָה אֲנִי רוֹעֵה בְּבִרְסֻלָּב וְכִי־צָא!

יז.

(חיי-מוהר"ן קצה)

צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ מֵהַשָּׁם־יִתְבָּרֵךְ: "שִׁיזְכָּה לְכוּן רְצוֹנֵנוּ יִתְבָּרֵךְ, לְעֲשׂוֹת רַק מָה שֶׁהוּא יִתְבָּרֵךְ הַפֶּץ!"

אָבֵל כְּשֶׁזּוֹכִין שְׁמַתְנוּצֵץ לוֹ הָאָרֶה, וְזוֹכָה לְדַעַת מָה הוּא עוֹשֶׂה - אֲזִי טוֹב לוֹ בְּיוֹתֵר שֶׁנִּפְתָּחוּ לוֹ כָּל הַשָּׁמַיִם וְכָל הַחֻכְמוֹת, וְהַשָּׁם־יִתְבָּרֵךְ מֵרָאָה לוֹ מָה הוּא עוֹשֶׂה וְכוּ'.

וְאֵז כְּשֶׁזּוֹכָה לְרֹאוֹת מָה שֶׁהוּא [הַשָּׁם־יִתְבָּרֵךְ] עוֹשֶׂה בְּעוֹלָם - אֲזִי בּוֹדְאֵי הַשָּׁם־יִתְבָּרֵךְ שׁוֹמְרוֹ מְלַחֲכֵשׁל חֶסֶד־וְשָׁלוֹם.

וְזָה בְּחִינַת: "וְהַמְּשֻׁכְּלִים יִזְהִרוּ בְּזֹהַר הָרְקִיעַ" (דניאל יב, א) - כִּי עַל־יְדֵי הַשְּׁכָל וְהַחֻכְמָה שְׁמַתְנוּצֵץ וּמִזְהִיר, עַל־יְדֵי־זָה נִפְתָּחִין הַשָּׁמַיִם וְהָרְקִיעִין, כִּי "כָּל־מִן בְּחֻכְמָה עֲשִׂיתָ" (תהלים קד, כד).

וְאֵז כְּשֶׁמִּזְהִיר וּמַתְנוּצֵץ ה'שְׁכָל, וְנִפְתָּחִין הָרְקִיעִין, בְּחִינַת "וְהַמְּשֻׁכְּלִים

יִזְהִירוּ" וְכוּ' - אֵז הוּא יוֹדֵעַ מָה הוּא [הַשָּׁם־יִתְבָּרֵךְ] עוֹשֶׂה, וְאֵז הוּא נִשְׁמָר מִמְּכַשׁוֹל חֶסֶד־וְשָׁלוֹם.

וְזָה בְּחִינַת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל רְאִשֵׁי־תְבוֹת שֶׁל זֶה הַפָּסוּק: "וְהַמְּשֻׁכְּלִים יִזְהִירוּ בְּזֹהַר הָרְקִיעַ", שֶׁהֵם רְאִשֵׁי־תְבוֹת: "יִוָּה" - שֶׁזָּה בְּחִינַת הַשָּׁם־הַקְּדוֹשׁ הַמְּסֻגָּל לְשִׁמְרָה (הָאֲרִיז"ל).

כִּי עַל־יְדֵי בְּחִינַת "וְהַמְּשֻׁכְּלִים יִזְהִירוּ" - עַל־יְדֵי־זָה הוּא נִשְׁמָר מִמְּכַשׁוֹל כַּנֵּ"ל, שֶׁזָּה בְּחִינַת שָׁם הַנֵּ"ל, שֶׁהוּא שְׁמִירָה לְהוֹלְכֵי־דָרֶךְ מִנְּזֻלָּן וְרוֹצֵחַ, כַּמּוֹבָא אֶצֶל 'תַּפְּלַת־הַדָּרֶךְ' (שַׁעֲרֵי־צִיּוֹן, סֵדֶר תַּפְּלַת־הַדָּרֶךְ).

וְהוּא יוֹצֵא מֵהַפָּסוּק (תהלים צא, יא): "כִּי מִלֵּאכֶיז יִצְוָה לָךְ", שֶׁסּוֹפֵי־תְבוֹת "יִוָּה" כַּמּוֹבָא שָׁם (בְּשַׁעֲרֵי־צִיּוֹן).

יח.

(חיי-מוהר"ן רד)

תָּמָה עַל־עֲצֻמוֹ, עַל שֶׁעוֹשֶׂה תָּמִיד דְּבָרִים מְשֻׁנִּים וְנִפְלְאִים מִדַּעַת בְּנֵי־אָדָם? - עַל אֲשֶׁר הוּא תָּמִיד נֶעֱזָוֵד מִמְּקוֹם לְמְקוֹם?

וְכֵּה הִיָּה חֶסֶד לוֹ בְּמַעֲדוֹעַד־יוֹקֵעַ? - הִיָּה רְאוּי לוֹ לִישֵׁב שָׁם תָּמִיד, כִּי שָׁם הִיָּה יוֹשֵׁב בְּשִׁלּוֹה וְהַשְּׁקֵט.

וְהוּא לֹא רָצָה לִישֵׁב בְּשִׁלּוֹה, וְנָסַע מִשָּׁם וְקָבַע דִּירָתוֹ בְּזִלְאֵטִיפְאֵלִיעַ, וְהִיָּה לוֹ שָׁם מַחְלֻקַת גְּדוֹל וְיִסּוּרִים גְּדוֹלִים מְאֹד.

וְנָסַע מִשָּׁם וְקָבַע דִּירָתוֹ בְּבִרְסֻלָּב. אַחֲר־כֵּן בָּזָה הַקּוּץ, נָסַע מִבְּרְסֻלָּב, וְקָבַע דִּירָתוֹ בְּאוֹמֵן וְכוּ'.

יט.

(חיי-מוהר"ן רי)

בְּאוֹמֵן דְּבַר עֲמֵי מַעֲנֵן נְסִיעָתוֹ, וְאָמַר לִי
אִז: "יֵשׁ דֶּרֶךְ בְּזֶה מִבֵּית לַחוּץ,
וּמִשָּׁם אֶל הַהָר, וּמִשָּׁם לְסַבֵּב דֶּרֶךְ הַנְּהַר
הַקָּטָן וְהַגָּשֵׁר, וּמִשָּׁם לְבֵית רַבִּי שְׁמַעוֹן,
וּמִשָּׁם לְבֵית רַבִּי זְלִיג, וּמִשָּׁם לְאוֹמֵן, כִּי
בְּדֶרֶךְ זֶה יֵצֵא לְאוֹמֵין" וְכוּ'.

הִינֵנו: כִּי עַל הַיָּד שֶׁהִיָּה אֶצֶל הַמְּלֶכֶה
הַמְּבֹאֵר בְּהַמְעֵשָׂה שֶׁל הַבַּעַל-
תְּפִלָּה - שֶׁם הָיוּ מִצְרִיין כָּל הַדְּרָכִים
שֶׁבַעֲזוֹלָם, עַל-כֵּן אָמַר: "שָׁגַם יֵשׁ דֶּרֶךְ בְּזֶה".

כְּלוֹמַר: שֶׁבּוֹדֵאֵי גַם דֶּרֶךְ זֶה הִיָּה מִצְרִי
שֶׁם עַל אוֹתוֹ הַיָּד! - הִינֵנו:
מִהַבֵּית לַחוּץ, וּמִשָּׁם לְהָהָר, וּמִשָּׁם לְהַבְּתִים
הַנִּל, וּמִשָּׁם לְאוֹמֵן.

אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁיִּזְכֶּה לְהַבִּין זֹאת לְעֵתִיד, כִּי
בַּעֲנֵן נְסִיעָתוֹ, יֵשׁ סוּדוֹת נוֹרְאוֹת
בְּכָל פְּסִיעָה וּפְסִיעָה, כִּי בְּכָל נְסִיעוֹתָיו
הַקְּדוּשׁוֹת יֵשׁ רִזִּין עֲלָאין גְּבוּהִים מְאֹד,
מִכָּל-שָׁכֵן בְּנְסִיעָה הָאֲחֵרוֹנָה הַזֹּאת שֶׁנִּסְעַ
לְהַסְתַּלַּק שָׁם וְכוּ'.

כ.

(חיי-מוהר"ן תקמג)

כַּמּוּזָה פְּעָמִים הָיָה מְדַבֵּר הַרְבֵּה עִמָּנוּ
וְהִזְהִיר אוֹתֵנוּ מְאֹד: לְקַרֵּב נַפְשׁוֹת
לְהַשְׁמִיטָבְרָה, לְהַשְׁתַּדֵּל לְדַבֵּר הַרְבֵּה עִם
בְּנֵי-אָדָם, כִּדִּי לְעוֹרְרֵם וּלְהַשִּׁיבֵם לְקַרְבָּם
לְהַשְׁמִיטָבְרָה וְכוּ'.

וְגַם הָיָה רְצוֹנוֹ: שֶׁיִּסְעוּ נְסִיעוֹת בְּשִׁבְלֵי-
זֶה, כִּדִּי לְדַבֵּר עִם בְּנֵי-אָדָם.

כא.

(לְקוּטֵי-הַלְכוֹת, פְּקוּדוֹן ה, לט)

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהֶאֱמִין: שֶׁעַקֵּר כּוֹנֵן
הַשָּׁם-יִתְבָּרָךְ מֵה שֶׁמְסַבֵּב שִׁסְעַ
הָאָדָם, הוּא רַק בְּשִׁבְלֵי 'שְׁלֵמוֹת-הַתּוֹרָה'.

הִינֵנו: שֶׁהָאָדָם צְרִיךְ לְצֵאת מִבֵּיתוֹ לִילֵךְ
אוּ לְנַסֵּעַ לְמִקּוֹם-אַחֵר, כִּדִּי שִׁיּוּבֵל
לְהַתְּוַעַד עִם אָדָם אַחֵר, אוּ עִם כַּמּוּזָה אֲנָשִׁים,
לְדַבֵּר עִמָּהֶם מִהַתְּכַלִּית הָאֱמֵתִי וְהַנְּצַחִי,
שֶׁיַּעוֹרְרוּ זֶה אֶת זֶה אֶל הָאֱמֵת-לְאֱמֵתוֹ, "כִּי
זֶה כָּל הָאָדָם" (קַהֲלַת יב, ג).

וְכָל-אָדָם צְרִיךְ לְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בִּירְאֵת-
שָׁמַיִם בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת, וְעַל-
כֵּן מְסַבֵּב הַשָּׁם-יִתְבָּרָךְ שֶׁיִּלְךְ וְיִסְעַ הָאָדָם,
הַכָּל רַק בְּשִׁבְלֵי-זֶה.

וְרַק זֶה יְדוּעַ: שֶׁכָּל הַדְּבָרִים שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם,
בְּהַכְרַח שֶׁיִּתְלַבְּשׁוּ בַּמּוּזָה שֶׁמִּתְלַבְּשִׁים,
וְהַקְּלָפָה קוֹדֶמֶת לְפָרִי, עַל-כֵּן עַל-פִּי-רַב
מִתְלַבְּשִׁים הַנְּסִיעוֹת וְהַטְּלָטוּלִים בְּעַסְקֵי חַל.

אֲבָל הַחֲפֵץ בְּאֱמֵת, צְרִיךְ לְשׁוֹם לְבוֹ לְשֶׁרֶשׁ
הַדְּבָר שֶׁבִּקְדָּשָׁה, עַל-כֵּן צְרִיךְ כָּל
אֶחָד לְשׁוֹם לֵב לְהֶאֱמִין: שֶׁעַקֵּר נְסִיעָתוֹ
וְטְלָטוּלוֹ, כִּדִּי שֶׁיִּתְוַעַד עִם בְּנֵי-אָדָם, אוּלֵי
יּוּבֵל לְדַבֵּר עִמָּהֶם דְּבָרֵי אֱמֵת, אוּ שֶׁיִּקְבְּלוּ
הֵם מִמֶּנּוּ, אוּ שֶׁיִּקְבְּלֵם הוּא מֵהֶם, אוּ שֶׁיִּקְבְּלוּ
וְיֵאִירוּ זֶה בְּזֶה, בְּבַחֲיִנַת (תְּרַגּוּם יִשְׁעִיָה ג, ג):
"וּמִקְבָּלִין דִּין מִן דִּין".

כִּי בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ נִקְדָּה-טוֹבָה,
וְצְרִיכִין לְקַבֵּל הָאֲרָה מִמֶּנּוּ, לְהֵאִיר
בְּנַפְשׁוֹ לְבַל יִישָׁן אֶת יָמָיו שְׁנַת עוֹלָם חֶסֶ-
וְשָׁלוֹם וְכוּ', וְזֶה עַקֵּר שֶׁרֶשׁ כָּל הַנְּסִיעוֹת
שֶׁבַעֲזוֹלָם.

כב.

(עלים-לתרופה, ג' דברים ת"ר)

כִּמְהָ חֲסָדִים וְנִפְלְאוֹת פְּלִאֵי-פְּלִאוֹת,
רְאִיתִי בְּנִסְיֵעוֹת הָאֱלֹהִים הַנוֹגְעִים
לְעַנְיָנֵנוּ.

אֲשֶׁר בְּשִׁבִיל עֶסֶק אֶחָד מִפְּלִיָּזָה, וְלִדְבַר
דְּבַר-תּוֹרָה אֶחָד, עִם אִישׁ אֶחָד,
שֶׁדִּבַּרְתִּי בְּכָל הַנְּסִיעוֹת הָאֵלֶּיךָ - בְּיָדַי בְּדָאִי
כָּל טַלְטוּלֵי הַקֶּשֶׁה עָלַי מְאֹד מְאֹד, אֲשֶׁר אֵין
לְשֹׁעַר, וְכָל רַבּוּי הַהוֹצָאוֹת וְהַבְּלוּלִים וְכוּ'.

כג.

(ספר-המדות, עניני נסיעה וטלטול)

[א] מִי שֶׁאֵין לוֹ בְּנִים, יִקְבַּל עַל-עַצְמוֹ גְּלוּת
(בְּנִים ל"ח).

[ב] עַל-יְדֵי רְדִיפַת שְׁלוֹם, מֵצִיל אֶת בְּנָיו
מִמִּיתָה וּמִגְּלוּת. (בְּנִים ע"ב; שְׁלוֹם י"ז).

[ג] כָּל הַדְּרָכִים שֶׁאָדָם הוֹלֵךְ בָּהֶן, הַכֹּל
מִהַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ וְהֵם רְצוֹן-הַשֵּׁם. אֲבָל אֵין לָךְ
אָדָם שֶׁיִּבִּין אֶת דְּרָכָיו, אֲלֵא מִי שֶׁהוּא עָנּוּ
(דְּרָךְ ט).

[ד] עַל-יְדֵי נְסִיעַת הַדְּרָכִים, הָאָדָם נַעֲשֶׂה
מִבֵּין (דְּרָךְ ח"ב ד).

[ה] הַמְּקַבֵּל גְּלוּת עַל-עַצְמוֹ, הוּא סְגוּלָה
לְהַרְיוֹן (הַרְיוֹן ו).

[ו] עַל-יְדֵי הַנְּסִיעָה שְׁנוֹסְעִים מִכַּפָּר לְכַפָּר
וּמַעִיר לְעִיר, דְּבָרָיו אֵינָם נִשְׁמָעִים (הַתְּנַשְׁאוֹת
טז).

[ז] עַל-יְדֵי הַטְּלָטוּל, זוֹכִין לְשֵׁם-טוֹב (טַלְטוּל
ח"ב א).

[ח] עַל-פִּי-רַב, הִירָאִים פְּרֻנְסָתָם בָּא, עַל-
יְדֵי טַלְטוּלִים (טַלְטוּל ח"ב ב).

[ט] לְפַעְמִים, הַצְּדִיק בָּא לְטַלְטוּלִים, כְּדֵי
שְׂיָבֵא לְעוֹלָם-הַבָּא, וַיִּזְכֹּר כָּל הַמְּקוֹמוֹת
שֶׁהָיָה בָּהֶם, וְעַל-יְדֵי-זֶה יָבֵאוּ טוֹבוֹת לְאֵלֶּיךָ
הַמְּקוֹמוֹת (טַלְטוּל ח"ב ג).

[י] לָאוּ בְּכָל-מְקוֹם אָדָם זוֹכֵה לְסַגֵּל תּוֹרָה
וּמַעֲשֵׂים-טוֹבִים. בְּשִׁבִיל-זֶה הַקְּדוּשָׁה-בְּרוּךְ-
הוּא מְסַבֵּב סְבוּבִים, שְׂיֵצֵא זֶה הָאָדָם מִמְּקוֹם
הַזֶּה לְמְקוֹם אֲחֵר (טַלְטוּל ח"ב ד).

[יא] לְפַעְמִים נִתְחַיֵּב אָדָם אֵיזְהוּ גְּלוּת,
וְנִתְחַלֵּף לוֹ עַל אֵיזְהוּ חוֹלְאָת (טַלְטוּל ח"ב ה).

[יב] הַשּׁוֹכֵחַ דְּבַר אֶחָד מִתְּלֻמוּדוֹ, גוֹרֵם גְּלוּת
לְבָנָיו, וּמִזְרִידֵין אוֹתוֹ מַגְדֵּלְתוֹ (לְמוּד כג).

[יג] הַמְּזַמֵּן עֲבוּרִים בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ וּמִשְׁמַשׁ
עָלָיו, גוֹרֵם גְּלוּת לְבָנָיו (צְדָקָה כה).

[יד] טַלְטוּל הַצְּדִיקִים, לְפַעְמִים הוּא בְּשִׁבִיל
לְגְלוּת אֵיזָה צְדִיק נִסְתָּר (צְדִיק קסו).

[טו] הַשְּׂכָרוֹת, גוֹרֵם גְּלוּת (קָרִי ח"ב א; שְׂכָרוֹת
ח"ב ב).

[טז] גְּלוּת, מְכַפֶּרֶת עַל הַכֹּל (תְּשׁוּבָה ז).

[יז] מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בֵּית-הַכֶּנֶסֶת, וְאֵינוֹ נִכְנֵס
לְשֵׁם לְהַתְּפַלֵּל, גוֹרֵם גְּלוּת לְבָנָיו (תְּפִלָּה לו).

כד.

(לְקוּסֵי-הַלְבוּת, בְּרִפְתֵי-הַמְּזוֹן וּמִים-אֲחֻרוּנִים ה, ה"ח)
עַל-יְדֵי שֶׁהָיָה הַמְּשַׁכֵּן עִם הָאָרוֹן וְהַלְוִיֹּת
בְּעֶצְמָן עִם כָּל יִשְׂרָאֵל - נָעִים
וְנָדִים בְּמִדְבָּר, עַל-יְדֵי-זֶה דִּיקָא בְּרָרוּ וְהָעֵלּוּ
בְּכָל פֶּעַם, אֶת הַתּוֹרוֹת הַנְּפֹלוֹת, לְשֶׁרֶשֶׁן,
עַד שֶׁנִּתְתַּקְּנוּ וְנַעֲשׂוּ תּוֹרָה אֲמִתִּית.

שֶׁזָּהוּ בַּחֲנִינָת כָּל מַצּוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה,
שֶׁנֶּצְטוּוּ בְּכָל פֶּעַם בְּמִדְבָּר בְּאֶהָל
מוֹעֵד, שֶׁזָּכּוּ לָזֶה בְּכָל פֶּעַם עַל-יְדֵי שֶׁבְּרָרוּ
וְהָעֵלּוּ בְּכָל פֶּעַם תּוֹרוֹת הַנְּפֹלוֹת לְשֶׁרֶשֶׁן.

וְעַל־כֵּן נִכְתְּבוּ כָּל מַסְעוֹת שְׁלֵהֶם בַּתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בַּמִּדְבָּר לֵג, א): "אֵלֶּה מַסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" - כִּי מִכָּל הַמַּסְעוֹת שְׁלֵהֶם נַעֲשֶׂה תּוֹרָה.

וְעַל־כֵּן נֹאמֵר (יחזקאל יא, טז): "כִּי הִפְּיִצוּתִים בְּגוֹיִם וְכִי זָרִיתִים בְּאַרְצוֹת וְאֵהִי לָהֶם לְמִקְדָּשׁ מְעֻט". וְדָרְשׁוּ רַז"ל (מַגִּלָּה כט): "אֵלֹהֵי בְּתֵי־כְנָסִיּוֹת וּבְתֵי־מִדְרָשׁוֹת".

כִּי כְּשֶׁזֹּכֵינּוּ בַּגְּלוּת לְהַרְבִּיץ תּוֹרָה אֲמִתִּית בְּיִשְׂרָאֵל, וְלִקְבַע בְּתֵי־כְנָסִיּוֹת וּבְתֵי־מִדְרָשׁוֹת לְעֶסֶק בָּהֶם בַּתּוֹרָה - נַעֲשֶׂה עַל־יְדִיָּזָה תַקּוּן גָּדוֹל, כִּי עַל־יְדִיָּזָה חוֹזְרִים לְתַקּוּן פְּגַם הַחֲרָבָה, וְעוֹסְקִים בְּתַקּוּן בְּנִינּוֹ.

כִּי כָּל הַגְּלוּיּוֹת שֶׁיִּשְׂרָאֵל גּוֹלֵינּוּ מֵאַרְצֵי־יִשְׂרָאֵל וּמִטְּלָטְלִין וְנָעִים וְנָדִים בְּחוּץ־לְאֶרֶץ - כּוֹנְנֵתוּ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ לְטוֹבָה, כְּדֵי שֶׁעַל־יְדִיָּזָה דִּיקָא יִבְרָרוּ וַיַּעֲלוּ יִשְׂרָאֵל הַתּוֹרָה הַנְּפֹלוֹת.

שִׁיבְרָרוּ אוֹתָם בְּכַח הַצְּדִיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, שֶׁהֵם יְכוּלִים לְבָרְרָם וּלְהַעֲלוֹתָם הַתּוֹרָה, מִבְּחִינַת גְּלוּת וּטְלָטוּל, לְבְּחִינַת בֵּיתָא, בְּחִינַת הַבֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, עַל־יְדֵי שְׁעוֹסְקִים לַעֲשׂוֹת יְשִׁיבוֹת קְדוּשׁוֹת, וְלִקְבַע בְּתֵי־מִדְרָשׁוֹת לְעֶסֶק בָּהֶם בַּתּוֹרָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת מִקְדָּשׁ־מְעֻט כַּנ"ל, וְכו'. עַד שֶׁנִּזְכָּר עַל־יְדִיָּזָה שִׁיבְנָה הַבֵּית־הַמִּקְדָּשׁ עַל מְכוּנּוֹ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן.

כה.

(לְקוּטֵי־הַלְכוֹת, עֲרוּבֵי־תַחֲוָמִין ה, יד)
כָּל הַטְּלָטְוִלִים שֶׁל כָּל אָדָם, הֵם בְּחִינַת גְּרוּשׁ וְגָלוּת, שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ג, כד): "וַיַּגְרֶשׁ אֶת הָאָדָם" וְכו', עַל־

יְדֵי חֲטָא אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכוּ כָּל גְּלוּיּוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁהוֹלְכִין מִטְּלָטְלִין נַע וְנָד מִגּוֹלָה אֶל גּוֹלָה, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁכוּ כָּל הַגְּלוּיּוֹת וְהַטְּלָטְוִלִים, בְּפִרְטֵיּוֹת שֶׁל כָּל אָדָם וְאָדָם שֶׁמִּכְרַח לִילֵךְ בְּדַרְכֵים וְלִהְיוֹת נַע וְנָד וּמִטְּלָטְל.

וְהַכֹּל בְּשִׁבִיל 'בְּרוּר־הָאֱמוּנָה' שֶׁנִּתְקַלְקְלָה מִ'חֲטָא אָדָם־הָרָאוּן, וְעַל־יְדֵי חֲטָאֵי כָּל הַדּוֹרוֹת. וְכַמְבָּאָר בְּדַבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל בַּתּוֹרָה "אֵלֶּה מַסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" וְכו' (ח"א מ): "שֶׁכָּל הַנְּסִיעוֹת וְהַטְּלָטְוִלִים, הֵם מִחֲמַת פְּגַם־אֱמוּנָה", עֵינֵי־שָׁם.

כו.

(לְקוּטֵי־הַלְכוֹת, רֵאשִׁית־הַגָּז ה, טו-טז - עַל־פִּי לְקוּטֵי־מִוֶּהֲרָן ח"א יב, תַּהֲלָה לְדוּד')

"אֵלֶּה מַסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" וְכו' (בַּמִּדְבָּר לֵג, א). כָּל הַטְּלָטְוִלִים וְהַנְּסִיעוֹת שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, הֵם בְּשִׁבִיל 'בְּרוּר הַהֲלָכוֹת', שֶׁהֵם בְּחִינַת רַגְלֵי־הַקְּדוּשָׁה, בְּחִינַת "הַלִּיכוֹת עוֹלָם" (תְּבַקּוּק ג, ז), כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל (נִדָּה עג. על תְּבַקּוּק הַנִּל): "אֵל תִּקְרִי הַלִּיכוֹת, אֵלָּה הַלְכוֹת".

כִּי עִקַּר ה'הַלְוִי־דִקְדוּשָׁה', לִילְוֵה וּלְהַתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ - הוּא עַל־יְדֵי ה'הַלְכוֹת הַקְּדוּשׁוֹת' שֶׁל הַתּוֹרָה וְכו'.

וְעַל־כֵּן הֲצַרְכוּ יִשְׂרָאֵל לְטְלָטְל עֲצָמָן וּלְנַסֵּעַ בַּמִּדְבָּר כָּל הַמַּסְעוֹת, בְּשִׁבִיל לְהַגְבִּיחַ וּלְהַרִים וּלְבָרַר כָּל הַהֲלָכוֹת שֶׁנִּפְלְאוּ עַל־יְדֵי חֲטָא אָדָם־הָרָאוּן וְדוֹרוֹת־הָרָאוּשִׁינִים, שֶׁפָּגְמוּ בְּהַלְכוֹת וְכו'.

וּבְשִׁבִיל־זֶה הָלְכוּ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה, וְנָסְעוּ בְּרַגְלֵיהֶם מִמְּקוֹם לְמְקוֹם - לְבָרַר וּלְהַעֲלוֹת ה'הַלְכוֹת' מִנְּפִילָתָם, בְּגִדְל כַּחוֹ שֶׁל מִשָּׁה

רַבְּנוּ, וְעַל־כֵּן קָבְלוּ בְּכָל פְּעַם ה'הִלְכוֹת הַתּוֹרָה' בְּהִלְיָכְתֶּם בַּמִּדְבָּר, כְּפִי מַה שְּׁזָכְרוּ לְבָרֵךְ בְּכָל־פְּעַם.

וְזֶה בְּחִינַת (בַּמִּדְבָּר לֵג, ב): **"וַיִּכְתַּב מֹשֶׁה אֶת מוֹצְאֵיהֶם לְמַסְעֵיהֶם עַל פִּי ה'** וְכו' - **"וַיִּכְתַּב" דִּיקָא.** כִּי כְּשֶׁזָּכִין לְבָרֵךְ ה'הִלְכוֹת שֶׁל תּוֹרָה שְׁבַע־לִפְּהָ' שְׁנִפְּלוּ, וּמַעֲלִין אוֹתָם, וְחוֹזְרִין וְעוֹשִׂין מֵהֶם 'הִלְכוֹת' - אֲזִי צְרִיכִין לְחַזֵּר וּלְהַכְנִיסם בְּתוֹךְ 'תּוֹרָה־שְׁבַכְתָּב'.

כְּמוֹ שְׁאֵנוּ רוֹאִין בְּכָל חֻמְי הַתְּלַמוּד ז"ל, שֶׁהֵם בָּרְרוּ לָנוּ כָּל הַהִלְכוֹת וְדִינֵי הַתּוֹרָה שְׁבַע־לִפְּהָ, וְהֵם מִיַּגְעִים בְּכָל הַלְכָה לְמַצֵּא אוֹתָהּ בְּתוֹךְ 'תּוֹרָה־שְׁבַכְתָּב' וְכו'.

וְזֶה בְּחִינַת: **"וַיִּכְתַּב מֹשֶׁה אֶת מוֹצְאֵיהֶם לְמַסְעֵיהֶם" וְכו' - ש"מֹצְאֵיהֶם וּמַסְעֵיהֶם,"** שְׁעַל־יְדֵי־זֶה הֵעֵלוּ וּבָרְרוּ כָּל ה'הִלְכוֹת שֶׁל תּוֹרָה שְׁבַע־לִפְּהָ' - כְּתַב אוֹתָם מֹשֶׁה ב'תּוֹרָה־שְׁבַכְתָּב'.

לְהוֹרוֹת: שֶׁהִיָּה לוֹ כַּח לְהַכְנִיס כָּל ה'נְסִיעוֹת', שֶׁהֵם בְּחִינַת 'בְּרוּר הִלְכוֹת שֶׁל תּוֹרָה שְׁבַע־לִפְּהָ', לְתוֹךְ 'תּוֹרָה־שְׁבַכְתָּב'. שֶׁזֶהוּ עֵקֶר הַשְּׁלֵמוֹת - לִיחַד וּלְקַשֵּׁר 'תּוֹרָה שְׁבַע־לִפְּהָ' עִם 'תּוֹרָה־שְׁבַכְתָּב'.

וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַגְּלוּיֹת שְׁעוֹבְרִים עַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוֹלְכִין בַּגּוֹלָה נֶעַ וְנָד, וְכָל הַנְּסִיעוֹת וְהַטְּלוּלִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּכָל־וּבַפְּרֵט - שֶׁהַכָּל בְּשִׁבִיל 'בְּרוּר הִלְכוֹת' שְׁנִפְּלוּ עַל־יְדֵי 'מַחֲלַקַת', שְׁעַל־יְדֵי־זֶה בָּא 'צְרוּשׁ וְטְלוּלִים' חֶסֶד־וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שְׁמַבְאָר בְּמַקּוֹם־אַחַר (סִימָן כב, אוֹת א).

וְעַל־כֵּן צְרִיךְ לְכוֹן בְּנִסְיעוֹתוֹ וְהַלּוּכוֹ וְטְלוּלוֹ, שְׁכּוֹנְתוֹ לְבָרֵךְ עַל־יְדֵי־

זֶה ה'הִלְכוֹת שְׁנִפְּלוּ', שֶׁהֵם בְּחִינַת "הִלְיָכוֹת עוֹלָם", כְּנ"ל.

וְאַפְּלוּ מִי שְׁאִינוּ בֵּר הָכִי, וְאִין בּוֹ כַּח לְזָה, וְנִסְיעוֹתוֹ בְּשִׁבִיל מְמוֹן וּפְרָנְסָה - צְרִיךְ לְכוֹן: שְׁכָּל הַלּוּכוֹ וְנִסְיעוֹתוֹ, כְּדִי שְׁיִרוּיַח מְמוֹן שְׁיִוְכַל לְהַחֲזִיק תְּלַמִּידֵי־חֻכְמִים הָאֲמִתִּיִּים הָעוֹסְקִים בְּתוֹרָה לְשִׁמְהָ, שֶׁהֵם מְבָרְרִים הַהִלְכוֹת וְחַדוּשֵׁי־תּוֹרָה הָאֲמִתִּיִּים.

כִּי כָּל הַמְמוֹן וְהַעֲשִׂירוֹת וְהַפְּרָנְסָה נִמְשָׁךְ מֵהֶם כְּנ"ל, וְצְרִיךְ כָּל אֶחָד לְהַשְׁתַּדֵּל לְהַעֲלוֹת וּלְהַחֲזִיר הַעֲשִׂירוֹת וְהַפְּרָנְסָה לְמֶרֶא קַמָּא, שֶׁזֶה עֵקֶר תְּקוּנָה כָּל הָעוֹלָמוֹת.

כז.

(לְקוּטֵי־הִלְכוֹת, פְּקוּדוֹן וְאַרְבַּע־שׁוּמְרִים ה, יט־כ־נג - עַל־פִּי לְקוּטֵי־מוֹהַר"ן ח"א סא, 'חֲדֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן')
כָּל הַנְּסִיעוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, הֵם בְּשִׁבִיל 'קְלָקוּל־הָאֲמוּנָה', כְּמוֹ שְׁכַתָּב הוּא ז"ל (סִימָן מ - מוּבָא לְעִיל) עַל פְּסוּק (שָׁם לֵג, א): **"אֱלֹה מַסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, הֵם בְּשִׁבִיל 'אֱלֹה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל'"** (שְׁמוֹת לב, ד).

שֶׁהוּא 'חֻטְא־הַעֲגָל', 'פְּגַם אֲמוּנַת־חֻכְמִים' - שְׁאֲמָרוּ (שְׁמוֹת לב, א): **"כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ לֹא יָדַעְנוּ" וְכו' וְכַנ"ל.** עַד שְׁאֲמָרוּ (שָׁם שָׁם, ד־ח): **"אֱלֹה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל" - כָּאֵלוֹ הֵם מוֹדִים בְּאֵלְקִים, רַק שְׁאוּמְרִים "אֱלֹה אֱלֹהֵיךְ".**

וְכַל־זֶה הוּא בְּחִינַת 'פְּגַם אֲמוּנַת־חֻכְמִים', שְׁאִינֶם רוֹצִים לִילֵךְ בְּדַרְךְ הַחֻכְמִים הַצְּדִיקִים־הָאֲמִתִּיִּים, וְאוּמְרִים שֶׁהֵם בְּעַצְמָם יוֹדְעִים דְּרֹךְ־הַשֵּׁם, דְּרֹךְ־הַתּוֹרָה. עַד שְׁבָאִים לְכַפִּירוֹת גְּמוּרוֹת, וְקִצְתָם פּוֹרְקִים עַל לְגַמְרֵי, כַּנֶּרְאָה בְּחוּשׁ בְּדוֹרוֹת הַלְלוּ.

וּבְשִׁבְלֵי־זָהָב בָּאִים כָּל הַנְּסִיעוֹת
וְהַטְּלֹטְלוֹת
וּבַפְּרָטִיּוֹת; וְזֶהוּ בְּחִינַת הַגְּלִיּוֹת שֵׁיִשְׂרָאֵל
גּוֹלִים וּמְטַלְטְלִים וְכוּ', וְאִין לָהֶם מְנוּחַ לְכַף
רַגְלָם, וְהַכֹּל מִחֲמַת 'קְלִקּוֹל־הָאֱמוּנָה',
שֶׁעָקְרָה אֱמוּנַת־חַכְמַיִם'.

אָבֵל בְּאֵמַת פְּוֹנַת הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ לְטוֹבָה, כִּי
כָּל הַטְּלֹטְלוֹת וְהַגְּלִיּוֹת וְהַנְּסִיעוֹת
לְדַרְכֵי־ם - הַכֹּל בְּשִׁבְלֵי שֵׁיִזְכּוּר כָּל אֶחָד אֶת־
עַצְמוֹ עַל־יְדֵי־זָהָב, לְשׁוּב בְּתִשׁוּבָה־שְׁלֵמָה, עַל
'פְּגָם אֱמוּנַת־חַכְמַיִם'.

וְאִז הַנְּסִיעָה - הִיא בְּפֶרֶה וְתַקוּן עַל 'פְּגָם
אֱמוּנַת־חַכְמַיִם' שְׁפוּלָל כָּל הַפְּגָמִים
וְכוּ' בַּנ"ל.

כִּי עַל־יְדֵי הַנְּסִיעוֹת' - הוּא מְרִים וּמַגְבִּיחַ
כָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁבָּא לָשֵׁם, לְהַשִּׁיב־
יִתְבָּרַךְ, בְּכַח אֱמוּנַת־חַכְמַיִם'.

וּכְמוֹבֵן בְּדַבְּרֵי ז"ל בְּכִמָּה מְקוֹמוֹת (ח"א מ;
ח"ב סב - הַמּוֹבָאִים לְעִיל), וּבְכַתְּבֵי
הָאֲרִיז"ל: "שִׁזָּה סוּד כָּל הַגְּלִיּוֹת בְּכֻלָּל, וְכָל
הַנְּסִיעוֹת בְּפֶרֶט, שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד".

וְזָה בְּחִינַת מַה שֶּׁכָּתוּב בְּלִקּוּטֵי־הַתְּנִינָא (סִימָן
עו - מוֹבָא לְעִיל): **עַל מַה שֵׁיִשְׂרָאֵל**
נִקְרָאִים "בְּנֵי הַגּוֹלָלָה" (מִדּוֹת פ"ג מ"א; עֲרוּבִין
קד: תַּעֲנִית כד. מַגְלַח י. וְעוֹד וְעוֹד בְּלִשׁוֹן חז"ל), שֶׁהוּא
רֵאשִׁי־תִבּוֹת (זְכַרְיָה ט, ז): **"וַיִּנְשָׂא רַגְמֵם ה' וְאֵל**
לְאֶלְקִינוּ" וְכוּ', עֵינֵי־שָׁם.

וְכֵן מַה שֶּׁמְבָאָר בְּלִקּוּטֵי־הַתְּנִינָא (סִימָן נו -
מוֹבָא לְעִיל): **"שְׁמִי שֵׁיִשׁ לֹא לֵב יִשְׂרָאֵל,**
בְּכָל מְקוֹם שֶׁבָּא יֵשׁ לֹא מְקוֹם" וְכוּ'. וְכֵן
בְּכִמָּה מְקוֹמוֹת.

וְהַכֹּל בְּכַח הַצְּדִיקֵי־אֵמַת שְׁמֵאֲמִין בָּהֶם
בְּאֵמַת, כִּי בְּוֹדָאֵי אִישׁ פְּשׁוּט אֶפְלוּ

אִם הוּא אִישׁ כָּשֶׁר - אִין לֹא כַח לָזָה, בְּפֶרֶט
שֵׁיִשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁבָּא לָשֵׁם, שֶׁהֵם רְחוּקִים
מְאֹד מְאֹד מִהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ, בְּפֶרֶט שְׂרָפָם אוֹ
כָּלֵם עַפּוֹ"ם, וְגַם עִם הַשֵּׁם הַמְּעַרְבִים בִּינֵיהֶם
לְוֹמְדִים מִמַּעֲשֵׂיהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קו,
לח): **"וַיִּתְעַרְבוּ בְּגוֹיִם" וְכוּ', יִסְלַח הַשֵּׁם לָהֶם**
וַיִּשִׁיבֵם אֶל הָאֵמַת מִהֲרָה.

עַל־כֵּן גַּם הָאִישׁ הַכָּשֶׁר הַגּוֹלָה וּמְטַלְטֵל
בִּינֵיהֶם, לֹא הֵיךְ לֹא כַח לְהִתְחַזֵּק,
בְּפֶרֶט לְהַגְבִּיחַ גַּם זֶה הַמְּקוֹם לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ
וְלְתוֹרָתוֹ, לֹאֵל הַשֵּׁם עוֹזְרוֹ, בְּכַח הַצְּדִיקֵי־
אֵמַת שְׁמֵאֲמִין בָּהֶם.

וְעַל־כֵּן כִּשְׁהוּא בְּדַרְךְ, בְּפֶרֶט בְּדַרְךְ רְחוּק,
בְּפֶרֶט כִּשְׁמֵטֵטֵל בְּמְקוֹמוֹת כְּאֵלוֹ
רְחֻקָּנָא־לְצֻלָּן - אֲזִי צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק מְאֹד
בְּאֱמוּנַת־חַכְמַיִם, וְלְשׁוּב בְּתִשׁוּבָה גְּמוּרָה עַל
'פְּגָם אֱמוּנַת־חַכְמַיִם'.

וְעַל־יְדֵי־זָהָב מְתַקֵּן 'פְּגָם אֱמוּנַת־חַכְמַיִם',
וְנִתְּסַפֵּין סְפָרִים קְדוּשִׁים
רַבִּים בְּתוֹרָה, שֶׁעַל־יְדֵי־זָהָב נִשְׁלַם הַתּוֹרָה
בְּבְחִינַת "לַחַת הָאֶבֶן" (שְׁמוֹת כד, יב), בְּבְחִינַת
'אֶבֶן שְׁתִּיחַ', 'קְדָשֵׁי־קְדָשִׁים' וְכוּ', שֶׁעַל־יְדֵי־
זֶה נִמְתָּקִין כָּל הַדִּינִים שֶׁבְּעוֹלָם, עַל־יְדֵי
בְּחִינַת 'חֲכָמָה־עֲלָאָה', 'שְׁכֵל־הַפּוֹלָל', שֶׁהוּא
בְּחִינַת 'קְדָשֵׁי־קְדָשִׁים' וְכוּ'.

וְעַל־יְדֵי־זָהָב בְּעַצְמוֹ עוֹלִין כָּל הַמְּקוֹמוֹת
שֶׁגָּלָה וְנִתְּפָזַר לָשֵׁם -
לְמְקוֹמָם וְשָׂרָשָׁם, שֶׁהוּא נִקְדַּת 'אֶבֶן שְׁתִּיחַ',
'שְׁמִמָּנָה הַשְּׂתֵת הָעוֹלָם' (יִזְמָא נד:).

וְאִזִּי נִתְּבַטְּלִים כָּל הַגְּבוּלִים וְהַמְּצָרִים,
שֶׁהֵם בְּחִינַת 'צִמְצוּמִים וְדִינִים',
שֶׁמִּשָּׁם עָקַר כָּל הַגְּלִיּוֹת וְהַטְּלֹטְלוֹת, בְּבְחִינַת
(אֵיכָה א, א): **"כָּל רִדְפֵיהֶ הַשִּׁיגוּהָ בֵּין הַמְּצָרִים"**

- כי נכלל הכל בשרשו, בבחינת אבן שתיה, קדשי־קדשים וכו'.

וזהו (במדבר לג, ב): "ויכתב משה את מוצאייהם למסעיהם על־פי ה'" - "ויכתב" דיקא. שמשו רבנו בגדל עצם פחו, הכניס בישראל תשובה על אמונת־חכמים' כל־כך, עד שפתב בתוך 'ספר התורה הקדושה, את כל ה'נסיעות של ישראל'.

נמצא: שעשה מה'נסיעות של ישראל, 'ספר־תורה, והשלים 'ספר־התורה' ביותר, שזה עקר ה'תקון של ה'נסיעות' וכו' כנ"ל. וכל זה על־ידי 'תקון המשכן' שעשה, ששם עמד הארון בבית קדשי־קדשים, עם "לוחות האבן" וכו'.

ועל־ידי־זה זכו שנעשו מכל ה'נסיעות שלהם 'ספר־תורה' - כי נכללו כל המקומות של נסיעתם בהתורה, בבחינת 'קדשי־קדשים' וכו' כנ"ל, שזהו בחינת: "ויכתב משה את מוצאייהם למסעיהם" וכו' - "ויכתב" דיקא.

וזה: "ויכתב משה את מוצאייהם למסעיהם על־פי ה', ואלה מסעיהם למוצאייהם".

כי 'מוצאייהם' - זה בחינת 'הגלות והטלטול', בחינת 'יציאה בגולה' שנמשך על־ידי 'פגם אמונת־חכמים', שהוא בחינת 'פגם עבודה־זרה' וכו' כנ"ל.

אבל כשזכין לשוב כנ"ל, ואז ה'טלטול' הוא 'תקון', זה בחינת 'נסיעה', בחינת (במדבר י, לה): "ויהי בנסע הארון" (עין בפנים), בחינת "מסעי בני ישראל", שפרש רש"י (במדבר לג, א): "שגם מקום המנוחה נקרא נסיעה" וכו'.

כי ה'נסיעה' עם 'קדשי־הארון', זה בחינת 'מנוחה' - כי על־ידי־זה מתקנים ה'טלטול', ונכלל בעקר המנוחה והנחלה שהוא 'קדשי־קדשים'.

וזהו: "מוצאייהם למסעיהם", ואחר־כך כתב להפך: "מסעיהם למוצאייהם".

כי כן הדבר: שבתחלה ה'טלטול' בבחינת "מוצאייהם", בבחינת 'יציאה בגולה'. אבל צריכין לראות לשוב וכו', עד שה'יציאה בגולה' תהיה נכללת בבחינת "מסעיהם", בחינת: "ויהי בנסע הארון" - שתהיה נכללת בבחינת 'קדשי־קדשים', וכנ"ל.

ואז נמשך משם מבחינת 'קדשי־קדשים', 'תקון והמתקה' מבחינת 'שכל־הכולל', שעל־ידי־זה נמתקין ונתתקנין כל הצמצומים והדינים, שזה עקר תקון הטלטולים שהיה בבחינת "מוצאייהם", בבחינת 'יציאה בגלות'.

וזהו: "ואלה מסעיהם למוצאייהם" - ש'מסעיהם', בחינת "מסעי בני ישראל", בחינת "ויהי בנסע הארון", הוא תקון והמתקה לבחינת "מוצאייהם" בגולה.

כי על־ידי שכתב משה את "מוצאייהם למסעיהם" - נעשה מהם 'תורה', ונכללו בשרשם בבחינת 'קדשי־קדשים'.

ועל־ידי־זה נמשך משם, מבחינת "מסעיהם" - תקון והמתקה; ש'מסעיהם' תקן כל "מוצאייהם", כל יציאתם וטלטולם בגולה, כי נתבטלו כל המצרים והדינים, ונתרומם הכל להשם־יתברך, בבחינת: "ונשאר גם הוא לאלקינו".

בתוך כך בא פקודה: "להרג את השׁררות!" - והסירו את ראשם וכו' וכו'.

וזה שרצו לה' שׁררות' והתחילו לטען עמם - הינו: ענין מריבה וקטטה, זה בחינת 'מחלקת' שנעשה על הצדיקים, על ידי הסתלקות באורייתורה'.

ואפשר שה' שׁררות' מרמזים על (במדבר כ, יב"ג): "משה ואהרן שנסתלקו בשביל מי מריבה", על שטעו הטעות המבאר שם בהתורה הנ"ל (ח"א ט): "שלא בקשו בתחנונים", והבן היטב.

נט.

(ח"א נח, א)

'באר' ו'ענן' ו'מן', כלם חזרו בזכות משה", כמו שאמרו חז"ל (תענית ט: - על זכריה יא, ח): "ואכחיד שלשת הרועים בירח אחד": "וכי בירח אחד מתו"!!

ותרצו (שם): "פי בהסתלקותם של אהרן ו'מרים', נסתלקו 'ענן' ו'באר' - וחזרו בזכות משה'. וכשנסתלק משה בירח אדר, אזי נסתלקו 'באר' ו'ענן' ו'מן' - והיו באלו מתו כל השלש בירח אחד".

ל.

(לקוטי הלכות, ברכות הרואה וטאר ברכות פרטיות ה, יט)

ה'ענני כבוד' היו בזכות אהרן הכהן, והם היו מגנים על ישראל ומכסים אותם מן הרע-עין'.

ועל-כן "כשנסתלק אהרן באחד באב" (במדבר כ, כח; לג, לח), כתיב (במדבר כ, כט): "ויראו כל העדה כי גוע אהרן" ודרשו רז"ל (תענית ט): "אל תקרי ויראו, אלא ויראו" וכו'.

הינו: כי אחר שנסתלקו ה'ענני כבוד', אז נראו לעין העמים, ואז התגרה בהם הרע-עין' שהוא עמלק', שהוא עקר הרע-עין' "שמתקנא תמיד בגדלת ישראל", כמו שאמרו רז"ל (שמות רבה כז, ו), כמו שכתוב שם

"ויעל אהרן הכהן אל הור ההר על פי ה', וימת שם וגו', בחדש החמישי באחד לחדש" (במדבר לג, לח) - הסתלקות אהרן הכהן -

נח.

(ח"א כ, ה)

כשמתפלל קדם הדרוש, צריך להתפלל בתחנונים, ויבקש מאת הקדוש ברוך הוא מתנת חנם, ולא יתלה בזכות עצמו וכו'.

וזהו טעות שטעה משה וכו'. והוא לא כן עשה, שזכר טובו וצדקתו בשעת תפלתו, שלא השתמש עם המטה בשביל הקהל, אלא השתמש עם המטה בשעת תפלתו וכו'.

וזה בחינת (במדבר כ, יא): "וירם משה את ידו", 'ידו' זה 'תפלתו' וכו' - שהרים את 'תפלתו', ולא קשר עצמו עם הקהל.

"וידך את הסלע במטהו פעמים" (שם) - שהכה לבהעליון, כמו שלוקחין איזה דבר בכח ובאנס, כי בא בכח מעשיו הטובים וכו'.

וזה: "פעמים" - פי מתו משה ואהרן על-ידי הפאה, כמו שכתוב (שם שם, יב"ג): "המה מי מריבה" וכו'. [ויאמר ה' אל משה ואל אהרן, יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל, לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ אשר נתתי להם. המה מי מריבה וגו'].

ובשביל-זה אין לאדם לדחוק את-עצמו על שום דבר, אלא יבקש בתחנונים, אם יתן לו השם יתברך - יתן, ואם לאו - לאו.

[חיי-מוהר"ן פג (מראה השניף לתורה ח"א כ הנ"ל): והם רצו לשם לה' שׁררות', והתחילו לטען עמם: "למה התעיתם אותנו?" - ורצו להורגם. וברחו השׁררות' לחוץ וכו' וכו'.

(במדבר כא, א; לג, מ): "וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי וְכוּ' - "שְׁהוּא עַמְלֹק", כְּמוֹ שֶׁפָּרַשׁ רַש"י שָׁם.

וְכַל־זֶה הָיָה בְּאֶחָד בָּאָב, שָׁאז מִתְחִילִין יָמִים הַפָּרִים שֶׁל 'הַרְבֵּן בֵּית-הַמֶּקֶדֶשׁ שֶׁהָיָה בְּאֵלוֹ הַיָּמִים.

זאת הארץ אשר תפל לכם בנחלה ארץ כנען לגבלתיה וכו'. זאת תהיה לכם הארץ לגבלתיה סביב. (במדבר לד, ב-יב)
- ענין 'גבולי ארץ-ישראל' -

לא.

(ח"ב קטז)

הַתּוֹרָה בְּעֵצְמָהּ מְפָרֶשֶׁת כָּל 'גְּבוּלֵי אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל' - לְגַדֵּל מַעֲלָתָהּ וּקְדוּשָׁתָהּ הַעֲצוּם וְהַנּוֹרָא מְאֹד, שֶׁהִיא מְבַדֵּלֶת וּמְפָרֶשֶׁת לְגַמְרֵי מִשְׁאֵר אַרְצוֹת בְּכָל עֲנִינֶיהָ וּבַחֲיִנּוֹתֶיהָ; וְ"יֵשׁ לָהּ רִקִּיעַ אַחֵר מִשְׁאֵר אַרְצוֹת" (זהר תרומה קנא: ויקהל רט.).

לב.

(הקדמת ספר-המדות)

וְנִשְׁמַע מִפִּי שְׁאֵמֵר: "שֶׁעַל אוֹת רְפוּאָה' לְבַד, הָיוּ אֵצֶלוֹ כֶּפֶה וְכֶמֶה בּוֹיָגֵן [גְּלִינּוֹת] כְּתוּבִים. כְּמִדְּמָה שְׁאֵמֵר: 'מֵאֲתֵים בּוֹיָגֵן' [גְּלִינּוֹת]. אֵךְ לֹא רָצָה לְמַסְרָם לְהַעֲוֹלָם."

וְאָמַר לִי: שֶׁהַשִּׁיג כָּל הָרְפוּאוֹת' שֶׁבְּעוֹלָם, בְּתוֹךְ גְּבוּלֵי אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁבְּסִפֵּר 'יְהוֹשֻׁעַ'!

כִּי שְׁמוֹת כָּל הָעָרִים הַכְּתוּבִים שָׁם אֵצֶל כָּל גְּבוּל וְגְבוּל - הֵם צְרוּפֵי-שְׁמוֹת שֶׁל כָּל הָרְפוּאוֹת שֶׁבְּעוֹלָם, אֵיךְ הֵם נִקְרָאִים בְּכָל הַלְּשׁוֹנוֹת.

כִּי 'אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, הִיא 'קוֹמָה שְׁלֵמָה'. וְחִלּוּקַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, הִיא כְּפִי 'קוֹמַת אָדָם'.

הֵינּוּ: שֶׁחֶלֶק וְגְבוּל זֶה, הוּא בְּחִינַת 'רֵאשׁ'; וְחֶלֶק וְגְבוּל זֶה, הוּא בְּחִינַת 'יַד יְמִין'; וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה כָּל הַשָּׁנִים-עֶשְׂרֵי גְבוּלִים שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, שֶׁנִּתְחַלְקָה לְשִׁבְטִים, שֶׁכָּלֶם הֵם כְּפִי חֶלְקֵי קוֹמַת אָדָם, כְּפוּבָא מְזָה בְּסִפְרִים (עֶץ-חַיִּים, שְׁעַר מַג פ"א).

וְאָמַר: "שֶׁאֵצֶל כָּל גְּבוּל שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כְּתוּבִים שָׁם הָרְפוּאוֹת הַשִּׁיבִים לְאוֹתוֹ הָאִיבָר, שֶׁמְכּוֹן כְּנֶגֶד זֶה הַגְּבוּל כְּנ"ל".

כָּל-זֶה שָׁמַעְתִּי מִפִּי-הַקְּדוֹשׁ כְּבָר, וְהַבְנֵתִי מִדְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים: "שֶׁכַּל-זֶה הַשִּׁיג בְּיָמֵי יְלֻדוֹתוֹ מִמֶּשׁ".

"וּמִדְּתָם מַחוּץ לְעִיר, אֶת פְּאֵת קְדָמָה אֲלֵפִים בְּאַמָּה וְגו'. וְאֵת הָעָרִים אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לְלוֹיִם, אֶת שֵׁשׁ עָרֵי הַמִּקְלָט אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לְנֶס שְׁמָהּ הָרִצָּת, וְעֲלֵיהֶם תִּתְּנוּ אַרְבַּעִים וּשְׁתַּיִם עִיר. כָּל הָעָרִים אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לְלוֹיִם, אַרְבַּעִים וּשְׁמֹנֶה עִיר, אֶתְהֶן וְאֶת מַגְרִשֵׁיהֶן" (במדבר לה, הו-ז)

"זָכָה לוֹ מְקוֹמוֹ אֲלֵפִים אָמָה לְכָל רוּחַ" - הַנִּי 'אֲלֵפִים אָמָה' הֵיכָן כְּתִיב? - דִּתְנִינָא: "שִׁבּוֹ אִישׁ תַּחֲתֵיו" (שְׁמוֹת טז, כט), אֵלּוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת. "אֵל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ" (שָׁם), אֵלּוֹ אֲלֵפִים אָמָה. מִנָּא לָן? - אָמַר רַב חֲסִידָא: לְמַדְּנּוּ מִקּוֹם מְקוֹם, וּמִקּוֹם מְנִיסָה, וְנִיסָה מְנִיסָה, וְנִיסָה מְגְבוּל, וְגְבוּל מְגְבוּל, וְגְבוּל מַחוּץ, וְחוּץ מַחוּץ, דְּכַתִּיב (במדבר לה, ה): "וּמִדְּתָם מַחוּץ לְעִיר, אֶת פְּאֵת קְדָמָה אֲלֵפִים בְּאַמָּה" וְגו'. (ערויין נא. - ענין רש"י)

לג.

(לקוטי-הלכות, ערויין-תחומין ה, כה-לז)

"בְּשַׁעַת 'כְּנִיסַת שְׁבֵת', קוֹנָה שְׁבִיתָה לִילָךְ עַד 'אֲלֵפִים אָמָה' שֶׁהוּא

'תחום-שבת' (ערובין פ'קנים ד'ה; שלחן-ערוך אר"ח חיים שצז, א) - זה בחינת שני האלפין של שני שמות אהי"ה וכו', בחינת **"אלפים באמה וכו', סביב"** (במדבר לה, ד"ה), של **"ארבעים-ושמונה ערי מקלט של הלויים"** (במדבר לה, ז), שהם בחינת **'קריאת-שמע'**, שהוא **'אמונת-היהוד'**.

ועל-כן הם "ארבעים-ושמונה ערים" (במדבר לה, ז) - **"שש ערים של ערי מקלט, ועליהם ארבעים-ושתיים עיר"** (שם שם, ז). כי **"שש ערי מקלט"** - הם בחינת **'ששה תבות' שבפסוק "שמע ישראל"** (דברים ג, ד), ו**"ארבעים-ושתיים ערי הלויים"** - הם בחינת **'ארבעים-ושתיים תבות' שבפרשת "ואהבת"** (שם שם, ה), כמובא (אוהבי-ישראל, פרשת מסעי).

כי **"אלפים אמה של תחום-שבת"** - הם בחינת **'אלפים אמה' של מוגרשי ערי הלויים'**, כמו שכתוב (במדבר לה, ה): **"ומדתם מחוץ לעיר אלפים אמה"** וכו' (ערובין נא), וכתוב (שם פסוק ד): **"אלף אמה סביב"**, ודרשו רז"ל (סוטה כז): **"אלף מגרש, ואלף לשדות וכרמים"**.

כי ה'**אלפים אמה'** - נחלקים לשני פעמים **'אלף'**, בחינת **'שני פלאות'**.

כי ה'**עצות של עכשיו'**, הם בחינת **'פלאות'**, בחינת (ישעיה כה, א): **"אודה שמך כי עשית פלא עצות מרחק" וכו'**. אבל ה'**עצות של לעתיד'** - הם בחינת **'פלאי-פלאות'**, עצות נפלאות עד אין-סוף, שעל ידם נתגלה ה'**אמונה'** בשלמות (עיר-שם בפנים באריכות).

ואלו "ארבעים-ושמונה ערים" - קולטות ומגנות מ'סטרא-דמזתא'. כי

הרוצח שהגביר **'סטרא-דמזתא'**, צריך לנוס לשם, והם קולטות ומגנות מ'סטרא-דמזתא' שנמשך מ'חטא אדם-הראשון', שנאמר (בראשית ב, יז): **"כי ביום אכלך ממנו מות תמות"** וכו', שעקר הפגם נמשך על-ידי **'כפירות'**, כי **'אמונה'** הוא עקר ה'**חיים'**, ו'כפירות' הם **'סטרא-דמזתא'**, כמובא בדברי רבנו ז"ל **בפ' פ'עמים** (ח"א כג, לה).

ועל-כן "ארבעים-ושמונה ערי הלויים", שהם בחינת **"שמע, ואהבת"**, שהם עקר **'המשכת האמונה'** - על-כן הם קולטות ומגנות מ'סטרא-דמזתא', ומצילין את הרוצח ממיתה.

ו"אלו האלפים אמה של ארבעים-ושמונה ערים אלו, הם בחינת אלפים אמה של תחום-שבת" (ערובין נא) - כי הם בחינה אחת, כי עקר בחינת **'שבת'** הוא **'אמונה'**.

ואלו ה"ארבעים-ושמונה ערי הלויים", שהם בחינת **"שמע, ואהבת"**, בחינת **'אמונה'**, שבהם ישבו הכהנים והלויים, שהרוצח היה נס לשם ונצול שם - בזה הראה לנו התורה-הקדושה: **שצריכין לנסע לצדיקים**.

והעקר: בשביל לזכות ל'**אמונה'** שהיא עקר ה'**חיים'**, ולהכניע **'סטרא-דמזתא'** שהם ה'**כפירות'**. שעקר ה'**אמונה'** בשלמות, מקבלין רק על-ידי ה'**צדיקים'** האמתיים.

כי **'כהנים ולויים'** - הם בחינת **'צדיקים-אמתיים'**, ו'**תלמידיהם הנלויים אליהם'** המשמשים ומשרתים אותם, בחינת (במדבר יח, ב) **"וילוו עליך וישרתוך"**.

ומי שנכשל בפה שנכשל, ורוצה לחוס על חייו להציל נפשו ממיתה עולמית -

צריך לנוס ולברח ולבא אל עריהם, שהם בחינת "ארבעים-ושמונה ערים", כנגד 'אמונת-היהוד' שבפרשת "שמע, ואהבת" כנ"ל, כמו הרוצח שבורח אל "ארבעים-ושמונה ערי הפהנים והלויים", שמצילין מ'סטרא-דמותא' כנ"ל.

ועל-כן יש להם "אלפים אמה מגרש", שהוא סוד "אלפים אמה תחום-שבת", שהוא בחינת 'פלאי-פלאות'.

דהינו: שיכולין לקבל מהם 'עצות' בכל דור, הנמשכין מבחינת 'עצות של משיח', שעל-ידיה בודאי יהיה נצול מ'סטרא-דמותא', ויזכה ל'חיים אמתיים ונצחיים, שהם בחינת 'אמונה' ויסוד כל התורה.

לד.

(לקוטי-הלכות, ערוכי-תחומין ו, ו-ז)

"תחום שבת אלפים אמה" (שלחן-ערוך ארבע-חיים שצז, א) - זה בחינת 'שתי הדרכים הקדושים', שהם בחינת "אזמרה לאלקי בעודי" (לקוטי-מוהר"ן ח"א רפב), ו"איה השיה לעלה" (לקוטי-מוהר"ן ח"ב יב), שהם בחינת 'שני אלפין', 'שני שכליות' קדושים אמתיים.

בחינת "אלפים שנה שקדמה תורה לעולם" (ויקרא-רבה יט, א) - שהוא 'גבול-הקדשה', שעל-ידם נשארין כל ימי חייו בגבול ותחום הקדשה, ואין יוצאין לחוץ חסו-שלום - שזהו בחינת 'תחום-שבת', כי 'שבת' 'כלליות קדשת ישראל'.

כי הדרך של "אזמרה" וכו' - הוא בחינת 'אל"ף', בבחינת (שירי-השירים ח, יב): "האלף לך שלמה", "שהוא בחינת שבת"

(זהר קרח קעו:), "שאז מאירין האלף אזרות שמחזירין לישראל בתוספות שבת" (פרי-עץ חיים, שבת פ"ח), שכל זה האור, נמשך על-ידי הדרך הקדש של 'אזמרה' וכו', שזהו בחינת "אלף זעירא דויקרא" [האל"ף הקטנה של ויקרא] (זהר ויחי רלד: רלט. ויקרא ד: מצורע נג:), כמבאר בהתורה "אזמרה" הנ"ל.

ולמוד-זכות הנה הוא בבחינת (איוב לג, כג): "אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם ישרו" וכו' - דהינו אפלו אם אין מוצאין בו כי אם זכות אחד מני אלף, ו"אפלו אם יש באותו המצוה והזכות עצמו רבו פסלות, ואין בו כי אם איזה נקדה טובות אחד מאלף באותו זכות עצמו" (שבת לב). וכו' וכו' (עין בפנים באריכות).

וכן הדרך של "איה" הנ"ל, הוא גם-כן בחינת 'אל"ף', כי "איה" בחינת "בראשית" בחינת 'מאמר סתום ונעלם', זהו בחינת 'אלף', בחינת 'פלא עליון' וכו' וכו' (עין בפנים באריכות).

ואלו ה'שתי אלפין', הם בחינת 'תחום-שבת' - כי דיקא על-ידי אלו ה'שני הלמודים הקדושים', זוכים לשאר על עמדו, לבלי לצאת מן ה'תחום' וגבול הקדשה, כנ"ל.

וזה בחינת "אלפים אמה של תחום שבת, שאנו לומדים אותם מערי הלויים" (ערוכין נא.) - "שהיה להם אלף אמה מגרש, ואלף אמה שדות וכרמים" (סוטה כז:).

כי 'פהנים ולויים', הם בחינת 'צדיקי-הדור' ותלמידיהם. כי ה'צדיק' והרב האמת' הוא בחינת 'בהן', ו'לויים' הם בחינת 'תלמידיהם הנלויים אליהם לשרתם'.

ואלו 'הפהנים והלויים', היה להם "ארבעים ושמונה ערים לשבת"

ביותר, שחיותם מבחינת ההעלמה של בחינת 'איה' כנ"ל - זה בחינת 'חלל-הפנוי', ששם כביכול פנוי מאלקותו וכו'.

אבל באמת-לאמתו, גם ב'חלל-הפנוי' נעלם אלקותו יתברך. וזהו בחינת מה שמקבלין חיות מ'איה' וכו'. וזה בחינת "אלף אמה מגרש" - שהיה פנוי מכל - לתקן על-ידי-זה בחינת 'חלל-הפנוי' - להחיות אפלו הנופלים לשם, להאיר בהם בחינת ה'אלף', שהוא בחינת 'איה', וכנ"ל.

ו'אלף השני', הוא 'אלף אמה שדות וכרמים' - זה בחינת הלמוד הקדוש של 'אזמרה' הנ"ל, שהוא גם-כן בחינת 'אלף' כנ"ל, שהוא בחינת 'אלף אמה של שדות וכרמים'.

כי כשמוצאים ה'נקודות-טובות' בישראל, ומחזירים אותם להשם-יתברך על-ידי-זה - מזה זורעים שדות ונוטעים כרמים, בבחינת (תהלים קז, לז): "ויזרעו שדות ויטעו כרמים ויעשו פרי תבואה".

כי הטוב שב'ישראל' שמגלין הצדיקים - עושים פרות בשדה העליונה, ששם כל עבודתה לזרעה ולנטעה, כידוע ומוכן בדבריו ז"ל.

לה.

(שיח-טרפיקדש ח"ג רצא)

ספר רבי הערש כהן ז"ל: שפעם בצעירותו התקלקל אצלו ה'שלוש-בית', עד שעזב את ביתו ובא לשחות באומאן.

כשראהו רבי נחמן טולטשינער ז"ל, קנטרו, ואמר לו: "מה? אתה מתקוטט עם אשתך, ומשום כך בורח הנך לכאן, וכי פאן באומאן הוא אחד מהערי

(במדבר לה, ז). "שש ערי מקלט, ועליהם ארבעים ושנים עיר" (שם שם, ו) - שהם מרמזים על 'כלליות-האמונה של ישראל'.

"שהם בחינת ששה תבות שבפרשת 'שמע ישראל' (דברים ג, ד), ועליהם ארבעים ושנים תבות שבפרשת 'ואהבת' (שם שם, ה) (אוהבי-ישראל, פרשת מסעי) - שהם 'כלל אמונת ישראל'.

כי 'הצדיקים ותלמידיהם', שהם בחינת 'הפקנים והלויים' - הם עוסקים רק להמשיך ולהאיר 'שלמות האמונה' בישראל, כי כל התורה כלולה באמונה, כידוע.

ואלו ה'ארבעים-ושמונה ערים' הקדושים שלהם, שבהם יושבים ועוסקים להמשיך ולהאיר ה'אמונה' בישראל, שהוא 'כלל-התורה' - היה להם לכל עיר "אלפים אמה מגרש" וכו', "שמשם אנו למדים תחום שבת" (ערויבין נא.).

כי הם עוסקים להמשיך הדרך-הקדושים הנ"ל על ישראל, שהם בחינת 'אזמרה', ו'איה' וכו' - שהם בחינת 'אלפי'ן, כדי שלא יצא שום אחד מישראל מהגבול, על-ידי שממשיכין ומאירין בהם שתי הדרך-הנ"ל, שהם בחינת 'תחום-שבת', כנ"ל.

וזהו בחינת 'אלף אמה מגרש, ואלף אמה שדות וכרמים'. "אלף אמה מגרש" - 'שהיה פנוי לכל', כמו שפרש רש"י שם (במדבר לה, ב) - זה בחינת הלמוד של 'איה' הנ"ל, שהוא בחינת 'אלף' כנ"ל, שהוא בחינת 'מגרש', שהוא פנוי לגמרי.

כי בחינת 'איה' הנ"ל, שמחיה ומקים אפלו הנופלים לבחינת מקומות הרחוקים

מקלט"?! [וואס? דו קריגסט זיך מיט דיין פרוי, איז דא דער ערי מקלט?].

"כי אני ה' שכן בתוך בני ישראל" (במדבר לה, לד)

אך בזמן שהם טמאים, שכינה שרויה ביניהם.
(רש"י: ספרי)

לו.

(ח"א א, בסוף)

אפלו אם יפל חס־ושלום למקום שיפל, אפלו ב'שאל־תחיתות', גם־כן אל יתיאש עצמו לעולם, ותמיד יחפש ויבקש את השם־יתברך, ויחזק עצמו בכל מקום שהוא, בכל מה שיוכל.

כי גם ב'שאל־תחיתות', נמצא השם־יתברך - וגם שם יכולין לדבק את־עצמו אליו יתברך, וזה בחינת (תהלים קלט, ח): **"ואציעה שאל הנך"**.

לז.

(ח"א עח)

ה'דבור' הוא בחינת **'מלכות'**, ובחינת **'שכינה'**, כי שוכנת אתם תמיד בלי הפסק רגע, כמו שקתוב (ויקרא טז, טז): **"השכן אתם בתוך טמאתם"**.

והוא בחינת (תהלים קיג, ט): **"אם הבנים"** - כמו שה'אם' הולכת תמיד עם בניה ואינה שוכחת אותם, בן ה'דבור' בחינת **'שכינה'** הולכת עם האדם תמיד אפלו ל'מקומות־המטנפים', אפלו אם נפל למקום שנפל, כי אינו מניח אותו לשכח השם־

יתברך, וזוכר ומזכיר אותו להתחזק במקום שהוא.

וזהו בחינת **'גלות השכינה'** - שה'דבור' בחינת **'השכינה'**, בגלות. שהשכינה צונחת (שיר־השירים ב, ה): **"סמכוני באששות וכו', כי חולת אהבה אני"** - הינו **'אהבת ישראל'**, **"שאני שוכן אתם אפלו בתוך טמאתם"**, וזהו **'גלות השכינה'**.

ולכן בפה שפגם יתקן, הינו: **'ודוי דברים'**, כמו שאמר הכתוב (הושע יד, ג): **"קחו עמכם דברים"** - שיתודה תמיד בכל לבו, **"נכה פני ה'"** (איכה ב, יט), **איזי: "ושובו אל ה'"** (הושע שם), שישובו כל הדברים שפגם אל שרשו.

[לקוטי־עצות, דבור יט: ה'דבור' הוא בחינת: "אם הבנים" - הינו: כמו שהאם הולכת תמיד עם בנה, אפלו ל'מקומות־המטנפים', ואינה שוכחת אותו, כמו־כן ה'דבור' הולך עם האדם תמיד אפלו ב'מקומות־המטנפים', ומזכיר אותו תמיד את השם־יתברך.

הינו: שאפלו אם האדם מנח חס־ושלום בשפל המדרגה מאד במקום שהוא חס־ושלום, אף־על־פייכן על־ידי ה'דבור', יכול להזכיר את־עצמו בהשם־יתברך לעולם.

דהינו: שאפלו אם הוא במקום שהוא - אם יתחזק גם שם לדבר על־פל־פנים 'דבורים קדושים' של תורה ותפלה ושיחה בינו לבין קונו, או לשיח עם רבו או חברו ביראת שמים - יכול להזכיר את עצמו בהשם־יתברך לעולם, אפלו שם במקומות הרחוקים מאד מהשם־יתברך, שהם בחינת 'מקומות־המטנפים' - אפלו אם נפל למקום שנפל רחמנא־לצלן. כי ה'דבור' אינו מניח אותו לשכח את השם־יתברך.

והבו הדבר היטב מגדל 'פח הדבור'. והיא עצה נפלאה ונוראה, למי שחפץ באמת לבל יאבד עולמו לגמרי חס־ושלום].

הַפְטֵרַת פְּרַשְׁת מִסְעֵי

"וְאֲנֹכִי נֹטַעְתִּיךָ שׁוֹרֵק, כִּלְהַזְרִיעַ אֶמֶת"
(יִרְמְיָהוּ ב, כא)

"הַהִמְיִר גּוֹי אֱלֹהִים, וְהִמָּה לֹא אֱלֹהִים, וְעַמִּי
הַמִּיר כְּבוֹדוֹ בְּלוֹא יוֹעִיל" (יִרְמְיָהוּ ב, יא)

ב.

(ח"א ז, ג-בסוף)

אִי-אֶפְשֶׁר לְבוֹא לְאֶמֶת, אֲלֹא עַל-יְדֵי
הַתְּקַדְּבוֹת-לְצַדִּיקִים, וְיִלְךְ
בְּדֶרֶךְ עֲצָתָם. וְעַל-יְדֵי שְׁמֻקְבֵּל מֵהֶם
'עֲצָתָם' - נַחֲקֵק בּוֹ 'אֶמֶת'.

כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (תהלים נא, ח): "הֵן אֶמֶת
חֲפֻצָּת" - כְּשֹׂאֲתָה חֲפֵץ 'אֶמֶת'.
"בְּטָהוֹת וּבְסֻתָּם חֲכָמָה תּוֹדִיעֵנִי" - כִּי
הַ'עֲצוֹת' שְׁמֻקְבֵּל מֵהֶם, הוּא בְּחִינַת 'נְשׁוּאִין
וְזוּג'.

וּכְשֻׁמְקַבְּלִין 'עֲצוֹת' מ'דְּשָׁעִים' - הוּא
בְּחִינַת 'נְשׁוּאִין בְּקַלְפָּה',
"הַנְּחָשׁ הַשִּׂיאֲנִי" (בְּרֵאשִׁית ג, יג), לְשׁוֹן 'נְשׁוּאִין'
- 'עֲצוֹת-הַנְּחָשׁ' שְׁקַבְּלָה, הוּא בְּחִינַת
'נְשׁוּאִין', וְעַל-יְדֵי 'נְשׁוּאִין' הַטִּיל בָּהּ
'זִהְמָא'.

ו"בְּמַעֲמַד הַרְסִינִי פִּסְקָה זִהְמָתָן" (שְׁבַת
קמו. עֵין שָׁם רַש"י) - כִּי שָׁם קִבְּלוּ
"תְּרִי"ג עֵטִין דְּקַדְּשָׁה" (זֵהר יִתְרוֹ פב:), וְהִיתָה
לָהֶם 'נְשׁוּאִין בְּקַדְּשָׁה'.

וְלָמָּה נִקְרָא 'עֲצָה' בְּבְחִינַת 'נְשׁוּאִין'? - כִּי
"הַכְּלִיּוֹת יוֹעֲצוֹת" (בְּרֵכוֹת סא.),
וְכְלִיּוֹת' הֵם 'כְּלִי-הַחֹלְדָּה', 'כְּלִי-הַזֶּרַע'.

נִמְצָא: כְּשֻׁמְקַבְּלִין 'עֲצָה' מֵאָדָם - כְּאֵלוֹ
מְקַבְּלִין מִמֶּנּוּ 'זֶרַע'. וְהַכֹּל לְפִי
אָדָם, אִם 'דְּשָׁע' אוֹ 'צַדִּיק'.

א.

(ח"א כב, יא)

וְזֶה פִּירוּשׁ (בְּבֵא-קָמָא נט:): "הֵאֵי מֵאֵן דְּקַץ
כּוּפְרָא מֵאֵי מְשַׁלְּם". "קַץ כּוּפְרָא" -
הוּא בְּחִינַת שְׁפָגַם בְּ'עֲזוֹת'. 'כּוּפְרָא' הוּא
בְּחִינַת 'עֲזוֹת', בְּחִינַת 'קוֹלוֹת', כְּמוֹ שְׁכַתּוּב
(תהלים קד, כא): "הַכְּפִירִים שִׁאֲגִים לְטָרְדָה".
וְשָׂאֵל: "מֵאֵי מְשַׁלְּם מִי שְׁפָגַם בְּזֶה הַ'עֲזוֹת'".
וְהַשִּׁיבוֹ: "מְשַׁלְּם כּוּפְרָא" - כְּמוֹ שְׁפָגַם
יִשְׁלָם.

וְשָׂאֵל: "וְהָא קָא הוּי תְּמָרִי" - כִּי עַל-יְדֵי-
זֶה שְׁפָגַם בְּ'עֲזוֹת', יְכוּל לְבוֹא
ל'קַלְקוּל-הָאֱמוּנָה'.

וְזֶה: "תְּמָרִי" - בְּחִינַת (יִרְמְיָהוּ ב, יא):
"הַהִמְיִר גּוֹי אֱלֹהִים, וְעַמִּי הַמִּיר
כְּבוֹדֵי" וְכו'.

וְהַשִּׁיבוֹ: "יִשְׁלָם תְּמָרִי" - כְּמוֹ שְׁמַגִּיעַ עַל
'קַלְקוּל-הָאֱמוּנָה'.

"וְהָא לָא הוּי תְּמָרִי" - כִּי אִף-עַל-פִּי-כֵן
עֲדִין לֹא בָּא ל'כְּפִירוֹת'.

וְהַשִּׁיב: "בְּשָׁשִׁים" - הֵינּוּ: 'גִּיהֵנָם', "שְׁפַל
הָעוֹלָם אֶחָד מְשַׁשִּׁים לְגִיהֵנָם"
(תַּעֲנִית י), כִּי "עֲזוֹ פְּנִים לְגִיהֵנָם" (אָבוֹת פ"ה מ"כ)
וְכו'. וְזֶה שְׁפָגַם בְּ'עֲזוֹת-דְּקַדְּשָׁה' עַל-יְדֵי
'עֲזוֹת-פְּנִים דְּסִטְרָא-אַחֲרָא', יִשְׁלָם
"בְּשָׁשִׁים", הֵינּוּ 'בְּגִיהֵנָם', כַּנ"ל.

וְעֵצַת הַצְּדִיק, הוּא "כֹּלֹ זֶרַע אֱמֶת"
(יִרְמְיָהּ ב, כא).

וְזֶה פְּרוּשׁ (תַּחֲלַת הַפְּסוּק שֶׁם בִּירְמְיָהּ): "וְאֲנֹכִי
נִטְעַתִּיךָ שׁוּרֵק", בְּחִינַת הַגְּאֻלָּה, כְּמוֹ
שֶׁכְּתוּב (זְכַרְיָה י, ח): "אֲשַׁרְקָה לָהֶם וְאֶקְבְּצֵם".

וְעַל־יְדֵי מָה? - עַל־יְדֵי: "כֹּלֹ זֶרַע אֱמֶת"
- עַל־יְדֵי 'עֵצַת־הַצְּדִיקִים' תְּבוּא
לְאֱמֶת.

וְעַל־יְדֵי־זֶה נִקְרָאת 'אֱמוּנָה', "כֹּד
אֶתְחַבֵּר בֵּה אֱמֶת" (זֶהר בלק
קצח): וְעַל־יְדֵי־זֶה תְּבוּא הַגְּאֻלָּה 'כֹּנ"ל, כִּי
הוּא מְקַבֵּל 'טַפֵּי הַשֹּׁכֵל' שֶׁל הַצְּדִיק, עַל־יְדֵי
'עֵצָה' שֶׁמְקַבֵּל מִמֶּנּוּ.

וְזֶה: "הֵן אֱמֶת הַפְּצֵת בְּטַחֲוֹת" - בְּכִלְיוֹת.
"הַכְּמֹה תוֹדִיעֵנִי" - שְׁאֲזֹכָה לְקַבֵּל
'טַפֵּי הַמֶּח', 'טַפֵּי הַשֹּׁכֵל', עַל־יְדֵי 'עֵצָה'
שֶׁאֶקְבֵּל מֵהֶם. וְאִז אֲזַכָּה לְאֱמֶת - כִּי ה'טַפֵּי
הַשֹּׁכֵל' נִקְרָא: "כֹּלֹ זֶרַע אֱמֶת".

וְזֶה "שׁוּרֵק" - הוּא בְּחִינַת 'שׁוּרֵק', שֶׁהוּא
'תִּלְתַּת טַפִּין', כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בַּזֶּהר (תַּקוּנֵי־
זֶהר פט: תַּקוּנֵי־זֶהר־חֲדָשׁ, סִפְרָא תַנְיִנָא).

וְהוּא "תִּלְתַּת מַחִין" (תַּקוּנֵי־זֶהר־חֲדָשׁ שֶׁם) - כִּי
הוּא עֵנִין אֶחָד, כִּי ה'טַפָּה' בָּאָה
מִה'מֶח', וּמִגִּיעָה לְהַכְּלִיֹּת, שֶׁהֵן 'כְּלִי־
הַהוֹלָדָה', שֶׁמְבַשְׁלִין ה'זֶרַע', בֶּן הַשֹּׁכֵל נוֹלָד
גַּם־כֵּן ב'מֶח', וּמִגִּיעַ עַד הַכְּלִיֹּת הַיּוֹעֲצוֹת'.

ו"תִּלְתַּת מַחִין" - הוּא בְּחִינַת (יִשְׁעִיָּה ו, י):
"הַשֶּׁמֶן לֵב וְכו', וְאֲזַנִּיו וְכו', וְעֵינָיו
וְכו', כֵּן יִרְאֶה בְּעֵינָיו, וּבְאֲזָנָיו יִשְׁמַע, וּלְבָבוֹ
יִבִּין וְשָׁב" וְכו'. כְּלוּמַר: שְׂאִינוֹ רוֹצֵה לְדַבֵּק
עֲצָמוֹ לְצְדִיקִים, "כֵּן יִרְאֶה" וְכו'.

אָבֵל בְּשִׁמְדֵבֶק עֲצָמוֹ לְצְדִיקִים, וּמְקַבֵּל
מֵהֶם 'עֵצָה' - אִזִּי הוּא בְּחִינַת 'כְּלִיֹּת
יּוֹעֲצוֹת', שֶׁהֵם 'כְּלִי־הַהוֹלָדָה', שֶׁמְקַבֵּל
הַטַּפָּה 'מֶח', הַמִּתְחַלֶּקֶת לְתִלְתַּת טַפִּין, 'תִּלְתַּת
מַחִין', כֹּנ"ל.

וְאִז "יִרְאֶה בְּעֵינָיו, וּבְאֲזָנָיו יִשְׁמַע, וּלְבָבוֹ
יִבִּין" וְכו' - שֶׁהֵם בְּחִינַת ה'שְׁלִשָּׁה
מַחִין'; "וְשָׁב וּרְפָא לוֹ" (סִיּוּם הַפְּסוּק הַנ"ל
בִּישְׁעִיָּה).

וְזֶהוּ: "וְאֲנֹכִי נִטְעַתִּיךָ שׁוּרֵק, כֹּלֹ זֶרַע
אֱמֶת", וְהֵבֵן.

[לְקוּטֵי־עֲצוֹת, עֵצָה א: צְרִיךְ לְהִתְרַחֵק מְאֹד מֵעֲצוֹת
שֶׁל הַהִמּוֹנ־עַם, שֶׁרַבֵּם כְּכֹלֵם הֵם 'עֲצוֹת רְעוּת וּמְקַלְקָלוֹת
מְאֹד'. מְכַל־שֶׁכֶן וְכַל־שֶׁכֶן עֵצַת רְשָׁעִים וְחוֹלְקִים
וּמִתְנַגְדִּים עַל הָאֱמֶת, שֶׁצְרִיכִים לְהִתְרַחֵק מֵהֶם יוֹתֵר וְיוֹתֵר,
כִּי מֵהֶם בָּאִים כָּל הַקְּלָקוּלִים וְהַפְּגָמִים רַחֲמָנָא־לְעֻלָּן.

כִּי עֲצָתָם - הִיא בְּחִינַת 'עֵצַת הַנְּחָשׁ־הַקֹּדֶם מוֹנִי', וְכִשְׁמְקַבֵּל
עֲצָתָם חֹסֵד וְשְׁלוֹם, הֵם מְטִילִין בּוֹ 'זִהְמָא', בְּבְחִינַת 'נִשְׂאִין
בְּקַלְפָּה'. וְהֵם בְּחִינַת 'פְּגַם־הַבְּרִית', וּמְרַחֲקִים מִה'אֱמֶת',
וְה'אֱמוּנָה־הַקְּדוּשָׁה, וּמְלַבּוֹא לְאַרְצֵי־יִשְׂרָאֵל.

עַל־כֵּן צְרִיךְ לְהִתְרַחֵק מְאֹד, מִלִּילֵךְ אַחֵר עֲצָתָם חֹסֵד
וְשְׁלוֹם. רַק לְדַבֵּק אֶת־עֲצָמוֹ בְּצְדִיק־אֱמֶת, וְאֲנִשְׁיָהֶם
הַהוֹלְכִים בְּדַרְכֵיהֶם - שֶׁכָּל עֲצָתָם הֵם בְּחִינַת "כֹּלֹ זֶרַע
אֱמֶת" (יִרְמְיָהּ ב, כא) - בְּחִינַת 'תַּקוּנֵי־הַבְּרִית'. וְעַל־יְדֵי עֲצָתָם,
זֹכָה לְכָל טוֹב, לְאֱמֶת, וְאֱמוּנָה, וְתַפְלָה, וְאַרְצֵי־יִשְׂרָאֵל,
וְלַעֲשׂוֹת 'נְסִים' בְּעוֹלָם].

"אֲמַרִים לְעֵץ אָבִי אֲתָה, וְלֹאֲבָן אֲתָה יִלְדָתְנּוּ כִּי
כִּנּוּ אֵלַי עוֹרֵךְ וְלֹא פָנִים וּבִעַת רְעָתָם יֹאמְרוּ
קוֹמָה וְהוֹשִׁיעֵנו" (יִרְמְיָהּ ב, כז)

ג.

(ח"א כג, בַּסּוּף)

"וְתִלְתָּא לָה פִתְקָא בְּצוּרָא, דְהוּי מְסִיק בִּי
אָבָא מָאָה אֲלֵפִי זוּזִי" (בְּכוּרוֹת ח:).
"כִּי אָבָא" - זֶה 'עֲבוּדַת־אֱלִילִים', כְּמוֹ

שְׁכַתוֹב (יִרְמְיָהּ ב, כז): "הָאוֹמֵר לְעֵץ אָבִי
אֶתָּה".

וְעִבּוֹדֵת-אֱלִילִים' הִיא "חֹזֶבָה" (לְשׁוֹן
הַפְּסוּק בְּרֵאשִׁית יד, טו,
עִיר־שָׁם רַש"י וְתַנְחוּמָא) - שְׁמִכְרַעַת אֶת הַכֹּל
לְכַז־חֹזֶבָה, וְכֹל הַמִּתְדַבְּקִין בָּהּ הֵם 'בְּעִלֵּי-
חֹזֶבָה'.

כְּמוֹ שְׂאֲנוּ רוּאִים בְּחוּשׁ: שְׂזָה הַמִּשָּׂא תְלוּי
בְּצוּאָר בְּנֵי-אָדָם, שְׂאִין מִסְתַּפְּקִין
בְּמִמוֹנָם, וְלוֹוִין מִמוֹן מְאַחֲרִים, וְנִדְמָה לָהֶם
שֶׁהֵם מְשִׁתְּכָרִין שְׂכָר הַרְבֵּה, וְאַחֲר־כֵּן מֵתִים
בְּעִלֵּי-חֹזֶבָה.

וְאִם אֵינָם מֵתִים בְּעִלֵּי-חֹזֶבָה, הֵם בְּחֵייהֶם
בְּעִלֵּי-חֹזֶבָה, וּמְטַרְיָחִים אֶת-עַצְמָם
בְּטָרְחוֹת גְּדוּלוֹת, וּמְסַכְּנִים אֶת-עַצְמָם בְּסַכְּנַת
דְּרָכִים, בְּשִׁבִיל שְׂכָר מְעַט, בְּשִׁבִיל לְשִׁלֵּם
חֹב אֲבִיהֶם, 'חֹב עִבּוֹדֵה-זָרָה'. כִּי "מִצְוָה
לְקַיֵּם דְּבַרֵי הַמֶּת" (תַּעֲנִית כֵּא. כְּתוּבָת ע. גִּטִין יד:
טו. מ.), וְזֶה הַדְּבָר לָהֶם כְּמוֹ צוּאָה מְאַבִּיָּהֶם,
שִׁישְׁלְמוּ חֹזֶבָתֵינוּ.

וְזֶה שְׂפָרֵשׁ מִהַרְש"א: "תְּלָא לָהּ פִּתְקָא
בְּצוּאָרָא" - "שְׂטַר צוּאָה".

לקוטי תפלות

פרשת מסעי

מפתח התפלות

[א-ב-ג-ד] "אלה מסעי בני ישראל" - שנוזפה לדעת איך להתנהג בענייני נסיעות לדרךים, ולתקן פגם האמונה על ידי הגלות והטלטול, וכו' (ח"א מ; ח"ב נב; ח"ב נה; תפלות ותחנונים ח"ב יב).

שמעתי בשם אדני אבי־זקני (הפעל־שם טוב) זללה"ה: כי כל המסעות היו מ"ב, והם אצל כל אדם, מיום הולדו עד שובו אל עולמו. ולהבין זה: כי מיום הלדה והוצאתו מרחם אמו, הוא בחינת יציאת מצרים כבודע, ואחר־כך נוסע ממסע למסע, עד באו לארץ החיים העליונה וכו'. ובדאי נכתבו המסעות בתורה, להורות הדרך הישר לאיש הישראל, לידע הדרך אשר ילך בו כל ימי חייו, לסע ממסע למסע. (דגל מחנה אפרים, פרשת מסעי, עין־שם)

אחדל, ואיך לסע, ומתי לסע, ולהיכן ולאיזה מקום ועיר לנסע, וכמה אתעכב בדרךי.

וכל פרטי הנסיעות לאיזה דרך גדול וקטן ארוך וקצר, הכל תודיעני ותלמדני ברחמיך האמתיים, ותוליכני בדרך הישר תמיד בכל עת.

"ארוץ כל, גדל העצה ורב העלילה, אשר עיניך פקחות על כל דרכי בני־אדם", ויודע ומבין מחשבותם וסודם.

☪ [א] לקוטי־תפלות ח"א מ ☪
(על־פי לקוטי־מוהר"ן ח"א מ, 'אלה מסעי בני ישראל')
"אלה מסעי בני ישראל" (במדבר לג, א)

יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו, שתרחם עלי, ותהיה עמי תמיד, בשבתי בביתי, ובלקתי בדרך, בשכבי ובקומי, בצאתי ובבואי.

ותורני ותדריכני באמתך, ותלמדני תמיד בכל עת, איך להתנהג בענייני הנסיעות לדרךים, אם אסע, ואם

יעזרו רחמיך האמתיים עלי, וזכני
ולמדני תמיד בכל עת, איך
להתנהג בענייני נסיעות לדרכים.

ובשם שהיית עם ישראל במדבר, והיו
כל נסיעתם על פיך פרצונך,
כמו שכתוב: "על פי יהוה יחנו, ועל פי
יהוה יסעו", כן תרחם עלי, ותהיה תמיד
עמי, ואני מוסר עצמי עליך לבד באמת
עם כל תנועותי תמיד, על פיך אחנה
בביתי, ועל פיך אסע.

ותשמר צאתי ובאי לחיים טובים
ולשלום מעתה ועד עולם.
ותרחם עלי תמיד, בכל עת שאני מכרח
לנסע לאיזה דרך על-פי רצונך הטוב,
שתהיה עמי תמיד, ותוליכני לשלום,
ותדריכני לשלום, ותגיעני למחוז הפצי
לחיים טובים ולשלום, ותצילני מפף כל
אויב ואורב בדרך, ותתנני לחן ולחסד
ולרחמים בעיניך ובעיני כל רואי,
ותגמלני חסדים טובים תמיד.

ותשיבני לשלום לביתי, שלום בגופי,
ובנפשי, ובממוני, ובתורתתי,
ותשמרני ברחמיך מכל מכשול חטא
ועון, ומכל מיני הרהורים רעים
ומחשבות רעות ומכל הסתכלות רעים
תמיד, ובפרט בעת הלוכי בדרך.

ותצילני ותשמרני ברחמיך מסכנת
דרכים לעולם, בגשמיות
ורוחניות בגוף ונפש וממון. "הורני
יהוה דרכך, ונחני בארח מישור למען
שוררי. הדריכני באמתך, ולמדני כי אתה
אלהי ישעי.

חוסה עלי כרב רחמיך, "חננני יהוה,
ראה עניי משונאי, מרוממי
משערי מות", כי אתה ידעת את מרירות
לבי ופזור נפשי, "ואתה ידעת נתיבותי
בארח זו אהלך טמנו פח לי. הבט ימין
וראה ואין לי מכיר, אבד מנוס ממני אין
דורש לנפשי".

חוס וחסל עלי, חוס וחנוני והצילני
ממה שאני צריך להנצל, מלטני
ממה שאני צריך להמלט, "חלצני יהוה
מאדם רע, מאיש חמסים תנצנני".

עזרני והושיעני והיה עמי תמיד,
והצילני מיד אויבי ומרודפי,
בשבתי בביתי ובכלכתי בדרך.

ותזכני בכל עת שאהיה מכרח לנסע
ולילך בדרך על-פי רצונך
הטוב, שיהיה הלוכי ונסיעתי בקדשה
ובטהרה גדולה, ובמחשבות קדושות
וטהורות, ואהיה נשמר מכל דבר רע.

ותזכני ותעזרני, שאזכה על-ידי
נסיעותי, לתקן את פגם
האמונה. והגלות והטלטול שלי בדרך,
יכפר על פגם האמונה שפגמתי לפניך,
אשר על-ידי-זה גרמתי טלטול למעלה
חסוּשֵׁלֹום.

אנא יהוה, "עיניך הלווא לאמונה",
"כל מצותיך אמונה, שקר רדפוני
עזרני". עזרני וחנוני, ותשפיע עלי
אמונתך הקדושה מעתה ועד עולם, ולא
יבוא עלי שום כפירה ובלבול בדעתתי
כלל, ותעזרני מעתה לשוב בתשובה
שלמה לפניך באמת ובלב שלם.

וּבְרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים תִּמְחַל וּתְכַפֵּר וּתְסַלַח
אֵלֶיךָ סְלִיחוֹת, חֲנוּן הַמֶּרְבֵּה
לְסַלַח, עַל כָּל הַפְּגָמִים שֶׁפָּגַמְתִּי
בְּאֱמוּנָתְךָ הַקְּדוּשָׁה.

וּתְזַכְּנִי לְתַקֵּן בְּחַיֵּי כָּל הַפְּגָמִים הָאֵלֶּה,
עַל כָּל מַה שֶׁפָּגַמְתִּי בְּאֱמוּנָתְךָ
הַקְּדוּשָׁה, מִנְּעוּרֵי עַד הַיּוֹם הַזֶּה, בֵּין
בְּגִלְגּוּל זֶה בֵּין בְּגִלְגּוּל אַחֵר, הַכֹּל אֲזַכֶּה
לְתַקֵּן בְּשִׁלְמוֹת חַיֵּשׁ קַל מִהֲרָה, וְאֲזַכֶּה
מֵעַתָּה לְאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה בְּאֵמֶת וּבְשִׁלְמוֹת
כְּרִצּוֹנְךָ הַטוֹב.

וּתְרַחֵם עָלַי, וְעַל בְּנֵיךָ הַנְּעִים וְנָדִים
בְּגִלוֹת גָּדוֹל זֶה כַּמָּה מֵאוֹת
שָׁנִים, צֵאן נָדַח "וְאִין מְקַבֵּץ", וְהַשְׁכִּינָה
כְּבִיכּוֹל עִמָּהֶם בְּגִלוֹת, "כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן
קִנָּה, כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ", וּבְצוּק
הָעֵתִים עִמָּךְ יִשְׂרָאֵל נְעִים וְנָדִים מְטֹרְפִים
וּמְבַלְבְּלִים.

מָרָא דְעֵלְמָא כְּלָא, רְאֵה עֲנִים וְעַמְלֵם,
וּחְמַל עַל טְלִטּוּלָם, קַבֵּץ נְדַחֵינוּ
מֵאַרְבַּע פְּנּוֹת הָאָרֶץ, וְקִרְב פְּזוּרֵינוּ מִבֵּין
הַגּוֹיִם, וּנְפּוּצוֹתֵינוּ כַּנֶּס מִיִּרְכַּתֵי אָרֶץ,
וְהַבִּיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרָנָה, וְזַכְּנִי לִילֶךְ
וּלְנִסֵּעַ וּלְבוֹא לְאָרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּחַיֵּי חַיֵּשׁ קַל
מִהֲרָה.

וּתְעַזְרֵנִי שְׂאֵהִיָּה שְׁלֵם בְּאֱמוּנָה
וּבְכַבֻּטְחוֹן בְּךָ תָּמִיד, וְלֹא
אֶעֱשֶׂה שׁוּם פְּעֻלָּה, וְלֹא אֶעֱסֹק בְּשׁוּם
עֵסֶק, וְלֹא אֶסַּע שׁוּם נְסִיעָה - בְּשִׁבִיל
פְּרִנְסָה כָּלֵל.

רַק אֲזַכֶּה לִידַע וּלְהֶאֱמִין בְּךָ בְּאֱמוּנָה
שְׁלֵמָה וּבְכַבֻּטְחוֹן חֲזָק, שְׂאֵתָה

תְּכַלְכְּלֵנִי. וְתִזְמִין לִי פְּרִנְסָתִי בְּשִׁלְמוֹת
בְּבֵיתִי, בְּלִי שׁוּם נְסִיעָה וְטְלִטּוּל בְּעוֹלָם
כָּלֵל, וּבְלִי שׁוּם עֲשִׂיָּה וְעוֹבְדָא וְעֵסֶק
כָּלֵל.

וְכֹל נְסִיעָתִי לְאִיזָה דְרָךְ, וְכֹל עֵסֶקִי
וּפְעֻלָּתִי, לֹא יִהְיוּ כִּי אִם לְשִׁמְךָ
וְלְעִבּוּדְתְךָ לְבַד בְּאֵמֶת, וּכְרִצּוֹנְךָ אֶעֱשֶׂה,
וְלֹא אֲכַוֵּן בְּנְסִיעָתִי וְעֵסֶקִי שׁוּם תּוֹעֵלַת
עֲצָמֵי כָּלֵל.

כִּי הַכֹּל שְׁלָךְ, הַנְּשָׁמָה שְׁלָךְ וְהַגּוֹף
שְׁלָךְ, וּבְלַעֲדִיךָ לֹא אָרִים אֶת יָדַי וְאֶת
רַגְלֵי לַעֲשׂוֹת שׁוּם עֵסֶק וְשׁוּם נְסִיעָה
בְּעוֹלָם, "כִּי אַתָּה אֱלֹהֵי, רוּחְךָ טוֹבָה
תִּנְחַנֵּנִי בְּאָרֶץ מִיִּשׁוּר".

❁ [ב] לְקוּטֵי-תְפִלוֹת ח"ב נב ❁

(על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"ב נו, 'אלה מסעי בני ישראל')

"אלה מסעי בני ישראל" (במדבר לג, א)

"מִי לִי בְּשָׁמַיִם וְעַמְּךָ לֹא חִפְצָתִי בְּאָרֶץ.
כָּלֵה שְׂאֵרֵי וּלְבָבִי, צוּר לְבָבִי וְחֶלְקִי
אֱלֹהִים לְעוֹלָם".

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, אֲדוֹן כָּל, אֲשֶׁר בְּכָל
מְקוֹמוֹת מְמַשְׁלֶתְךָ, כִּי אַתָּה
מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְאִין הָעוֹלָם מְקוֹמְךָ.

רַחֵם עָלַי לְמַעַן שְׁמֶךָ, וְתֵן לִי בְּאֵמֶת לֵב
כָּשֶׁר וְטָהוֹר לְעִבּוּדְתְךָ וּלְיִרְאַתְךָ,
לֵב יִשְׂרָאֵלִי בְּאֵמֶת. עַד שְׂאֲזַכֶּה שְׂיִהְיֶה
לְבִי מְשַׁכֵּן כְּבוֹדְךָ.

רַחֵם עָלַי, וְעַזְרֵנִי וְזַכְּנֵנִי, שְׂיִהְיֶה לְבִי
מָלֵא מֵאֱלֹהוּתְךָ, עַד שֶׁלֹּא יוּכַל

⊗ [ג] לקוטי-תפלות ח"ב נה ⊗

(על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"ב עו,
"ישראל נעשין אדונים לבעליהם")

"אלה מסעי בני ישראל" (במדבר לג, א)

"ביהוה חסיתי, איך תאמרו לנפשי
נודי הרכם צפור". רבוננו של
עולם, אלהי ישראל, אתה יודע גדל עצם
מרירות הגלות, בכלל ובפרט ובפרטי-
פרטיות.

כי מפני חטאינו גלינו מארצנו,
ונתרחקנו מעל אדמתנו, ומגולה אל
גולה הלכנו, ומפלי אל כלי הורקנו, הן
כלל-ישראל בכלל, והן כל אחד ואחד
בפרטיות, כי גליות וטלטולים עוברים
על כל אחד ואחד מישראל בגשמיות
וברוחניות, "כצפור נודדת מן קנה, בן
איש נודד ממקומו".

ובעצם צרותינו בגוף ונפש וממון, גם
כשאנו יושבים בכתינו אנו
נעים ונדים, כי אין לנו שום מנוחה
מרודפינו ושונאינו בגשמיות ורוחניות.

בפרט עתה בעת צרה המרה הזאת,
אשר כל אחד חושב מחשבות
איך לברוח ולהטמן ולהסתר מפני הצרות
הקשות האלה, אשר "כשל פח הסבל".

רחם עלי, ועל כל ישראל הכבוסים
בגולה, שבכל מקום שנבוא שם
בגלות וטלטול בגשמיות ורוחניות,
שתהיה עמנו, ותעזרנו להרים ולנשא
ולהגביה כל המקומות האלה אליך,
ולתורתך ולעבודתך.

שום מקום בעולם לבלבל ולמנוע אותי
מעבודתך ומיראתך, רק אזכה להפיר
אותך ולמצוא אותך בכל המקומות
שבעולם, ובכל דרגא ודרגא שבעולם, כי
לית אתר פנוי מך.

ובני להיות נכלל בך בכל לבבי באמת,
עד שאהיה גם-כן בבחינת
"מקומו של עולם ואין העולם מקומו".

עד שכל המקומות שבעולם, יהיו
בטלין ומבטלין נגדי בתכלית
הבטול, ולא יהיה להם שום פח לבלבל
אותי חס-ושלום משום דבר שבקדשה,
רק אוכל להשיג אותך ולמצוא אותך
ולהתדבק בך באמת בכל המקומות
שבעולם.

ותורני ותלמדני בכל עת ועת, איך
להתנהג בענין כל הטלטולים
ונסיעות לדרכים, שיהיה הכל על-פי
רצונך באמת, על-פי יהוה אחנה בביתי,
ועל-פי יהוה אסע כל נסיעה ונסיעה.

ובל סדר הנהגת הנסיעה והחנה,
בכלליות, ובפרטיות, ובפרטי-
פרטיות, יהיה הכל כרצונך באמת.

ובכל מקום ומקום שאבוא לשם
בחנה ובנסיעה כפי רצונך,
אזכה למצוא שם אלהותך באמת,
ולהתקרב אליך ולהתדבק בך באמת.

ואל יבלבל אותי שום מקום שבעולם,
מעבודתך ומיראתך, רק אהיה
סמוך וקרוב ודבוק אליך באמת, בכל
המקומות שבעולם, בכל דרגא ודרגא
שבעולם.

עד שגם כל המקומות הרחוקים מהקדשה מאד שאנו כבושים בגולה שם, ישובו כלם אליך תתברך לנצח, עד שבכל המקומות הרחוקים ממך מאד, יעסקו בהם בתורה ובעבודה באמת, וילמדו בהם תורה ברבים, ויקים מהרה מקרא שפתוב: "ונשאר גם הוא לאלהינו".

מלא רחמים, ראה נא בענינו, וריבה ריבנו, ומהר לגאלנו גאלה שלמה מהרה למען שמך, ראה "כי אזלת יד ואפס עצור ועזוב".

ראה את עמך מרודים מאד בכלל ובפרט, "הבט ימין וראה" ואין עוזר, לשמאל ואין סומך, "כי שחה לעפר נפשנו, דבקה לארץ בטננו. קומה עזרתה לנו ופדנו למען חסדך. "יהיו לרצון אמרי-פי והגיון לבי לפניך, יהוה צורי וגואלי".

ברוך יהוה אלהים אלהי ישראל, עושה נפלאות לבדו. וברוך שם כבודו לעולם, וימלא כבודו את כל הארץ אמן ואמן".

☪ [ד] תפלות ותחנונים ח"ב יב ☪
 (על-פי חיי-מוהר"ן קצה)
 "אלה מסעי בני ישראל" (במדבר לג, א)

"מיהוה מצעדי גבר כוננו ודרךך יחפץ, הורני יהוה דרךך, ונחני בארח מישור למען שוררי. הורני

יהוה דרךך, אהלך באמתך. אחלי יפנו דרכי, לשמר חקיך. דרך שקר הסר ממני, ותורתך חנני. דרך מצותיך ארוץ, כי תרחיב לבי".

רבנו של עולם, זפני להיות דבוק בך לעולם, ואזכה לעבד אותך באמת תמיד כל ימי חיי, בשבתי בביתי, ובלכתי בדרך, בשכבי ובקומי.

ותשמרני שלא אפשל לעולם חס-ושלום, ובפרט בהיותי בדרך. פי אתה ידעת גדל האחריות שיש בדרכים.

הן בגשמיות - מאויבים ורוצחים וגזלנים וגנבים, וכל פיוצא בזה. וכן ברוחניות - מטרדות-הדרך, ובלבולי-הדעת, והמחשבות העוברים על האדם בדרך.

בפרט פי בקל יוכל האדם להפשל במאכלות-אסורות רחמנא-ליצלן בהיותו בדרך.

"ואתה ידעת נתיבתי, בארח זו אהלך טמנו פח לי". אף אף-על-פי-כן ההכרח להאדם לפעמים לילך בדרך.

על-בן חוס וחנוני, ורחם עלי והושיעני, ותשמרני תמיד, בשבתי בביתי, ובלכתי בדרך, ותצילני מכל תקלה ופגם ומכשול חס-ושלום, הן בגשמיות הן ברוחניות.

ותעזרני שלא יתבלבל דעתי ומחשבתי חס-ושלום על-ידי הדרך.

וְאִפְלוּ אִם לַפְעָמִים יִהְיֶה הַהֲכָרַח
 לַפְגֵּשׁ וּלְהַתְוַעַד עִם אַנְשֵׁים
 כְּאֵלוֹ הַרְחוּקִים מִמֶּךָ מְאֹד, כְּאֲשֶׁר מְצוּי
 בְּרַב הַפְעָמִים בַּדְרָכִים, תַּעֲזֹרֵנִי שְׁלֹא יִהְיוּ
 יְכוּלִים לְבַלְבֵּל אֶת דַּעְתִּי כָּלֵל. רַק אֲדַרְבֵּא
 אֶהְיֶה חֲזָק בַּדַּעְתִּי מְאֹד בְּקִדְשָׁה גְדוּלָּה,
 וְלֹא יִפְגְּסוּ דְבָרֵיהֶם בְּאַזְנֵי כָּלֵל.

וְאֲזַכֵּר אֶת עֲצָמֵי כָּל פַּעַם בְּקִדְשַׁת
 נְשָׁמְתִי, אֲשֶׁר הִיא "חֵלֶק אֱלוֹהִים
 מִמַּעַל", אֲשֶׁר מֵצֵד הַנְּשָׁמָה בּוֹדְאֵי אָנוּ
 רְחוּקִים מְאֹד מִכָּל הַדַּעוֹת הַרְעוֹת
 רְחֻמָּנָא-לִיְצֻלָּן, וְאָנוּ דְבוֹקִים וְאַחוּזִים בָּךְ
 בְּאַמוּנָתְךָ הַקְּדוּשָׁה, וּבְכָל דְבָרֵי תִלְמוּד
 תּוֹרָתְךָ, בְּקֶשֶׁר אֲמִיץ וְחֲזָק בַּל יִמוּט
 לְעוֹלָם.

וְתִשְׁמְרֵנִי שְׁלֹא אֶכְשַׁל חֲסִי-וְשָׁלוֹם גַּם
 בַּדְּבָרִים חִיצוֹנִיִּים, כְּגוֹן:
 בְּעֵינַי מֵאֲכָל וּמִשְׁקָה, שְׁלֹא יִזְדַּמֵּן לִפְנֵי,
 דְּבַר אֲסוּר חֲסִי-וְשָׁלוֹם.

כִּי אַתָּה יָדַעְתָּ שְׁקִשָּׁה מְאֹד לְהֶאָדָם
 לְהַנְצִיל מִכָּל-זֶה בְּהִיוֹתוֹ בַּדְרָכִים,

עַל-פִּי שְׁכָלוּ וְדַעְתּוֹ. רַק בְּכַחַךְ הַגְּדוֹל
 וְרַחֲמֶיךָ הַגְּדוֹלִים, תַּצִּילֵנִי וְתִשְׁמְרֵנִי מִכָּל
 רַע, הֵן בְּרוּחָנִיּוֹת הֵן בְּגִשְׁמִיּוֹת, כִּי אַתָּה
 שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל.

וַיְקַיֵּם בְּנֵי מִקְרָא שְׁכָתוֹב:
 "וַיְהִי מִשְׁכָּלִים יִזְהָרוּ כִּיזָהָר
 הַרְקִיעַ", שְׂיִהְיֶה נִפְתָּח וַיִּזְהָר וַיֵּאִיר לָנוּ
 אֹר הַדַּעַת וְהַשְׁכָּל דְּקִדְשָׁה בְּשָׁלְמוֹת.

וְעַל-יְדֵי-זֶה תִשְׁמְרֵנוּ מִכָּל מְכַשׁוֹל חֲסִי-
 וְשָׁלוֹם בְּשִׁבְתֵּנוּ בְּבֵיתֵנוּ
 וּבְלִכְתֵּנוּ בַּדֶּרֶךְ.

כִּי כָּבֵד גְּלִיתָ לָנוּ: שְׁבִרְאֲשֵׁי-תִבּוֹת שֶׁל
 פְּסוּק זֶה, מְרַמֵּז הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ [יִוְה"ך']
 הַמְּסַגֵּל לְשִׁמְרָה לְהוֹלִכֵי דֶרֶךְ.

וַיְקַיֵּם בְּנֵי מִקְרָא שְׁכָתוֹב: "כִּי מִלְּאֲכִיּוֹ
 יִצְוָה לָךְ לְשִׁמְרָךְ בְּכָל דְרָכֶיךָ",
 אָמֵן כֵּן יִהְיֶה רְצוֹן.

עניני בין המצרים

גלות וגאולה, בגין וחרבן בית המקדש, בגין ירושלים, משיח צדקנו, קץ הגאולה, וכו'

א.

(לקוטי מוהר"ן, 'שירי נעים' בתחלת הספר)

חריקת שן האמות על אמה יחידה, תבונה אין בנו. מרירת הצרות איך להשקות הם דנו. נסבל עולם עד יבוא עני. בן יחפש בגנזי אביו. גזר עטרת נעטר בבן חביב. שיר חדש אז נשיר. מלפנו כל אחד ואחד מראה באצבע בשר.

ב.

(ח"א א)

עכשו בעוונותינו הרבים, חן והשיבות האמתי של ישראל נפל, ועקר החשיבות והחן הוא אצלם. אבל על ידי ה'תורה', נתעלה החן והחשיבות של ישראל.

ג.

(ח"א א, ב, א)

"מ'נוקבא דפרדשקא' משך רוחא דחיי למשיחא" [מ'נקב החטם' העליון, נמשך רוח חיים למשיח] (זהר תרומה קעז. ב'ספרא-דצניעותא פ"ב).

כי עקר בלייזינו של משיח, הוא ה'תפלה', שהוא בחינת 'חטם', כמו שכתוב (ישעיהו מ, ט): "ותהלתי אהטם לך" - ומשם עקר חיותו, וכל מלחמתו שיעשה וכל הפגישות שיכבש, הכל משם, כמו שכתוב (שם יא, ג): "והריחו ביראת ה'" וכו', זה בחינת 'חטם'.

וזה עקר בלייזינו, כמו שכתוב (בראשית מ, כב): "בחרבי ובקשתי", ופרש רש"י: "תפלה ובקשה". וכמו שכתוב (תהלים מז, ז): "כי לא בקשתי אבטח וכו' באלקים הללנו". בחינת "ותהלתי אהטם לך".

ד.

(ח"א ב, ו; ח"א ט, ד; ח"א קיח)

כל 'צדיק שבדור', הוא בחינת 'משה משיח', כמו שמצינו: שהצדיקים קורין זה לזה: 'משה', כמו: "משה שפיר קאמרת" (שבת קא: ס"ב לט. ביצה לח:). ו'משה' זה בחינת 'משיח', כמו שכתוב (בראשית מט, י): "עד כי יבא שילה", "דא משה משיח" (זהר בראשית כה: כז).

ה.

(ח"א ב, בסוף)

בגלותנו, בביכול הקדוש ברוך הוא בהסתרת פנים, כמו שכתוב (תהלים ל, ח): "הסתרת פניך" - שהוא בחינות 'רחמים'. ופנה ערף, שהוא בחינות 'דין'.

וכל תפלותינו ובקשתנו על־זה שפנה ערף אלינו, שיהזר את פניו, כמו שכתוב (שם כה, טז; פו, טז): "פנה אלי", וכמו שכתוב (במדבר ו, כה): "יאר ה' פניו".

וכשאנו רואים ארץ הגלות, ובכל יום אנחנו צועקים אליו ואינם נושעים, ויש מעמנו בני ישראל, שטועים

חס־ושלום בלבם: "שכל התפלות הם לדיק".

אבל באמת: כל התפלות, הצדיקים שבכל דור ודור, מעלים אותם ומקימים אותם, כמו שכתוב (שמות מ, יח): "ויקם משה את המשפן".

ומעלין כל שיפא ושיפא לדוכתיה, ובנין קומתה של השכינה מעט מעט, עד שישתלם שעור קומתה, אז יבוא "משיח, דא משה" (זהר בראשית כה:), וישלים אותה ויקים אותה בשלמות.

וכל מה שמרבין בתפלה, נבנה השכינה ביותר ומכינה את עצמה לזיווג. וכשישתלם קומה של כל השכינה על ידי רב התפלות, יכמרו רחמיו, ויתהפך מדת הדין למדת הרחמים. ואי לא חסדו, טבעינן חס־ושלום בגלות.

ו.

(ח"א ג)

מרגלא בפומא דאנשי עכשו לומר: "שהחזנים הם שוטים ואינם בני דעה" - כי עכשו 'מלכות דקדשה' בגלות, ועל כן ה'נגינה' שנמשכת מאתר דנביאים" (על פי זהר ויקרא נג: עין בפנים), מבחינת 'מחין ודעת דמלכות דקדשה', ועכשו ש'מלכות' בגלות, ה'נגינה' נפגמת.

ועל כן ה'חזנים' הם בלא דעת, כי אין להם פח עכשו להמשיך ה'נגינה' מ'שרשה שבקדשה', שהוא בחינת 'מחין ודעת של מלכות דקדשה'.

אבל לעתיד שיתעלה 'מלכות דקדשה', ויהיה "ה' למלך על כל הארץ" (זכריה יד, ט) - אזי תתעלה ותשלם ה'נגינה', בבחינת

דעת דמלכות דקדשה, שמשם נמשכת ה'נגינה'.

וזהו (תהלים מז, ח): "כי מלך כל הארץ אלקים זמרו משביל". כי אזי בשיהיה "ה' למלך על כל הארץ", ויתעלה 'מלכות דקדשה', אזי "זמרו משביל" - שהחזנים המזמרים יהיו ב'דעת' וב'שכל', על ידי שיתעלה 'מלכות דקדשה', ויקבלו ה'נגינה' מ'שרשה שבקדשה', שהוא בחינת דעת ומחין של מלכות דקדשה'.

ודוד המלך עליו השלום היה יכול לתקן נגינה זו גם כן, ועל ידי זה נתעלה 'מלכות דקדשה' כנ"ל.

ז.

(ח"א ד, א-ב-ג)

בשאדם יודע שכל מאדעותיו הם לטובתו - היא מעין עולם הבא.

וזאת הבחינה אי אפשר להשיג, אלא בשמעלה 'מלכות דקדשה', מהגלות מבין העכו"ם, ואזי נתקיים (תהלים מז, ח): "כי מלך כל הארץ אלקים".

ואי אפשר להשיב המלוכה להקדוש ברוך הוא, אלא על ידי 'ודוי דברים' לפני תלמיד חכם.

ח.

(ח"א ו, ז)

"ולבנות להם בית הבחירה" (סנהדרין כ: - זה בחינת 'משה', נקדה העליונה, בחינת דעת, כמו שאמרו חז"ל בברכות לג: "מי שיש בו דעה, כאלו נבנה בית המקדש בימיו".

ט.

(ח"א ז, א)

עקר הגאולה תלויה באמונה, פי עקר הגלות אינו אלא בשביל 'הסרוך-אמונה'.

ועקר 'אמונה' בחינת 'תפלה' בחינת 'נסים', אינו אלא ב'ארץ-ישראל', ושם עקר עליות התפלות. ויכול לפעל בתפלתו מה שצריך, ולעשות נסים ומופתים אמתיים בעולם.

וכשפוגמין ב'ארץ-ישראל', שהיא בחינת 'אמונה', בחינת 'תפלה' - אזי יורדין לגלות.

ועקר: שיוודת ה'תפלה' לגלות, ואי אפשר להתפלל ולעשות 'נסים' בעולם.

וכשיכלו אלו האפיקורסים שאין להם אמונה בנסים ומכסים כל הנסים בדרך הטבע, ותתרבה אמונה בעולם - אזי יבוא משיח, פי עקר הגאולה תלויה בזה, הינו באמונה, כמו שכתוב (שיר-השירים ד, ח): "תבואי, תשורי מראש אמונה".

וזוה פרוש (סנהדרין צז): "אין משיח בן דוד בא, אלא עד שתכלה פרוטה מן הפיס" - הינו: שיכלו אלו האפיקורסים הנ"ל שאין להם אמונה בנסים, ומכסים בכליות הנסים, הפלולים במלאך "דפריטא שפותה" (תענית כה), מכסים בדרך-הטבע.

י.

(ח"א ט, ד)

משיח הוא כלול כל התפלות, ובשביל-זה יהיה משיח "מורח ודאין" (סנהדרין צג), פי ה'תפלות' הם בחינת 'הטם',

כמו שכתוב (ישעיהו מח, ט): "ותהלתי אחטם לך".

יא.

(ח"א ט, בסוף)

אלו בני-אדם המכחישים כל ה'נסים', ואומרים שהכל 'דרך-הטבע', ואם רואים איזה 'נס', הם מכסים ה'נס' עם 'דרך-הטבע', שאומרים שזה 'דרך-הטבעים'.

(א) פוגמים ב'תפלה'. פי ה'תפלה' היא בחינת 'נסים', שמשנה את ה'טבע'.

(ב) ופוגמים ב'אמונה' מאד, שאין מאמינים ב'השגחת הבורא יתברך'.

(ג) ופוגמים ב'ארץ-ישראל', שהיא 'מקום-הנסים'.

ועל-ידי-זה צריכין לפול בגלות-מצרים' ו'שארי גליות', והם מאריכים את ה'גלות' רחמנא-לצלון.

יב.

(ח"א י, ג)

"ויעקב קרא בית" (פסחים פח). הינו: שיעקב קרא את 'מקום הבית-המקדש', שהוא 'מקום התפלה', 'בית', שהוא מקום ישוב לבני-אדם. פי העלה את ה'תפלה' - מ'הר' ו'שדה', לבחינת 'בית', שיש בו תפיסה לבני-אדם יותר מ'הר' ו'שדה'.

פי בבחינת 'בית', יש גם לעפוש השנה, כמו שכתוב (ישעיה נז, ז): "כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים". וכשהוא בבחינת 'בית', "כדין אתיקר שמא עלאה" (זהר יתרו סט:).

יג.

(ח"א יא, בסוף)

ה'גְּדֹלוֹת', היא בחינת "שבע בתי עבודה-זרה, שעל-ידי-זה גלו ישראל מארצם" (גטין פח.), ועל-ידי-זה עדין לא חזרנו לארצנו, מחמת שרודפים אחר ה'כבוד', על-ידי ה'גְּדֹלוֹת' רחמנא-לצלן.

ולחפד: על-ידי קטנות ושלכות, ושללא ישיג כלל על 'כבודו' - על-ידי-זה 'כבוד השם-יתברך' בשלמות, וזוכה לדבורים המאירים לו לתשובה, וזוכה לבוא לתבונות התורה לעמקה.

יד.

(ח"א יג, א)

תאות-ממון, היא עבודה-זרה ממש, ו"כל זמן שיש עבודה-זרה זאת של ממון בעולם, הרוח-אף בעולם" (על-פי ספרי פגשת ראה; רש"י דברים יג, יח).

וכפי הבטול של תאוה זאת, בן נתבטל ה'רוח-אף, ונמשך 'חסד' בעולם. ועל-ידי-זה נמשך ה'דעת', שהיא בחינת 'בנין בית-המקדש'.

ובטול תאות-ממון - זה בחינת 'התגלות-משיח', שאז יתבטל 'חמדת-הממון'.

טו.

(ח"א יד, ב-ג)

עקר 'כבוד השם-יתברך' הוא: בשחרוקים ביותר מקרבין את עצמן לעבודת השם-יתברך, כי "אז אסתלק ואתיקר שמא דקדשא-ברוך-הוא עילא ותתא ונתגדל כבוד שמו יתברך ונתעלה" (זהר יתרו טו.), ונתגדל כבודו יתברך מאד.

על-כן צריך כל-אדם להשתדל מאד, לקרב הרחוקים להשם-יתברך.

ועכשו ה'כבוד' בגלות - פי עקר ה'כבוד' אצל העכו"ם, ואנחנו בני-ישראל שפלים ונבזים.

ולעתיד-לבוא שיתגלה 'כבודו' מבין החשך, כמו שכתוב (ישעיה מ, ה): "ונגלה כבוד ה'" וכו', כי אז יטו כלם "לעבדו שכם אחד" (צפניה ג, ט) - "אז יאמרו בגוים" (על-פי תהלים קכו, ב): "לכו ונלכה באור ה'" (ישעיה ב, ה). ו'כבוד' נקרא 'אור', כמו שכתוב (יחזקאל מג, ב): "והארץ האירה מכבודו".

ואי-אפשר לקרב את ה'גרים' עם 'בעלי-התשובה' - אלא על-ידי 'תורה', כמו שכתוב (משלי ה, טז): "יפוצו מעינתיה חוצה", שצריך להשקות אותם שהם מבחוץ, להודיע להם "הדרך ילכו בה" (שמות יח, כ).

וזהו (ירמיה טו, יט): "אם תוציא יקר מזולל", ואמרו חז"ל (בבא-מציעא פח.): "אלו שמקרבין בני-אדם לעבודת השם-יתברך" - כי זהו נקרא "מוציא יקר", הינו 'כבוד', "מ'זולל", מ'זילות-א-דגלותא'.

טז.

(ח"א טו, ו)

'בית-המקדש', - זה בחינת 'סתר-אורייתא', שזוכין להם על-ידי ה'תפלה'. ונקרא 'בית-המקדש', בחינות 'קדש', בחינות 'ראשית' - "וכל זר לא יאכל קדש" (ויקרא כב, י), ולא יאכל בו אלא 'מקדשו ומקראיו'.

יז.

(ח"א טז)

**אִי-אֶפְשָׁר שִׁיְהִי תְּמִיד דְּבוּק בְּהַשֵּׁם-
יִתְבָּרַךְ וּבְתוֹרָתוֹ בְּלִי הַפֶּסֶק,
רַק הַהִכָּרָה לְבַטֵּל לַפְעָמַיִם. כִּי לַפְעָמַיִם
צָרִיךְ לְצֵאת לַחוּץ לְעֶסֶק בְּדַבְרֵי הָעוֹלָם, כְּדֵי
שֶׁלֹּא יִתְגַּבְּרוּ הַבְּלָבוּלִים שֶׁל הַסְטֵרְא-אֲחֵרָא
וַיִּתְבַּטֵּל חֶסֶד-וְשָׁלוֹם חֲכָמָתוֹ לְגַמְרֵי.**

**אָבֵל לְעֵתִיד-לְבֹא, עַל-יְדֵי תַרְוִן מְשִׁיחִין,
יֵצְאוּ מִכָּל הָאֲמוֹת שֶׁנִּכְלָלִים בְּעֵשׂוֹ
וַיִּשְׁמַעְאֵל, שֶׁהֵם "תַרְוִין עֲנִיִן דְּמַכְסִיִן עַל
הָעֵינִין" (זֵהר פִּנְחָס רַנְבֵּי), וְאִז לֹא יִצְטָרֵךְ לְבַטֵּל
מִדְּבִקוֹתוֹ, וַיִּתְקַיֵּם (יִשְׁעִיָּה ל, כו): "וְהָיָה אֹר
הַלְּבָנָה כְּאֹר הַחֹמָה", בְּמַהֲרָה בְיַמֵּינוֹ אָמֵן.**

יח.

(ח"א כד, בַּסּוּף)

**עַל-יְדֵי שְׂמֹחַת-הַמִּצְוֹת, נִשְׁלָם
הַקִּדְשָׁה, וּמַעֲלָה הַחַיּוֹת וְהַקִּדְשָׁה
שֶׁבַקְלָפוֹת. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁעוֹשִׂין הַמִּצְוֹת
בְּשִׂמְחָה, מַעֲלָה הַשְּׂכִינָה מִבֵּין הַקְּלָפוֹת.**

**וְצָרִיךְ לְהִתְרַחֵק מֵעֲצָבוֹת מְאֹד מְאֹד, כִּי
הַקְּלָפוֹת הֵם בְּחִינַת עֲצָבוֹת,
"וְהֵם תְּקַפְּאֵי-דִינָא" (זֵהר תְּרוּמָה קל"ה: "וְכָל
שְׁלֹטְנֵי רַגְזִין וּמְאֵרֵי דִינָא כְּלָהוּ עֵרְקִין וְאִתְעַבְּרוּ
מִנִּיהָ"). וְכִשְׁה'עֲצָבוֹת' מִתְגַּבְּרֶת - הִיא בְּחִינַת
'גְּלוּת-הַשְּׂכִינָה', שֶׁהִיא 'שְׂמֹחַתָן שֶׁל
יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שְׂכָתוּב (תְּהִלִּים קי"ג, ט): "אִם
הַבְּנִיִם שְׂמֹחָה".**

**וְעַקֵּר 'בְּטוּל-הַקְּלָפוֹת' וְעַלִּית-הַקִּדְשָׁה -
הִיא עַל-יְדֵי 'שְׂמֹחָה'. וְלְעֵתִיד-לְבֹא
יִתְבַּטְּלוּ הַקְּלָפוֹת לְגַמְרֵי, עַל-יְדֵי רַבּוּי-
הַשְּׂמֹחָה. וַיִּשְׂרָאֵל יֵצְאוּ מִהַגְּלוּת בְּשְׂמֹחָה,
כְּמוֹ שְׂכָתוּב (יִשְׁעִיָּה נה, יב): "כִּי בְשִׂמְחָה
תֵּצְאוּ".**

**וְעַל-יְדֵי הָעֲבוּרִים וְעַל-פְּרָחִם, יִתְבַּטְּלוּ
הַקְּלָפוֹת. כִּי הָעֲבוּרִים בְּעֲצָמָם
וּבִבְדָם, יִבְיֵאוּ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל מִהַגְּלוּת, עַל-
יְדֵי רַבּוּי-הַשְּׂמֹחָה, כְּמוֹ שְׂכָתוּב (תְּהִלִּים קכו,
ב-ג): "אִז יֹאמְרוּ בְּגוֹיִם וְגוֹ' הֵיִינוּ שְׂמֹחִים",
בְּמַהֲרָה בְיַמֵּינוֹ אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.**

יט.

(ח"א כה, א)

**עַל-יְדֵי הַקְּרִבְנוֹת, וְעַל-יְדֵי שְׁלֹשָׁה
דְּבָרִים אֵלוֹ שֶׁהֵיוּ בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ,
שֶׁהֵם: "ה'שְׂמִיר', וְנֹפֶת צוּפִים', וְאֲמָנָה"
[אֲנָשֵׁי אֲמָנָה] (סוּטָה פ"ט מ"ב) - נִכְנַע וְנִשְׁבַּר 'כַּח-
הַמְּדֻמָּה' וְה'בְּהִמְיוֹת', בְּבַחֲיִנַת (תְּהִלִּים נא, יט):
"זְבַחֵי אֱלֹקִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה", וְזוֹכִין לְעֵלוֹת
אֵל ה'שְׂכָל-דְּקִדְשָׁה'.**

**וּכְשִׁיבְנָה בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ - אִז יִתְקַיֵּם (יִזְאֵל
ד, יח): "וּמַעֲיִן מִן הַמִּקְדָּשׁ יֵצֵא",
שֶׁזֶה 'מַעֲיִן הַחֲכָמָה', שֶׁזוֹכִין לָזֶה דוֹקָא עַל-
יְדֵי 'שְׂבִירַת הַמְּדֻמָּה'.**

כ.

(ח"א כז, ה)

**עַל-יְדֵי 'תְּקוּן-הַבְּרִית', זוֹכָה לְקוֹל,
שֶׁיִּזְדַּבֵּר קוֹל רְנָתוֹ. וְאִז עַל-יְדֵי
שְׂמִיעַת קוֹל רְנָתוֹ וְנִגּוּנוֹ לְבַד, בְּלֹא דְבוּר -
הַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ רוֹאֶה מִי שֶׁמִּצַּר לָנוּ, וְאִיזָה
עֲבוּרִים מִהַשְּׂבָעִים-לְשׁוֹן מִצַּר לָנוּ, וּמוֹשִׁיעַ
מִהַצָּרָה, בְּבַחֲיִנַת (תְּהִלִּים קו, מד): "וַיֵּרָא בְּצַר
לָהֶם בְּשִׁמְעוּ אֶת רְנָתָם".**

כא.

(ח"א כט, ג-ד)

**עַל-יְדֵי שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵר אֶת הַבְּגָדִים,
וְנִמְצָא עֲלֵיהֶם 'כְּתָמִים' - עוֹשֶׂה
חֶסֶד-וְשָׁלוֹם פְּרוּד בֵּין קִדְשָׁא-בְּרִיךְ-הוּא
וּשְׂכִינְתֵיהּ יִתְבָּרַךְ, וְאִז שׁוֹלְטַת חֶסֶד-וְשָׁלוֹם**

שפחה-בישא' שהיא מלכות-הרשעה,
וגורם דם נדה' חסוֹשְׁלוֹם לַהֲשַׁכְּנָהּ.

וְאִז (ירמיה כה, ל): "שָׂאג יִשָּׂאג עַל נוֹהוּ",
"עַל נוֹה דִילָה" (זהר אחרי עדי). וְאִז
שולטת שפחה בישא', שהוא מלכות
דסטרא-אחרא', בבחינת (משלי ל, כג): "שפחה
כי תירש גברתה" וכו'.

והרשעים בעוונותיהם, מעוררין וגורמין
דם נדה' להשכינה, וגורמין
אפרשותא בין קדשא-ברוך-הוא ושכינתה
חסוֹשְׁלוֹם.

וְאִזי השכינה נופלת חסוֹשְׁלוֹם, בבחינת
(עמוס ט, יא): "סבת דויד הנפלת".

וְעַל-יְדֵי 'תקוּן-הַכְּלָי' - שְׁמַעוֹרַר
ה'מחין', וממשיך 'לבנונית'
לַהֲגִידוּן, בבחינת (קהלת ט, ח): "בְּכָל עֵת יִהְיוּ
בְגָדֶיךָ לְבָנִים" - אִזי נתרפאת מ'חולאת
הנפילה, וְאִז (עמוס ה, ב): "נִפְלָה וְלֹא תוֹסִיף,
קוּם בְּתוֹלַת יִשְׂרָאֵל".

כב.

(ח"א ל, ו)

עקר השכל, הוא רק ה'שכל האמתי' של
הצדיקים-אמת, שמכניסין השגת-
אלקות לכל הנלזים אליהם. וְכָל ה'חכמות-
היצוניות', הם כסילות גמור נגד זה השכל.

וְלַפְעָמִים בעוונותינו-הרבים פשנופל זה
השכל להעפוי"ם והסטרא-
אחרא, אִזי מתגברים בחכמתם וממשלתם,
כְּשִׁיוֹנְקִים יוֹתֵר מֵהֲרָאוּי לָהֶם מִשְׁכָּל הַנַּ"ל,
שהוא בחינת מלכות-דקדשה'.

וְכִי יוֹכַל לִסְבֹּל אֶת קוֹל הַצְּעָקָה וְהַזְּעָקָה
הַגְּדוֹלָה כְּשִׁנּוּפֵל בְּחֵינַת ה'מלכות'
אליהם, בבחינת (קהלת ט, יז): "זַעֲקַת מוֹשֵׁל

בכסילים", כְּשִׁרְוֹצָה ה'כְּסִיל' [בחינת "מלך זמן
וכסיל" (קהלת ה, יא)] לַהֲתַחַכֵּם.

שְׁמֹת־גְּבֵרִים לְהַמְשִׁיךְ לְתוֹךְ הַחֲכָמוֹת
שְׁלָהֶם שֶׁהֵם 'כְּסִילוֹת' בְּאֵמַת
- אֵת בְּחֵינַת ה'חכמה-האמתיית' שהוא
ה'שכל' הַנַּ"ל שֶׁל 'השגת-אלקות'. וְאוֹמְרִים:
"שֶׁרַק הֵם חֲכָמִים וְאִין חֲכָמָה גְּדוֹלָה
כְּחֲכָמָתָם הַמְטָעֵת". אֲשֶׁר כָּל יְנִיקָתָהּ,
מ'נפילת השכל' הַנַּ"ל.

וְהַקְדוּשָׁ-בְרוּךְ-הוּא בְּעַצְמוֹ כְּבִיכּוֹל
שׂוֹאֵג עַל-זָה,

בְּבָחֵינַת (ירמיה כה, ל): "שָׂאג יִשָּׂאג עַל נוֹהוּ",
"עַל נוֹה דִילָה" (זהר אחרי עדי). בְּחֵינַת
ה'מלכות' שְׁנוּפֵל חסוֹשְׁלוֹם ב'גליות של
הארבע מלכיות דסטרא-אחרא', שֶׁהֵם
ה'ארבע-גליות'.

וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְרֹאוֹת: לַחֲתוֹךְ וְלַהֲבָדִיל
וְלַהֲעֲלוֹת ה'חכמה' הַנַּ"ל, מִבֵּין
ה'ארבע-גליות', וְלַחֲזִירָה לְשִׁרְשָׁהּ.

וְזָה זוֹכִין עַל-יְדֵי צְדָקָה וְחֶסֶד שְׁעוֹשִׂין,
שְׁעַל-יְדֵי-זָה מַעֲלִין ה'שכל' הַנַּ"ל
מֵהַגְּלוּת, וּמְכַנְיַעִין מְמִשְׁלַת הָעַפּוּ"ם'.

עַל-כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְפִי בְּחֵינַתוֹ:
לַהֲשַׁתְּדֵל תְּמִיד וְלִרְאוֹת לַהּוֹצִיא
הַשְּׁכִינָה מֵהַגְּלוּת, הִינוּ ה'שכל' הַנַּ"ל, עַל-
יְדֵי חֶסֶד'.

וְעַל-יְדֵי-זָה מְכַנְיַעִין חֲכָמוֹת-הַיְצוּנִיּוֹת,
וְנִצּוֹלִין מ'עוֹל מלכות-
הרשעה', וְזוֹכִין ל'השגת אלקותו יתברך'.

כג.

(ח"א ל, ז)

כָּל ה'תפלות' עם כָּל ה'ערבובים', בָּאִין
אֶל הַצְּדִיקִים - כִּי הֵם בְּחֵינַת מְשִׁיח',
שְׂאֵלֵיו בָּאִין כָּל הַתְּפִלוֹת לַהֲעֲלוֹתוֹן.

בְּבַחֲיַנֵּת (ישעיהו מח, ט): "וּתְהַלְתִּי אֶחָטָם לְךָ", שָׁפַל הַתְּהַלּוֹת בְּאֵין לְבַחֲיַנֵּת מְשִׁיחַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת ה'חָטָם', בְּחִינַת (איכה ד, כ): "רוּחַ אַפִּינוּ מְשִׁיחַ ה'".

כִּי מְשִׁיחַ הוּא "מִזְרַח וְדַאֲיִן" (סנהדרין צג:), בְּבַחֲיַנֵּת (ישעיהו יא, ג): "וַיְהִיחוּ בִּירְאֵת ה'". הֵינּוּ בְּתַפְלוֹת, שֶׁהֵן בְּחִינַת (משלי לא, ל): "יְרֵאת ה' הִיא תִתְהַלֵּל".

כִּי הוּא מִזְרַח וּמְרַגֵּשׁ בְּהַתְּפַלּוֹת שֶׁמְקַבֵּל מֵהֶם, אֵת כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַה שֶׁהוּא, כִּי כָּל הָעֲרֻבּוּבִים שֶׁל כָּל אֶחָד הֵם בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה וְכוּ'.

נד.

(ח"א לה, ז-ח; ח"א רפ)

כְּשֶׁאָדָם מְכַנֵּס שְׂכָלוֹ, הֵינּוּ נִשְׁמָתוֹ - בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה - אֲזִי צָרִיךְ לְשַׁמֵּר הָאֱמוּנָה, שֶׁלֹּא יִינָקוּ מִמֶּנָּה ה'חִיצוֹנִים'.

כִּי הִיא שׁוֹכֶנֶת בְּתוֹךְ ה'חִיצוֹנִים', בְּחִינַת (יחזקאל ה, ה): "זֹאת יְרוּשָׁלַיִם שְׁמֹתֶיהָ בְּתוֹךְ הַגּוֹיִם וְסִבִּיבוֹתֶיהָ אַרְצוֹת". ו'ירוּשָׁלַיִם' הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (ישעיהו א, כא-כו): "קִרְיָה נְאֻמָּנָה".

וְכֶשֶׁאָדָם עוֹסֵק ב'מִשְׁאֵוֹמְתָן בְּאֱמוּנָה' - זֶהוּ בְּחִינַת הַקְּרִבָּת קִרְבָּן-הַתְּמִיד וְהַקְּטָרֶת הַקְּטָרֶת. וְאִז הָאֱמוּנָה מִתְגַּבֶּרֶת לְהַעֲלוֹת כָּל ה'נִיצוּצוֹת-הַקְּדוּשִׁים' שֶׁבְּקַלְפוֹת, בְּסוּד אֶחָד-עֶשֶׂר סְמָמָנִי הַקְּטָרֶת.

וְכָל נִיצוּצוֹת-הַקְּדוּשָׁה שֵׁישׁ בְּתוֹךְ הָעֵבּוֹם וְה'אַרְצוֹת שֶׁסִּבִּיבוֹת יְרוּשָׁלַיִם', עוֹלִים לְבַחֲיַנֵּת אֱמוּנָה הַנִּקְרָא 'ירוּשָׁלַיִם' ו'מַלְכוּת', "כְּשֶׁזֶה קָם זֶה נוֹפֵל" (פסחים מב: רש"י בראשית כה, כג).

כִּי 'חֲרַבְּן אֱמוּנָה' נִקְרָא 'חֲרַבְּן יְרוּשָׁלַיִם', כְּמוֹ שֶׁדִּרְשׁוּ חַז"ל (שַׁבָּת קיט:): "לֹא חֲרַבָּה יְרוּשָׁלַיִם, עַד שֶׁפָּסְקוּ מִמֶּנָּה אֲנָשֵׁי אֱמוּנָה" (עיני-שם מְבַאֵר דְּכּוֹנְנָתָם עַל מִשְׁאֵוֹמְתָן בְּאֱמוּנָה).

וְכֶשׁ-יְרוּשָׁלַיִם הֵינּוּ הָאֱמוּנָה מִתְגַּבֶּרֶת - אֲזִי אֵלּוּ הָעֵבּוֹם וְהָאַרְצוֹת נוֹפְלִים, וְעוֹלִים מִמֶּנָּה כָּל ה'נִיצוּצוֹת-הַקְּדוּשִׁים' שֶׁבְּתוֹכָם, בְּסוּד אֶחָד-עֶשֶׂר סְמָמָנִי הַקְּטָרֶת.

וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ חַז"ל (סנהדרין כ:): "שְׁלֹשָׁה מִצְוֹת נִצְטוּוּ יִשְׂרָאֵל בְּכַנְיָסָתָן לְאָרֶץ, הָעֲמֵדֶת הַמְּלֶכֶה, וְכַרִּיתוֹת זִרְעוֹ שֶׁל עַמְּלֵק, וּבְנֵי בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ".

וְהֵא בְּהָא תְּלִיא - כִּי "הָעֲמֵדֶת הַמְּלֶכֶךְ" - הִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה, בְּחִינַת מַלְכוּת, כְּנ"ל.

ו'כַּרִּיתוֹת זִרְעוֹ שֶׁל עַמְּלֵק' - הֵם ה'נִיצוּצוֹת' שֶׁעוֹלִים מִבֵּין הָעֵבּוֹם וְהָאַרְצוֹת, בְּבַחֲיַנֵּת אֶחָד-עֶשֶׂר סְמָמָנִי הַקְּטָרֶת.

כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּמִדְרָשׁ (תַּנְחוּמָא תַּצָּא ח; רוּת-רַבָּה א, ב): "לְמָה נִסְמְכָה לְפָרְשַׁת כַּרִּיתוֹת זִרְעוֹ שֶׁל עַמְּלֵק" (דְּבָרִים כה, יז-יח-יט), לְפָרְשַׁת מְשַׁקְלָת? (שָׁם פְּסוּקִים יגִיד-טו-טז) - לֹאמַר: שֶׁבְּעוֹן מְשַׁקְלָת הָיָה מְלַחֶמֶת עַמְּלֵק. "וְהֵינּוּ הַךְ", כִּידוּעַ (עֵינֵי קְהֵלֶת-יַעֲקֹב, תַּחֲלַת עֵרֶךְ עַמְּלֵק).

וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהַמְצוּה "לְבָנוֹת בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ וִירוּשָׁלַיִם" - הֵינּוּ: הָאֱמוּנָה.

וְאִז נִתְחַדֵּשׁ וְנִתְעַלָּה מַחוּו', בְּבַחֲיַנֵּת בְּנֵי בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, כְּמֵאֵמֶר חַז"ל (בְּרַכּוֹת לג:): "מִי שֵׁישׁ בּוֹ יָדְעָה, כָּאֵלּוּ נִבְנְה בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ בְּיָמָיו", בְּבַחֲיַנֵּת אֲוֶרֶת-הַפָּנִים.

כה.

(ח"א מ)

כָּל הַגְּלוּיֹת וְהַנְּסִיעוֹת וְהַטְּלוּלִים, הֵם
בְּשִׁבִיל 'קְלִקּוּל־הָאֱמוּנָה', וְעַל־יְדֵי־זֶה
מִתְקַן וּמִמְתִּיק ה'הַרְוֵן־אֶף' מִן הָעוֹלָם,
וְנִמְשָׁךְ 'רַחֲמָנוּת' בְּעוֹלָם.

כו.

(ח"א מ)

עַל־יְדֵי 'בְּטוּל־תּוֹרָה', בָּא גְלוּת וְנְסִיעוֹת
לְדַרְכִּים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ה, יג):
"גָּלָה עַמִּי מִבְּלִי דַעַת".

כז.

(ח"א מט, ב"ד)

עֵקֶר ה'הַתְּפִלָּה' - תְּלוּי ב'לֵב', שִׁישִׁים כָּל
'לֵבוֹ' עָלֶיהָ, דְּהֵינּוּ: שִׁיקְשֵׁר
'מַחֲשַׁבְתּוֹ' הַיֵּטֵב ל'דְּבוּרֵי־הַתְּפִלָּה'.

וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְגַּלָּה וְנִתְגַּדַּל מְלֻכוֹתָו
יִתְבָּרַךְ, וְנוֹפֵל 'מְלֻכוֹת־
הַרְשָׁעָה'. וְאִזּוּ יֵשׁ עָלֶיהָ ל'בֵּית־אֲעֵלָאָה'
ו'בֵּית־אֲתַתָּאָה' - "שֶׁנֶּשְׁבַע הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־
הוּא: שֶׁלֹּא יִכְנַס בִּירוּשָׁלַיִם שְׁלֹמֶעֱלָה, עַד
שִׁיבְנָה 'ירוּשָׁלַיִם שְׁלֹמֶטָה'" (תענית ה), בְּחֵינֵת
'תְּפִלָּה', בְּחֵינֵת 'מְלֻכוֹת'.

כח.

(ח"א מט, ו)

אֵין ה'גְּאֻלָּה' אֶלָּא עַל־יְדֵי 'תְּשׁוּבָה', כְּמוֹ
שֶׁכְּתוּב (ישעיה נט, כ): "וּבֹא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל"
וְכוּ'.

כט.

(ח"א נה, ב)

יְכוּלִין לְגַלוּת וְלִהְיוֹת בְּחֵינֵת 'קִדְשֵׁת
אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל', אֶפְלוּ עִבְשׁוּ בְּגְלוּת
שֶׁהִיא תַחַת יַד הַסְּטֵרָא־אֲחֵרָא - בְּבַחֲיֵנֵת
(וַיִּקְרָא כו, מד): "וְאֵף גַּם זֹאת בְּאֶרֶץ אֲבִיהֶם".

הֵינּוּ: אֶפְלוּ בְּגְלוּת הַפֶּה, יְכוּלִין לְגַלוּת
בְּחֵינֵת "גַּם זֹאת" - עַל־יְדֵי
הַתְּנוּעָצוֹת 'אֹר זְכוּת אָבוֹת', בְּבַחֲיֵנֵת (שם שם,
מב): "וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְכוּ', וְהֶאֱרַץ
אֶזְכָּר".

ל.

(ח"א נז, ח)

"שֶׁעַר אָדָם" (סנהדרין צח), זֶה בְּחֵינֵת 'שֶׁעַר
דְּסֵטְרָא־אֲחֵרָא'. וְכַשִּׁיפֵל נְפִילָה
אֲחֵר נְפִילָה, אִזּוּ יָבוֹא בֶן דָּוִד, וְיִבְנֶה 'שֶׁעַר־
הַקִּדְשָׁה'.

לא.

(ח"א נח, י)

זֶהוּ 'גְלוּת־הַשְּׂכִינָה' - שְׁנוּפְלִים ב'גְלוּת־
הַסִּיּוּשְׁלוּם'.

לב.

(ח"א נט, א"ב)

עַל־יְדֵי שֶׁמְקַרֵּב נַפְשׁוֹת לְהַשִּׁים־יִתְבָּרַךְ,
וְעַל־יְדֵי 'הַתְּבוּדָדוֹת' שֶׁמִתְבּוּדָד
וּמְשִׁיחַ בֵּינוֹ לְבֵין־קוֹנוֹ, וְשׁוֹפֵט וְדָן אֶת עַצְמוֹ
עַל כָּל מַה שֶׁעָשָׂה - נִתְבַּטְּלִין הָרַע
וְהַקְּלָפוֹת, וְנִבְנֵית 'הַיְכָל־הַקִּדְשִׁי', "ירוּשָׁלַיִם
כְּפֶסֶת ה'" (ירמיה ג, יז), "קַרְיָה נְאֻמָּנָה" (ישעיה א,
כא"כו).

לג.

(ח"א סו, ב)

כְּשֶׁמִתְגַּבֵּר וּמְשַׁבֵּר ה'פְּעֵם', עַל־יְדֵי־זֶה
נַעֲשֶׂה וְנִמְשָׁךְ בְּחֵינֵת 'רוּחוֹ
שֶׁל מְשִׁיחַ', בְּחֵינֵת (איכה ד, כ): "רוּחַ אֶפְיֵנו
מְשִׁיחַ ה'".

וְזוֹכָה לְהוֹצִיא מִכַּח אֶל הַפַּעַל, כָּל
הַמְצוּוֹת וְכָל הַדְּבָרִים שֶׁבְּקִדְשָׁה
שֶׁצְרִיךְ לַעֲשׂוֹת.

כִּמוֹ עֵבְשׁוּ, כִּי עֵבְשׁוּ הוּא בְּהִתְלַבְּשׁוֹת
עוֹלָמוֹת.

וְזָהוּ (שמואל א ב, י): "וַיִּתֵּן עֵז לְמַלְכוּ" - הִינּוּ
כְּשֵׁיתָן 'עֵז' וְ'הָאֲרָה' לְמִדַּת 'מַלְכוּת',
אֲזִי (שם): "וַיֵּרָם קֶרֶן מְשִׁיחוֹ" - כִּי כָּל אֶחָד
יִתְקַן בְּחִינּוֹת 'מְשִׁיחַ' שְׁלוֹ, וַיִּלְכֵּד מִפְּדֻרְגָה
אֶל מְדֻרְגָה מְעַט מְעַט, עַד שֵׁיתְקַן הָאֲרַת
'פְּרֻצוֹת מַלְכוּת' בְּשִׁלְמוֹת, וְזָהוּ בְּחִינּוֹת
'מְשִׁיחַ'.

לז.

(ח"א עט)

בְּכָל צַדִּיק וְצַדִּיק, מִי שֶׁהוּא צַדִּיק בְּאֵמֶת,
יֵשׁ בּוֹ 'הַתְּגַלּוֹת־מְשִׁיחַ'. וְאַף־עַל־פִּי
שְׂאִין בּוֹ 'הַתְּגַלּוֹת־מְשִׁיחַ', יֵשׁ בּוֹ מִדָּה שֶׁל
'מְשִׁיחַ', שֶׁהוּא בְּחִינַת 'מְשִׁיחַ', כִּמוֹ שֶׁכָּתוּב
בְּזֵה־רֵר־הַקְּדוֹשׁ (בְּרֵאשִׁית כה:): "מְשִׁיחַ דָּא
מְשִׁיחַ".

לח.

(ח"א צד)

בְּעוֹזְנוֹתֵינוּ הַרְבֵּים הַדְּבוּר עִם יִשְׂרָאֵל
בְּגִלּוֹת וְכוּ'. לְכַף
נֹאמֵר (ישעיה מ, ה): "וְנִגְלָה כְבוֹד ה', וְרָאוּ כָּל
בְּשָׂר יַחְדָּו כִּי פִי ה' דָּבַר". וְהִינּוּ: כְּשֵׁינְגָלוּ
יִשְׂרָאֵל, אִזְ הַדְּבוּר גַּם־כֵּן כְּבִיכּוֹל יִהְיֶה עִם
הַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ.

וְהַתְקוּן הוּא: שִׁירָאָה, שִׁיעָלָה כָּל
הַנִּיצוּצוֹת שֶׁכָּבַל דְּבַר,
וְהַנִּיצוּצוֹת הֵם 'אוֹתִיּוֹת', וְהַ'אוֹתִיּוֹת'
נַעֲשִׂים 'דְּבוּרִים', וְעַל־יְדֵי הַדְּבוּר, נִשְׁפָּע רַב
טוֹב לְיִשְׂרָאֵל.

וְהַעֲצָה הוּא: כְּשֵׁיִסְתַּפֵּל בְּדַבַּר מָה, תִּכְפֵּה
יָאֵמִין בְּאֵמוּנָה־שְׁלֵמָה, שֵׁישׁ
בְּדַבַּר הַזֶּה אוֹתִיּוֹת וְנִיצוּצוֹת וְכוּ'.

לד.

(ח"א עה)

עַל־יְדֵי 'דְּבוּרֵי תוֹרָה וְתַפְלָה' - מַעְלִין כָּל
הַנִּיצוּצוֹת הַנְּפֹלִים, וְנִתְקַנִּים
וְנִתְחַדְּשִׁים כָּל הָעוֹלָמוֹת הַנְּפֹלִים, וְנִחְשָׁב
כְּאִלוּ בְּרָא שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְכָל הָעוֹלָמוֹת
מִחֻדָּשׁ. וְאִזְ יִזְכֶּה לְשָׁלוֹם, וַיִּבְטַל כָּל מִדַּת
הַנִּצְחוֹן וְהַמַּחְלָקָת.

עַל־כֵּן צְרִיכִין לְדַבֵּר רַק 'דְּבוּרִים קְדוּשִׁים',
וְלֹא דְבוּרִים אַחֲרִים, כְּדִי לְהַעֲלוֹת
הַנִּיצוּצוֹת לְתַקְּן כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְעַל־יְדֵי־זֶה
יִתְקַרֵּב בֵּיאַת הַמְּשִׁיחַ.

לה.

(ח"א עח)

הַדְּבוּר דְּקַדְשָׁה, הוּא בְּחִינַת הַשְּׂכִינָה,
וְהוּא בְּחִינַת 'רוּחוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ',
בְּחִינַת 'רוּחַ־הַקְּדוֹשׁ', בְּחִינַת 'תְּחִיָּה',
בְּחִינַת 'יְחוד קְדֻשָׁא־בְּרִיךְ־הוּא וְשְׂכִינָתָה'.

לו.

(ח"א עח)

וְזָהוּ בְּחִינַת שֶׁל 'מְשִׁיחַ', כִּי כְּתוּב אֲצִלוּ
(ישעיה יא, ג): "לֹא לְמַרְאֵה עֵינָיו
יִשְׁפֹּט" וְכוּ', אֲלֵא הַכֹּל בְּרוּחַ־הַקְּדוֹשׁ.

כִּי אֲזִי יִתְקַן 'פְּרֻצוֹת מַלְכוּת' בְּשִׁלְמוֹת,
וְנִתְקַבֵּץ כָּל הַבְּחִינַת 'מַלְכוּת' אֶל שְׂרֵשׁוֹ,
"וְהִיְתָה לָהּ הַמְּלוּכָה" (עובדיה א, כא), "וְהָיָה
ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ" (זכריה יד, ט), וְנוֹכַח
לְהַפִּיר אֶת בּוֹרְאָנוּ לְמַעַלָּה מִכָּל הָעוֹלָמוֹת,
כֹּל שׁוֹם לְבוֹשׁ וְצִיּוֹר וְתַמוּנָה.

וְזָהוּ (תהלים מז, ג): "כִּי ה' וְכוּ' מֶלֶךְ גָּדוֹל עַל
כָּל הָאָרֶץ" - הִינּוּ כְּשֵׁיִסְתַּפֵּל מִחֻמַּת תְּקוּן
יִהְיֶה גָּדוֹל, וְיִתְעַלֶּה אוֹרָה מִחֻמַּת תְּקוּן
מַעֲשֵׂינוּ, אֲזִי נוֹכַח לְהַפִּיר אֶת בּוֹרְאָנוּ "עַל
כָּל" - דְּהִינּוּ: לְמַעַלָּה מִכָּל הָעוֹלָמוֹת. וְלֹא

כִּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל (יומא פו:): "גְּדוּלְהָ תְּשׁוּבָה
שֶׁמְקַרְבֶּת אֶת הַגָּאֻלָּה" - שֶׁנִּגְאָלִין עַל-יְדֵי
'תְּשׁוּבָה', מֵה'מַלְכוּת־דְּקַלְפוֹת'.

מג.

(ח"א קפו)

מְצִינֵנו אֵצֶל הַנְּבִיאִים: שִׁבְעַת שָׁאֵמֵר
הַנְּבִיא הַנְּבוּאָה, הִיְתָה בְּרִמְזוֹ, וְלֹא
הָיוּ מְבִינִים נְבוּאָתוֹ בְּפִרוּשׁ עַל מֵה מְרִמְזוֹ,
וְאַחַר כֵּן כִּשְׁנַתְקִים דְּבַרֵי הַנְּבִיא, הָיוּ יוֹדְעִין
לְמַפְרַע שְׁנַתְקִים דְּבַרֵי הַנְּבִיא שֶׁהִתְנַבֵּא, וְרִמְזוֹ
עַל-זֶה מִקֶּדֶם, וְהִבִּינוּ דְּבַרֵי הַנְּבִיא לְמַפְרַע,
שֶׁהִתְבּוֹן עַל-זֶה.

וְכִמוֹ שֶׁמְצִינֵנו בְּדִנְיָאֵל שֶׁמְרִמְזוֹ עַל סוּף
קֶץ הַגָּאֻלָּה, וְעַתָּה הַדְּבָרִים סְתוּמִים,
כִּמוֹ שֶׁכְּתוּב שָׁם (יב, ד): "סֶתֶם הַדְּבָרִים
וַחֲתֵם" - כִּי אֵין אָדָם יוֹדֵעַ עַתָּה אֵיךְ מְרִמְזוֹ
שָׁם זְמַן הַגָּאֻלָּה.

אָבֵל לְעֵתִיד אִם-יִרְצֶה-הַשֵּׁם כְּשִׂיקָים
הַדְּבָרִים וְיִגִּיעַ קֶץ הָאֱמֶת וְיִבּוֹא
מְשִׁיחֵנו - אֲזִי יִדְעוּ לְמַפְרַע אֵיךְ שֶׁמְרִמְזוֹ
בְּדַבְּרֵי זְמַן הַקֶּץ.

מד.

(ח"א ריט)

כְּשֶׁאָדָם מַעֲלִים וּמְסַתִּיר וּמְקַטִּין אֶת-
עַצְמוֹ בְּעֲנֻה וּשְׁפָלוּת, אֲזִי הַשֵּׁם-
יִתְבַּרַךְ כְּבִיכּוֹל גַּם-כֵּן מֵרָאה עַצְמוֹ אֵלָיו
בְּבַחֲיַת עֲנֻה וּשְׁפָלוּת, וּמְצַמְצֵם אֶת גְּאוֹתוֹ
וְגֵאוֹנוֹ, וּמְקַטִּין אֶת-עַצְמוֹ כְּבִיכּוֹל, וְשׁוֹכֵן
עִמּוֹ, בְּבַחֲיַת (ישעיה נז, טו): "אֲשַׁפּוֹן וְאֶת
דְּכָא".

אָבֵל כְּשֶׁאָדָם מִתְנַבֵּא וּמִתְגַּדֵּל חִס-
וְשָׁלוֹם, אֲזִי הַשֵּׁם-יִתְבַּרַךְ גַּם-כֵּן
מֵרָאה גְּאוֹתוֹ וְגֵדְלוֹתוֹ, אֲשֶׁר מִי יוֹכֵל לְסַבֵּל
וּלְקַבֵּל כְּבוֹדוֹ וְגֵאוֹתוֹ יִתְבַּרַךְ, כִּי "הִנֵּה

לט.

(ח"א קה)

בְּכָל אָדָם יֵשׁ בּוֹ חֵלֶק מִכְּלֻוֹת כָּל
הָעוֹלָמוֹת וְצָרוּפִים, וּבְכָל מֵה שֶׁהוּא
מְדַבֵּק עַצְמוֹ, לְשֵׁם הוּא מְקַשֵּׁר חֵלְקוֹ.

וְכִשְׁהוּא הוֹלֵךְ אַחַר 'שְׂרִירוֹת לְבוֹ'
וְתַאוֹתוֹ, הוּא מְקַשֵּׁר חֵלְקוֹ
וְהַאוֹתִיּוֹת וְהַצְרוּפִים לְסִטְרָא-אַחֲרָא חִס-
וְשָׁלוֹם, וּמִתְבַּלְבֵּלִים הַאוֹתִיּוֹת וְהַצְרוּפִים,
וְהִדְעַת גַּם-כֵּן מִתְבַּלְבֵּל, וְהוּא גְּלוּת
הַשְּׂכִינָה'.

וְכִשְׁשָׁב בְּתְשׁוּבָה-שְׁלֵמָה - יִשׁוּבוּ חֵלְקֵיו
מִכְּלָלוֹת הָעוֹלָמוֹת וְהַאוֹתִיּוֹת
וְהַצְרוּפִים גַּם-כֵּן לְמִקּוּמוֹ, וְאֲזִי הִדְעַת שְׁלֵם,
וּמִתְעוֹרֵר 'רַחֲמָנוֹת'. וְעַקֵּר ה'תְּשׁוּבָה' תּוֹלָה
ב'תּוֹרָה'.

מ.

(ח"א קיח)

ה'חֲדוּשֵׁי-תּוֹרָה' שֶׁמְחַדֵּשׁ, הֵם בְּבַחֲיַת
'מְשִׁיחַ', כִּי שָׁם "רוּחוֹ
מְרַחֶפֶת" (בְּרַאשִׁית א, ב).

מא.

(ח"א קיח)

"מְשִׁיחַ סֵבֵל מְרַעִין עֲבוּר כָּל יִשְׂרָאֵל"
(סְנֵהֲדִין צַח. וּבְרַשׁ"י שָׁם; זֶהר וַיִּקְחֵל
ריב.), כִּמוֹ שֶׁכְּתוּב (ישעיה נג, ה): "וְהוּא מְחַלֵּל
מִפְּשָׁעֵנוּ".

כֵּן כָּל צְדִיק־הַדּוֹר, הוּא גַם-כֵּן סוֹבֵל
יְסוּדִין בְּשִׁבִיל כָּל-יִשְׂרָאֵל, לְהַקֵּל
מַעֲלֵיהֶם, כִּי הוּא בְּבַחֲיַת 'מְשִׁיחַ'.

מב.

(ח"א קלה)

עַל-יְדֵי 'תְּשׁוּבָה', יוֹצֵא ה'מַלְכוּת' מִבֵּין
הַקַּלְפוֹת, וְנִתְבַטַּל מִמְשַׁלְתָּם,

הַשָּׁמַיִם וְשָׁמַי הַשָּׁמַיִם לֹא יִכְלָלוּךָ" וְכוּ'
(מלכים א, ח, כז).

וּמִזֶּה בָּא ה'רַבֵּן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ
בְּעִוְזוֹתֵינוּ הַרְבִּים.

מה.

(ח"א רמז)

אִתָּא ב'זֶה־הַקְדוּשׁ' (צו כז): "תִּיקוּ'
הַנְּאֻמֶר בַּש"ס, הוּא בְּחִינַת מְחַסֵּר
תְּקוּן". הֵינּוּ שֶׁנֶּחֱסֵר הַנּוּן שֶׁל תְּקוּן,
וְנִשְׁאֵר תִּיקוּ'.

וְדַע: שְׂזֵאת הַנּוּן פְּשׁוּטָה בְּשִׁנְחֻסְרַת
מִה'תְּקוּן - הִיא נִשְׁפָּלֶת וְנִכְפָּפֶת,
וְנַעֲשֶׂה צְרוּף 'קִינּוֹת', וְכִשְׂיִגְאָלְנוּ הַשֵּׁם,
יִתְהַפְּכוּ הַקִּינּוֹת ל'תִּיקוּן', וְיִתְתַקֵּן ה'תִּיקוּן'.

מו.

(ח"א רנ)

עֵקֶר הַצַּעַר מִה'יִסּוּרִין - הוּא מִחֻמַּת
שְׁנוּטְלִין מִמֶּנּוּ ה'דַּעַת' בְּדִי שִׁירְגִישׁ
הַיִּסּוּרִין. וְזֶה עֵקֶר צַעַר וְיִסּוּרִין שֶׁל יִשְׂרָאֵל
בְּגִלּוֹת, מִחֻמַּת שֶׁנֶּפְלוּ מִהַדַּעַת וְתוֹלִין הַכֹּל
בְּטַבֵּעַ וּבְמִקְרִים וּבְמִזְל.

וְזֶה בָּא לָהֶם: מִחֻמַּת שֶׁהֵם שְׂרוּיִין בֵּין
הָעֶבְרִים וְלִמְדוּ מֵהֶם וְכוּ', וְתוֹלִין הַכֹּל
בְּטַבֵּעַ וּמִקְרָה. כִּי אִלוֹ הָיָה לָהֶם דַּעַת שֶׁהַכֹּל
בְּהַשְׁגָּחָה, לֹא הָיָה לָהֶם יִסּוּרִים כָּלֵל.

וּבִאֲמֶת: יִשְׂרָאֵל הֵם לְמַעַלָּה מִהַטַּבֵּעַ, רַק
כְּשֶׁהֵם חוֹטְאִים חִסּוֹשְׁלוֹם, אָזִי
נוֹפְלִים תַּחַת הַטַּבֵּעַ, כְּמוֹ הָעֶבְרִים שֶׁהֵם תַּחַת
הַמִּזְל וְהַטַּבֵּעַ, וְאָזִי יֵשׁ לָהֶם גְּלוּת וְצַעַר חִסּוֹ
וְשָׁלוֹם.

וְעֵקֶר הַצַּעַר וְהַגְּלוּת שֶׁלָּהֶם - הוּא רַק עַל־
יְדִיזָה בְּעֶצְמוֹ שֶׁאֵין לָהֶם דַּעַת,
וְתוֹלִין ב'טַבֵּעַ'.

וְכִשְׁהַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא רוֹצֵה לְרַחֵם
עַל יִשְׂרָאֵל

וְלַהוֹשִׁיעֵם מִגְּלוּתָם, וְלַעֲשׂוֹת קֶץ וְסוּף
מִהַמִּצַּר לָהֶם - אָזִי מִמְּשִׁיךְ עֲלֵיהֶם
'הַשְּׁגָחָה'; וְאָזִי מִכְּנִיעַ וּמִבְטֵל ה'טַבֵּעַ'
וְה'מִזְל' שֶׁהָיָה מְחַיֵּב שִׁיחִיו יִשְׂרָאֵל נְתוּנִים
תַּחַת יָדָם; וְאָזִי מְחַיֵּב הַמִּצַּר לָהֶם; וְיִשְׂרָאֵל
עוֹלָיִם עֲלֵיהֶם עַל־יְדֵי ה'הַשְּׁגָחָה'.

וְדַע: שְׂזֵאת ה'הַשְּׁגָחָה', הוּא מִמְּשִׁיךְ
מ'סוּף הָעוֹלָם', כִּי לְעֵתִיד בְּעֵת הַקֶּץ,
יִתְבַטֵּל ה'טַבֵּעַ' לְגַמְרִי, וְלֹא יִהְיֶה רַק
'הַשְּׁגָחָה' לְבַד וְכוּ' - שִׁיִּתְבַטֵּל ה'טַבֵּעַ' שֶׁהִיא
עַל־פִּי מְעַרְכַּת הַכּוֹכָבִים־וּמִזְלוֹת', וְאָז יִהְיֶה
יִשְׂרָאֵל לְמַעַלָּה.

וְעַל־כֵּן גַּם עֵתָה כְּשֶׁהַשֵּׁם יִתְבַרֵךְ רוֹצֵה
לַעֲשׂוֹת קֶץ וְסוּף מְאִיזָה עֲבוּרִים
וְשִׁיחִיו יִשְׂרָאֵל לְמַעַלָּה, אָזִי מִמְּשִׁיךְ עֲלֵיהֶם
'הַשְּׁגָחָה', מִקֶּץ וְסוּף הָעוֹלָם. וְנִתְעַלֵּים
יִשְׂרָאֵל, וְנַעֲשֶׂה קֶץ וְסוּף מִהָעֶבְרִים שֶׁהָיָה
מִצַּרָּה לָהֶם.

וְזֶה בְּחִינַת (יחזקאל ז, ב): "קֶץ בָּא הַקֶּץ" -
הֵינּוּ: כְּשֶׁהַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא רוֹצֵה
לְהַבִּיא 'קֶץ עַל הָעֶבְרִים', אָזִי מִמְּשִׁיךְ
'הַשְּׁגָחָה' מ'קֶץ הָאֲחֵרוֹן'.

וְעַל־יְדֵי שְׂבוּכִין בְּדַמְעוֹת לְפָנֵי הַשֵּׁם -
יִתְבַרֵךְ בְּשַׁעַת הַצַּעַר וְהַיִּסּוּרִין -
עַל־יְדִיזָה מִמְּשִׁיכֵין דַּעַת וְהַשְּׁגָחָה, מ'קֶץ
הָאֲחֵרוֹן' - וְעַל־יְדִיזָה נִתְבַטֵּל הַצַּעַר
וְהַיִּסּוּרִין.

מז.

(ח"א רעח)

עַל חֲלִיף טוֹב, יְכוֹלִים לְרַאוֹת כָּל הַכֹּלִים
שֶׁל הַבֵּית־הַמִּקְדָּשׁ אֵיזָה פָּנִים יֵשׁ
לָהֶם.

וְזֶה שְׁפָתוֹב בְּשֹׁאֵמֶר יִצְחָק לְעֵשׂוֹ,
שִׁיבְדֹק הַסִּפְיָן וַיִּשְׁחַט יָפֶה: "שָׂא נָא
כְּלִיד" (בראשית כז, ג) - רִמְזוּ עַל פְּלִים שֶׁל
בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהֵם נִרְאִים עַל הַסִּפְיָן
הַיָּפֶה.

וְכֵן אֵינָא בְּמִדְרָשׁ (בראשית רבא סח): "כְּלִיד
זֶה בְּבֹל". שֶׁנֶּאֱמַר (דְּנִיאל א, ב): "וְאֵת
הַפְּלִים הֵבִיא בֵּית אוֹצֵר אֶלְקִיּוֹ".

נִמְצָא: שֶׁכְּלִיד מְרִמֵּז: עַל פְּלִים שֶׁל
בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ.

מח.

(ח"ב א, יב)

כְּשִׁזְכִּיךְ לְגֹאֵל אֵת הַתְּפִלָּה מִן הַגְּלוּת,
בְּבַחֲיִנַת סְמִיכוֹת גְּאֻלָּה לַתְּפִלָּה
- הִיא בְּבַחֲיִנַת "הַתְּנוּצָצוֹת־מְשִׁיחַ".

וּבְשִׁבְלִיזָה נִקְרָא מְשִׁיחַ - כִּי הוּא יוֹנֵק
וּמִקְבֵּל מִ"שִׁיחַ הַשְּׂדֵה"
(בראשית ב, ה), דְּהֵינּוּ כָּל הַרִיחוֹת שְׂבָאִים
בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת הַטֶּסֶם, בְּחִינַת:
"וַתִּהְיֶינָה אֲחֻטִּים וְכוּ" (ישעיה מ, ט), וְ"מְשִׁיחַ"
מִקְבֵּל אוֹתָם, בְּבַחֲיִנַת: "רוּחַ אֶפְיֵנוּ מְשִׁיחַ
ה'" (איכה ד, כ).

מט.

(ח"ב ז, יא)

עַל־יְדֵי אַחַט הַמְּרַגְלִים, גָּרְמוּ אֲחֻרָן
בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל
(תענית כט, סוּטָה לז). סְנֵהֲדִין קֹדֶ: בְּמִדְרַבְרָבָה טז, כ;
תְּנַחֲמָא שְׁלַח יב): "אַתֶּם בְּכִיתֶם בְּכִיָּה שֶׁל חֲנָם,
אֲנִי אֶקְבַּע לָכֶם בְּכִיָּה לְדוֹרוֹת".

כִּי אוֹתוֹ הִלְלָה, לִיל תְּשֻׁעָה־בָּאֵב הִיָּה,
שָׁבוּ נִחְרַב הַבֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, וּמִשְׁהֲרַבְנוּ
בִּקְשׁ עַל־זֶה: "סִלַּח נָא" (במדבר יד, ט) - כִּי בָּזָה
הַחַטָּא וְהַפְּגָם, תְּלוּיִים כָּל הָעוֹנוֹת, כִּי עַל־
יְדִיזָה הַפְּגָם, נִחְרַב הַבֵּית־הַמִּקְדָּשׁ.

נ.

(ח"ב ז, יא)

יִשְׂרָאֵל "עַם קְדוֹשׁ" (דְּבָרִים ז, ו; יד, בִּכְא; כו,
יט), לְפִי גְדֹל רוּחָנְיֹתָם וְדַקּוּתָם,
אֵינן יְכוּלִין לְשָׂא עֲלֵיהֶם הַמְּשָׂא שֶׁל עוֹנוֹת
אֶפְלוּ יוֹם אֶחָד.

בְּשִׁבְלִיזָה צָרִיךְ לָהֶם הַבֵּית־הַמִּקְדָּשׁ. כִּי
"הַתְּמִיד שֶׁל שַׁחַר הִיָּה מְכַפֵּר
עַל עוֹנוֹת שֶׁל לַיְלָה, וְהַתְּמִיד שֶׁל בַּיַּרְ-
הָעֶרְבִים הִיָּה מְכַפֵּר עַל עוֹנוֹת שֶׁל יוֹם"
(במדבר רבא כא, כא; תנחומא פנחס יג; פסיקתא רבתי
טו-טז; פסיקתא דרב כהנא פ"ו).

וּבְשִׁבְלִיזָה הִיָּה מִשֶּׁה רַבְּנוּ עַל־יְהִי־הַשְּׁלוֹם
מוֹסֵר נִפְשׁוֹ בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל,
לְבַקֵּשׁ מִהַשָּׁם־יִתְבַּרֵךְ: שִׁיִּסְלַח לָהֶם
עוֹנוֹתֵיהֶם. כִּי יָדַע: שֶׁאֵי־אֶפְשָׁר לְיִשְׂרָאֵל
לְשָׂא כָּל־הַמְּשָׂאִי שֶׁל עוֹנוֹת אֶפְלוּ יוֹם
אֶחָד.

נא.

(ח"ב ז, יא)

'בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ' כָּלוּל מִבְּחִינַת 'בֵּין'
וְ'תִלְמִיד'. כִּי אָמְרוּ רַז"ל
(תענית טז): "לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ 'הַר הַמְּזוֹרָה',
שֶׁמִּמֶּנּוּ 'הוֹרָאָה' יוֹצֵאָה לְיִשְׂרָאֵל" - זֶה
בְּחִינַת 'תִּלְמִיד'.

גַּם אָמְרוּ רַז"ל (שיר השירים רבא א, סח-ט):
"לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ 'הַדָּר הַמְּטוֹת' (מְלָכִים -
ב יא, ב), שֶׁעַל יְדוֹ פָּרִים וְרִבִּים יִשְׂרָאֵל" - זֶה
בְּחִינַת 'בֵּין'.

וְעַל־כֵּן 'בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ' בְּמָקוֹם הַגָּרֵן'
(שמואל ב כד, יח) - זֶה בְּחִינַת
'פְּרִנְסָה', שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל־יְדֵי 'פְּלִיּוֹת בֵּין
וְתִלְמִיד'.

נד.

(ח"ב סא)

עקר הזמן, הוא מחמת 'קטנות הדעת'.
 וכל מה שהשכל גדול ביותר, הזמן
 נקטן ביותר. כמו בחלום, שאז השכל נסתלק
 ונשאר רק פחהמדמה, אז ברבע שעה
 יכולים לעבור כל השבעים שנה וכו'.

וכן בשכל הגבה למעלה משכלנו, גם מה
 שנחשב אצלנו לשבעים שנה ממש,
 הוא גם כן רבע שעה או פחות, רק שאין אנו
 מבינים זאת וכו'.

וכן יש שכל גבה כל-כך, עד אשר כל
 הזמן כלו נתבטל לגמרי.

ועל-כן משיח שעבר עליו מה שעבר
 מיום בריאת-העולם, וסבל מה
 שסבל - אחר כל-זה בסוף יאמר לו השם-
 יתברך: "אני היום ילדתיך" (תהלים ב, ז).

וכל-זה יהיה מחמת הפלגת עצם מעלת
 שכלו של משיח שיגדל מאד.
 על-כן כל הזמן מימות בריאת-העולם,
 יהיה אצלו אין ואפס ממש, ויהיה ממש
 באלו נולד היום.

נה.

(ח"ב סז)

על-ידי ה'בכי', מסתלק מאור העינים,
 שזה בחינת 'שקיעת האור
 במערב'.

כי 'מערב' ב' ראשי-תבות: 'רחל מ'בכה
 על ב'ניה' (ירמיה לא, יד - שער-הפסוקים
 ירמיה; פרי-עצמיים, שער תקוני-חצות פ"א; ועוד).

כי "שכינה במערב" (בבא-בבא כה.).
 והשכינה בוכה ומויללת כפי-כוח על
 ישראל, בחינת (ירמיה שם): "רחל מבכה על

זוה בחינת 'לחם-הפנים' שהיה ב'בית-
 המקדש' - זה בחינת האכילה
 והפרנסה שנמשך על-ידי 'כלליות בן
 ותלמיד', שבו נתגלה 'אורות המקיפים',
 שהם בחינת 'אורי-הפנים'.

נב.

(ח"ב ה, ה)

"אוי לי שהחרבתי את ביתי, ושרפתי את
 היכלי, והגליתי את בני לבין אמות
 העולם" (ברכות ג.).

"החרבתי את ביתי" - זה בחינת 'פגם-
 התפלה', כמו שכתוב (ישעיה נה,
 ז): "כי ביתי בית תפלה".

"ושרפתי את היכלי" - זה בחינת 'פגם-
 הכבוד', בחינת (תהלים כט, ט):
 "ובהיכלו כלו אמר כבוד".

"והגליתי את בני" - זה בחינת 'בטול
 הנבואה' שבאה מ'נפשות בני-
 ישראל', בחינת (דברים י, כב): "ב'שבעים נפש
 ירדו א'בתיך מצרימה". כי 'גלות בני-
 ישראל', הוא בחינת 'בטול הנבואה' שבאה
 מ'נפשותם'.

נג.

(ח"ב ל)

ה'בכיה' וה'דמעות' שבוכין קדם
 שמהדשין בתורה - עומדים
 כנגד גזרות האמות, ומבטלן.

כי כל פחם, הוא מן ה'דמעות של עשו'.
 ועל-כן פשיש אלו ה'דמעות', הם
 עומדים כנגדם ומבטלן.

בְּנִיָּהּ, מֵאֲנָה לְהִנָּחם עַל בְּנִיָּהּ כִּי אֵינְנוּ" -
שְׁהִיא בּוֹכָה עַל צַרַת יִשְׂרָאֵל הַמְּפֹזָרִים
בְּגוֹיִים וְאֵינָם עַל מְקוֹמָם.

וְזֶה בְּחִינַת 'פֶּתַל מְעֵרְבִי' - שְׁשֵׁם הַשְּׂכִינָה
בּוֹכָה וּמִלְּלַת עַל 'חֲרַבַּן בֵּית־
הַמְּקֻדָּשׁ'. כִּי בְּמְעֵרְבִי, שֵׁם "רַחַל מְבַכָּה עַל
בְּנִיָּהּ".

נו.

(ח"ב סז)

הַצְּדִיק־הָאֱמֶת, הוּא הַפֶּאֶר וְהַיְפִי וְהַחֵן
שֶׁל כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ, וְהוּא הַ'בְּעַל־הַבֵּית' שֶׁל כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ. וְהוּא
בְּחִינַת הַ'בְּעַל־הַבֵּית' שֶׁל 'בֵּית־הַמְּקֻדָּשׁ', כִּי
הוּא מְאִיר לְבֵית־הַמְּקֻדָּשׁ, וְלִכְלֵל הָעוֹלָם
כְּלוּ. כִּי הוּא הָאוֹר וְהַפֶּאֶר וְהַיְפִי וְהַחֵן שֶׁל כָּל
הָעוֹלָם.

וּכְשֶׁזֶה הַצְּדִיק נִתְפָּרֵס וְנִתְגַּדֵּל שְׁמוֹ
בְּעוֹלָם, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְגַּדֵּל שְׁמוֹ
יִתְבָּרַךְ. וְכֵן מֵה שֶׁמִּתְגַּדֵּל וּמִתְפָּאֵר שְׁמוֹ
יִוְתֵר, מִתְגַּדֵּל וּמִתְפָּאֵר שֵׁם הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ
בְּיִוְתֵר.

וְכֵן מִי שֶׁנִּכְלָל בְּזֶה הַשֵּׁם הָאֱמֶת, שֶׁהוּא
הַפֶּאֶר וְהַחֵן הָאֱמֶת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם
כְּנ"ל, דְּהֵינּוּ שְׁמֵת־קָרֵב אֵלָיו, וְנִכְלָל בְּשְׁמוֹ -
עַל־יְדֵי־זֶה נִפְתָּחִין עֵינָיו, וּמִתְחִיל לְהַסְתַּכֵּל
עַל עֲצָמוֹ עַל כָּל הַמַּדּוּת, אִיךָ הוּא אוֹחֵז
בָּהֶם. וְלָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה עַל כָּל הַמַּדּוּת־רַעוּת
שֶׁפָּגַם בָּהֶם.

וְזוֹכָה לְהַסְתַּכֵּל בְּגִדְלַת הַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ,
וְלְהַסְתַּכֵּל בְּתַקוּן־הָעוֹלָם, וְזוֹכָה
שְׁיִמְשִׁיד עָלָיו מַחִין קְדוּשִׁים וּטְהוּרִים,
מֵהַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ הַזֶּה שֶׁל הַצְּדִיק־הָאֱמֶת.

וְלְהַפְּדֵי חֲסִידוֹשְׁלָם: כְּשֶׁנִּתְעַלֵּם שֵׁם
הַצְּדִיק־הָאֱמֶת, וְנִסְתַּלַּק מִן

הָעוֹלָם, וְנִתְגַּדֵּלִים וְנִתְפָּרֵסִים מְפֹרְסִים
שֶׁל שְׂקָר, שְׂאִין בָּהֶם שֵׁם הַשֵּׁם כָּלֵל - עַל־
יְדֵי־זֶה כְּבִיכּוֹל נִתְמַעֵט וְנִתְעַלֵּם שֵׁם הַשֵּׁם.

וְאֵז נִתְגַּדֵּלִים 'בְּעַלִי שְׁמוֹת וְקַדְרִיִים',
וּבָאִים לְעוֹלָם חֲסִידוֹשְׁלָם דְּבָרִים שְׂאִין
מוֹעִיל לָהֶם כִּי אִם 'שְׁמוֹת הַטְּמָאָה' חֲסִידוֹשְׁלָם.

וְעַל־יְדֵי־זֶה בָּאִים 'שְׂרָפוֹת' בְּעוֹלָם
רַחֲמָנָא־לְצַלָּן, וְנִסְתַּלַּק
מְאוֹר־הָעֵינַיִם הַנ"ל.

וְזֶה בְּחִינַת 'שְׂרַפַת בֵּית־הַמְּקֻדָּשׁ' -
שֶׁנַּעֲשֶׂה גַם־כֵּן עַל־יְדֵי הַסְתַּלְּקוֹת
'מְאוֹר־אוֹר', וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְגַּבְּרוּ 'מְאוֹר־
אֵשׁ' (עֵין בְּפָנִים).

נִמְצָא: כְּשֶׁהַצְּדִיק־הָאֱמֶת נִסְתַּלַּק מִן
הָעוֹלָם - הוּא בְּחִינַת 'שְׂרַפַת בֵּית־
הַמְּקֻדָּשׁ', וְאֵז בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל נִחְשָׁבִים כְּאֵלוֹ הֵם
מִתְגַּלְּגִלִים בְּחִיצוֹת חֲסִידוֹשְׁלָם.

נז.

(ח"ב סז)

בְּכָל־מְקוֹם שֶׁנִּזְכָּר 'בְּנִין בֵּית־הַמְּקֻדָּשׁ',
נִזְכָּר 'שַׁבָּת', כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב
(וַיִּקְרָא יִט, ל; כו, ב): "אֵת שַׁבְּתֵי תִשְׁמְרוּ,
וּמְקֻדְשֵׁי תִירְאוּ". וְכֵן בְּכָל־מְקוֹם שֶׁהִזְהִיר
עַל 'מְלֹאכֶת הַמִּשְׁכָּן', הִזְהִיר מִקֹּדֶם עַל
'שַׁבָּת'.

כִּי 'שַׁבָּת' - מְאִיר לְהַ'בֵּית־הַמְּקֻדָּשׁ' - כִּי
הַ'מְּקֻדָּשׁ' הוּא גַם־כֵּן בְּחִינַת 'עֵינַיִם',
כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב (יחזקאל כד, כא): "גְּאוֹן עֵזְכֶם
מִחֲמַד עֵינֵיכֶם".

וְ'שַׁבָּת' - הוּא בְּחִינַת הַגְּוֹנִין הַמְּאִירִין
בְּ'מְקֻדָּשׁ', כִּי 'שַׁבָּת' הוּא בְּחִינַת
'פְּחֵי־הָרְאוֹת', שֶׁהֵם (תְּקוּנֵי־זִהָר קכו:): "תִּלְתַּת

גִּנְיִן דְּעֵינָא וּבֵת עֵינִי - הַמְּאִירִין לְבֵית-
הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחֵינַת 'עֵינַיִם'.

וְעַל-יְדֵי שְׁמֵת־אֲבֵל עַל הַבֵּית־הַמִּקְדָּשׁ -
מְכַנֵּיעַ מְאֹרֵי אֵשׁ, וּמִתְגַּבְּרִין
מְאֹרֵי אֹר, שֶׁהֵם בְּחֵינַת 'שַׁבָּת'.

וְזֶה: "מֵתֵאֲבֵל" (תַּעֲנִית ל: - רֵאשִׁי־תְבוֹת:
"לֹא תִבְעֲרוּ אֵשׁ בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם"
(שְׁמוֹת לֵה, א). כִּי עַל-יְדֵי שְׁמֵת־אֲבֵלִין, נִכְנָעִין
'מְאֹרֵי־אֵשׁ'.

וְזֶהוּ: "בְּיוֹם הַשַּׁבָּת" (שָׁם) - כִּי אֲזֵי מְאִירִין
'מְאֹרֵי־אֹר', שֶׁהֵם בְּחֵינַת 'שַׁבָּת',
בְּחֵינַת "תִּלְתַּת גִּנְיִן דְּעֵינָא וּבֵת עֵינִי",
שֶׁמְאִירִין לְהַבֵּית־הַמִּקְדָּשׁ.

וְזֶה שְׁכָתוּב (שְׁמוֹת לֵא, טז): "לַעֲשׂוֹת אֶת
הַשַּׁבָּת לְדֹרְתָם". וְאָמְרוּ חַז"ל (זֵהר פְּנִיחָם
רמג: תְּקוּנַיִי־זֵהר סט:): "לְדֹרְתָם' כְּתִיב, לְשׁוֹן
'דִּירָה'.

הֵינּוּ: כִּי עַל-יְדֵי 'שַׁבָּת', שֶׁהוּא בְּחֵינַת
'מְאֹרֵי־אֹר', עַל-יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה
'דִּירָה', דְּהֵינּוּ בְּחֵינַת הַבֵּית־הַמִּקְדָּשׁ -
שֶׁקִּיּוּמוֹ עַל-יְדֵי שַׁבָּת.

נח.

(ח"ב סז - עַל-פִּי לְקוּטִי־עֲצוֹת, חֲצוֹת ד)

בְּעֵתִים הִלְלוּ שֶׁכָּבֵד אֲרָךְ עָלֵינוּ הַגְּלוּת,
וְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ מִצַּפָּה בְּכָל־עַת
לְשׁוּב אֲלֵינוּ, וְלַחֲזֹר וּלְבָנוֹת בֵּית־מִקְדָּשֵׁנוּ,
רְאוּי לָנוּ שֶׁלֹּא לַעֲבֹב חֲסִי־שְׁלוֹם בְּגִין בֵּית־
הַמִּקְדָּשׁ, רַק לְהַשְׁתַּדֵּל בְּבִנְיָנוּ.

עַל-כֵּן מְאֹד מְאֹד צָרִיכִין לְזַהֵר לְקוֹם
בְּחֲצוֹת בְּכָל לֵילָה, וְלַהֲיֹת
מֵתֵאֲבֵל מְאֹד עַל 'חֲרַבֵּן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ'.

כִּי אוֹלֵי בְּגִלְגוּל הַרְאֵשׁוֹן הָיָה הוּא הַגּוֹרֵם
שֶׁיִּחְרַב הַבֵּית־הַמִּקְדָּשׁ. וְאִפְלוּ אִם לֹא,

אוֹלֵי הוּא מְעַבֵּב עִתָּה בַּחֲטָאֵינוּ בְּגִין בֵּית־
הַמִּקְדָּשׁ, "וְנַחֲשָׁב גַּם־כֵּן כָּאֵלוּ גֵרִם
לְהַחְרִיבוֹ" (יְרוּשְׁלָמִי יוֹמָא פ"א ה"א).

וְעַל-זֶה יִבְכֶּה וַיִּתְאֲבֵל מְאֹד בְּכָל לַיְלָה
בְּחֲצוֹת, וְעַל-יְדֵי־זֶה יִהְיֶה נַחֲשָׁב
כָּאֵלוּ הוּא מִשְׁתַּדֵּל בְּבִנְיָן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ'.

וְעַל-יְדֵי־זֶה יִזְכֶּה לְהִתְקַרֵּב אֶל הָאֱמֶת,
הֵינּוּ לְהִתְקַרֵּב לְצַדִּיקִים
וַיִּרְאִים וּכְשָׁרִים אֱמֶתִיִּים, שֶׁהֵם עֵקֶר הַפֶּאֶר
וְהַחַן וְהַיְפֵי הָאֱמֶת שֶׁל הָעוֹלָם.

וְעַל-יְדֵי־זֶה יִהְיוּ נִפְתָּחִין עֵינָיו, וַיִּסְתַּכַּל
עַל עֲצָמוֹ בְּכָל הַמַּדּוֹת,
וְלָשׁוּב בַּתְּשׁוּבָה עַל כָּל הַמַּדּוֹת־דְּרֵעוֹת, וַיִּזְכֶּה
לְדַעַת וּלְהַכִּיר אֶת שְׁמוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ.

וְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ הַבְּטִיחַ לְכָל הַמֵּתֵאֲבֵל עַל
צִיּוֹן (יְשַׁעְיָה סא, ג): "לְשׁוֹם
לְאֲבֵלֵי צִיּוֹן, פֶּאֶר תַּחַת אֶפְרַיִם".

נט.

(ח"ב סז)

לְהַצַּדִּיק שֶׁנִּסְתַּלַּק, אֵין לוֹ הַפְּסֵד כְּלָל
בְּמָה שֶׁנַּעֲלָם וְנִסְתַּלַּק, כִּי אִם
נִתְעַלָּם וְנִסְתַּלַּק מִפְּאֵן, הוּא גָּדוֹל וּמְפָאֵר שֶׁם
בְּעוֹלָם־הַבָּא.

אֲבָל עַל הַדּוֹר יְתוֹם שֶׁנִּשְׁאָרוֹ, וְעַל
הַתּוֹלְדוֹת דְּהֵינּוּ הַבָּנִים שֶׁנִּשְׁאָרוֹ -
הוּא רַחֲמָנוֹת גָּדוֹל מְאֹד.

ס.

(ח"ב סז)

'רַמְיָהוּ־הַנְּבִיא' הָיָה מְקוּנֵן וּמְחַבֵּב דָּם
יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּשְׁפָּה, וְהָיָה
מִשְׁתַּתָּה בְּצַרְתָּן, וְהָיָה רוֹאֵה יִשְׂרָאֵל מוֹלְכִים
בְּקוֹלְרִין, וַיִּדְהִיּוֹן מְהַדְּקִין לְאַחֲזָרָא, וְרַחֲמָא
עַל צִוְאַרְיָהוֹן (אֵיכָה־רַבָּה פְּתִיחָתָא לָד; זֵהר שְׁמוֹת ב:),

וְהָיָה מִשְׁתַּתַּף עִמָּהֶם, וְהָיָה מְקוֹנֵן עַל כָּל טֶפֶח דָּם שֶׁל יִשְׂרָאֵל (איכה ד, א-ב): "בְּנֵי צִיּוֹן הִיָּקְרִים הַמְּסֻלָּאִים בְּפֹז" וְכוּ', "תִּשְׁתַּפְּכֶנָּה אֲבָנֵי קִדְשׁ" וְכוּ'.

סא.

(ח"ב סז)

עַל-יְדֵי שְׂקָמִים בְּחֻצוֹת-לִילָה, וּמִתְאַבְּלִין עַל 'הַרְבֵּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ', עַל-יְדֵי-זֶה נִצּוּלִין מִשְׂרָפוֹת'.

סב.

(ח"ב פה)

'אֲגוּזִים' הַנִּקְרָאִים 'לוּזִים', רוּמְזִים לְבַחֲנֵת 'לָאָה', שֶׁהִיא בְּעֶרְףָּה, שֶׁהִיא 'נִקְבָּא רֵאשׁוֹנָה' (סֵפֶר הַלְקוּטִים לְהָאֲרִיז"ל פְּרָשַׁת וַיִּצָּא).

וְאַחֲרֵיכֵן נִכְנָסִין לְבֵית-הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא בְּחֵינַת: "יַעֲקֹב קָרָא בֵּית-אֵל" (פְּסָחִים פח).

וְזָהוּ שְׂפָרַש רַש"י (שׁוֹפְטִים א, כד): "שְׂדֵרְךָ לוֹז נִכְנָסִין לְבֵית-אֵל".

וְזָהוּ (יִשְׁעִיָּה מ, א): "נַחֲמוּ נַחֲמוּ". שְׁתֵּי פְעָמִים 'נַחֲמוּ' וְ'גִימְטְרִיא קִדְקִד', שֶׁהוּא בְּחֵינַת 'עֶרְףָּה' - שְׁעַל-יְדֵה נִכְנָסִין לְבֵית-אֵל.

וְזָהוּ שְׁלֹשָׁה שְׁבוּעוֹת שֶׁהֵם עֲשָׂרִים-וְאַחַד יוֹם שֶׁ'בֵּין-הַמִּצְרַיִם, וְכִנְגְדוֹ בְּאֵילָן לוֹז.

בְּשִׁבְלִי-זֶה נוֹהֲגִין לֶאֱכֹל בֵּיצָה בְּסַעֲדָה הַמְּפֹסֶקֶת בְּתִשְׁעֵה-בָּאָב - כִּי הַבֵּיצָה נִגְמְרַת בְּעֲשָׂרִים-וְאַחַד יוֹם, כְּמֵאֲמַר חֲז"ל (בְּכוֹרוֹת ח. וְעֵין שָׁם בְּתוֹסְפוֹת): "תִּרְנַגְלַת מוֹלְדַת לְעֲשָׂרִים וְאַחַד יוֹם וְכוּ', וְכִנְגְדוֹ בְּאֵילָן לוֹז".

וְזָהוּ הָעֵצָם לוֹז' שֵׁישׁ בְּעֶרְףָּה אָדָם, שֵׁישָׂאֵר אַחַר 'כְּלִיזוֹן הַגּוֹף', וּמִמֶּנּוּ יִתְחַדֵּשׁ 'בְּנֵין הַגּוֹף' בְּשַׁעַת 'תְּחִילַת-הַמֵּתִים'. וְזָהוּ עֶקֶר נַחֲמוֹתֵינוּ, בְּחֵינַת "נַחֲמוּ נַחֲמוּ" בְּנ"ל.

כִּי עַל הַגּוֹף' נֹאמַר (רוֹת ג, יג): "שְׁכַבִּי עַד הַבֶּקֶר", שֶׁהוּא 'עַת הַתְּחִילָה'. וְהֵנָּה בְּבֶקֶר וְהֵנָּה הִיא לָאָה" (בְּרֵאשִׁית כט, כה) - הֵינּוּ: 'עֵצָם לוֹז' הַנ"ל, שְׁעַל-יְדֵה נִתְבַּנֶּה הַגּוֹף'.

וּבְשִׁבְלִי שְׁכָל פּוֹנְתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב הָיָה בְּשִׁבְלִי 'רַחֵל' - נֹאמַר בְּבְנֵי רַחֵל, דְּהֵינּוּ 'יוֹסֵף': "וּלְקִדְקֹד נֹזֵיר אֲחִיו" (בְּרֵאשִׁית מט, כו), וּבְבְנֵימִיד' פְּתִיב: "וּבֵין כְּתַפְּיוֹ שְׁכֹן" (דְּבָרִים לג, יב) - רְמֵז: שְׁעַל-יְדֵי בְּחֵינַת 'לָאָה' שֶׁהִיא רֵאשׁוֹנָה, יְכוּל לְבוֹא לְבַחֲנֵת 'רַחֵל'.

"קִדְקֹד" וְ"כְתַפְּיוֹ" - זֶה בְּחֵינַת 'לוֹז' הַנ"ל. 'עֶרְףָּה' גִּימְטְרִיא 'שִׁנ', רֵאשִׁי-תְבוּת: שִׁבַּת נַחֲמוּ - רְמֵז לְהַנ"ל.

סג.

(ח"ב צא)

'כָּלֵל' הַתּוֹרָה-הַקְּדוּשָׁה, הוּא בְּחֵינַת 'חֲכָמָה-עֲלֵאָה'. וְכָלֵל הַחֲכָמוֹת שְׁבַע-עוֹלָם, נִמְשָׁכִין מִבְּחֵינַת 'חֲכָמָה-תְּתָאָה'.

וּכְשֶׁה'חֲכָמוֹת שְׁבַע-עוֹלָם' הֵם נִפְרָדִים מִהַתּוֹרָה וּמֵהַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ - זֶה בְּחֵינַת 'מַעוֹט-הַלְבָּנָה', בְּחֵינַת 'גְּלוּת-הַשְּׂכִינָה'.

כִּי כָּל אָדָם בְּאֲשֶׁר הוּא שָׁם, צָרִיךְ לְקַשֵּׁר שְׁכָלוֹ מִמְּקוֹם שֶׁהוּא, לְהַתּוֹרָה וּלְהַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא בְּחֵינַת 'חֲכָמָה-עֲלֵאָה'.

אַבְל אִם מִפְּרִיד שְׁכָלוֹ וְחֲכָמְתוֹ חֲסֵי וְשָׁלוֹם מֵהַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ - זֶה בְּחֵינַת (מְשָׁלִי טז, כח): "וְנִרְגָּן מִפְּרִיד אֵלוֹף" -

"שִׁמְפָּרִיד אֶלּוּפּוֹ שֶׁל עוֹלָם" (בראשית רבה כ, ב), וגורם חס־ושלום פְּגִימַת הַלְּבָנָה'.

וְעַל־כֵּן הָעָקָר לְקִשְׁר עֲצָמוֹ לְצַדִּיקִים־ אֲמִתִּיִּים' - כִּי הַצַּדִּיק מִגְּבִיחַ וּמְקִשֵּׁר 'חֲכָמָה־תִּתְּאָה' לְחֲכָמָה־עֲלֵאָה'.

וְאִזִּי מוֹפְגִימַת הַלְּבָנָה, נַעֲשֶׂה מְלוּי הַלְּבָנָה'. וְאִזִּי נִמְתָּקִין כָּל הַדֵּינִים, וְנִתְּפָרִין כָּל הָעוֹנוֹת.

סד.

(לקוטי מוהר"ן, התורה "רב לכם" בהוספות מכתב-יד רבנו ז"ל, הנדפס בסוף הספר)

'הָהָר' נִקְרָא 'אֲמוֹנָה'. כִּי 'הָהָר' נִקְרָא 'ירוּשָׁלַיִם', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דברים ג, כה): "הָהָר הַטּוֹב הַזֶּה וְהַלְּבָנוֹן". וּפִרַשׁ רַש"י: "הָהָר הַטּוֹב, זֶה יְרוּשָׁלַיִם". "וְהַלְּבָנוֹן, זֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ". ו'ירוּשָׁלַיִם' נִקְרָא 'אֲמוֹנָה', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה א, כא-כו): "קִרְיָה נְאֻמָּנָה".

וְעַל־כֵּן בְּשֵׁנֶפֶל מְאֻמּוֹנָה הַנִּקְרָא 'ירוּשָׁלַיִם', וּבֵא לִיָּדֵי כְּפִירָה, זֶה נִקְרָא מְחַרְיְבֵי־ירוּשָׁלַיִם, וְכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (ירמיה ה, א): "שׁוֹטְטוּ בַחֲצוֹת יְרוּשָׁלַיִם וּבִקְשׁוּ אִישׁ אֲמוֹנָה", וּבָאִים יִשְׂרָאֵל בְּגָלוֹת, וְכָל הַדֵּינִין שׁוֹרִין עָלָיו.

וּבְפֹמָה יוֹכֵל לְתַקֵּן זֹאת? - עַל־יָדֵי הַהֲתַבּוֹנְנוֹת בְּגִדְלוֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ, אִזִּי נוֹפֵל עָלָיו הִירָאָה וּפְחַד מִשְׁמוֹ הַגָּדוֹל יִתְבַּרֵךְ, וְאִזִּי אֵינּוֹ יָכוֹל לְפֹל וְלָבֹא לִיָּדֵי 'צְדָלוֹת' - כִּי אִזִּי נִתְרַבֵּה וְנִתְרַחֲבָה ה'אֲמוֹנָה־הַקְּדוּשָׁה' הַנִּקְרָא 'ירוּשָׁלַיִם'.

וְאִזִּי עַל־יָדֵי הַהֲתַבּוֹנְנוֹת הַזֶּה - נַעֲשֶׂה מְחַרְיְבֵי־ירוּשָׁלַיִם, 'בְּנֵי־ירוּשָׁלַיִם'. וְלַעֲתִיד־לָבֹא בְּמַהְרָה בְּיָמֵינוֹ אָמֵן, אִזִּי "יִפְלֵא הָאָרֶץ דַּעַה" (ישעיה יא, ט), וְאִזִּי יִהְיֶה 'בְּנֵי־

ירוּשָׁלַיִם' בְּכָלוֹ. וְלַעֲתֵי־עֵתָה ב'הֲתַבּוֹנְנוֹת' זֶה, נַעֲשֶׂה בַחֲיִנַת 'בְּנֵי־ירוּשָׁלַיִם' שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד.

סה.

(שיחות-הר"ן ד)

מִיּוֹם שֶׁחָרַב בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, נִפְלָה ה'עֲשִׂירוֹת' בְּעַמְּקֵי הַקְּלָפוֹת.

סו.

(שיחות-הר"ן מ)

עָקָר 'בְּנֵין בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, הִיא בַחֲיִנַת 'גְּלָגַל הַחוּזָר', שֶׁהַכֹּל חוּזֵר וְנִתְּהַפֵּךְ.

כִּי ב'בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ הָיָה בַחֲיִנַת: "עֲלִיּוֹנִים לְמִטָּה וְתַחְתּוֹנִים לְמַעְלָה" (פסחים נ, בבא בתרא י), כִּי הַשֵּׁם־יִתְבַּרֵךְ הִשְׁרָה שָׁם שְׂכִינָתוֹ, בַחֲיִנַת: "עֲלִיּוֹנִים לְמִטָּה".

וְכֵן לְהַפְּךְ: כָּל 'צִיּוֹרָא דְּמִשְׁפָּנָא' הָיָה רָשׁוּם לְמַעְלָה, בַחֲיִנַת: "תַּחְתּוֹנִים לְמַעְלָה".

כִּי עַל־פִּי חֲקִירָה: הוּא דְּבַר רְחוּק מְאֹד - שֶׁהַשֵּׁם־יִתְבַּרֵךְ שֶׁהוּא מְרוֹמָם וּמְנֻשָּׂא לְמַעְלָה מִכָּל הָרוּחָנִיּוֹת, יִהְיֶה מְצַמָּם שְׂכִינָתוֹ בְּכִלֵּי־הַמִּשְׁכָּן, "הֵן הַשָּׁמַיִם וְשָׁמַי הַשָּׁמַיִם לֹא יִכְלָלוּךְ" וְכו' (מלכים-א ח, כז).

וְכֵן לְהַפְּךְ: הוּא דְּבַר רְחוּק עַל־פִּי חֲקִירָה - שֶׁהָאָדָם שֶׁהוּא בְּרָיָה שְׂפֵלָה, יִהְיֶה לוֹ כַּח לַעֲשׂוֹת רָשָׁם לְמַעְלָה, אוֹ בְּהִמָּה שְׂפֵלָה יִהְיֶה מְקַרְיָבִין אוֹתָהּ לְקַרְבָּן שֶׁתַּעֲלֶה לְרִיחַ־ נִיחוּחַ לְפָנָיו יִתְבַּרֵךְ, וְאִיךָ שֶׁיֵּךְ 'רְצוֹן' אֲצִלוֹ יִתְבַּרֵךְ!?

וְאִיךָ־עַל־פִּי־כֵן הִרָאָה: שֶׁהוּא דוֹקָא לְהַפְּךְ מוֹדַעְתָּם! - כִּי בְּאֵמַת הַשְׂרָה שְׂכִינָתוֹ לְמִטָּה בְּמִשְׁכָּן וּבְבֵית־הַמִּקְדָּשׁ, וְהַבְּהִמָּה עָלְתָה לְרִיחַ

גיחות וכו'. וזה בחינת: "עליונים למטה ותחתונים למעלה", בחינת 'גלגל החוזר'.

וזה בחינת הגאולה - כי זהו עקר הגאולה, שיהיה בחינה הנ"ל, בחינת 'חוזרת חלילה', בחינת: "עליונים למטה ותחתונים למעלה" שהיה בבית המקדש.

ועל-כן פשיצאו ממצרים, אמרו תבא ב'שירת הים' (שמות טו, יז): "תבאמו ותטעמו בהר נחלתך" וכו', שבשרו על 'בנין בית המקדש' - כי זה עקר הגאולה, שיהיה 'בנין בית המקדש', ששם היא בחינת 'גלגל החוזר' הנ"ל, כי באמת פלו חד, כי בהשרש הכל אחד.

סז.

(שיחות-הר"ן עז)

כשיבוא משיח במהרה בימינו, יתבטל כל מיני מחלקת, ויהיה שלום גדול בעולם, כמו שכתוב (ישעיה יא, ט): "לא ידעו ולא ישחיתו" וכו'.

סח.

(שיחות-הר"ן קכו)

'מוצאי-שבת תשובה' שנת תק"ע, דברו מ'משיח'. כי אמרו שבשנה זו יבוא, ודעתו לא היתה נוטה לזה.

ואמר אז: שקדם שיבוא משיח, לא אחד יהיה שיצחק על אמונה, כי כמה צדיקים שיהיו אז, יהיו צועקים בקול גדול על אמונה, כמוני היום, עד שיהיה נחר גרונם [אינגריסון די 'קילע' (קול)], ולא יועיל.

ומה שכתוב (ישעיה ד, ג): "כל הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו". ואמרו רז"ל (בבא-בבא עה:): "שיאמרו לפני הצדיקים 'קדוש' - הוא כפשוטו!

כי בודאי הצדיקים שישארו אז, ויתחזקו וישארו באמונתם הקדושה, יהיו ראויים לומר לפניהם אפלו יותר מזה, מאחר שישארו קימים באמונה, ולא יגיהו עצמם לפל ולטעות אחר העולם. - ויהיה כמה 'מפרסמים ומנהיגים של שקר'.

ואין ספק - שלא ימצא אז קבוץ פמונו היום, שנמצאים כמה בני-אדם שמתקבצים יחד שחפצים באמת לשמע דבר השם - ואף-על-פי שיהיה אז איזה כשרים בדור, אך יהיו מפזרים.

ענה ואמר: "כתב זאת זכרון בספר" (שמות יז, יד) - למען ידעו בימים הבאים, שכבר היה מי שידע זאת מקדם, וידעו להתחזק באמונה בו יתברך ובצדיקיו האמתיים.

סט.

(שיחות-הר"ן רכ)

אמר לאחד: "אגלה לך סוד, שיהיה אפיקורסות גדול בעולם. כי מלמעלה יבוא אפיקורסות בעולם בשביל נסיון!"

ואני יודע: שאנשים שלי, גם בלא זה יתחזקו באמונה באמת, וישארו קימים באמונתם. אך אני מגלה לך זאת, כדי שיתחזקו יותר כשיראו שדברו מזה מקדם.

והיה מתאנח מאד על-זה ואמר: "אוי, איך יוכלו לעמד אנשים מעטים נגד כל העולם!"

והנה סמוך מאד אחר הסתלקותו ז"ל - ראינו בעינינו זאת: שתכף התחיל להתפשט אפיקורסות גדול בעולם, מה שלא היה בזאת מימי קדם וכו', ועדין הולכים

ומתפשטים בכל-עת, אוי מי יודע מה יהיה בימים הבאים.

וכבר כתבנו מה שאמר הוא ז"ל: שעל-זה התנבאו כל נביאינו, בפרט דניאל שאמר (דניאל יב, ו): "יתבררו ויתלבנו ויצטרפו רבים" וכו' - שכל פונתם היה: שבאחרית-הימים האלה יתנסו ויצטרפו ישראל באמונה. שיעמדו ויקומו רבים שירצו להטעות אותם מהאמונה-הקדושה, שהם האפיקורסים והמחקרים שבימינו.

ומאחר שכבר הודיע זאת מקדם שזה יהיה הנסיון, היה ראוי לעמד בנסיון בודאי, אף-על-פי-כן יהיה נסיון גדול, עד אשר רבים יהיו נכשלים מאד.

אך אף-על-פי-כן אנו פותבים כל זאת - למען ידעו החפצים באמת ובאמונה-הקדושה: שכבר הודיע לנו הוא ז"ל כל זאת מקדם, למען יהיה להם למשיב נפש, לחזק לבם בהשם ובתורתו-הקדושה, באשר קבלנו מרבותינו ז"ל בגמרא ופוסקים.

לצדיקים, כמו שכתוב (ישעיה ב, ב): "ונהרו אליו כל הגוים" (עין לקוטי-מוהר"ן ח"א טז).

עב.

(חיי-מוהר"ן י)

עמדותי לפניו בערב-ראש-חדש מנחם-אב, ביום ראשון בשבת לעת ערב, בעת שפוסקין לאכל בשר - והיה אז מאים מאד, ושכב על מטתו, ושתק הרבה, וחשב מה שחשב.

ואני עמדותי לפניו מרעיד ומשתומם, ועמדותי אז לפניו כפה שעות. ענה ואמר: "בזה השבת בכיתי מאד לפני השם-יתברך, מדוע כל דבר שאני רוצה לעשות, אני מכרח לעשותו במסירת-נפש וכו'".

עג.

(חיי-מוהר"ן רנז)

יש לי השגה כזו להשם-יתברך, שהייתי יכול להביא על ידה את 'משיח', אבל סלקתי הכל, ולקחתי עצמי אצלכם להחזיר אתכם למוטב - כי זה גדול מן הכל.

עד.

(חיי-מוהר"ן רס)

לעתיד כשיבוא 'משיח' - אז כשיתנו יין המשמר, אזי לאחרים יוכלו להטעות ויתנו להם יין וואליהשן סטראוויצטער, ויאמרו להם שהוא יין הטוב המשמר. אבל לאנשי-שלומונו - לא יוכלו להטעות, כי אנהנו טעמנו ה'יין הטוב'.

עה.

(חיי-מוהר"ן רסו)

כל מה שמשיח יעשה טובות לישראל, אני יכול לעשות. רק שהחלוק היא:

ע.

(חיי-מוהר"ן ג)

ספר רבנו ז"ל: "שהיה אצלו הבעל-שם-טוב ז"ל. ואמר לו: "כשפוגמין בארץ-ישראל, נופלין בגלות". (שיד' ל'לקוטי-מוהר"ן ח"א ט).

עא.

(חיי-מוהר"ן ו)

נשבר השלחן אצל רבנו ז"ל מרב העולם שדחקו עצמן עליו. והקפיד ואמר: וכי גוים יושבים אצלי על השלחן, וכי עכשו ימות המשיח שיתקרבו גוים

שְׁמִשִּׁיחַ יִגְזַר אִמֵּר וַיִּקּוּם, אֲבָל אֲנִי. (ופסק ולא דבר יותר). נֶסַח-אֲחֵר: אֲבָל אֲנִי אֵינִי יוֹכֵל לְגַמֵּר עֲדוּן.

עו.

(חיי-מוהר"ן רעד)

אֶפְשָׁר כִּךְ הוּא הַפְּרוּשׁ: "אֵין בֶּן דָּוִד בָּא אֶלָּא בְּהַסַּח הַדַּעַת" (סנהדרין צז.).
הֵינּוּ: שְׁלֵא יָבּוּא עַל דַּעְתָּם שֶׁכֶּבֶר הוּא [שְׁמִשִּׁיחַ כֶּבֶר נִמְצָא בְּעוֹלָם].

וְאָמַר: זֶה אִמֵּר רַב נַחֲמָן (שם צח:): "אֵי מִן חַיִּי, אֲנִי הוּא" וכו'.

עז.

(חיי-מוהר"ן רעה)

הָעוֹלָם סוֹבְרִים: שֶׁכְּשִׁיבּוּא מְשִׁיחַ לֹא יָמוּתוּ. לֹא בֶן הוּא, אֲפֹלוּ מְשִׁיחַ בְּעַצְמוֹ יָמוּת.

עח.

(חיי-מוהר"ן שמו)

אָמַר: שֶׁהַסֵּפֶר הַקְּדוֹשׁ שְׁלוֹ 'לְקוּטֵי מוֹהַר"ן' שִׁיָּצָא בְּעוֹלָם, הוּא 'אֶתְחַלְתָּא דְגַאֲלָה'.

עט.

(חיי-מוהר"ן שנד)

עָנָה וְאָמַר: אִם חִסְדֵי שְׁלוֹם לֹא יָבּוּא מְשִׁיחַ בְּמַהְרָה, יֵהִי הָעוֹלָם מִתְגַּעְגַּעִים אַחֲרֵי הַרְבֵּה מְאֹד הַרְבֵּה יוֹתֵר.

פ.

(חיי-מוהר"ן תקכז)

לְעֵינֵינוּ הַקְּצִים: שִׁישׁ כֶּמֶה גְּדוֹלִים שֶׁמֶחֱשִׁבִין קְצִים, וְאוֹמְרִים שְׂרָאוּי שְׁיָבּוּא מְשִׁיחַ בְּאוֹתוֹ הַקֶּץ שֶׁהֵם אוֹמְרִים, כְּמוֹ שִׁיֵּרַע בְּזַמְנָנוּ, שֶׁהֵיוּ אוֹמְרִים עַל כֶּמֶה

פְּרָטִים שָׂאז יָבּוּא מְשִׁיחַ, וְכֵן בְּדוֹרוֹת שְׁלִפְנָיו.

וְרַבֵּנוּ ז"ל לֹא הָיָה מְסַפִּים עַל-זֶה כָּלֵל. וְאָמַר: שֶׁבְּכָל-זְמַן שֶׁאוֹמְרִים אֵיזָה קֶץ, אִזּוּ בּוֹדָאֵי לֹא יָבּוּא מְשִׁיחַ בְּשׁוּם אִפְן בְּאוֹתוֹ הַקֶּץ שֶׁהֵם אוֹמְרִים.

וְכֶבֶר מְבֹאֵר בְּזֵהר־הַקְּדוֹשׁ: "שֶׁמֶקְלָל מְאֹד כָּל הַמַּחֲשָׁבִי קֶצִין", כִּי "אֵין בֶּן דָּוִד בָּא אֶלָּא בְּהַסַּח הַדַּעַת" (סנהדרין צז.).

וְהֵנָּה עֲכָשׁוּ אוֹמְרִים הָעוֹלָם: "שִׁיבּוּא מְשִׁיחַ בְּשָׁנַת ת"ר!" - וְנִדְמָה לָהֶם שִׁישׁ רְמָזִים בְּזֵהר־הַקְּדוֹשׁ עַל-זֶה (וַיֵּרָא קִיז.).

(ובשית מאה שנין לשתי תא, ויתפתחון תרעי דחכמתא לעילא, ומבועי דחכמתא לתתא, ויתתפון עלמא לאעלא בשביעאה. כבר נש דמתתפון ביומא שתי תא, מכי ערב שמשא לאעלא בשבתא, אוף הכי נמי. וסימניך (בראשית ז, יא): "בשנת שש מאות שנה לחיי נח וגו', נבקעו כל מעיינות תהום רבה).

[וַתִּגְוֹם הַזֶּהר: וּבְשָׁנַת שֵׁשׁ מֵאוֹת ל'אֶלֶף הַשָּׁשִׁי, וַתִּפְתְּחוּ 'שְׁעָרֵי הַחֲכָמָה לְמַעְלָה, וַתִּפְתְּחוּ 'מַעְיָנוֹת הַחֲכָמָה' לְמַטָּה - וַיִּתְתַּפְּנוּ הָעוֹלָם לְכַנֵּס ל'אֶלֶף הַשְּׁבִיעִי, כְּאֵדָם שֶׁמְכִין עֲצָמוֹ בְּיוֹם הַשָּׁשִׁי מִשְׁעָה שֶׁהַשָּׁמֶשׁ עוֹמְדָת לְשַׁקֵּעַ, לְכַנֵּס לְיוֹם הַשְּׁבִיט - הִכִּי נָמִי כָּאן].

וּבִאֲמַת - אִזּוּ בּוֹדָאֵי לֹא יָבּוּא בְּשׁוּם אִפְן, וַיִּכּוֹל לְהִיּוֹת שְׁיָבּוּא קֶדֶם לְשָׁנַת ת"ר אִזּוּ לְאַחֲרָיו, אֲבָל בְּשָׁנַת ת"ר לֹא יָבּוּא בְּשׁוּם אִפְן, מֵאַחַר שֶׁהָעוֹלָם מְצַפִּין לְאוֹתוֹ הַזְּמַן.

רַק "בֹּא יָבֵא לֹא יֵאָחֵר" (חֲבִקוּק ב, ג) בְּמַהְרָה בְּיָמֵינוּ בְּהַסַּח-הַדַּעַת לְגַמְרֵי. הֵינּוּ: שְׁלֵא יַחֲשִׁבוּ כָּלֵל עַל אוֹתוֹ הַקֶּץ שְׁיָבּוּא, וּפְתָאוּם יָבּוּא בְּמַהְרָה בְּיָמֵינוּ אָמוֹן.

[וְאֲבַנִּי"ה בְּרוּזַל, שִׁיחוֹת וְסִפּוּרִים מִמוֹהַרנ"ת ז"ל כ: "בְּשָׁנַת ת"ר דְּבָרוּ הָעוֹלָם שְׁיָבּוּא מְשִׁיחַ!" - וְאָמַר מוֹהַרנ"ת ז"ל: "שְׁלֵא יָבּוּא בְּשָׁנָה זוּ!" - וְמָה שֶׁכְּתוּב בְּזֵהר (וַיֵּרָא קִיז. ה"ל): "שֶׁבְּשָׁנַת ת"ר יִפְתְּחוּן תְּרַעֵי דְחֲכָמָתָא" [וַתִּפְתְּחוּ שְׁעָרֵי הַחֲכָמָה], יִכּוֹל לְהִיּוֹת, שֶׁמַּהִיּוֹם אִם יִתְחִיל אָדָם דְּבָר שֶׁבִקְדָּשָׁה יִכּוֹל לְגַמֵּר].

(זהר-חי קאמארנא, על הזהר הנ"ל: ואז יתפתחון פרעי דחכמתא למי שיזצה לעסק בחכמה, יהיה פמעין ממש הנובע וכו', ובכאן אינו קודר כלל מביאות משיח, אלא מהתגלות חכמות ורזי התורה).

איכה-רבה ג, ה: "השביעני במרוזים, זה יום-טוב הראשון של פסח דכתיב בו (שמות יב, ח) 'על מצות ומרורים' (ומצות על מרורים), 'הרוני לענה', מה שהשביעני בליל יום-טוב הראשון של פסח, 'הרוני' בליל תשעה-באב 'לענה'. הוי ליל יום-טוב הראשון של פסח, הוא ליל תשעה-באב".

פא.

(חיי-מוהר"ן תריג)

"עד כי יבא שילה" (בראשית מט, י), אז ידעו ויראו עצם גדלת רבנו הקדוש והנורא ז"ל, כי אז יספרו ממונו הרבה, בעת שיבוא משיח-צדקנו שיצא מחלציו.

כאשר ספר ברבים: "שפעל אצל השם-יתברך, שהגואל-צדק יהיה מיוצאי-חלציו".

פב.

(לקוטי-הלכות, להלב-ואתרוג א - על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"ב סז)

על-ידי שבוכין ומתאבלין על חרבן בית-המקדש - על-ידי-זה השם-יתברך מרחם ומשים "פאר תחת יאפר" (ישעיה סא, ג), ואזי זוכין ל'אתרוג הדר', בחינת 'פאר'.

פג.

(שיח-שרפי-קדש ח"ב קח)

רבנו ז"ל אמר: "אם יאכלו בני-ישראל 'מרור' בליל פסח, כבר ישבו ב'תשעה-באב' לומר 'קינות'".

[אז מ'וועט עסן מרור ביים 'סדר', וועט מען שוין זיצן 'תשעה-באב' ביי 'קינות']. (הם חלים באותם הימים - שלחן-ערוך אורח-חיים תכת, ג).

איכה-רבה, פתיחתא יח: רבי אבין פתח: 'השביעני במרוזים' (איכה ג, טו), בלילי הפסח של יום-טוב הראשון. 'הרוני לענה' (שם), בתשעה-באב. ממה שהשביעני בלילי יום-טוב הראשון של פסח, 'הרוני' בלילי תשעה-באב 'לענה'. הוי בלילי יום-טוב הראשון של פסח, הוא לילי תשעה-באב. ועל-זה היה מקונן ירמיה (שם א, א): 'איכה ישבה בודד'.

פד.

(באור-הלקוטים ח"ב יב; פוכבי-אור, שיחות-וספורים נו; אבני-ה-ברזל ב; שיח-שרפי-קדש ח"ב תרצז)

בן היה מנהג מוהרנ"ת ז"ל אחר פטירת רבנו ז"ל: שב'בין-המצרים' היה אומר 'תקוני-חצות', במרתף עמק, ובפרט בתשעה-באב היה סוגר את-עצמו כל הלילה עד חצות היום, ושם אמר את 'מגלת איכה' וה'קנות' ו'סדר התפלה' וכו'.

ופעם-אחת אמר: "איך קען מיר מערער נישט קילן דאס הארץ, נאר 'תשעה-באב' און 'בין-המצרים' ביי די 'קינות', און א גאנץ יאהר ביי 'תפלת חצות', כאטש קלאגן אויף דעם חורבן [בית המזבח בכליות ובפרטיות], וואס מען איז נישט אזוי ווי מען דארף צו זיין".

[איני יכול לקרר את לבי, רק ב'תשעה-באב' ובימי 'בין-המצרים' באמירת הקינות, ובכל ימות השנה ב'תפלת חצות'. לכל-הפחות לבכות על החורבן, מה שאיננו כמו שצריכים להיות].

פה.

(שיח-שרפי-קדש ח"ב תקיג)

מוהרנ"ת ז"ל אמר: "אפלו כשאהיה בבין-השמשות האחרון של אלה-הששי, ואראה שהגאלה עדין לא באה, אף-על-פי-כן אאמין באמונה שלימה בביאת המשיח!"

(עיני בספר-הקדוש 'עבודת-ישראל' פְּרַשְׁת מַסְעֵי, על הפסוק: "כָּל רֹדְפֵיהָ הַשִּׁיגוּהָ בֵּין הַמִּצְרַיִם"; ועיני עוד ב'טעם-זקנים' אידיש קנטרס נב, על השיחה הנ"ל).

פ.ט.

(אָבְנֵי-הַבְּרֶזֶל, שִׁיחוֹת-וְסִפּוּרִים
מְמוֹהַרְנֵת ז"ל ס)

מוֹהַרְנֵת ז"ל הָיָה אוֹמֵר: מְלַחֶמֶת גּוֹג
וּמְגוּג, אֵינּוּ נֹזֶכֶר בְּמִגְלַת-
סְתָרִים' (שֶׁל רַבֵּנוּ ז"ל) - מִשְׁמַע שִׁיחֵיהָ
אֶפִּיקוֹרְסוֹת בְּעוֹלָם, וְזֶה יִהְיֶה נִסְיוֹן שְׁלַנּוּ
וְשֶׁל מְשִׁיחַ.

צ.

(חֲכָמָה-וְתַבּוּנָה, רַבֵּי אַבְרָהָם ב"ר
נַחֲמָן ז"ל, סִימָן א, עֲמוּד יא)

בְּתִשְׁעָה-בָּאָב הָאֲחֵרוֹן לְפָנוֹת-עֶרְב, שְׁבִימֵי חַיֵּי הַקְּדוֹשׁ שֶׁל
רַבֵּנוּ ז"ל, שֶׁנֶּזְכָּר אֲזַי בְּעֵצָם הַעֲלָמַת הַזְּכָרוֹן
שֶׁל הַיֶּלֶד וְהַזְּקֵן שֶׁלְמַעֲלָה מִכָּלֵם, עַד שֶׁאֵינּוּ
נִקְרָא בְּשֵׁם 'זְכָרוֹן' כָּלֵל, "עַר גְּעֵדֵעֲנִקֻט
גְּאֲרִנִּישֵׁט" [אֵינּוּ זֹכֵר לָאוּ כְּלוּם] (סִפּוּרֵי-מַעֲשִׂיּוֹת,
מַעֲשֵׂה יג מִהַשְּׁבָעָה בְּעֵטְלֵעֶרס).

עָנָה וְאָמַר אֲזַי רַבֵּנוּ ז"ל: "אֵיזָה פָּנִים יֵשׁ
לִי בִּינֵיכֶם?! - וְהַשִּׁיב לוֹ מוֹהַרְנֵת
ז"ל (בְּדַבְּרֵי צַחוּת): "וְיֵי גְּאֲרִנִּישֵׁט" [כְּמוֹ כְּלוּם]! -
וְחָזַר רַבֵּנוּ ז"ל וְאָמַר לוֹ: "הֲלֹא גַם אַתָּם אָפֶס
וְאֵינְי" [אֵיךְ זְעַנְט זִיךְ אוֹיֵךְ גְּאֲרִנִּישֵׁט]. (עֵינֵי-שֶׁם הַשִּׁיכוֹת
לְתִשְׁעָה-בָּאָב לְפָנוֹת-עֶרְב, שֶׁזֶה הֵיא הַנְּחֻמָּה וְכו').

צ.א.

(חֲכָמָה-וְתַבּוּנָה, רַבֵּי אַבְרָהָם
ב"ר נַחֲמָן ז"ל, סִימָן ג)

וְעַל-כֵּן הוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד, לִילְדָה גַם
בְּזִמְנֵי-הַזֶּה לְפִתְלֵי-הַמַּעֲרָבִי,
"שֶׁהַשְּׂכִינָה שָׁם הוּא" (שְׁמוֹת-רַבָּה ב, ב; בַּמִּדְבָּר-
רַבָּה יא, ב; שִׁירֵי-הַשִּׁירִים-רַבָּה ב, כו; תַּנְחוּמָא נח ג;
פְּסִיקְתָא-רַבְתֵּי טו; פְּסִיקְתָא-דְּרַב־בְּהֵנָא פ"ה; זֶהר שְׁמוֹת

פ.ו.

(שִׁיחַ-שְׂרַפְיֵי-קֹדֶשׁ ח"ז נז)

פַּעַם כְּשֶׁדָּבְרוּ מִ'קִּי-הַפְּלֹאוֹת' וְגַדְל קִשִּׁי
הַגְּלוֹת, בַּפֶּרֶט מָה שֶׁאָמְרוּ הַצְּדִיקִים
מְגַדְל הַנְּסִיווֹת וְהִיסוּרִים שֶׁעוֹד יַעֲבִרוּ עַל
יִשְׂרָאֵל בְּעַקְבוֹת-מְשִׁיחָא - אָמַר אֲזַי
מוֹהַרְנֵת ז"ל: שֶׁמַּצַּד אֶחָד, דּוֹקָא מְדַבְּרִים
וְעֵתִידוֹת אֵלּוּ שֶׁאָמְרוּ הַצְּדִיקִים עַל הָעֵתִיד
לָבוֹא עָלֵינוּ - מְזָה בְּעֵצָמוֹ הוּא מִתְחַזֵּק -
שֶׁאֵם רָאוּ מָה שֶׁרָאוּ, בּוֹדְאֵי רַחֲמוֹ עַל הַדּוֹר,
וְהַפְּצִירוֹ בְּתַפְלָה שְׁנוּכָל לַעֲמֹד בְּמַצְבִּים
קָשִׁים וְנְסִיווֹת מְרִים אֵלּוּ (עֵינֵי שִׁיחוֹת-הַר"ן ככו).

פ.ז.

(שִׁיחַ-שְׂרַפְיֵי-קֹדֶשׁ ח"ז עח)

כְּשֶׁהָיָה מוֹהַרְנֵת ז"ל בְּגֵאֲלִיצְיָא, וְעָבַר
בְּדֶרֶךְ נְסִיעָתוֹ גַּם בְּעִיר בְּרָאד',
וְחָל אֲזַי יוֹם תִּשְׁעָה-בָּאָב, וְשֶׁאֵלוֹהוּ שָׁם:
"בְּאֵיזָה סֶפֶר קִינוֹת הוּא רוֹצֵה לְקוֹנֵן, אֵם
לְפִי נֶסַח 'אֲשַׁכְּנֵז' או 'פּוֹיִלְךְ'?"

אָמַר בְּכָאָב: "אֵיֵלּוּ הָיוּ מְרַגְּשִׁים אֶת
הַחֲרָבֹן, לֹא הָיוּ שׂוֹאֲלִים שְׂאֵלָה זֹז
אֵיזָה קִינָה לוֹמֵר".

פ.ח.

(אָבְנֵי-הַבְּרֶזֶל, שִׁיחוֹת-וְסִפּוּרִים
מְמוֹהַרְנֵת ז"ל מב)

אָמַר מוֹהַרְנֵת ז"ל: "שֶׁאֲנָשִׁים כְּשָׂרִים הָיוּ
אוֹמְרִים: שְׁבִינֵי-הַמִּצְרַיִם יֵשׁ לָהֶם
יְרִידָה!"

[וְהוֹסִיפוּ עַל-זֶה זְקֵנֵי-אֲנִי"ש: שְׁמוֹהַרְנֵת
אָמַר עַל-זֶה: "שֶׁאֵינָה אֲמֵת! -
רַק יָמִים אֵלּוּ מְסַגְּלִים מְאֹד לְעַבּוּדַת הַשֵּׁם-
יִתְבָּרֵךְ, וַיְכוּלִים לְהַתְקַרֵּב בָּהֶם בְּיֹתֵר
לְהַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ!"

ה: משפטים קטז). ואדרבה יותר חשוב מזמן שביית-המקדש היה קיים, פמובא בספרים וכו'.

על-פן שם גם היום עיקר החיות והשראת השכינה לנצח, כמשכון הנמשך במח וחרוץ בלב וכו'.

ועל-ידו תקון גדול לפגם הברית - פמובא בלקוטי-תניינא סימן ק"ט וכו'.

וגם בזמן-הזה עדין "עיני ה' ולבו שם כל הימים" (מלכים-א ט, ג; דברי-הימים-ב ז, טז), ו"השכינה לא זזה מכתל המערבי הקדוש לנצח", כמאמר חז"ל (שם).

והוא תקון גדול גם בזמן-הזה לילך לשם, ו'תקון לפגם-הברית, פמובא ב'זהר-הקדוש' (משפטים קטז) - פי הצדיק דר אצל 'כתל-המערבי', תבנה ותכונן במהרה בימינו אמן.

צב.

(ספר-המדות, עניני גלות וגאולה, בית-המקדש, משיח)

[א] משיח יבוא בפתע פתאום, ועל-ידי-זה מחמת שמחה יפחדו ישראל (אמונה לט).

[ב] כשיבוא משיח, אזי כל השרים של מעלה ושל מטה יחלו, אבל עכשו כשיש עליה לאיזה שר, אזי ישראל הם חולים (אמונה מ).

[ג] לא הרבה ירושלים - אלא בשביל שחללו את השבת, ובטלו קריאת-שמע שחרית וערבית, ובטלו תינוקות-שלי-בית-רבן, ולא היה להם בשת פנים זה מזה, והשוו קטן וגדול, גם לא הוכיחו זה את זה,

גם בזו תלמיד-יה-חכמים, גם פסקו מפנה אנשי אמונה (אמונה מב).

[ד] אין ירושלים נפדית, אלא בצדקה (אמונה מג).

[ה] מלחמה, אתחלתא דגאולה הוא (אמונה מד).

[ו] מי שפגדל חזירים, הוא מעכב את הגאולה (אמונה מה).

[ז] לא יבנה ירושלים, עד שיהיה שלום בין ישראל (אמונה מז).

[ח] מה שישראל הזלכים בגלות מאמה לאמה, הוא סימן שיבא משיח (אמונה מז).

[ט] כשאמות מחרפין אותנו ביותר, זה סימן על משיח (אמונה מח).

[י] אין בית-המקדש נבנה, עד שיכלה גאולה (אמונה מט).

[יא] על-ידי אחדות שיהיה בישראל, יבוא משיח (אמונה נ).

[יב] משיח יבוא, בשנת ברכה (אמונה נא).

[יג] אין משיח בא, עד שיכלו כל הנשמות שבגוף (אמונה נב).

[יד] על-ידי ספורי-מעשיות של צדיקים, ממשיכין אורו של משיח בעולם, ודוחה הרבה חשך וצרות מן העולם (בגדים ח"ב א; משיח ח"ב א; צדיק ח"ב א).

[טו] אין משיח בא, עד שיכלה גאולה מן העולם (גאולה א).

[טז] גאולה מעכבת את משיח (גאולה לט).

[יז] סגולה להלי הצואר, שיבכה על חרבן בית-המקדש (בכיה ח"ב ג; סגלה ח"ב ט).

[יח] מינקת שנהסר חלבה, הסגלה לזה:
שיתאכל בעלה על ירושלים (בנים פח).

[יט] מי שרוצה להעמיק ולעין בשכלו
באיזה ענין, צריך לקשר את שכלו לבית-
המקדש. וסימן לדבר: "אשא דעי למרחוק"
(איוב לו, ג), "וירא את המקום מרחק" (בראשית
כב, ד). (דעת ח"ב י).

[כ] גדול תלמוד-תורה, מבנין בית-המקדש
(למוד כז).

[כא] העוסק בהלכות עבודה, פאלו נבנה
בית-המקדש בימיו (למוד מב).

[כב] הלומד תורה לשמה, משים שכלם
בפמליא של מעלה ושל מטה, ומגן על כל
העולם בלו, וכאלו בנה פלטרין של מעלה
ושל מטה, ומקרב את הגאולה (למוד נד).

[כג] על-ידי תשובה, הרוח של משיח
מנשבת על גזרות המלכיות ומבטלן (משיח
ח"ב ב; תשובה ח"ב ב).

[כד] עתיד דור אחד שיהיה בעולם, שיהיה
כלו זכאי (משיח ח"ב ג).

[כה] על-ידי אמת, בא הקץ (אמת ח"ב ט; משיח
ח"ב ד).

[כו] על-ידי שמירת שבת, ממשיך על
עצמו אור של משיח, גם על-ידי תשובה
(משיח ח"ב ה; שבת ח"ב ד; תשובה ח"ב י).

[כז] על-ידי נאוף, באים לגלות תחת יד
שרים לצים (נאוף לו).

[כח] בזכות שהנקבות נזהרים מנאוף, יבא
משיח (נאוף לז).

[כט] האומר דבר בשם אומרו, מביא גאולה
לעולם (פדיון-שבויים ג).

[ל] גדולה צדקה, שמקרבת את הגאולה
(צדקה ב).

[לא] ירושלים, נפדיית בצדקה (צדקה כא).

[לב] הממון שמהנה את הצדיק, הרי זה
פאלו עבד עבדת בית-המקדש (צדיק מז).

[לג] ביאת המשיח, תלוי בקרבת הצדיק
(צדיק קנא).

[לד] על-ידי כבוד שמכבדין את בני
הצדיקים, נתעורר רצון אצל השם-יתברך
שיבא משיח (צדיק קעח).

[לה] הזפיה-הראות, יכולין לראות על
החלפים של השוחטים, את הפלי בית-
המקדש (ראיה ח"ב יא; שוחט ח"ב ד).

[לו] בנין ירושלים, תלוי בשלום (שלום ז).

[לז] מי שמזכיה את העולם שלא בהכמה,
על-ידי-זה מעורר חסו-שלום גלות גדול
והכבדה מהאמות (תוכחה ד).

[לח] תשובה מקרבת את הגאולה, ומארכת
ימיו ושנותיו של אדם (תשובה צה).

לקוטי תפלות

בין המצרים

תורותינו, תפלותינו. סעו המה למנוחות,
עזבו אותנו לאנחות.

אוי מה היה לנו, מה נאמר מה נדבר,
מי יוכל להעריך לנו הספדות מרים
ומרוורים, כראוי לנו להספיד ולבכות על
שברים מרים כאלה, הנוגעים לכל
ישראל ולכל העולמות כלם מראש ועד
סוף, אוי אוי ואבוי.

רבנו של עולם, גלוי וידוע לפניך,
שאינ פח ביד אנושי, לסדר
הספדות כראוי, על הסתלקות צדיקים
כאלה, אשר נסתלקו בדורותינו
בעונותינו.

אבל על דא ודאי קא בכינא, על הנוגע
לי ולכל ישראל.

בי להצדיקים הקדושים בעצמם
שנסתלקו למעלה למעלה, אין
הפסד כלל, כי הם גדולים ומפארים שם
בעולמות עליונים, ועומדים ומשמשים
במרום, אשרי להם אשרי חלקם.

❁ [א] לקוטי תפלות ח"ב לג ❁

(על-פי לקוטי מוהר"ן ח"ב סז, 'בראשית לעיני כל ישראל')

"קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים,
רחל מבכה על בניה, מאנה
להנחם על בניה פי איננו. על אלה אני
בוכיה, עיני עיני ירדה מים, פי רחוק ממני
מנחם משיב נפשי, היו בני שוממים פי
גבר אויב".

רבנו של עולם, רבנו של עולם,
למדנו איך לסדר הספדות מרים
על גדל שברנו אשר נשברנו על-ידי לבנו
הזונה.

בי נלקחו מאתנו כל מחמדי עינינו,
גאוני עזנו, עטרות ראשנו, הודנו,
זיונו, פארינו, חיינו וארך ימינו, שרשי
נפשנו ורוחנו ונשמותנו.

הלא המה אדוננו מורנו ורבותינו,
אורותינו, גדלתנו, קדשתנו,
תקותינו, תכליתנו, נחמותינו, ושמחתנו,

אֲבָל עָלֵינוּ עָלֵינוּ הַדּוֹר הַיְתוּם הַזֶּה,
הַדּוֹר הָעֲנִי הַזֶּה, עָלֵינוּ הַרְחַמְנוּת
גְּדוֹל וְעֶצוּם מְאֹד, עָלֵינוּ עָלֵינוּ יְדוּוּ כָּל
הַדְּוִוִּים.

"אוי לנו פי שדדנו", אָהָה יְהוָה, הַכְרַע
הַכְרַעַתְנוּ, וְרַפּוּ הַיָּדִים, וְכָשְׁלוּ כָּל
בְּרָכִים, וְנָמַס כָּל לֵב וַיְהִי לְמִים, בַּיּוֹם בֵּא
הַשֶּׁמֶשׁ בַּצְּהָרִים. תַּעַה לְבַבְנוּ, פְּלִצוֹת
בַּעֲתָתְנוּ, צִירִים אַחְזוּנוּ, כִּי־לָדָה נִפְעָה.

אָבִינוּ שְׁבַשְׁמִים, אָבִינוּ אָב הַרְחַמְנוּ,
יְהוָה אֱלֹהִים אֱמֶת, לְהִיכֵן נִלְךְ,
לְהִיכֵן נִפְנָה לְעִזְרָה, מִי יַעֲזֹר לָנוּ, מִי
יַעֲמֵד בְּעַדְנוּ, אָנָּה פָּנָה דוֹדְנוּ, אָנָּה פָּנָה
דוֹדְנוּ וְנִבְקָשְׁנוּ עִמָּךְ.

עַל-כֵּן גַּם הַיּוֹם מְרִי שִׁיחֲנוּ, יָדְנוּ כְּבָדָה
עַל אֲנַחֲוֹתֵינוּ, מִי יִתֵּן רֵאשֵׁנוּ
מִים וְעֵינֵינוּ מִקּוֹר דְּמָעָה, וְנִבְכָּה יוֹמָם
וְלַיְלָה עַל גְּדֹל שְׁבָרְנוּ. "עַל זֶה הָיָה דָוָה
לְבָנוּ, עַל אֵלֶּה חָשְׁכוּ עֵינֵינוּ".

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, אָב הַרְחַמְנוּ הָאֱמֶת,
אֲתָה יוֹדֵעַ שְׁכָל חַיּוֹתְנוּ תְלוּי
בְּהַצְדִּיקִים רְבוּתֵינוּ הַקְּדוּשִׁים זְכוּרָנָם-
לְבָרְכָה, וְאֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְדַבֵּר עִמָּהֶם בְּכָל
פַּעַם, וְלִקְבֹּל מֵהֶם דְּבוּרִים קְדוּשִׁים
חֲדָשִׁים בְּכָל פַּעַם, וְלִרְאוֹת אוֹתָם בְּכָל
פַּעַם.

וְעַתָּה מַה נַּעֲשֶׂה, מַה יַּעֲשׂוּ קִטְנֵי עַרְךָ
אֲזוּבֵי קִיר כְּמוֹנוּ, מַה נַּעֲשֶׂה מַה
נַּפְעֵל.

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, אֲתָה
לְבַד יוֹדֵעַ מְרִירוֹת נַפְשִׁי

בְּפָנִימִיּוֹת, אִיךְ נַפְשִׁי מָרָה לִי עַל כָּל-זֶה.
אִיךְ בְּעוֹנוֹתֵי-הַרְבִּים, אִינִי יָכֹל לְפָרֵשׁ
שִׁיחֲתִי הֵיטֵב לְפָנֶיךָ, מְלֵא רַחֲמִים.

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, מַה שְׁעֵבֵר עָבַר. עַתָּה
עַתָּה לְמַדְנִי וְהוֹרְנִי, אִיךְ לְצַעֵק
וְלִזְעַק וְלִהֲתַחַנֵּן, בְּאִפְּן שְׂאִזְכָּה גַּם עַתָּה,
לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשָׁתְךָ הַעֲצוּמָה עָלַי, עַל-יָדֶי
קְדֻשַׁת הַרְשִׁימוֹ שְׁלָהֶם שְׁהַשְׁאִירוּ בְּעוֹלָם,
עַל-יָדֵי סִפְרִיהֶם הַקְּדוּשִׁים וְתַלְמִידֵיהֶם
הַיְקָרִים. וְגַם עַתָּה הִמָּה שְׂכִיחֵי יִתִּיר
בְּעֵלְמָא.

כְּמוֹ שְׂכֵתוֹב בּוֹזֵה-הַקְּדוּשׁ וּבִשְׂאָר
סִפְרִים קְדוּשִׁים: שְׁעָקָר שְׁלֵמוֹת
הַנְּשֻׁמָּה הִיא, שְׂכַאֲשֵׁר נִסְתַּלְקַת לְמַעְלָה
לְמַעְלָה לְמָקוֹם שְׁנִסְתַּלְקַת, תִּהְיֶה גַּם
לְמַטָּה לְמַטָּה, לְעוֹרֵר וְלִהְקִיץ וְלִהְחַיּוֹת
כָּל הַנְּפֻשׁוֹת, אֲפֹלוּ הַמְּנַחִים בְּשִׂאוֹל
תַּחֲתִיּוֹת וּמִתַּחֲתֵינוּ, לְעוֹרֵרָם וְלִהְחַיּוֹתָם
שְׁלֵא יִתְיַאֲשׁוּ בְּשׁוּם אִפְּן בְּעוֹלָם.

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, חֲמַל וְרַחַם עַל
הַדְּמָעוֹת וְהַבְּכִיּוֹת שֶׁל רַחֵל
אֲמֵנוּ, שֶׁהִיא הַשְּׂכִינָה וְכִנְסַת-יִשְׂרָאֵל,
אֲשֶׁר הִיא בּוֹכָה בְּדְמָעוֹת שְׁלִישׁ, עַל גְּדֹל
צַעֲרָנוּ וְצָרוֹת נַפְשָׁנוּ. "רַחֵל מְבַכָּה עַל
בְּנֵיהָ", שְׁגָלוּ מֵעַל שְׁלַחַן אֲבִיהֶם וּמֵאֲרָצָם
יִצְאוּ.

כְּבוֹ תִבְכֶּה בְּלִילָה וְדְמָעָתָה עַל לַחֲיָה,
אֵין לָהּ מְנַחֵם מִכָּל אֲהַבֵּיהָ". כִּי
"כָּל רַעֲיָה", שֶׁהֵם הַצְּדִיקִים שְׂבֻכָל דּוֹר
וְדוֹר, נִסְתַּלְקוּ בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים, עַד אֲשֶׁר
נִשְׂאָרְנוּ "כְּתָרֵן בְּרֵאשׁ הַהָר וְכִנְסָ עַל

נפלאים ונוראים בכל העולמות, מראש ועד סוף, ותקנו נפשות רבות בלי שעור, נפשות החיים והמתים.

בְּאִשֶּׁר אַתָּה יְדַעְתָּ אֶת כָּל הַתְּקוּנִים וְהַשְּׁעוּעִים שֶׁקִּבַּלְתָּ מֵהַצַּדִּיקִים שֶׁהָיוּ בְּדוֹרוֹת הָאֵלֶּה, מִיּוֹם שֶׁנִּתְגַּלָּה אֹרֶן הַגְּנוּז, אֹרֶן יִשְׂרָאֵל וְקִדּוּשׁוֹ, רַב רַבָּנָן, אִישׁ אֱלֹהִים נוֹרָא מְאֹד, מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ הָרַב רַבִּי יִשְׂרָאֵל בְּעַל-שֵׁם-טוֹב זְכוֹרֵנוּ-לְבִרְכָה.

אֲשֶׁר הָאִיר פְּנֵי תַבַּל, וְהַעֲמִיד תְּלַמִּידִים הַרְבֵּה, צַדִּיקִים וְחַסִּידִים קְדוֹשִׁים וְנוֹרָאִים, וְהַשְּׁאִיר אַחֲרָיו בְּרִכָּה נִטְע שְׁעוּעִיו, זֶרַע קֹדֶשׁ מִצְבָּתוֹ, יוֹצְאֵי חֲלָצִיו הַקְּדוֹשִׁים, הַיְקָרִים מִפֶּז וּפְנִינִים, וְכָל חֲפָצִים לֹא יִשׁוּ בָהֶם, אֲשֶׁר הוּא וְתַלְמִידָיו וְיוֹצְאֵי חֲלָצִיו גָּלוּ אֶלְקוּתָךְ בְּדוֹרוֹת הָאֵלֶּה, וְהַרְבִּיצוּ תוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל.

הַמָּח הָאִירוּ עֵינֵינוּ, וּפְתַחוּ לְבָנוּ, לְמַדּוֹ וּלְמַדּוֹ דְרָכִים יִשְׂרָיִם וְעִצּוֹת נְפִלְאוֹת, לְהַתְקַרֵּב אֵלֶיךָ בְּאַמֶּת. אֲשֶׁרֵי עֵין רְאֵתָה כָּל אֵלֶּה, הֲלֹא לְמִשְׁמַע אֶזְן דָּאֲבָה נִפְשָׁנוּ.

כִּי כָּל תְּקוּנָתְנוּ הָיָה, שִׁיאֲרִיכוּ יָמִים וְשָׁנִים בְּזֵה הָעוֹלָם, וְנִזְכָּה לְעַמֵּד עוֹד לְפָנֵי הַדָּרַת קִדְשָׁתְךָ, וְלִשְׁמַע מִפִּיהֶם הַנּוֹרָא עוֹד דְּבַרֵי אֱלֹהִים חַיִּים בְּכָל פֶּעַם חֲדָשִׁים וְנְפִלְאִים, כֹּאֲשֶׁר זָכִינוּ כָּל יָמֵי חַיֵּיהֶם הַקְּדוֹשִׁים.

וּבְעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים וּבִפְשָׁעֵינוּ הָעֲצוּמִים, נַחֲשֵׁךְ מֵאַתָּנוּ מְאוּרֵי עֵינֵינוּ, מִחֲמַדֵּי נִפְשָׁנוּ. אוֹי כִּי גָבְרוּ הָאֲרָאִים עַל

הַגְּבָעָה", "יְתוּמִים הָיִינוּ וְאֵין אָב אֲמַתִּינוּ כְּאַלְמָנוֹת", וְאֵין לָנוּ מִנְחָם.

רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, מִי יַחְמַל עָלֵינוּ, וּמִי יַחוּס עָלֵינוּ, וּמִי יִנּוּד לָנוּ, וּמִי יִסוּר לְשָׂאֵל לְשָׁלוֹם לָנוּ, מִי יִגְדֹר גְּדֹר, וּמִי יַעֲמֵד בְּפֶרֶץ, מִי יִתְקַן דְּרָכִים, וּמִי יִישֵׁר מְסֻלוֹת, מִי יִתְקַן נִפְשָׁנוּ, מִי יַחְזִירֵנוּ בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ, מִי יַעוֹרֵר אוֹתָנוּ מִשְׁנַתְנוּ לְשׁוֹב אֵלֶיךָ בְּאַמֶּת.

אֹי מָה הָיָה לָנוּ בְּדוֹרוֹת הָאֵלֶּה, אֲשֶׁר זָכִינוּ בְּדוֹרוֹת הָאֵלֶּה לְאוֹרוֹת נְפִלְאִים וְנוֹרָאִים כְּאַלֶּה, אוֹרוֹת צַחִים וּמִצְחָצְחִים כְּאַלֶּה, אֲשֶׁר אָפְסוּ הַדְּבוּרִים וְהַצְּרוּפֵי-אוֹתִיּוֹת לְסִפּוֹר בְּשִׁבְחָם, וּגְדֻלָּתָם, וְתִקְפָם, וְגִבְהָם, וּמַעֲלָתָם, וְתַפְאֲרָתָם.

וּכְמָה גִּלְגּוּלִים סִבַּבְתָּ בְּעוֹלָמְךָ, וְכְמָה עָלְמִין אַתְּהִפִּיכוּ בְּגִינֵיהוּ, וְכְמָה נָסִים וְנְפִלְאוֹת בְּלִי שְׁעוֹר וְעֶרֶךְ עֲשִׂיתָ, עַד אֲשֶׁר הִבַּאתָ לְעוֹלָם אוֹרוֹת כְּאַלֶּה, צַדִּיקִים קְדוֹשִׁים כְּאַלֶּה, מוֹרֵי דֶרֶךְ כְּאַלֶּה, מְלַמְּדֵי דַעַת מְבִינֵי מַדְע כְּאַלֶּה, בְּעֲלֵי עִצּוֹת כְּאַלֶּה.

וְהַיִּיתָ עִמָּהֶם כָּל יָמֵי חַיֵּיהֶם הַקְּדוֹשִׁים, וְהַרְבִּיתָ נְפִלְאוֹתֶיךָ עִמָּהֶם בְּלִי שְׁעוֹר, כִּי רַבִּים קָמוּ עָלֵיהֶם בְּכָל יוֹם, וְאַתָּה הִצַּלְתָּ אוֹתָם מִיַּד כָּל אוֹיְבֵיהֶם וְרוֹדְפֵיהֶם, וְעֲשִׂיתָ מַה שְּׁעֲשִׂיתָ בְּדַרְכֵי נְפִלְאוֹתֶיךָ הַנְּעֻלָּמִים מְאֹד מְאֹד, וְקִיַּמְתָּ אוֹתָם בְּרַחֲמֶיךָ.

עַד אֲשֶׁר פָּעַלוּ, וְעָשׂוּ, וְהִתְחִילוּ, וּגְמָרוּ, וְהִפְלִיאוּ לַעֲשׂוֹת, תְּקוּנִים חֲדָשִׁים

המצוקים, ותפסו מאתנו לפני הזמן את הארונות הקדושים והנוראים האלה. אוי מה היה לנו, "נפלה עטרת ראשנו, אוי נא לנו כי חטאנו".

ואם אמנם ידענו גם ידענו, כי גם עתה הם עוסקים בתקון נפשותינו. אך מר לנו מר, כי אין אנו זוכים לראות פניהם הקדושים, ולשמע דבוריהם הנוראים, ולשאב הבל פיהם הקדוש, ולהסתפל על פארם, ויפים, וזיום, והדרת פניהם הקדוש והנורא, ולהכלל בחן האמת שלהם.

כי הן המה היו הפאר והיפי והחן של כל העולם כלו, אשר כל מי שהיה נכלל בהחן שלהם הקדוש, בהפאר שלהם, בשמם הקדוש, הסתפל על עצמו, ונתעורר בתשובה באמת.

ועתה עתה בעונותינו, אבדנו מה שאבדנו, אוי לנו מה שגרמנו לנו בעונותנו, אוי כמה העון גורם. אוי מה נעשה עתה, מה יעשו נרדפים כאלו, עניים ואביונים כאלו, עם ממשך וממרט כזה, עם עני ואביון כמונו.

"על-כן אמרתי שעו מני אמרר בבכי", מר רוחי אקרר, קולי פים יהמה, אשיחה וירוח לי, אדברה אל יהוה אל עליון ויעבר עלי מה.

רבנו של עולם, רבנו של עולם, רבנו של עולם, קדוש אתה ונורא שמך, ושמך משתף בשם הצדיקים האמתיים.

עשה למען שמך, וקדש את שמך, וגלה האמת בעולם. וזכנו ברחמיך העצומים, שנזכה לידע באמת מי הוא ה'ראש-בית' של העולם עתה, אשר מקבל פח מהצדיקים האמתיים האלה שהזכרתי לפניך.

וזכנו בחמלתך הגדולה, להתקרב אליו באמת, ולהיות נכלל תמיד באמת, בהשם והפאר והחן האמתי של הצדיקים האמתיים, ולהתקשר ולהתדבק בהם באמת, בקשר אמיץ וחזק כל ימוט לעולם.

באמן שנזכה על-ידי-זה, להסתפל על עצמנו מעתה, בכל המדות והתאות של כל הארבע יסודות, לזכך ולטהר אותם מכל רע, ולשוב בתשובה שלמה באמת על העבר.

ולחתחזק מעתה באמת, בכל עז ותעצומות, לשבר ולבטל כל המדות-רעות, וכל התאות-רעות, של כל הארבע יסודות. ולזכות לכל המדות-טובות. ולעסק תמיד בעבודתך באמת, בכל כחנו, בכל לבבנו, ובכל נפשנו, ובכל מאדנו.

עד שנזכה, שכל הארבעה יסודות שבגופנו, יזדככו באמת, ויהיו כלם טוב בלי שום אחיזת הרע כלל, עד אשר נזכה, שיכללו כל הארבע יסודות בשרשם העליון, שהם ארבע אותיות של שמך הקדוש יתברך.

ונזכה להסתפל על עצמנו היטב היטב בכל עת, על מה אתינא להאי

עֲלֵמָא שְׁפֵלָה, וְלִהְסֵתְפֵל בְּכָל הַמְדוּת,
לְזַכְּכֶם וּלְטַהֵרם וּלְקַדְּשֵׁם בְּתַכְלִית
הַשְּׁלֵמוֹת, וְלִהְסֵתְפֵל בְּגִדְלַת הַבּוֹרָא
יְתַבְרַךְ, וּבִנְפִלְאוֹתָיו הַנּוֹרָאִים, אֲשֶׁר הוּא
עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת וְנִפְלְאוֹת בְּכָל עֵת וָעֵת,
וְלִהְסֵתְפֵל בְּתַקוּן הָעוֹלָם.

וְנִזְכָּה שְׂיִמְשְׁכוּ עָלֵינוּ מַחִין קְדוֹשִׁים
וּטְהוּרִים מֵהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה
שֶׁל הַצְּדִיקֵי-אַמֶּת. וְנִזְכָּה מֵעַתָּה, לְקַדְּשׁ
אֶת מַחֲנֵנוּ וְיִדְעַתְנוּ, וְלֹא נַחֲשֵׁב עוֹד שׁוֹם
מִחֲשֶׁבֶה חִיצוֹנָה כָּלֵל, מִכָּל-שֶׁפֶן שְׁלֹא
נִהְרַהֵר חֶסֶד-וְשְׁלוֹם שׁוֹם הַרְהוּר בְּעוֹלָם
כָּלֵל.

וְנִזְכָּה לַחֲשֹׁב בַּתּוֹרָה הַרְבֵּה, וּלְחַדְּשׁ
בְּכָל פַּעַם חֲדוּשֵׁי-דְאוּרֵיתָא
אֲמִתִּים הַרְבֵּה, כְּרִצוֹנָךְ הַטּוֹב.

מְרִיָּה דְעֲלֵמָא כְּלָא, זַכְּנֵי לְבָא לְכָל זֶה
מְהֵרָה, אַף-עַל-פִּי שְׁאַנֵּי רְחוּק
עַתָּה מִכָּל זֶה כְּמוֹ שְׁאַנֵּי רְחוּק, עַד אֲשֶׁר
קָשָׁה עָלַי לְבַקֵּשׁ אוֹתָךְ עַל כָּל אֱלֹהִים.

אַךְ עַל רַחֲמֶיךָ הַרְבִּים אָנִי בּוֹטֵחַ, וְעַל
כַּח הַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּים אָנִי נִשְׁעָן,
שֶׁתּוֹכְנֵי מְהֵרָה לְבָא לְכָל זֶה, כִּי הֵן "כָּל
תּוֹכֵל וְלֹא יִבְצֹר מִמֶּךָ מְזֻמָּה", וְאַתָּה
עוֹשֶׂה נִפְלְאוֹת בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, וּמִמֶּךָ לֹא
יִפְלֵא כָּל דָּבָר.

וּבְכֵן תִּרְחַם עָלַי מְלֵא רַחֲמִים, רַב חֶסֶד
וְאַמֶּת, מְרַבֵּה לְהִיטִיב, מְרַבֵּה
לְהִיטִיב, מְרַבֵּה מְחִילָה לְחַטָּאִים וְסִלִּיחָה
לְפוֹשְׁעִים, עוֹשֶׂה צְדָקוֹת עִם כָּל בָּשָׂר
וְרוּחַ.

וּתְוַכְּנֵי בְּחֶסֶדֶיךָ הָעֲצוּמִים, וְתַעְזְרֵנִי
וְתוֹשִׁיעֵנִי וְתַחֲזַקֵנִי וְתִאֲמַצְנֵי
בְּדַרְכֶיךָ הַנִּפְלְאִים, שְׂאִזְכָּה מֵעַתָּה לְקוֹם
בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה בַּחֲצוֹת מַמָּשׁ, וּלְסִדְר
תַּקוּן חֲצוֹת, לְאוֹנֵן וּלְקוֹנֵן וּלְכַפּוֹת הַרְבֵּה
עַל חֶרְבֵן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, עַל בֵּית קְדָשְׁנוּ
וְתַפְאֲרַתְנוּ, בֵּית חַיִּינוּ וְאַרְךָ יָמֵינוּ, בֵּית
חֲמֻדַּתְנוּ, צְבִי עֲדֵינוּ, גְּאוֹן עֲזָנוּ, הוֹדְנוּ,
זִינוּ, הִדְרַתְנוּ, וְקַדְשַׁתְנוּ.

אֲנִי מָה הָיָה לָנוּ, שְׁגָרְמָנוּ בְּעוֹנוֹתֵינוּ
לְהַחְרִיב בֵּית-הַמִּקְדָּשְׁנוּ, מְקוֹם
שְׂכִינַת עֲזָךְ, מְקוֹם הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה,
מְקוֹם הַתְּגִלוֹת אֱלֹהוּתְךָ, אֲשֶׁר שָׁם הָיִינוּ
יְכוּלִים לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ הַשְּׂגָת אֱלֹהוּתְךָ,
לְדַעַת וּלְהַפִּיר אוֹתָךְ גַּם בְּזֶה הָעוֹלָם
הַגִּשְׁמִי, וְלִהְתְּדַבֵּק בְּךָ לְעוֹלָם וָעֶד.

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, מָה
שְׁעָבַר עָבַר, כִּי כָּבַד נִחְרַב בֵּית-
הַמִּקְדָּשְׁנוּ, וּכְבָר נִסְתַּלְקוּ הַצְּדִיקִים
בְּעוֹנוֹתֵינוּ, וּמָה דְהוּהָ הוּהָ.

אַךְ עַל דָּא וְדָאֵי קָא בְּכִינָא, "עַל אֱלֹהִים
אָנִי בּוֹכֶיָה, עֵינַי עֵינַי יִרְדֶּה מַיִם",
כִּי בְּעוֹנוֹתֵי-הַרְבִּים וְהָעֲצוּמִים וְהַכְּבֵדִים
מְאֹד מְאֹד בְּמַהוּת וְכַמּוּת וְאִיכוּת, גְּרַמְתִּי
לְעַכְבַּ בְּנֵי בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ. וּמִי יוֹדֵעַ, אוּלַּי
גַּם בְּגִלְגוּל הָרֵאשׁוֹן הָיִיתִי גּוֹרֵם לְהַחְרִיב
אֶת בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ.

אֲנִי לִי עַל חַטָּאִי, אוּלַּי לִי עַל עוֹנוֹתַי, אוּלַּי
לִי עַל פְּשָׁעַי, אֲשֶׁר עָשִׂיתִי בְּגִלְגוּל
זֶה וּבְגִלְגוּלִים אֲחֵרִים. אוּלַּי מָה עָשִׂיתִי,
אֲשֶׁר סָחִי וּמְאוּס כְּמוֹנֵי גֵרִם לְהַחְרִיב

וּלְעַכְבַּב בְּנֵינָה בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, וְגֵאלַת יִשְׂרָאֵל,
לְהַשִּׁיבָם לְאַרְצָם.

אֲוִי לִי שֶׁהַחֲרַבְתִּי אֶת בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ
בְּעֹנוּתִי, וְשָׂרַפְתִּי אֶת הַהֵיכָל
הַקִּדְּשׁ, וְהַגְּלִיתִי אֶת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לְבֵין
הָעַמִּים, וְהֶאֱרַכְתִּי אֶת הַגְּלוּת כָּל־כָּף עַל־
יְדֵי תַּאוּתִי הַרְעוּת וְהַמְרוּת.

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, מָלֵא
רַחֲמִים, לְמַדְנֵי אֵיךְ לְצַעֵק לְפָנֶיךָ
עֵתָה, אֵיךְ לְזַעֵק עַל שְׂכָרֵי הַמֶּר וְהַמְרוּר
עֵתָה, אֵיךְ לְתַלּוֹת עֵינַי אֵלֶיךָ עֵתָה, אֵיךְ
לְבַלּוֹת הַיּוֹם בְּטוֹב אִמְתִּי עֵתָה.

הֵיכָן אֲבָרַח, הֵיכָן אָנוּס לְעִזְרָה, מָה
אֶעֱשֶׂה וּמָה אֶפְעַל, בְּמָה אֲזַכֶּה
לְבַלּוֹת הַיּוֹם בְּחַיִּים אִמְתִּים בְּקִדְּשָׁה
אִמְתִּית, בְּמָה אֲזַכֶּה לְהַצִּיל אֶת נַפְשִׁי מִנִּי
שַׁחַת, לְהַצִּיל נַפְשִׁי לְשָׁלֵל מִיַּד דִּינְךָ
וְזַעֲמֶךָ, מִיַּד עֲנֻשֶׁיךָ הַקָּשִׁים וְהַמְרִים
רַחֲמָנָא־לְצַלֵּן, וְאֵיךְ לְהַצִּיל עַצְמִי
מִחֲרָפוֹת וּבּוֹשׁוֹת וּבִזְיוֹנוֹת בְּזָה וּבְבָא.

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, עֲשֵׂה
לְמַעַן שְׂמֶךָ, וְקִדְּשׁ אֶת שְׂמֶךָ
בְּעֵבֹר כְּבוֹד שְׂמֶךָ, וְזַכְּנוּ שְׂתִתְגַּדֵּל
וְיִתְקַדֵּשׁ שְׂמֶךָ הַגָּדוֹל בְּעוֹלָם עַל יְדִינוּ.

מָלֵא רַחֲמִים, אֲדוֹן כָּל, יוֹדֵעַ תַּעֲלוּמוֹת,
אֶתָּה יוֹדֵעַ "אֶת כָּל הַמַּעֲשֵׂה אֲשֶׁר
נַעֲשֶׂה תַּחַת הַשָּׁמַשׁ" עֵתָה בְּדוֹרוֹתֵינוּ
אֵלֶּה, וְאֵיךְ בְּעֹנוּתֵינוּ־הַרְבִּים נִתְעַרְבַּב
וְנִתְבַּלְבַּל הָעוֹלָם עֵתָה מְאֹד מְאֹד בְּלִי
שַׁעוֹר וְעֶרֶךְ.

כִּי כָל הַצְּדִיקִים־הָאִמְתִּים פְּאֲרֵי
הַדּוֹרוֹת, נִסְתַּלְּקוּ בְּיָמֵינוּ בְּעֹנוּתֵינוּ־
הַרְבִּים, אֲשֶׁר אֶתָּה לְבַד יוֹדַעְתָּ גְּדוֹל עֲצָם
מַעֲלָתָם וְתַקְפָּם וְקִדְּשָׁתָם, אֲשֶׁר שְׂמֶךָ
מִשְׁתַּף בְּשָׁמַם, וְכָל מָה שֶׁנִּגְדַּל שָׁמַם
בְּיוֹתֵר נִגְדַּל שְׂמֶךָ בְּיוֹתֵר, וּבְעֹנוּתֵינוּ־
הַרְבִּים נִסְתַּלְּקוּ קִדְּם הַזְּמַן, אֲוִי מָה הָיָה
לָנוּ בְּדוֹרוֹת הָאֵלֶּה.

וּמִגְּדוֹל עֲכִירַת דַּעְתָּנוּ, אֵינָן מִי שְׂיַדַּע
כָּאֵב צָרָה וְצוּקָה הַזֹּאת, עַד
הֵיכָן הַדְּבָר מַגִּיעַ, עַד הֵיכָן שְׁלֹטָה הַמַּכָּה
הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת, מַכּוֹת מִפְּלֹאוֹת כְּאֵלוֹ
"הַפְּלֵא וּפְלֵא", "מַכָּה אֲשֶׁר לֹא כְּתוּבָה
בַּתּוֹרָה", זֶה מֵיַתֵּת הַצְּדִיקִים־הָאִמְתִּים
אֲשֶׁר נִסְתַּלְּקוּ בְּדוֹרוֹתֵינוּ, בְּעֹנוּתֵינוּ
וּבְחַטָּאֵינוּ וּבְפִשְׁעֵינוּ.

אֲוִי אֲוִי וְאֲבֹוִי, אֲוִי לָנוּ מָה שְׂאֲבַדְנוּ
בְּעֹנוּתֵינוּ, חָבַל עַל דְּאֲבָדִין וְלֹא
מִשְׁתַּפְּחִין, "הַצְּדִיק אֲבָד, וְאֵין אִישׁ שֶׁם
עַל לֵב, וְאֲנָשֵׁי חֶסֶד נֶאֱסָפִים בְּאֵין מִבֵּין,
כִּי מִפְּנֵי הַרְעָה נֶאֱסַף הַצְּדִיק".

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, אֲדוֹן כָּל, אַחֲרֵי אֲשֶׁר
כָּבַר גְּרַמְנוּ בְּעֹנוּתֵינוּ מָה
שְׂגַרְמָנוּ, וְהַחֲרַבְנוּ בֵּית־מִקְדָּשֵׁנוּ,
וְנִסְתַּלְּקוּ הַצְּדִיקִים־הָאִמְתִּים בְּעֹנוּתֵינוּ.

עִזְרָנוּ מַעֲתָה, שְׁנִזְכָּה עַל־כָּל־פְּנִים
לְקוֹם בְּכָל לַיְלָה בְּחִצּוֹת מַמָּשׁ,
וּלְשִׁבֵר לְבָנוּ לְבָכוֹת הַרְבֵּה בְּדַמְעוֹת־
שְׁלִישׁ, עַל עֹנוּתֵינוּ־הָעַצוּמִים שְׂגַרְמוּ
כָּל־זָה, עַד אֲשֶׁר נִשְׂאָרְנוּ כִּי־תוֹמִים וְאֵין
אֵב", כְּתוּעִים וְאֵין לְבַקֵּשׁ, כְּרַחוּקִים וְאֵין
לְקַרֵּב, וְאֵין מִי שְׂיַעֲמֵד בְּעַדְנוּ.

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, רַחֵם עָלֵינוּ לְמַעַן
שְׁמֶךָ, וּרְאֵה שְׁפִלוּתֵינוּ וּבְזִיוֹנֵנוּ,
הַבֵּט מִשָּׁמַיִם וּרְאֵה כִּי הָיִינוּ לְעַג וְקָלָס.

וְלֹא דֵי לָנוּ מָה שְׁאַנּוּ נִבְזִים וּשְׁפִלִים
בֵּין הָעַמִּים, אֲשֶׁר בְּכָל יוֹם עוֹמְדִים
עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ, וְאַתָּה מְצִילֵנוּ מִיָּדָם, אֲף
גַּם בֵּין עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּעֶצְמָם נִתְרַבֵּה
הַמַּחְלָקֶת מְאֹד, וְנַעֲשֶׂה קִטְגוּרִיא גְדוֹלָה
בֵּין הַתְּלַמִּידֵי-חֻכְמַיִם, עַד אֲשֶׁר חָלַק לָבָם
זֶה מִזֶּה, וְכָל אֶחָד נִבְזֶה וְנִמְאָס בְּעֵינֵי
חֻבְרוֹ, עַד אֲשֶׁר "כָּשַׁל כַּח הַסֶּבֶל".

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, מְלֵא רַחֲמִים, יַעֲזְרוּ
רַחֲמֶיךָ עַל בְּנֶיךָ, יִהְיוּ מַעֲיָךְ
עָלֵינוּ, חוֹס וְחַמֵּל וְרַחֵם, עַל שְׂאֵרֵית
פְּלִיטַת עַמְּךָ בַּיַּת יִשְׂרָאֵל.

מְלֵא רַחֲמִים, אֵיךְ תּוּכַל לְהַתְּאַפֵּק
מִלְּרַחֵם עַל נַפְשׁוֹת הָעֲשׂוּקוֹת, עַל
נַפְשׁוֹת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל הַמִּתְגַּוְּלִים בַּחוּצוֹת
וּבְשׂוּקִים וּבְרַחוּבוֹת, שֶׁהֵם נַפְשׁוֹת יְקָרִים
מְאֹד מְאֹד, וְהֵם נִשְׁפָּכִים בְּרֹאשׁ כָּל
חוּצוֹת.

אֲשֶׁר עָלִיהֶם קוֹנֵן יְרַמֶּיָה הַנְּבִיא קִינּוֹת
הַרְבֵּה עַל כָּל נֶפֶשׁ וְנַפְשׁ, כְּמוֹ
שֶׁכָּתוּב: "אֵיכָה יוֹעַם זָהָב, יִשְׁנֵא הַכֶּתֶם
הַטּוֹב, תִּשְׁתַּפְּכְנָה אֲבֵנֵי קֹדֶשׁ בְּרֹאשׁ כָּל
חוּצוֹת. בְּנֵי צִיּוֹן הַיְקָרִים הַמְּסֻלָּאִים בַּפֹּז,
אֵיכָה נִחְשְׁבוּ לְנִבְלֵי חָרֶשׁ, מַעֲשֵׂה יְדֵי
יּוֹצֵר".

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, רְבוּנוּ דְעֲלָמָא כְּלָא,
אַתָּה לְבַד יְדַעְתָּ עֶצֶם יְקָרָת
תַּפְאָרַת קֹדֶשׁתְּ הַנַּפְשׁוֹת הַיְקָרִים הָאֵלֶּה,

אֲבֵנֵי קֹדֶשׁ הָאֵלֶּה, הַנִּשְׁפָּכִים עִתָּה בְּרֹאשׁ
כָּל חוּצוֹת, "וְאֵין אִישׁ מְאַסֵּף אוֹתָם
הַבַּיְתָּה".

כִּי נִסְתַּלְקוּ בְּעוֹנוֹתֵנוּ הַצַּדִּיקִים-
הָאֲמִתִּיִּים הַנִּקְרָאִים 'רֹאשׁ-בַּיִת',
שֶׁהֵם ה'בְּעַלֵי-בַיִת' שֶׁל הָעוֹלָם.

אֲשֶׁר אַז בְּהִיוֹתָם בְּעוֹלָם, וּשְׁמָם נִתְגַּדֵּל
בְּעוֹלָם, אַז הָיָה לְהָעוֹלָם 'בְּעַל-
הַבַּיִת', וְאֵז הָיִינוּ אֲנַחְנוּ כְּלָנוּ נִקְרָאִים
'בְּנֵי-בַיִת'.

וּמִיּוֹם שֶׁנִּסְתַּלְקוּ בַּחֲטָאֵינוּ, וְנִתְעַלַּם
פְּאָרָם וְהִדָּרָם וְחֲנֻם הַקְּדוֹשׁ
וְהַנּוֹרָא, אֲנַחְנוּ נָעִים וְנָדִים וּמְטֻלְטְלִים,
וְנַפְשׁוֹת יְקָרוֹת מַעֲמָךְ בַּיַּת-יִשְׂרָאֵל
מִתְגַּוְּלִים בְּרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת. כִּי נִסְתַּלְקוּ
מִן הָעוֹלָם ה'בְּעַלֵי-בַיִת' שֶׁל הָעוֹלָם,
שֶׁהֵם הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הַנִּקְרָאִים רֹאשׁ-
בַּיִת.

וְאַפְּלוּ מְעַט הָרְשִׁימוּ שֶׁנִּשְׁאַר מִשְׁמָם
עַל-יְדֵי סִפְרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים
וְתַלְמִידֵיהֶם הַיְקָרִים, מַעֲלִימִים גַּם-כֵּן
מְאֹד מְאֹד בְּכַמָּה מִיְנֵי הָעֲלָמוֹת וְהַסְתָּרוֹת
בְּלֵי שַׁעוֹר.

כִּי בְּכָל-פַּעַם נִתְגַּדְּלִים בְּעוֹלָם בְּעַלֵי שֵׁם
וּפְרָסוֹם שְׂאֵין שְׁמָם נִמְשָׁךְ כָּלֵל מִשֵּׁם
יְהוָה, אֲדַרְבָּא עַל-יָדָם נִתְעַלַּם שֵׁם יְהוָה,
וּמִתְגַּבְּרִים שְׁמוֹת הַחִיצוֹנִים חֲסוֹשָׁלוֹם.

וּבְעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים נִתְעַרְבַּב הָעוֹלָם
מְאֹד, עַד אֲשֶׁר אֵין אֲתָנוּ
יּוֹדְעֵי עַד מָה, מִי וּמִי הַהוֹלְכִים בְּתוֹרַת
יְהוָה בְּאֲמֵת, אֲשֶׁר שְׁמָם נִמְשָׁךְ מִשֵּׁם

יהוה, ומי להפך, ומי מערב משניהם
מטוב ורע, ממאורי-אור ומאורי-אש.
”ואנחנו לא נדע מה נעשה, כי עליך
עינינו”.

זכנו ברחמיך, לקום בכל לילה בחצות
ממש, ולהתאבל על חרבן בית-
המקדש שנחרב בעונותינו, ועל-ידי-זה
נזכה לעורר רחמיך, שתנחם ותשמח
אותנו מהרה, ותשים לאבלי ציון פא”ר
תחת אפ”ר.

ונזכה להכניע המאורי-אש כנגד
המאורי-אור. ויתגבר שם
הקדש, שם-יהוה, שם הצדיקים-
האמתיים, על שם הטמאה, שמות
החיצונים, ויתבטל השקר לגבי האמת.

ויתגלה ויתגדל ויתפרסם בכל העולם
שם הצדיקים האמתיים
ופארים והדרם וחנם הקדוש והנורא.

ונזכה להכלל בשמם ובפאר הדרת
קדשתם, עד אשר יפתחו עינינו
באמת, ונסתכל על עצמנו היטב באמת,
בכל הארבע יסודות, לזככם ולטהרם
ולקדשם מכל התאות-רעות ומדות-רעות
הנמשכים מהם, ולבררם מרע לטוב,
ולזכות לכל המדות-טובות ומעשים-
טובים.

ונזכה שימשך עלינו על-ידי הצדיקים-
אמתיים, מחין קדושים וטהורים,

עד שיכללו כל הארבע מחין שלנו, וכל
הארבע יסודות, בתוך היסוד הפשוט
הקדוש והנורא, שהוא ה”צדיק יסוד
עולם”, שהוא ”הנהר היוצא מעדן
להשקות את הגן”. ויהיה הכל נכלל
בשמה המיוחד הגדול והקדוש והנורא.

ותמחר ותחיש לגאלנו, ותבנה בית
קדשנו ותפארתנו. ויתגדל
ויתקדש ויתברך וישתבח ויתפאר
ויתרום ויתנשא שמה מלכנו, בפי כל חי
תמיד לעולם ועד.

רבנו של עולם, מלכנו ואלהינו, מלא
משאלותינו ברחמים, וזכנו לבא
לכל מה שבקשנו מלפניך, באפן שנוזכה
להכלל באמת בתוך שמה הגדול והקדוש
לעולמי עד ולנצח נצחים, ויתגדל
ויתקדש שמה הגדול על ידינו תמיד.

ויקיים מקרא שכתוב: ”וייראו גוים את
שם יהוה, וכל מלכי הארץ את
כבודך. יהי שם יהוה מברך מעתה ועד
עולם. עזרנו אלהי ישענו על דבר כבוד
שמה, והצילנו וכפר על חטאתינו למען
שמה. ברוך יהוה אלהים אלהי ישראל,
עשה נפלאות לבדו. וברוך שם כבודו
לעולם, וימלא כבודו את כל הארץ, אמן
ואמן”.

הַאֲרִיז״ל זִיע״א

הַאֲרִיז״ל | פְּתִיבֵי הַאֲרִיז״ל | לְמִנְיַד הַקְּבֵלָה | תּוֹרַת הַנְּסֻתָר
(עֲנִינֵי הַזֵּה־הַקְּדוּשָׁה וְהַרְשָׁבִי - נִמְצְאִים בְּמַעֲרַכַת ״ל״ג בְּעֵמֶר״)

א.

הַסְּפָמַת רַבִּי מֵאִיר אָב״ד
בְּרֵאד לְלִקוּטֵי־מִוֵּהַר״ן

״אָפֶס״ קָצְחוּ רְאִיתִי, שֶׁהָרַב הַנִּל״ל (הוּא רַבֵּנוּ ז״ל) טָרַח בִּיגִיעָה רַבָּה לְפַעֲנַח כָּל נַעֲלָמִים וְעַל מָה אֲדַנְיֵו הִטְבְּעוּ, חִבּוּ מִמֵּתָקִים, מָה מְתוֹק מְדַבֵּשׁ הַיּוֹצֵא מִהָאֲר״י, קְדוּשׁ יֵאָמֵר לוֹ רַבֵּנוּ הַאֲרִיז״ל״!

ד.

(ח״א יא, וז״)

וְזֶה בְּחִינַת הַלְכָּהּ וְקְבֵלָהּ. 'קְבֵלָה' הִיא בְּחִינַת (תְּהִלִּים כט, ב; צו, ט): ״הַשְּׁתַּחֲוֹו לַיה׳ בְּהַדְרַת קִדְשׁ״, רְאִישֵׁי־תְבוּת 'קְבֵלָה'. וְהַלְכָּהּ הִיא בְּחִינַת (שָׁם ק, א): ״הִרְיעוּ לַיה׳ כָּל הָאָרֶץ״, רְאִישֵׁי־תְבוּת הַלְכָּהּ, כְּמוֹבֵא בְּבִנּוֹת (פְּרִיעֶץ־חַיִּים, שְׁעַר־הַזְּמִירוֹת פ״ד; שְׁעַר־הַשְּׁבַת פכ״א).

ב.

(הַקְּדָמַת מִוֵּהַר״נ״ת לְלִקוּטֵי־מִוֵּהַר״ן)

וְכָל פְּתִיבֵי הַאֲרִיז״ל, וּמֵאֲמָרֵי הַזֵּה־הַקְּדוּשָׁה וְתַקּוּנֵים, וְכָל ״דְּרָכֵי הַקְּבֵלָה הַקְּדוּשָׁה״ - כָּלֶם בְּאֶחָד כְּלוּלִים בְּדַבְּרֵי הַסְּפָר־הַקְּדוּשָׁה הַזֶּה. וְכָל תּוֹרָה וְתוֹרָה, מְדַבֵּרַת מִבְּנִינּוֹת מִיְחָדוֹת, מֵאִיזָה מִצְוָה וּמִשְׁעַר מִיְחָד מִהָעֶץ־חַיִּים, בְּדֶרֶךְ נִפְלָא וְנוֹרָא מְאֹד,

״הַשְּׁתַּחֲוֹו לַיה׳ בְּהַדְרַת קִדְשׁ״ - זֶה בְּחִינַת ״יְחֻדָּא עֲלָאָה״, הֵינּוּ זְיוּג שֶׁל שְׁבַת. וְזֶה בְּחִינַת ״בְּרִית עֲלָאָה״, שְׁשָׁם עֶקֶר הַשְּׁתַּחֲוִיָּה, בְּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית מב, ו): ״וַיָּבֵאוּ אֶחָי יוֹסֵף וַיִּשְׁתַּחֲוֹו לוֹ״, וְהוּא בְּחִינַת ״הַדְרַת קִדְשׁ״, בְּבְחִינַת (דְּבָרִים לג, יז): ״בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ״.

כְּאֲשֶׁר עֵינֵינוּ רָאוּ וְלֹא זָר, אֲשֶׁר פָּתַח עֵינֵינוּ, וְהִרְאָה לָנוּ לְפַעֲמִים כְּטַפַּח מִן הַיָּם מַעֲצָם כְּוִנָּתוֹ, וְכְאֲשֶׁר הוֹבֵא בְּתוֹךְ הַסְּפָר לְפָרְקִים אִיזָה רְמָזִים בְּעֵלְמָא.

״הִרְיעוּ לַיה׳ כָּל הָאָרֶץ״ - זֶה בְּחִינַת ״יְחֻדָּא תַתָּאָה״, הֵינּוּ זְיוּג שֶׁל חֵל׳ וְכוּ׳.

וְזֶה בְּחִינַת ״רְזִין״, וְרְזִין־רְזִין. רְזִין׳ הוּא בְּחִינַת הַלְכָּהּ. רְזִין־רְזִין׳ הוּא בְּחִינַת 'קְבֵלָה'. הַתְּלַבְּשׁוֹת הַקְּבֵלָה בְּהַלְכָּהּ, הוּא בְּחִינַת הַנְּהַגַּת הַקְּדוּשָׁה־בְּרוּךְ־הוּא בְּשִׁשַׁת יָמֵי הַחֹל, שֶׁהוּא בְּחִינַת ״יְחֻדָּא תַתָּאָה״.

ג.

(ח״א י, ז״י)

נְסֻתָר׳ הֵם בְּחִינּוֹת רְגֵלִין, כְּמוֹמֵר חַז״ל (סְפָה מט: עַל שִׁיר־הַשִּׁירִים ז, ב): ״חֲמוּקֵי יִרְכִיב״, ״מָה יֵרֶךְ בִּסְתָר״ וְכוּ׳. וְנְסֻתָר׳ הוּא בְּחִינַת רְגֵלִין, בְּחִינַת מְרַדְכֵי וְאֶסְתָר׳.

ה.

(ח״א טו, ד)

יֵשׁ שְׁנֵי בְּחִינּוֹת תּוֹרָה, נְגֻלָּה וְנִסְתָּר׳.

לְבַחֲיַנַת נְסֻתָר' אֵינּוּ זֹכָה אֶלָּא לְעֵתִיד-
לְבוֹא, אָבֵל בְּזֶה הָעוֹלָם זֹכָה
לְבַחֲיַנַת נְסֻתָר', עַל-יְדֵי תַפְלָה בְּמִסִּירַת-נַפְשׁ,
וְלִתְפִלָּה זֹכָה עַל-יְדֵי תּוֹרָה שְׁבַנְגָלָה וְכוּ'.

וְה'תּוֹרָה שְׁבַנְגָלָה, הַכֹּל צָרִיכִין לָהּ. אָבֵל
ה'תּוֹרָה שְׁבַנְסֻתָר', זְעִירִין אַנּוּן
דְּצָרִיכִין לָהּ.

וְעַל-יְדֵי תַפְלָה בְּמִסִּירַת-נַפְשׁ, שְׁמַבְטֵל
כָּל גְּשָׁמִיּוֹתוֹ וְאֵין גְּבוּל, וּכְשֵׁאִין
גְּבוּל - אַזִּי יָכוֹל לְהַשִּׁיג הַתּוֹרָה שְׁלַעֲתִיד,
שֶׁהִיא אֵינָה גְבוּל וְאֵין נִתְפַסֵּת בְּגְבוּל.

ש'סְתֵרֵי-תּוֹרָה' אָדָם זֹכָה לָהֶם עַל-יְדֵי
'חֲשָׁד', הֵינּוּ 'מִסִּירַת-
נַפְשׁ', 'שְׁמִשְׁחִיר פָּנָיו כְּעוֹרֵב" (ערוּבִין כב.) - כִּי
הֵם בַּחֲיַנַת 'חֲשָׁד' עַל-שֵׁם 'עִמְקֵי-הַמִּשְׁגֵּי'.

ו.

(ח"א טו, ו; לְקוּטֵי-עֲצוֹת, תַלְמוּד-תּוֹרָה ב)

'סְתֵרֵי-תּוֹרָה' נִקְרָאִים 'קִדְשׁ', "וְכָל זֶר לֹא
יֵאכַל קִדְשׁ" (וַיִּקְרָא כב, י)
וְלֹא יֵאכַל בּוֹ אֶלָּא מְקַדְּשֵׁיו וּמְקַרְאָיו.

ז.

(ח"א לג, ד)

הַתּוֹרָה' יֵשׁ בָּהּ שְׁנֵי בַחֲיַנּוֹת, בַּחֲיַנּוֹת נְגָלָה'
וּבַחֲיַנּוֹת 'נְסֻתָר'. וְה'נְסֻתָר' הַזֶּה,
הוּא "אֲוִרֵיתָא דְעֵתִיקָא סְתִימָאָה דְעֵתִידָא
לְאִתְגַלְיָא לְעֵתִיד לְבוֹא" (זוהר).

וְאִז כְּשִׁיתְגַלְיָה הַתּוֹרָה הַזֹּאת דְעֵתִיקָא
סְתִימָאָה, אַזִּי יִהְיֶה הַשְּׁלוֹם נִפְלָא
בְּעוֹלָם וְכוּ', כִּי אַזִּי יִתְגַלְיָה הָאֵהָבָה שְׁבַדְעָתוֹ.

ח.

(ח"א מט, ו)

וְעַקֵר יְדִיעַת הַקְּבָלָה, הֵינּוּ יְדִיעַת סוּדוֹת
הַתּוֹרָה, הוּא יִהְיֶה לְעֵתִיד. שְׂאִז
יִתְגַלְיָה 'אֲוִרֵיתָא דְעֵתִיקָא', בְּבַחֲיַנַת 'תְּעַנּוּג
שְׁבַת', בְּבַחֲיַנַת (יְשַׁעְיָה נח, יד): "אִז תִּתְעַנֵּג עַל
ה'".

ט.

(ח"א נו, ד)

וְדַע: שֶׁהַתּוֹרָה הַמְּלַבֵּשׁ תּוֹךְ ה'הַסְתָּרָה
שְׁבַתּוֹךְ הַסְתָּרָה, הִיא 'תּוֹרָה גְבוּה'
דִּיקָא, הֵינּוּ 'סְתֵרֵי-תּוֹרָה'.

כִּי מַחְמַת שֶׁהִיא צָרִיכָה לְהַתְּלַבֵּשׁ
בְּמִקּוּמוֹת נְמוּכִים כְּאֵלוֹ, הֵינּוּ אֶצֶל אֱלוֹ
שְׁעֵבְרוּ הַרְבֵּה, עַד שֶׁנְּסֻתָר מֵהֶם ב'הַסְתָּרָה
שְׁבַתּוֹךְ הַסְתָּרָה, עַל-כֵּן חָשַׁב הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
מִחֲשָׁבוֹת, לְבָלִי לְהַלְבִּישׁ שֵׁם 'פְּשִׁיטֵי-תּוֹרָה,
לְבַל יוּכְלוּ הַקְּלָפוֹת לִינֵק מִשֵּׁם הַרְבֵּה, וְיִהְיֶה
הַפְּגָם גָּדוֹל מְאֹד.

עַל-כֵּן הוּא מְסֻתֵיר וּמְלַבֵּישׁ שֵׁם 'תּוֹרָה
גְבוּה' דִּיקָא, 'סְתֵרֵי-תּוֹרָה', שֶׁהִיא
"תּוֹרַת ה'" בְּעֲצָמָה (עַבּוּדֵי-זָרָה יט.). כְּדֵי שֶׁלֹּא
יוּכְלוּ הַקְּלָפוֹת לִינֵק מִשֵּׁם הַרְבֵּה וְכוּ'.

עַל-כֵּן דִּיקָא מ'הַסְתָּרָה שְׁבַתּוֹךְ הַסְתָּרָה,
כְּשִׁחֲזָר וּמְהַפְּכָה ל'דַעַת' - נַעֲשֶׂה
מִמֶּנָּה דִּיקָא "תּוֹרַת ה'" מִמֶּשׁ - כִּי שֵׁם נְסֻתָר
"תּוֹרַת ה'", 'סְתֵרֵי-תּוֹרָה' בְּנ"ל.

י.

(ח"ב ה, בְּסוּף)

בְּאַמַת הוּא דְבָר גָּדוֹל מְאֹד, לְהַשְׁלִיךְ
מֵאֲתוֹ כָּל הַחֲכָמוֹת וּלְהַתְּנַהֵג
בְּפִשְׁטוּת, לַעֲשׂוֹת מַעֲשֵׂה עֲבָדוֹת, לְעַבְדוֹ
יִתְבָּרַךְ בְּעֲבָדוֹת בְּתַמִּימוֹת, בְּלִי חֲכָמוֹת - כִּי

זֶה בְּחִינַת 'סְתַר־תּוֹרָה', שֶׁהַתּוֹרָה נִסְתָּרָה וְנִעְלָמָת שָׁם.

כִּי כְּשֶׁעוֹשֶׂה 'עֲבֹדוֹת פְּשׁוּטִים', וּבִאֲמַת בּוֹדְאֵי יֵשׁ בָּהֶם תּוֹרָה גְּבוּהָ מְאֹד, רַק שְׂאִין יוֹדְעִין מַה שֵׁיֵשׁ בָּהֶם. נִמְצָא: שֶׁהַתּוֹרָה שֵׁיֵשׁ בָּהֶם, הוּא נִסְתָּר וְנִעְלָם, בְּחִינַת 'סְתַר־תּוֹרָה'.

וְ'סְתַר־תּוֹרָה' הוּא בְּחִינַת (שִׁירַה־שִׁירִים ז, ב): "חֲמוּקֵי יִרְכִיז", "מַה יֵּרֶךְ בִּפְתָר, אִף דְּבַר־תּוֹרָה בִּפְתָר" כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַז"ל (סְפָה מַט:).

י.א.

(ח"ב קכ)

אֶחָד מֵאַנְשֵׁי־שְׁלוֹמֵנוּ סִפֵּר לִי: שֶׁהָיָה מְדַבֵּר עִם רַבֵּנוּ ז"ל בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם כְּדַרְכּוֹ, וְהֵבִין רַבֵּנוּ ז"ל שֶׁהוּא עוֹסֵק קֶצֶת לְכוּן פּוֹנוֹת בְּתַפְלָתוֹ.

וְהִקְפִּיד עָלָיו רַבֵּנוּ ז"ל מְאֹד, וְאָמַר לוֹ: "שְׂלֵא יַעֲסֵק עוֹד בְּזֵה, וְלֹא יִתְפַּלֵּל עִם פּוֹנוֹת, רַק יִכוּן פְּרוּשׁ הַמְּלוֹת כְּפְּשׁוּטוֹ!" - אִף־עַל־פִּי שֶׁזֶה הָאִישׁ לָמַד כִּתְבֵי הָאָרִיז"ל עַל־פִּי פִּקְדָתוֹ, אִף־עַל־פִּי־כֵן לֹא רָצָה שֶׁיִּתְפַּלֵּל עִם פּוֹנוֹת כָּלֵל.

וְאָמַר לוֹ רַבֵּנוּ ז"ל: שְׂמִי שְׂאִינוּ רְאוּי לָזֶה, כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל עִם פּוֹנוֹת, הוּא כְּמוֹ כְּשׁוֹף.

כִּי בְּכְשׁוֹף נֹאמַר (דְּבָרִים יח, ט): "לֹא תִלְמַד לַעֲשׂוֹת", וְדָרְשׁוּ רַז"ל (שַׁבָּת עה. ראש־הַשָּׁנָה כד: סְנֵהֲדִין סח. עֲבוּדָה־זָרָה יח. מג): "לֹא תִלְמַד לַעֲשׂוֹת, אֲבָל אֲתָה לָמַד לְהִבִּין וְלַהֲזוֹרוֹת".

כִּי הוּא בְּעֵינָן הַפּוֹנוֹת לְהַבְדִּיל, צְרִיכִין לְלַמַּד אוֹתָם כִּי־אֵם לְהִבִּין וְלַהֲזוֹרוֹת.

אֲבָל לֹא לַעֲשׂוֹת עִמָּהֶם, דְּהֵינּוּ לְכוּנָם בְּתַפְלָה, מִי שְׂאִינוּ רְאוּי לָזֶה.

וְאֶצֶל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה - אֶצְלָם כָּל הַפּוֹנוֹת שֶׁל הָאָרִיז"ל וְכוּ', הֵם 'פְּרוּשֵׁי־הַמְּלוֹת', שֶׁבְּפְרוּשֵׁי־הַמְּלוֹת שֶׁלָּהֶם, כָּל הַפּוֹנוֹת.

י.ב.

(סְפָר־הַמִּדּוֹת, 'עֲצָה' א)

אֵל תִּשְׂאֵל 'עֲצָה', אֲלֵא מִמִּי שִׁיזְדַּע 'סְתַר־תּוֹרָה'.

י.ג.

(הַקְּדָמַת מוֹהֲרַנְ"ת ז"ל לְסִפּוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת)

"זֹאת לְפָנַי בְּיִשְׂרָאֵל עַל הַגְּאֻלָּה וְעַל הַתּוֹרָה" (רוֹת ד, ז), כְּשֶׁהָיוּ רוֹצִים לְדַבֵּר בְּנִסְתָּרוֹת־הַשֵּׁם, הָיוּ מְדַבְּרִים בְּדַרְכּוֹ חִידָה וּמָשָׁל, וְהִלְבִּישׁוּ סְתַר־תּוֹרָה גְּנֻזָּא־דְּמִלְכָּא, בְּכַמָּה וְכַמָּה לְבוּשִׁים מְלֻבוּשִׁים שׁוֹנִים.

כְּמוֹכֵן אַחַר הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל 'בְּנֵי־הַמְּלֶכֶךְ וּבְנֵי־הַשְּׂפָחָה', שֶׁאֵמַר רַבֵּנוּ ז"ל אֲזַי: שֶׁבְּיָמֵי הַקְּדָמוֹנִים כְּשֶׁהָיוּ הַחֲבָרִים מְדַבְּרִים וּמְשִׁיחִים קַבְלָה, הָיוּ מְשִׁיחִים בְּלִשׁוֹן כְּזֵה, כִּי עַד רַבִּי שְׂמַעוֹן בֶּר יוֹחָאֵי לֹא הָיוּ מְדַבְּרִים קַבְלָה בְּאַתְגָּלְיָא וְכוּ'.

י.ד.

(הַקְּדָמַת מוֹהֲרַנְ"ת ז"ל לְסִפּוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת)

מִי שֶׁלְבוֹ שָׁלֵם וּבָקִי הֵיטֵב בְּסִפְרֵי־קִדְשׁ, וּבְפָרֵט בְּסִפְרֵי הַזְּהָרָה־הַקְּדוּשׁ וּכְתָבֵי הָאָרִיז"ל - יוֹכֵל לְהִבִּין וְלַדַּעַת קֶצֶת מְעַט רְמָזִים בְּאִיזָה מַעֲשִׂיּוֹת, אִם יָשִׁים לְבוֹ וְדַעַתוֹ עֲלֵיהֶם הֵיטֵב.

טו.

(ספורי מעשיות, מעשה יא
מבן מלך ובן שפחה שנתחלפו)

בדורות הראשונים בשהיו מדברים ומשיחים קבלה, היו משיחים בלשון כזה (של ספורי מעשיות משנים קדמוניות): "כשהניחו הארון על הפרות, התחילו לשורר!" - פי עד רבי שמעון בר יוחאי, לא היו מדברים קבלה באתגליא! רק רבי שמעון בר יוחאי גלה קבלה באתגליא!

טז.

(שבחי הר"ן ח"א ז)

והיה מתמיד בלמודו מאד וכו', ולמד הרבה מאד וכו' וספרי הזהר ותקונים וכל כתבי האריז"ל וכו'.

וגדל בקיאותו בכל הספרים בפי מה שראינו בעינינו קצת, היה בלי שעור, ובפרט וכו' וכל כתבי האריז"ל וספרי הזהר ותקונים, לא נמצא דגמתו בעולם וכו'. וישגור בפיו בשלחן הערוך ממש.

בדבר המנח לפני האדם שייכול לקח לעצמו מה שירצה - פן ממש היו כל הספרים הקדושים מוכנים לפני עיני שכלו הקדוש בכל עת שרצה.

יז.

(שבחי הר"ן ח"א ח)

ספר: שכל למודו בא לו ביגיעה גדולה, פי בתחלה היה לומד משניות ולא היה מבין למודו והיה בוכה הרבה לפני השם-יתברך שיאיר עיניו וכו', עד שזכה שיוכל ללמוד משניות וכו'. וכן בלמוד זהר וכתבי האריז"ל, היה בוכה גם-כן הרבה, עד שזכה להבין.

יח.

(שיחות הר"ן מ)

מה שאנו רואים שיש בני-אדם שאין דעתן נמשכת אחר ספרים קדושים ונוראים מאד, כגון ספרי הזהר וספרי האריז"ל וכו' וכו', אף-על-פי שיש בהם חדושים נוראים מאד מאד המאירים עינים ומתוקים מדבש, והם נמשכים דיקא אחר ענינים אחרים כגון חקירות.

דע: פי זהו מחמת מזגם, פי מזגם בטבעם הוא מזג רע מן התולדה, שאינם יכולים לסבל את הדבר הקדוש באמת. ובאמת בודאי יש לו בחירה ופח לשפר מזגו הרע וכו'. ואשרי לאדם שנוכל בקדשה.

יט.

(שיחות הר"ן עה)

לא היה מצוה להתפלל עם פונות ממש על-פי כתבי האריז"ל, אפלו לאותן האנשים שהיו לומדים כתבי האריז"ל על-פי פקדתו.

ואמר: שעקר שלמות התפלה הוא: "ברוך אתה ה' וכו' וכו' בפשוטו". וזה עקר פונת התפלה: "שיכון פרוש המלות", וישמע היטב מה שהוא אומר. (עיין לקוטי מזהר"ן ח"ב קכ).

כ.

(שיחות הר"ן עו)

בשירגיל עצמו ללמד במהירות בלי דקדוקים הרבה, התורה תתקיים בידו, ויזכה ללמד הרבה מאד, גמרא ופוסקים כלם, ותנ"ך, ומדרשים, וספרי הזהר וקבלה, ושאר ספרים כלם.

ופעם-אחד חשב רבנו ז"ל, מה שהאדם צריך ללמד בכל יום עד

שֶׁאֵין הַיּוֹם מִסְפִּיק, דְּהֵינּוּ: לְגַמֵּר בְּכָל שָׁנָה וְכוּ, וְכָל סִפְרֵי הַזֶּהָר וְתַקּוּנִים וְזֵה־הַרְחָדָשׁ, וְכָל סִפְרֵי קַבְלָה מֵהָאָרִיז״ל וְכוּ.

רַבֵּי חַיִּים וַיִּטָּאֵל כִּנ״ל. וְאַף־עַל־פִּי־כֹן נֶעֱנַשׁ עַל־זֶה.

אָךְ זֶה הוּא בְּחִינַת: ״דְּרָכֵי־הַשֵּׁם שְׂאִי־אֶפְשֶׁר לְהַבִּינֵם בְּשׂוֹם אַפִּן״.

נא.

(שיחות־הַר״ן קכח)

סִפְרֵי בְּשִׁבְחוֹ: שְׂיַדַּע כָּל דְּבָרֵי הָעֵץ־חַיִּים וְפִרְיֵי־הָעֵץ־חַיִּים וְכָל פִּתְבֵּי הָאָרִיז״ל - מִסִּפְרֵי הַזֶּהָר, וְהַעֲקָר מֵהַתַּקּוּנִים. וְהַמּוֹבָן מְדַבְּרֵי הָיָה: שְׂזֶה הָיָה בִּימֵי נַעֲוָרָיו.

וְהַמּוֹבָן מְדַבְּרֵי לְעֵנִין עֲצָמוֹ: שְׂכָל צַעֲרוֹ וַיִּסְוֶרֶן וַצַּעַר בְּנָיו שְׂיַחֲיוּ, הַכֹּל הוּא רַק מִחֲמַת שְׂעוֹסֵק עִמָּנוּ לְקַרְבְּנוּ לְהַשֵּׁם - יִתְבָּרַךְ!

וְאַף־עַל־פִּי שֶׁהוּא מְכָרַח לָזֶה, כִּי בּוֹדָאֵי

הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ רוֹצֵה בְּזֶה בְּאֵמֶת, שְׂיַעֲסֵק בְּתַקּוּנָנוּ לְקַרְבְּנוּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי זֶה עֲקָר כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְרָצוֹנוֹ, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ ״חֹשֵׁב מַחְשְׁבוֹת לְבַל יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדַּח״ (שְׂמוֹאֶל־ב יד, יז) - אַף־עַל־פִּי־כֹן יֵשׁ לוֹ יִסּוּרִים קָשִׁים גְּדוֹלִים מְאֹד וְעֹנְשִׁים כְּאֵלוֹ מִחֲמַת זֶה דִּיקָא!

אָךְ זֶה הוּא ״דְּרָכֵי־הַשֵּׁם שְׂאִי־אֶפְשֶׁר לְהַבִּינֵם כֹּל בְּשׂוֹם אַפִּן״!

שׁוּב שְׂמַעְתִּי מֵאִישׁ אֶחָד מֵאַנְשָׁיו, שְׂשָׁמַע גַּם־כֵּן מִרְבֵּנוּ ז״ל עֲנִין זֶה, בְּעַת שְׂנִסְתַּלַּק אֶצְלוֹ בְּנוֹ הַקָּטָן שְׂלִמָּה אֶפְרַיִם ז״ל, שְׂאָמַר: שְׂיֵשׁ לוֹ יִסּוּרִים בְּשִׁבְלֵנוּ! - הֲלֹא הָאָרִיז״ל לֹא גָלָה כִּי אִם סוּד אֶחָד, הָיָה לוֹ עֲנָשׁ, מִכָּל שְׂכָן שְׂאֲנֵי גְלִיתִי לָכֶם כָּל־כֶּךָ סוּדוֹת רַבּוֹת כְּאֵלֶּה!

נג.

(שיחות־הַר״ן רכה)

רַבֵּנוּ ז״ל, כְּשֶׁהָיָה בְּאוֹמָאן, שָׂאֵל אוֹתוֹ אֶחָד: ״אִם אֶפְשֶׁר לִידַע ׳חֲכַמַּת־הַקַּבְלָה׳ בְּלִי תַעֲנִיתִים וּמְקַנְאוֹת״! - הֲשִׁיב: ״אֶפְשֶׁר לִידַע הַחֲכָמָה בְּלֹא הַנ״ל, כִּי הוּא חֲכָמָה״ וְכוּ!

נב.

(שיחות־הַר״ן קפט; ימִי־מוֹהֲרֵנ״ת ח״א ט)

פְּעַם־אַחַת הָיָה נִכְדּוֹ ז״ל, מְטַל עַל עַרְשׁ מַחְלֵי הַפְּאָקִין (אֲבַעְבוּעוֹת שְׂחֹרוֹת) רַחֲמָנָא־לְצַלָּן. וְהָיָה קוֹבֵל לְפָנָי מְאֹד: ״שְׂיֵשׁ לוֹ צַעַר גְּדוֹל מְזֵה מְאֹד״! - וְסִפֵּר לִי אֲזַ וְאָמַר: ״שְׂיֵשׁ דְּרָכֵי־הַשֵּׁם שְׂאִי־אֶפְשֶׁר לְהַבִּינֵם״ (בְּרֻכּוֹת ז. - אֲשֶׁר בְּאוֹתוֹ הַשְּׂבֻעוֹת דְּבַר מְזֵה בְּהַתּוֹרָה ׳וְכִיּוֹם הַכּוֹרִים׳, ח״א נו, ט).

וְסִפֵּר אֲזַ מֵעֲנִין מַה שְּׂמוּבָא בְּשִׁבְחֵי־הָאָרִיז״ל: שְׂפַעַם־אַחַת הַפְּצִיר אוֹתוֹ הִרְבָּה הָרַב רַבֵּי חַיִּים וַיִּטָּאֵל ז״ל: ״שְׂיִגְלָה לוֹ סוּד אֶחָד״! - וְלֹא רָצָה הָאָר״י, כִּי אָמַר: ״שֶׁהוּא סַכְּנָה גְּדוֹלָה לְפָנָיו״!

וְהַפְּצִיר אוֹתוֹ הָרַב רַבֵּי חַיִּים וַיִּטָּאֵל הִרְבָּה, וּמִחֲמַת זֶה הָיָה מְכָרַח לְגַלּוֹתוֹ, כִּי אָמַר: ״שְׂלֹא בָּא לְעוֹלָם, כִּי־אִם לְתַקָּן נִשְׁמַת הָרַב רַבֵּי חַיִּים וַיִּטָּאֵל ז״ל״! - נִמְצָא: כְּשֶׁהָרַב רַבֵּי חַיִּים וַיִּטָּאֵל הַפְּצִיר אוֹתוֹ, הָיָה מְכָרַח בְּאֵמֶת מִן־הַשָּׁמַיִם לְגַלּוֹת הַסּוּד לְפָנָיו!

וְאַחֲרֵי־כֵן תִּכְפַּף כְּשֶׁגָּלָה זֶה הַסּוּד, נַעֲשֶׂה בְּנוֹ חוֹלָה, וְנִפְטַר מִחֲמַת זֶה רַחֲמָנָא־לְצַלָּן. וְאִיךְ אֶפְשֶׁר לְהַבִּין זֹאת, כִּי הֲלֹא הָיָה מְכָרַח לְגַלּוֹת הַסּוּד, מִחֲמַת הַפְּצִיר

ואמר אז: שמה שקשה להבין ספר העיני-
חיים וכו', הוא מחמת שלא נכתב
בסדר.

ואמר: שבמקום ש'חכמת הפילוסופיא'
מסתיימת - שם מתחיל 'חכמת-
האמת', שהוא 'חכמת הקבלה'.

פרוש: כי הפילוסופים לא חקרו כי אם
עד הגלגלים, ומשם ולמעלה אין
יודעים מאומה. וגם בהחכמות שמהגלגלים
ולמטה, גם-כן נבוכים מאד.

ו'חכמת הקבלה' מתחלת במקום
שמסתיימת חכמתם,
דהינו מהגלגלים ולמעלה.

כי כל עולם העשייה עם הגלגלים בכלל -
כוללת 'חכמת הקבלה' בתבה אחת,
שהוא 'עולם העשייה'.

וכל 'חכמת הקבלה' - הוא מעשייה'
ולמעלה, שהוא 'יצירה' ו'בריאה'
ואצילות' למעלה למעלה וכו'.

וגם ב'עשייה' בעצמה, ב'פנימיות העשייה',
דהינו רוחניות העשייה' - אין
להפילוסופים שום ידיעה כלל.

אבל 'חכמת הקבלה' - מדברת רק מ'שרש
העשייה ברוחניות, ומשם ולמעלה.

נמצא: שבמקום שמסתיימת חכמתם של
המחקרים - משם מתחלת
'חכמת הקבלה'.

גם אנכי שמעתי מפיו הקדוש, לענין
השגותיו הנוראים, שדבר פמה פעמים
מזה ואמר: הלא אצל המחקרים מסתיימת
ידיעתם בגלגלים, ונדמה להם שמשם
ולמעלה הוא רק עצם האלקות יתברך.

ובאמת כל 'למוד הקבלה', הוא בעולמות
ומדרגות שמשם ולמעלה.

כמו-כן אפלו מי שהשיג 'חכמת הקבלה'
היטב, שהוא 'חכמת האמת' -
אף-על-פי-כן "אין חקר לתבונתו" (ישעיה מ,
כח), כי עדין יש "גבה מעל גבה" (קהלת ה, ז)
וכו'.

וכן פעם-אחת ראה ספר אחד שמלקט
מכתבי האר"ל, שאינם מצויים,
שמדבר מהשתלשלות והמדרגות שקדם
האצילות, שהוא 'עולם המלבוש' וכו', כמו
שכתוב בספר 'ויקהל-משה' וכו'.

ודבר עמי מזה, ונפלאתי מאד על-יזה, מה
שיש למוד בקבלה גם למעלה
מאצילות, ונדמה לי שאין גבוה יותר.

ושחק ואמר אז גם-כן: הלא אצל
המחקרים נדמה שמסתיים הידיעה
בגלגלים וכו', כנ"ל.

ובונתו היה: כמו-כן אפלו ב'ידיעת
האמת' למעלה למעלה, יש עוד
"גבוה מעל גבוה", בלי שעור וערך וכו', כי
"לגדלתו אין חקר". וענין זה אי-אפשר
לבאר בכתב.

נד.

(שיחות הר"ן רמט)

אחד עמד לפניו, והיה מקבל גדול ולמדן.
אבל דרכו היה: שהיה בכעס תמיד
על פועליו ומשרתיו וכיוצא, והכה אותם
וכיוצא בזה.

ענה רבנו ז"ל ואמר: מפני מה פתיב
(בראשית לח, ז): "ויהי ער בכור יהודה
רע בעיני ה'" - מדוע רע' ולא רשע? (ועין
בזה-ההקדוש, בראשית נז. שמדקדק גם-כן דקדוק זה).

אך מי שעובר עברה זו של ער' חס' ושלום, הוא רע' תמיד (שקורין בלשון אשכנז: 'בייז'), דהיננו: שהוא איש רע ובכעס תמיד. ולא אמר רבנו ז"ל יותר.

ותכף כששמע האיש הנ"ל דבורים אלו - נזדעזע לאחוריו, ונפל עליו רתת וזיע ופחד ואימה גדולה ונוראה מאד בלי שעור וערה, וכפף קומתו, ולא היה יכול להגביה ראשו, ולא היה יכול עוד לעמד בכלל לפני הדרת קדשת רבנו ז"ל.

ונשמט מן הבית אל החוץ, והתחיל לבכות, ובכה הרבה הרבה מאד בדמעות שליש. ובקש מאד מאד מהמלמד שלו, שהיה מאנשי רבנו ז"ל, שיקרר אותו לרבנו ז"ל.

ואחר-כך ראה רבנו ז"ל: שמנח אצלו על הקורה ספר! - ושאל: "איזה ספר הוא?!" - ונודע לו שהוא ספר קבלה. ואמר לו רבנו ז"ל: "שאיך ראוי לו ללמד קבלה" וכו'!

אחר-כך נסע אחרי רבנו ז"ל. וכששב לביתו, חזר בתשובה גדולה, ובחר לו חדר מיחד, וישב שם ועסק בתורה ותפלה בהתעוררות גדול כמה שבועות וכו' וכו'.

נה.

(שיחות-הר"ן רסז)

אמר רבנו ז"ל: מי שרוצה לחדש בתורה, מתר לו לחדש ולדרש כל מה שירצה, כל מה שיזכה לחדש בשכלו. ובלבד שלא יוציא איזה דין חדש על-פי דרושיו שדורש בדרך דרוש וסוד.

והמוכן מדבריו היה: שאפלו בכונות האריז"ל וידרכי-הקבלה, מתר לחדש בהם, כאשר ישיג שכלו - ובלבד שלא יוציא מהם שום דין חסד ושלום.

נו.

(שיחות-הר"ן רצב)

חסיד אחד בא בימים שהיה חשוב קצת, בא לפניו (זאת הייתה רבי יודל ז"ל. כוכבי-אור, אנשי-מוהר"ן כג), והיה לו ידיעה בכתבי האריז"ל, ורצה להתקרב לרבנו ז"ל. והתחיל לדבר עם רבנו ז"ל בדרך החסידים החשובים.

ואמר לרבנו ז"ל: "יורנו רבנו דרך לעבודת הבורא ותברך!"

ענה ואמר רבנו ז"ל בלשון תמיהה: "לדעת בארץ דרכך?" (תהלים סז, ג) - הינו: מי שהוא עדין משקע בארציות גמור, הוא רוצה לדעת דרך להתקרב להשם-יתברך?!

וכפי המוכן מהספור: שקפדתו היה, מה שמדבר עמו בלשון גדלות, שרוצה לידע דרך להשם-יתברך, כאלו לא חסר לו כי אם לידע דרכים, כי רבנו ז"ל רצה שידבר עמו באמת. (עי' שם בכוכבי-אור).

נד.

(חיי-מוהר"ן ב)

בשעת אמירת התורה "קרא את יהושע" (ח"א ו), לא דבר כלל מענין פונת אלול, רק אחר-כך בשגמר אמירת התורה הזאת, חזר ודבר מהתורה בדרך תמיד.

ואז ענה ואמר לאנשים חשובים זקנים שישבו אצלו אז, שהיו מתפללים

מתוך סדור הַאֲרִיז"ל: "תאמרו לי, איך מרמז בהתורה הנ"ל, כל הפונות של אלול"?

והחרישו ולא ענו, כי באמת אי-אפשר בשום אופן להבין מעצמן, 'סוד הפונות של אלול', איך מרמזים בהתורה הנ"ל.

וצוה להביא לפניו 'סדור הַאֲרִיז"ל', ופתח אותו, והראה לפנייהם הפונות של אלול. ואחר-כך פתח פיו הקדוש והנורא, והתחיל לגלות פלאות: איך כל הפונות של אלול, מרמזים שם בדרך נפלא ונורא מאד, כמבאר מזה בספר.

אבל אי-אפשר לציר בכתב את השעור שבלב, את כל הנעימות והנפלאות תמים דעים, שהרגשתי אז, בעת שזכיתי לשמע כל זה.

[שיח-שופי-קדש ח"ב ערה: השאלה ששאל רבנו אחר שאמר את התורה "קרא את 'הושע', לאלו המתפללים בסדור הַאֲרִיז"ל: "תאמרו לי איך מרמז בתורה זו כל פונת אלול ומה שגבוה עוד מפונות"!? כמספר בחיי מוהר"ן: עקר שאלתו היתה לרבי יודל שהיה מתפלל עם הפונות שבסדור הַאֲרִיז"ל].

נח.

(חיי-מוהר"ן קלה)

אמר לרבי יודל (לפני שנסע לארץ-ישראל): מבקשי וחפצי ועניני שאני רוצה לפעל בארץ-ישראל, הייתי יכול לפעל גם פה, על-ידי תפלות ובקשות ותחנונים לבד, ולא הייתי צריך לנסע לארץ-ישראל.

רק החלוק: שפשאוזה להיות בארץ-ישראל, אזכה לקבל השגתי על-ידי לבושים, אבל פאן בחוץ-לארץ, לא אוכל לקבל השגתי על-ידי לבושים, רק בלא

לבושים. וזה החלוק שבין 'קדשת שבת' ל'קדשת יום-טוב'.

ופתח לו לרבי יודל, הסדור של הַאֲרִיז"ל, והראה לו בפונות: שזהו החלוק בין שבת ליום-טוב: "שבשבת האור מלבש בלבושין, וביום-טוב האור בלא לבושין".

נט.

(חיי-מוהר"ן רעט)

אמר: מן רבי שמעון בר יוחאי שהיה חדוש במפרסם, היה העולם שקט עד הַאֲרִיז"ל, שמרבי שמעון בר יוחאי עד הַאֲרִיז"ל לא נתגלו חדשות כמו שנתגלו על-ידי רבי שמעון בר יוחאי.

עד שבא הַאֲרִיז"ל שהיה חדוש במפרסם, והוא גלה חדשות לגמרי, שלא נמצא מי שיגלה חדשות כאלה עד הַאֲרִיז"ל.

ומן הַאֲרִיז"ל עד הבעל-שם-טוב ז"ל, היה גם-כן העולם שקט בלי חדוש, עד שבא הבעל-שם-טוב ז"ל שהיה חדוש נפלא, וגלה חדשות.

ומן הבעל-שם-טוב ז"ל עד עתה, היה גם-כן העולם שקט בלי חדוש כזה, והיה העולם מתנהג רק על פי ההתגלות שגלה הבעל-שם-טוב ז"ל עד הנה. עד שבאתי אנכי, ועתה אני מתחיל לגלות חדשות נפלאות לגמרי וכו'.

ל.

(חיי-מוהר"ן רפ)

יום א' כ"ה ניסן תק"ע, היה מדבר עמי מחדושי ה'בעל-שם-טוב' ז"ל שגלה חדשות בעולם. כי הספור של ה'בעל-שם-טוב' ז"ל, הוא ענין חדש, מה שלא נתגלה

מקדם ספור בזה. רק בכתבי האריז״ל נמצא גם כן באיזה מקומות מעין זה.

ואחר כך היה משבח מאד מאד את 'כתבי האריז״ל', שגלה חדושים נפלאים במפרסם לכל העולם, כי היה מעין באותו הזמן, בספר 'לקוטי תורה' של האריז״ל, ושם יש חדושים נפלאים במפרסם.

ותפס לדגמא הפסוק (בראשית כב, כג): "שמנה אלה ילדה מלכה", שגלה שם האריז״ל חדוש נפלא, כי שמנה פעמים אל"ה' וכו', עין-שם (פרשת וירא).

לא.

(חיי-מוהר"ן שמה)

ענה ואמר: אנחנו איננו בכל מזה העולם של עכשו וכו'. ובאמת אם לא היה דור בזה, אם היו דברים אלו, הינו התורות שהוא אומר, נאמרים בדורו של האריז״ל, או אפלו בדורו של רבי שמעון בן יוחאי ז"ל, היה רעש גדול מאד.

לב.

(חיי-מוהר"ן שסב)

התורות והמאמרים שבספריו הקדושים, הם פליליות, וכל מה שאתה ממשמש בהם, אתה מוצא בהם טעם נפלא וחדש ומתוק לחך ומאיר עינים מאד, ויש בהם עמקות גדול בדרך פשט, ובדרך סוד ונסתר. כי כל התורות, יש בהם סודות נסתרים ונפלאים ונוראים מאד מאד. ואי אפשר לבאר זאת.

גם בכל מאמר, יש פונות של מצוות, שכל מאמר שיה לאיזה פונות המבארים בכתבים ב'עץ-חיים' ו'פרי-עץ-חיים'.

בגון: התורה של "מי האיש החפץ חיים" (ח"א לג), יש בו סוד פונות לולב, אף-על-פי שלא נזכר בו דבר מ'מצוות לולב'. וכן "בקרוב עלי מדעים" (ח"א קא - לפי חיי-מוהר"ן שפז), במדמה לי שיש בו פונות קדוש'. וכיוצא בזה שארי המאמרים.

ושמעתי מפיו-הקדוש שאמר: שרצה לעשות פרוש על ה'עץ-חיים'! אף פרוש פשוט אינו נצרך, רק צריכין לומר תורה שיהיו פרוש! וכבר אמרתי כמה תורות השכיבים ל'עץ-חיים'!

[ושיח-טרפי-קדש ח"ב פט: רבנו ז"ל אמר: לעשות פרוש פשוט, א גלאטער פירוש' - על הספר 'עץ-חיים' - אי-אפשר. ובהכרח לומר תורה, שתורה זו תהיה הפרוש על הספר. והרי אומר אני תורה", זאג איך דאך תורה!].

גם שמעתי בשמו שאמר: שזה סמוך גמר ה'עץ-חיים', וראה שהוא פלו מוסר!

וכן כמה תורות יש בהספר, בגון "מרכבות פרעה" (ח"א לח), "אשרי העם זרקא" (ח"א לה), ועוד כמה תורות שאמר באותן העתים, וככל הם סוד פונות תפלין'.

לג.

(חיי-מוהר"ן שסג)

שמעתי בשמו שאמר בימים הקודמים קדם שנתקרבתי אליו: "שהוא משתוקק שיתקרב אליו איש למדן ובעל-לשון נפלא, ואז היה יכול לבאר כתבי האריז״ל, עד שאפלו נערים יודע ספר היו יכולין ללמד ולהבין כל כתבי האריז״ל!"

לד.

(חיי-מוהר"ן שסד)

פעם-אחת דברתי עמו, מענין קבלת האריז״ל. ואמר: שקבלת

האריז"ל הוא לגמרי אחד עם קבלה שחבר מורנו הרב משה קורדובירו (הרמ"ק) ז"ל.

אחר-כך איזה שנים, שוב נזדמן שדברתי עמו מענין הקבלה שגלה האריז"ל. ואמר: "שהקבלה שלו היא רחוק ונשגב מאד מהקבלה של 'בעל הפרדס' (הרמ"ק) ז"ל!"

ועמדתי מרעיד, ושאלתי אותו באימה: הלא שמעתי מפיכם פעם-אחד: "שבאמת הכל אחד!" - השיב: "מסתמא אם אמרתי כך, ידעתי מה שאמרתי!"

והדברים סתומים וחתומים לכאורה! - אך מי שיש לו לב להבין, יכול להבין מרחוק: שהכל נכון, ודבריו חיים וקיימים, והכל אמת ויציב ונכון וקיים וישר!

כי באמת בודאי, הכל אחד בפנימיות האמונה באמת-לאמתו! - אך אף-על-פי-כן, דרכי התגלות הסודות של האריז"ל, הוא רחוק ונשגב מאד מדרכי הפרדס (הרמ"ק ז"ל)! אף-על-פי שבאמת לאמתו הכל אחד! - ואי-אפשר להאריך בענין זה, כי "כבוד אלקים הסתר דבר" (משלי כה, ב), "והמשפלים יבינו" (דניאל יב, י).

לה.

(חיי-מוהר"ן שסה)

אמר: המעינים בספריו שיש להם שכל קצת, סבורים: ש'דרכי-הקבלה' של האריז"ל וכיוצא, מרמז גם-כן בספריו. וחושבין זאת למעלה לספריו, שנוגע עד לשם!

והם אינם יודעים: שהוא להפך! אדרבא, גם 'דרכי-הקבלה' של הקדמונים ז"ל נכלל גם-כן בדבריו.

ולא סים בפרוש. רק ה'יה מבאר פונתו ממילא. כלומר: אבל פונתו בעצם תורתו, גבוה למעלה למעלה יותר ויותר, רק שגם דבריהם-הקדושים כלול גם-כן בדברי-תורתו.

לו.

(חיי-מוהר"ן תז)

מ'ספרי החקירות וכו', ספר הרבה מאד כמה פעמים, ואסר עלינו מאד מאד: לבלי לעין בהם ולהביט בהם כלל חס-ושלום.

והפליג מאד בגדל האסור, כי הם מבלבלים דעת האדם מאד בדעות-זרות שאינם מסכימים כלל לדעת תורתנו-הקדושה.

גם אינם מאמינים ב'שדים', אשר בכל דברי רבותינו ז"ל מבאר ההפך.

בפרט כפי מה שזכינו לספרי הזהר-הקדוש, וספרי האריז"ל וה'בעל-שם-טוב' ז"ל, וכיוצא - שהם כלם מיסדים על-פי רוח-הקדש, ומעוררים את האדם מאד לעבודתו יתברך באמת.

לז.

(חיי-מוהר"ן תח)

אזי ללב שנכנס בו שום סברא רעה כזאת שהיא פגוד כל ספרי-אמת שקבלנו מהתנא אלקי רבי שמעון בן יוחאי והאריז"ל.

ושים לבך והבן: מפני מי ראוי לך להתירא יותר, אם מספר וכו' הפנוי על-פי סברות אריסטו הינון ימח-שמו, אם להבדיל מספר הזהר-הקדוש והאריז"ל שחברו הרשב"י וחבריא ז"ל ברוח-הקדש

לט.

(חיי-מוהר״ן תיט)

יש כִּמְה דְבָרִים שֶׁהֵם בְּתַחֲלָה סוּד, וְאַחֲרֵי-כֵן שׁוּב אֵינּוּ סוּד.

כְּגוֹן: קִצַּת 'סוּדוֹת-הַקְּבָלָה', שֶׁקֵּדֶם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי וְהָאָרִיז״ל הָיוּ אֵלּוּ הַדְּבָרִים בְּסוּד גָּדוֹל, וְלֹא הָיוּ מִדְּבָרִים מְזַה בִּי-אֵם בְּסוּד גָּדוֹל מְאֹד, וְאַחֲרֵי-כֵן בִּימֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי וְהָאָרִיז״ל שׁוּב לֹא הָיָה סוּד, וְהִתִּירוּ לְגַלּוֹת הַסּוּד קִצַּת.

וְכֵן יש כִּמְה וְכִמְה דְבָרִים שֶׁהֵם עֲכָשׁוּ סוּד, וְאַחֲרֵי-כֵן בִּימֵים הַבָּאִים לֹא יִהְיוּ סוּד.

מ.

(חיי-מוהר״ן תכד)

בְּעֵינַי ה'שִׁמְטוֹת', שֵׁישׁ סִפְרֵי מְקַבְּלִים שְׁסוּבָרִים עֵינַי זֶה כַּמְבָּאָר בְּסִפְרֵים. אָמַר רַבֵּנוּ ז״ל: "שְׂאִינוּ כֵן!" - וְכָל פַּעַם שֶׁסִּפְרָ מַעֲנִין זֶה, לֹא הָיָה מְסַפֵּים כָּלֵל!

וְהַסֵּפֶר 'שְׁעָרֵי גֵן-עֵדֶן' שֶׁיֵּצֵא מִחֻדָּשׁ בִּימֵינוּ, הָיָה לְמַרְאֵה עֵינַי רַבֵּנוּ ז״ל, וְלֹא הוּטַב בְּעֵינַי מִחֻמַּת זֶה, שֶׁכָּל יְסוּדוֹ עַל-פִּי עֵינַי ה'שִׁמְטוֹת'.

וּפַעַם-אַחַד אָמַר רַבֵּנוּ ז״ל בְּפֶרוּשׁ עַל עֵינַי זֶה: "שְׂאִינוּ כֵן!" - וְאֵנּוּ חִפְצָנוּ לְשִׁמְעַ מִמֶּנּוּ יוֹתֵר. עֲנָה וְאָמַר: "מָה יִהְיֶה אִם אֲגַלֶּה לָכֶם זֹאת גַּם-כֵּן? וְכִי לֹא אָמַרְתִּי לָכֶם מָה שֵׁישׁ בּוֹ דִּי"?! - וְלֹא רָצָה לְגַלּוֹת!

אֲבָל זֹאת אָמַר בְּפֶרוּשׁ: "שְׂאִינוּ כֵן כָּמוֹ הַסּוּבָרִים עֵינַי ה'שִׁמְטוֹת' כֵּן!" - וְגַם דַּעַת הָאָרִיז״ל אֵינּוּ מְסַפֵּים כָּלֵל לְעֵינַי ה'שִׁמְטוֹת'!

וְעַל-פִּי אֱלֹהֵינוּ זְכוּנוֹ לְבִרְכָה, וְכָל דְּבָרֵיהֶם רַבִּים מְקַבְּלִים אִישׁ מִפִּי אִישׁ עַד מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עַל-יְדֵי-הַשְּׁלוֹם.

וְמָה שֶׁחֻדָּשׁוּ בָהֶם, הָיָה בְּרוּחַ-הַקֹּדֶשׁ בְּמַדְרָגָה גְבוּהָ מְאֹד. וּמַחֲזִיקִין וּמְקַיְמִין מְאֹד אֶת אֲמוּנַתְנוּ הַקְּדוּשָׁה שֶׁהִתְחִילָה מֵאֲבָרָהֶם אֲבִינוּ עַל-יְדֵי-הַשְּׁלוֹם וְכוּ'. וּמְזַרְזִים מְאֹד לְקַיֵּם תּוֹרַת-מֹשֶׁה בְּכָל פְּרֻטִיָּה וְדְקָדוּקָיָה.

לח.

(חיי-מוהר״ן תי)

פַּעַם-אַחַת בְּרֵאשִׁי-הַשָּׁנָה דִּבֶּר רַבֵּנוּ ז״ל מְזַה, מְגִדֵּל הָאֶסוּר לְלַמֵּד אֵלּוּ הַסִּפְרִים הַמְּפֻרָשִׁים אֶת הַתּוֹרָה עַל-פִּי דְרָכֵי הַמַּחֲקָרִים וְכוּ'.

וְאִז דִּבֶּר רַבֵּנוּ ז״ל עִמָּנוּ, וְאָמַר: שְׂאִין לְלַמֵּד סִפְרֵים שֶׁל דְּרוּשִׁים וּמוֹסָר - בִּי אִם אוֹתָם הַהוֹלְכִים עַל-פִּי דְבָרֵי רַבּוֹתֵינוּ ז״ל בְּגִמְרָא וּמְדַרְשִׁים וְסִפְרֵי הַזְהַר-הַקְּדוּשׁ וְסִפְרֵי הָאָרִיז״ל.

וְכֵן כָּל הַסִּפְרִים שֶׁחִבְרוּ הַצַּדִּיקִים הַסְּמוּכִים לְדוֹרוֹתֵינוּ, שֶׁהֵם בְּנוּיִים עַל יְסוּדוֹת הַרְרֵי קֹדֶשׁ עַל-פִּי דְבָרֵי ה'בְּעַל-שֵׁם-טוֹב' ז״ל, שֶׁהֵם סִפְרֵי הַרְבַּ הַקְּדוּשׁ מְפּוֹלְגָאָה, וְסִפְרֵי לְקוּטִי-אֲמָרִים.

וְחֻשָּׁב עוֹד כִּמְה סִפְרֵים כְּאֵלֶּה שֶׁטוֹב לְלַמְדָּם.

וְהַמְשָׁבִיל יָבִין מֵאֵלָיו עַל-פִּי דְבָרִים הָאֵלֶּה, מֵאִיזָה סִפְרֵים לְרַחֵק, וּבְאִיזָה סִפְרֵים יִתְחַזֵּק וַיֵּאָחַז בָּהֶם. הֵינּוּ אוֹתָם שֶׁהֵם בְּנוּיִים רַק עַל-פִּי הַגִּמְרָא וּמְדַרְשִׁים וְסִפְרֵי הַזְהַר-הַקְּדוּשׁ וְהָאָרִיז״ל וְה'בְּעַל-שֵׁם-טוֹב' ז״ל. אֲשֶׁרֵי שֵׁיֵאָחַז בָּהֶם.

והקשיא שהקשה בספר 'שערי גן-עדן' הנ"ל בתחלת הספר, אינו מישב כָּל בְּתוּרוֹצוֹ שְׂמִישֵׁב עַל-פִּי הַשְּׂמִטוֹת! - כִּי סוּף כָּל סוּף צְרִיכִין לְהִשָּׂא רַק בְּאֲמוּנָה, "וְאָסוּר לְחַקֵּר כָּל מָה לְפָנִים" וְכוּ' (תְּחִינָה יא.). עַל-כֵּן טוֹב אִם אֵינוֹ מִתְחִילִים לְכַנֵּס כָּלל בְּחֻקֵּיהֶם בְּקִשְׁיָא זוֹ, וְסוּמְכִים מִיַּד עַל הָאֲמוּנָה!

כִּי בְּכָל עֲנִינֵי חֻקֵּי וְקִשְׁיוֹת פְּאֵלוֹ שֵׁישׁ בְּהִנְהַגְתּוֹ יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה, וּבְעֲנִין בְּרִיאַת הָעוֹלָם, אָסוּר לְכַנֵּס בָּהֶם כָּלל בְּחֻקֵּי וְקִשְׁיוֹת, רַק לְסַמְךָ עַל הָאֲמוּנָה, כְּמִבְאֵר בְּדִבְרֵי פְּמָה וְכְמָה פְּעָמִים.

וְעֵין בְּסֵפֶר 'שְׁבַח־הָאֲרִיז' ל" הגדול, הַמְּחַבֵּר לְסֵפֶר 'לְקוּטֵי־הַשִּׁ"ס', וְזֶה לְשׁוֹנוֹ שֶׁם (בְּדָף לא.): "וְלֹא פוֹקִי מֵהַסּוּבְרִים שֵׁישׁ שְׂמִטוֹת וּמִקֵּדָם הִיא 'שְׂמִטַּת הַחֶסֶד' וְעֵתָהּ הִיא 'שְׂמִטַּת הַפְּחָד', כְּלִזָּה אֵינוֹ אֹמֵת, וְשָׁמְעוּ מִרְבֵּם וְכוּ', וְהוֹסִיפוּ הֵם מִדְּעֵתָם סְבֵרַת הַשְּׂמִטוֹת, וְהֶאֱמַת אֵינוֹ כֵּן וְכוּ', כִּנ"ל.

מא

(חיי-מוהר"ן תנח)

כִּל דְּבָרֵי הַקְּבָלָה - הֵם בְּקְבָלָה אִישׁ מִפִּי אִישׁ עַד מִשָּׁה רַבְּנוֹ עֲלִי־הַשְּׁלוֹם.

מב

(חיי-מוהר"ן תקכו)

אִישׁ אֶחָד עָמַד לְפָנָיו שְׁהִיָּה עוֹסֵק לְלַמֵּד בְּסִפְרֵי־קְבָלָה, וּבְאֹמֵת לֹא הָיָה רְאוּי לְלַמֵּד 'קְבָלָה'. וְהוֹכִיחַ אוֹתוֹ: "שְׁלֹא יִלְמַד קְבָלָה!" - וְאָמַר לוֹ: 'קְבָלָה' בְּגִימְטְרִיא 'נוֹא"ף'!

וְשׁוּב שְׁמַעְתִּי מְאֹחַד: שְׁהִיָּה מְדַבֵּר עִם אִישׁ אֶחָד, וְהָיָה אוֹתוֹ הָאִישׁ קוֹבֵל

לְפָנָיו: "שְׁאִין לוֹ לֵב"! - הֵינּוּ: "שְׁאִין לוֹ הַתְּעוֹרְרוֹת הַלֵּב לְתַפְלָה וְעִבּוּדָה!"

הַשִּׁיב לוֹ רַבְּנוֹ ז"ל: "שְׁזַהוּ בְּשִׁבִיל שְׁלוֹמֵךְ קְבָלָה! כִּי 'נֹאֵף אִשָּׁה חָסֵר לֵב' (מְשַׁלִּי ג, לב), וְ'קְבָלָה' בְּגִימְטְרִיא 'נוֹא"ף"!

וְכִלִּזָּה לְמִי שְׁאִין רְאוּי לָזֶה! - אֲבָל לְכַמָּה אֲנָשִׁים הַזֹּהִיר בְּעֲצָמוֹ: "שְׁיִלְמָדוֹ קְבָלָה!"

וְצְרִיכִין לְהַתְּפַלֵּל לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ: "שְׁיִוְלִיכוּ בְּדַרְדְּרֵי־הָאֱמֶת, אִם לְלַמֵּד קְבָלָה, וְאִם לְחַדֵּל!"

מג

(פונבני-אור, שיחות-וספורים ח"א יב)

רַבְּנוֹ ז"ל קָרָא פַּעַם אַחַת לְסֵפֶר 'עֵץ־הַחַיִּים' בְּשֵׁם 'סֵפֶר מוֹסֵר'. וְאָמַר בְּזֶה הַלְּשׁוֹן: "אֵיזָה 'סֵפֶר מוֹסֵר' יִקָּר הוּא!" [סע א טייער 'מוֹסֵר סֵפֶר' ס'איז]. וְהַפְּלִיג מְאֹד בִּיקָר מַעֲלָתוֹ.

מד

(לקוטי-תפלות ח"א קי)

וְנִזְכָּה לְלַמֵּד כָּל סִפְרֵי תוֹרַתְךָ הַקְּדוֹשָׁה בְּכָל יוֹם. תִּנְגַּךְ וְש"ס וּפּוֹסְקִים וּמְפָרְשֵׁיהֶם, וְכָל סִפְרֵי הַמְּדַרְשִׁים, וְסִפְרֵי הַזְהַר־הַקְּדוֹשׁ וְתַקּוּנִים, וְכָל כְּתָבֵי הָאֲר"י זְכָרוֹנוֹ־לְבָרְכָה, וְכָל סִפְרֵי הַצְּדִיקִים־הָאֱמֶתִיִּים שְׁבִימֵינוּ.

מה

(לקוטי-תפלות ח"ב מז)

וְהִנֵּה בְּתוֹקֵף סוּף הַגְּלוּת הַפּוֹר הַזֶּה, וּכְבֵר הַתְּחִיל לְהַתְּנוּצֵץ 'הַתְּנוּצְצוֹת־מְשִׁיחַ' מִימֵי הָאֱלֹהֵי הָאֲר"י זְכָר־צְדִיק־לְבָרְכָה, וְעַמּוֹד בֵּית־יִשְׂרָאֵל מִשְׁתוֹקְקִים וּמִתְגַּעְגְּעִים מְאֹד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְ"הַכֵּל חַפְצִים לִירְאָה אֶת

שְׁמֹד״, בְּהִשְׁתַּקְקוֹת נִמְרָץ וְנִפְלָא, אֲשֶׁר לֹא הִיָּתָה כְּזֹאת מִיָּמֵי קִדְּם.

מו.

(יְמֵי-מוֹהֲרַנ״ת ח״א ד)

אַחֲר־כֶּף בְּקִיץ (שְׁנַת תַּקס״ד) צָוָה עָלַי לְהִתְחִיל לְלַמֵּד קַבְלָה. וּמַעֲשֵׂה שְׁהִיָּה כֶּף הָיָה: שְׁאַנִּי בְּאֵתֵי אֱלֹוֵי עַם רַבִּי נִפְתְּלִי, וְאָמַר לִי: ״אֲנִי הִבֵּאתִי אוֹתָךְ עִתָּה, כִּי רְצִיתִי לִזְמַר לְךָ הַנְּהַגָּה חֲדָשָׁה״ (הֵינּוּ לְלַמֵּד קַבְלָה)! - וְרָצָה שְׁאֲבֹא אֱלֹוֵי. וְעַל-יַד־יָזָה סִבָּב הַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁבִּאתִי אֲלֵוֹ וְאָז וְכוּ׳.

מז.

(יְמֵי-מוֹהֲרַנ״ת ח״א סב, יוֹם הַסֵּתֶלְקוֹת רַבְּנֵנוּ ז״ל ח״י תַּשְׁרִי תַקע״א)

בְּאֵתֵי לְחֻדְרוֹ, וּמִצָּאתָיו יוֹשֵׁב עַל מַטְתּוֹ, יוֹשֵׁב וְלֹא שׁוֹכֵב, וּמַעֲטָף בְּטִלְיָתוֹ וּמִתְפַּלֵּל. וְאַחֲר־כֶּף לָקַח הָאֲתָרוּג וְהַלּוּלָב וּמִיָּנִיו, וְאַחֲזָם בְּיָדוֹ, מַעֲטָף בְּטִלְיָתוֹ, וְיוֹשֵׁב עַל מַטְתּוֹ.

וְסֻדְרוֹ שֶׁל הַאָרִיז״ל הָיָה מְנַח עַל בְּרַכְיוֹ הַקְּדוּשִׁים, וְנֹמַר אֶת הַהֶלֶל עִם הָאַרְבָּעֵה-מִיָּנִים, וְאָמַר הוֹשַׁעְנוֹת בְּקוֹל־רַם קֶצֶת, שֶׁהֵיוּ נִשְׁמָעִים דְּבוּרָיו לְכָל הָעוֹמְדִים בְּבֵית.

אֲשֶׁרֵי הָעֵינִים שִׁזְכוּ לְרֹאוֹת אוֹתוֹ אַז, וְלִשְׁמַע קוֹלוֹ בְּעֵת שֶׁאֲחִז הָאַרְבָּעֵה-מִיָּנִים וְאָמַר הֶלֶל וְהוֹשַׁעְנוֹת, בְּיוֹם הָאֲחֻרוֹן שֶׁל יָמֵי חַיָּו הַקְּדוּשִׁים.

מח.

(יְמֵי-מוֹהֲרַנ״ת ח״ב קלח; קמב; קנה)

בְּיוֹם שִׁשִּׁי הִלְכְּתִי אֲנִי וְרַבִּי יְהוּדָא אֱלִיעֶזֶר, עַל קֶבֶר הַאָרִיז״ל. וְשֵׁם אֲצִלוֹ מְנַח רַבִּי מִשֵּׁה קוֹרְדוֹבִירוֹ (תַּרמ״ק) ז״ל, וְרַבִּי שְׁלֵמָה אֶלְקָבֶץ ז״ל שֶׁחִבֵּר ״לְכָה דוֹדִי״, וְשִׁאָר

צְדִיקִים נוֹרָאִים, וּבְסֻמוֹךְ לְשֵׁם קֶבֶר הַבֵּית-יֹוסֵף וְהַאֲלִשִׁיף וְכוּ׳. וְעַמְדָנוּ אֲצֵל קֶבֶר הַאָרִיז״ל וְשִׁפְכְנוּ שָׁם שִׁיחֵנוּ.

בְּיוֹם רֵאשׁוֹן פְּרֻשֵׁת קֶרַח הֵייתִי עַל מַעֲרַת הַ״וֹשֵׁעַ בֶּן בְּאֲרִי׳, וּכְנַגְדוֹ מַעֲרַת בְּאֲרִי אֲבִיו׳ וְכוּ׳ וְכוּ׳. וְעוֹד הֵינּוּ אֲזִי אֲצֵל שְׁאָר צְדִיקִים. וּבֵאֵנוּ לְקַבֵּר שֶׁל הַתַּנָּא רַבִּי פִּינְחָס בֶּן יֶאִיר. מִשָּׁם חֲזַרְנוּ וְהִלְכְנוּ לְמַקְנֵה שֶׁל הַאָרִיז״ל וְטַבְּלָנוּ שָׁם.

בְּיוֹם שְׁנֵי פְרֻשֵׁת בְּלֶק יִצְאָתִי מִטְּבֵרְיָא וְכוּ׳. בְּיוֹם שְׁלִישִׁי בְּאֵתֵי לְצַפֵּת. בְּיוֹם רַבִּיעִי הֵייתִי עַל קֶבֶר בְּנֵיהוּ בֶּן יְהוּדָע׳. בְּיוֹם חֲמִישִׁי חֲזַרְנוּ וְהִלְכְנוּ שְׁנִית עַל קֶבֶר הַאָרִיז״ל. בְּיוֹם שְׁנֵי פְרֻשֵׁת פִּינְחָס חֲזַרְנוּ וְהִלְכְנוּ לְמַעֲרַת הַ״וֹשֵׁעַ בֶּן בְּאֲרִי׳ וְכוּ׳.

מט.

(עֲלִים-לְתַרוּפָּה, מִכְּתַב מִרַבִּי יִצְחָק בֶּן מוֹהֲרַנ״ת ז״ל, ג עַקֵּב תַרַכ״ח)

וּבְיוֹם וְ עַרְב־שַׁבַּת-קֹדֶשׁ וְאַתְחַנֵּן, הָיָה הַיֵּאֲרָצִיט שֶׁל כְּבוֹד הַצְּדִיק־יְסוּד־עוֹלָם הָאָרִי זְכַר-צְדִיק־וְקוֹדֹשׁ-לְבָרְכָה, וְהִלְכְתִי עַל הַצִּיּוֹן שֶׁלוֹ הַקְּדוֹשׁ פַּעַם הָרֵאשׁוֹן. מָה אוֹכַל לְשַׁעַר לָכֶם בְּנֵי שִׁיחֵנוּ, גְּדֹל יְקָרַת קֶבְרוֹ הַקְּדוֹשׁ, עִם כָּל הַקְּדוּשִׁים הַגְּנוּזִים שָׁם, זְכוּתָם-יִגְו־עֲלֵינוּ.

וּמִצָּאתִי בְּשָׁם אֲנָשִׁים וְנָשִׁים וְטָף, צוֹעֲקִים וּמִתְחַנְּנִים בְּתַחֲנוּנִים עַל נַפְשוֹתָם, זֶה הוֹלֵךְ וְזֶה בָּא, וְנִשְׁמָעוּ קוֹלוֹת מִעַמְקַא־דְּלַבָּא, וְאֲנֹכִי בְּתוֹכָם בְּתַפְלָתִי וּבְבִקְשָׁתִי, וּבְעִזְרַת-הַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ פְּרֻשֵׁתִי שִׁיחְתִּי כַּאֲשֶׁר עִם לְבָבִי.

וּמִשָּׁם הִלְכְּתִי לְהַקְבֵּר הַצְּדִיק הַקְּדוֹשׁ הוּא רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יֶאִיר זְכוּתוֹ-יִגְו־עֲלֵינוּ, מָה אָמַר מָה אָדָּבֵר. הִלְכְּתִי בַחֲזָרָה לְבֵיתִי,

ממש פאיש הפורח באויר, לא ידעתי היכן אני בעולם.

והכל נתחבר אצלי עם הציון-הקדוש של ה'נחל נובע מקור חכמה' זכר-צדיק-וקדוש-לבִּרְכָה - ממש פאלו אנכי עומד בשם. ובאמת הוא הכל אחד.

אשרי מה טוב חלקי. חבלים נפלו לי בנעימים, אשר זכיתי להכנס בצל ה'נחל נובע מקור חכמה' ז"ל, אשר הכנים בלבי הרגשת הנעם הזה, על-ידי תלמידו הקדוש, הוא כבוד אדוני אבי ומורי ורבי זללה"ה וכו'.

מה אמר לכם בני שיחיו, בודאי הייתי הולך בכל יום על ציון הקדוש של האר"ל. אך הדרך לשם הוא במסירת-נפש, ולילך יחידי גם-כן עדין קשה עלי, והלואי שיתן לי השם-יתברך פח לילך על-כל-פנים בכל שני שבועות.

תהלה לאל ביום ב' העבר ט"ו דנא, גם-כן הייתי שם עת מנחה, ולקחתי לי איש אחד לשומר, ובודאי היה לשלל נפשי עוד יותר מבראשונה, אך באתי מאד עיף ויגע, והיכן לוקחין בכל פעם איש בלבבי לילך עמי.

ובפרט פאשר אנכי רואה בכל-עת, ציון הקדוש של כבוד התנא הקדוש רבי שמעון בן יוחאי, ממש עומד לנגד עינים, ובלתה נפשי לפרח אליו.

אך לבוא לשם - צריכין לזה הכנה ונסיעה יותר פאשר מאתנו לבוא לאומאן. מה אוכל לשער לכם הדרך לשם, הרים ובקעות וגבעות, משטחים בצורות אבנים גדולים וקטנים.

הכלל: צריכין רק לכסף ולהשתוקק לטוב הזה. ובחסדי-השם מוכן אנכי בעזרתו יתברך לבוא לשם אם-ירצה-השם על ערב-ראש-חדש אלול הבא-עלינו-לטובה, יהי השם עמי ויושיעני בכל-טוב, אמן כן יהי רצון.

ג.

(עלים-לתרופה, מכתב מרבי יצחק בן מוהרנ"ת ז"ל, א נח תרכ"ט)

(המשך ספור נסיעתו לציון הרשבי במירון, בערב-ראש-חדש-אלול)

והייתי בחצי חדש (אלול) על ציון-הקדוש של האר"ל, ועל כל המקומות הקדושים אשר עדין לא הייתי עד פה, וגם טבלתי עצמי בהמקוה הקדושה שלו, ובאתי לביתי בתשוקה, ובעזרת-השם-יתברך מאז עד עתה, שמתי מגמתי לתוך למודים הרבה בהתמדה וכו'.

ומה מאד פלתה נפשי לשמע היטב מהראש-השנה הקדוש שלנו באומאן, איך עלה עמנו במקום התפלה וכו'.

ולא הלך ממני שום תפלה שלא הזכרתי ענין זה, ובפרט על כל המקומות הידועים. וגם עבורכם התפללתי הרבה שתזכו להיות שניכם באומאן על ראש-השנה בין הקבוץ-הקדוש, בן אנכי מצפה לשמע הטוב מזה.

ואנכי נתקשרתי עצמי מפה להקבוץ-הקדוש שלנו, בנפשי ורוחי ונשמתי, ובפרט בעת שהייתי על ציון-הקדוש של האר"ל בערב ראש-השנה, נפתח לבבי מאד בענין זה. ומשם קשרתי עצמי בזכותו הקדוש להקבוץ שלנו.

נא.

(עלים-לתרופה, מכתב מרבי יצחק
בן מוהרנ"ת ז"ל, הויצא תרכ"ט)

ויקרת הארץ-הקדושה חביב עלי בכל עת
ביתר שאת, ובפרט בכל עת היותי
על ציון-הקדוש של כבוד האר"י זכר-צדיק
וקדוש-לברכה, ועוד על מקומות קדושים,
נמשך עלי חיות חדש נפלא.

והכל עלי דרכינו הקדושות הנובעים
מהנחל נובע מקור חכמה זכר-
צדיק וקדוש-לברכה, שקבלנו על-ידי כבוד
אדוני אבי ומורי ורבי זללה"ה זכותו-יגן
עלינו.

נב.

(עלים-לתרופה, מכתב מרבי יצחק
בן מוהרנ"ת ז"ל, יום וערב-שבת-קדש)

(מספר איך עבר עליו הלולת הרשב"י ל"ג בעמר במירון)
ועשו פה (בצפת בליל ל"ג בעמר) הדלקה
גדולה. ההדלקה פה היה אצל בית-
הפנסת של כבוד האר"י זכר-צדיק וקדוש-
לברכה בשמחה רבה, וההדלקה נראית עד
המירון, ותהלה לאל רקדנו הרבה בתוך
שטף הגשם, ואחר-כך בבית-הפנסת, והכל
באהבה ובחבה. (וביום ל"ג בעמר בבקר נסע למירון).

נג.

(עלים-לתרופה, מכתב מרבי יצחק
בן מוהרנ"ת ז"ל, הנח תר"ל)

(מספר מחליו וחלשתו):

ואמרת לו אז בכל פחי: קחו מזונתי
טאליה, ותקבצו מנין מאוהבי
נפשי, והמעות תחלקו לעניים. והמנין ילכו
לומר תהלים על מקום קדשו של כבוד
האר"י זכר-צדיק וקדוש-לברכה.

ונתקבצו אוהבי נפשי יותר ממנין, והלכו
לשם, ושפכו לבם פמים

בדמעות רותחות, כי היה להם רב רחמנות
עלי.

וכפי הנראה, מאז התחילה הישועה. רק
מחמת שהיה בדקות גדול, לא היה
נרגש לשום בריאה, וגם אנכי לא ידעתי
מאומה עוד מהנעשה עמי עד יום-הפורים'
וכו', ובעזרת-השם-יתברך אור לבקר יום
מחרת יום-הפורים' ותצמח הישועה וכו'.

נד.

(אבני-הברזל; שיחות-וספורים מרבנו
ז"ל ח"א טז; שיח-שרפי-קדש ח"א תרלג)

פעם בתחלת התקרבות מוהרנ"ת ז"ל
לרבנו, ראה מוהרנ"ת אצל רבנו ז"ל,
את הספר "שבחי האריז"ל, ושאל אותו
ממנו.

ואחר-כך פשהחזירו, שאלו רבנו זצוק"ל:
"וואס האסטו דיר עפעס
ארויסגענומען פון דארט"? [מה הוצאת לעצמך
משם משהו].

ענה ואמר: שמצא חן בעיניו, מה שכתוב
שם: שרבי חיים ויטאל זצוק"ל היה
בעיני עצמו ענו ושפל מאד, וכשנכנס אל
האריז"ל ונתקרב אליו, התחיל האריז"ל
לשבחו ולפארו מאד, והיה אצלו פלא גדול
מה זאת, ואמר אליו: "הלא יודע אני בעצמי
את שפלותי וכו', ומה זאת שמעלתו מרומם
ומשבח אותי כל-כך"?!

ענה האר"י זצוק"ל ואמר לו: "בעקבתא
דמשיחא ב'מעוט פ'עלות', יגיעו
למדרגת רבי עקיבא". ומה שתפס לו דוקא
רבי עקיבא, הוא כי מבאר בכתבי-האריז"ל,
"שרבי חיים וויטאל היה לו נשמת רבי
עקיבא", ועל-כך מחמת שפיוס ב'מעט

פְּעֻלוֹת אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ לְמִדְרַגַּת רַבִּי עֲקִיבָא,
מִבֵּין שְׁעַל־כֵּן מְשַׁבְּחוֹ רַבֵּנוּ כְּלַפְּדָה.

עָנָה רַבֵּנוּ ז״ל וְאָמַר לוֹ: ״אָט דָּאס הָאב
אִיךְ טאַקע גַּעמיינט״!

כִּי זֶה הָעֲנִין בְּעֶצְמוֹ הָיָה גַם־כֵּן אֶצְלֵ
מוֹהֲרַנ״ת זְצוּק״ל, שֶׁהָיָה בְּעֵינָיו עָנּוּ
וְשָׁפַל וְסִבְלָן מִמֶּשׁ: ״א שְׁטִיקַל בְּלֵאטֶע״
[חֲתִיכַת בּוֹיץ] בְּאֶשֶׁר רַבֵּנוּ זְצוּק״ל בְּעֶצְמוֹ הָעִיד
עָלָיו, וּכְשֶׁנִּתְקַרַּב לְרַבֵּנוּ זְצוּק״ל, וְהוּא שִׁבְּחוֹ
וּפְאָרוֹ, וְהָיָה אֶצְלוֹ זֹאת חֲדוּשׁ וּפְלֵא, וּבָזָה
שְׂרָאָה בְּסִפּוֹר אֶת הַנַּל תַּרְץ לֹו זֹאת.

[טַעַם־זְמַנִּים, אִידיש קִנְטֶרס קא: אַנְשֵׁי־שְׁלוֹמֵנוּ
אָמְרוּ עַל־זֶה: בְּמַעוּט פְּעֻלָּה, אָבַל עִם הַרְבֵּה רְצוּנוֹת! -
רְצוּנוֹת צְרִיכִין הַרְבֵּה. וְגַם שְׁלֵא בְּכָל פַּעַם אֶפְשָׁר לֹו
לַעֲשׂוֹת פְּעֻלוֹת, כַּגּוֹן כְּשֶׁהוּא נִמְצָא בְּאִמְצַע הַרְחוּב וְכוּ'.
אָבַל רְצוּנוֹת, תְּמִיד אֶפְשָׁרִי. כִּי רְצוּנוֹת הוּא דָּבָר שְׁלֵא
נִפְסַק (וְכִמוֹ שֶׁמִּבְּאֵר בְּלִקוּטֵי־הַלְכוֹת, עֵרַב ג, ה)].

נה.

(אָבְנֵי־הַבְּרָזָל; שִׁיחוֹת־וְסִפּוּרִים
מִמוֹהֲרַנ״ת ז״ל ח"א מה)

פַּעַם־אַחַת בָּא מוֹהֲרַנ״ת ז״ל לְמַשְׁנֵה שֶׁל
(אָבוֹת פ"ג מ"א): ״עֲקִבְיָא בֶּן
מִהַלְלָאֵל אֹמֵר הִסְתַּפַּל״ וְכוּ'. וְנִתְלַהֵב מְאֹד
מְאֹד.

וְאָמַר בְּזֶה־הַלְשׁוֹן: פֶּאָרְוואס איז רַבִּי
שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאי, גַּעוֹוַען רַבִּי
שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאי? - ווייל עַר הָאט דָּאס
גַּעוֹוואוסט! [הַמְשָׁנָה הַנִּלְכָּה].

פֶּאָרְוואס איז גַּעוֹוַען דַּעַר הָאָר״י הַקְּדוּשׁ,
דַּעַר הָאָר״י הַקְּדוּשׁ? - ווייל עַר
הָאט דָּאס גַּעוֹוואוסט!

פֶּאָרְוואס איז גַּעוֹוַען דַּעַר בְּעַל־שֵׁם־טוֹב,
הַקְּדוּשׁ, דַּעַר בְּעַל־שֵׁם־טוֹב
הַקְּדוּשׁ? - ווייל עַר הָאט גַּעוֹוואוסט!

פֶּאָרְוואס איז גַּעוֹוַען דַּעַר הַיִּלְיָגַעַר רַבִּי,
דַּעַר הַיִּלְיָגַעַר רַבִּי? - ווייל עַר
הָאט גַּעוֹוואוסט!

פֶּאָרְוואס בֵּין אִיךְ, אִיךְ? - ווייל אִיךְ
ווייס!

[מִדּוּעַ הִרְשַׁב״י הָיָה רִשְׁב״י כִּינּוּן שְׂיָדַע זֹאת, וּמִדּוּעַ הָאָר״י
הַקְּדוּשׁ הָיָה הָאָר״י הַקְּדוּשׁ כִּינּוּן שְׂיָדַע זֹאת [הַמְשָׁנָה הַנִּלְכָּה].
וּמִדּוּעַ הִבְעַשׂ״ט הָיָה הִבְעַשׂ״ט כִּינּוּן שְׂיָדַע, וּמִדּוּעַ רַבֵּנוּ
הַקְּדוּשׁ הָיָה רַבֵּנוּ הַקְּדוּשׁ כִּינּוּן שְׂיָדַע זֹאת, וּמִדּוּעַ אֲנִי כְּמוֹ
שְׂאֲנִי כִּינּוּן שְׂאֲנִי יוֹדַע!].

נו.

(שִׁיחַ־שׂוֹרְפֵי־קִדְשׁ ח"ב קצז)

כְּשֶׁצָּוָה רַבֵּנוּ ז״ל לְמוֹהֲרַנ״ת ז״ל לְלַמֵּד
בְּסִפּוֹר ״עֵץ־חַיִּים״, שְׂאֵלוֹ
מוֹהֲרַנ״ת: ״וְאִם לֹא אָבִין״!

אָמַר לוֹ רַבֵּנוּ ז״ל: ״אַתָּה לְמַד! וּבְכָל מְקוֹם
שְׁלֵא תִבִּין, עֲשֵׂה נִקְדָּה וְסִימֵן שְׁלֵא
הַבְּנֵת בְּמְקוֹם זֶה, וְאַחֲר־כֵּן כְּשֶׁתְּלַמֵּד פַּעַם
שְׁנִיָּה, תִּרְאֶה שִׁיפְחָתוֹ הַנִּקְדוֹת שֶׁסִּמְנָתָה
לְעֶצְמָךְ עַל אֵי הַבְּנֵתָךְ! וְכְשֶׁתְּלַמֵּד עוֹד פַּעַם,
יִפְחָתוֹ עוֹד הַנִּקְדוֹת! וְכֵן בְּכָל פַּעַם, עַד
שֶׁתִּבִּין הַכֹּל״!

נז.

(שִׁיחַ־שׂוֹרְפֵי־קִדְשׁ ח"ב תקלג)

כְּשֶׁבִקֵּר מוֹהֲרַנ״ת בְּקִרְיַמְנַטְשׁוֹק, בְּבֵית
חַיָּה בֵּת רַבֵּנוּ, שֶׁנִּשְׂאָה בְּזוּוֹגָה
הַשְּׁנִי לְהַרְבֵּה הַצַּדִּיק רַבִּי אֶהֱרָן, נִכְדוֹ שֶׁל הַרְבֵּ
בַּעַל־הַתְּנָיָא, דַּבֵּר שָׁם בְּאֶרוּכָה עִם בְּעַלָּה רַבִּי
אֶהֱרָן.

אַחֲר־כֵּן הַפְּלִיג רַבִּי אֶהֱרָן בְּמַעֲלָתוֹ שֶׁל
מוֹהֲרַנ״ת וְאָמַר: ״כָּל כֶּתְבֵי
הָאָר״י מוֹנְחִים אֶצְלוֹ כְּבִכְף יָדוֹ, הַנִּקְרָא
בְּלַע״ז דְּאֶלְנֵיעַ״!

נח.

(שיח-טרפיי-קדש ח"ב תשא)

מוֹהַרְנַ"ת אָמַר: ״נְהוּג בְּעוֹלָם:
שְׂבִשְׂמִזְפִּירִים אֶת מֹשֶׁה רַבְּנוּ -
לְהַזְכִּיר גַּם אֶת תְּלַמִּידוֹ יְהוֹשֻׁעַ.

**וּכְשִׁמְזִפִּירִים אֶת רַשְׁבַּ"י - מְזַכִּירִים אֶת
תְּלַמִּידוֹ רַבִּי אַבָּא.**

**וּכְשִׁמְזִפִּירִים אֶת הָאָר״י הַקְּדוֹשׁ -
מְזַכִּירִים אֶת תְּלַמִּידוֹ רַבִּי
חַיִּים ווִיטָאֵל.**

**וּכְשִׁמְזִפִּירִים אֶת הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב הַקְּדוֹשׁ
- מְזַכִּירִים אֶת תְּלַמִּידוֹ
הַמְּגִיד.**

וּכְשִׁיזְכִּירוּ אֶת רַבְּנוּ - יִזְכִּירוּ גַּם אוֹתִי.

נט.

(שיח-טרפיי-קדש ח"ג קעח)

אָמַר רַבִּי נִפְתָּלִי ז״ל: גְּזַרְתָּ ת״ח, שְׁנַרְצָחוּ
אֶז רַבְבוֹת מִיִּשְׂרָאֵל - בָּאָה פְּעוֹנָשׁ עַל
זֶה שְׁחָלְקוּ עַל רַבְּנוּ הָאָרִיז״ל.

**וְהַרְצִיחוֹת שְׁהִיוּ עַל-יַדִּי 'גְּאֲנָטֵע' בְּעִיר
אוּמָאן בְּשָׁנַת תַּקכ"ח - בָּאוּ
פְּעוֹנָשׁ עַל זֶה שְׁחָלְקוּ עַל הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב.**

**וּגְזַרְתָּ ה'נַעֲקֵרָאטן, הַיַּיְנוּ: הַגְּזַרְתָּ לְקַחַת
אֶת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל לְצָבָא, שִׁיְצָאָה
לַפַּעַל בְּשָׁנַת תַּקפ"ז, כַּמּוּבָא בְּחַיִּי-מוֹהַרְנַ"ן
סִימָן א - בָּאָה פְּעוֹנָשׁ עַל זֶה שְׁחָלְקוּ עַל רַבְּנוּ
ז״ל.**

**וּמִשּׁוּם שְׁעֵדִין עוֹמְדִים וְחוֹלְקִים עַל רַבְּנוּ
ז״ל - לֹא תִבְטַל גְּזַרְתָּ זוֹ, וַיִּצְטָרְכוּ
לְלַכֵּת לְצָבָא עַד בִּיאַת הַגּוֹאֵל בְּמַהְרָה בְּיַמֵּינוּ.**

ס.

(שיח-טרפיי-קדש ח"ג תט)

**אָמַר פַּעַם רַבִּי זְלַמָּן הָרַב מִמְּעַדְוֵוְעַד־יְבֻקָּע:
רַבְּנוּ הַפְּלִיג בְּשִׁבְחָה הָאֶקְדָּמוֹת וְאָמַר
(שיחות-הַר"ן רנו): ״מָה שְׁעַם יִשְׂרָאֵל אוֹצְרִים
בְּתוֹכָם 'אֶקְדָּמוֹת' עִם הַנְּגוּן!״ [וְנֹאֵם אֵינִן
פֶּאָרְמָאָנְן 'אֶקְדָּמוֹת' מִיטָן נְגוּן!].**

**וְאָנוּ אוֹמְרִים: ״מָה שְׂאָנוּ אוֹצְרִים בְּתוֹכָנוּ
'אֶזְמַר בְּשִׁבְחִין, הַמְּלִים מִהָאָר״י
הַקְּדוֹשׁ - בְּנְגוּנוֹ שֶׁל רַבְּנוּ!״**

[אִין מִיר זְאָגֵן: וְנֹאֵם מִיר פֶּאָרְמָאָנְן 'אֶזְמַר בְּשִׁבְחִין דִּי
וְעֵרְטֵעַר פּוֹן הָאָר״י הַקְּדוֹשׁ - אִין דַּעַם רַבִּינִים נְגוּן].

סא.

(באור-הלכותים ח"א ג, ד)

**שְׁמַעְתִּי מֵאֲבִי (רַבִּי נַחֲמָן מְטוּלְטָשִׁין) ז״ל:
שְׁהִיְתָה כּוֹנֵת אֲדָמוֹר ז״ל (בְּמֵאָמַר
'אֶקְרוּקְתָא' בְּלִקוּטֵי-מוֹהַרְנַ"ן ח"א ג): שִׁיְהִיָּה עֶקֶר
הַלְמוּד, בְּבִירוֹר הַלְכָה מִתּוֹרָה שְׂבַע-לְפָּה,
וּבְלִמוּד הַנְּסִתָּר וְהַפְּנִימִיּוֹת.**

סב.

(טובות-זכרונות נט)

**כִּדְ אָמַר אֲדָמוֹר ז״ל (יֹצֵא מִדְּבָרֵי שִׁיחוֹת-הַר"ן
רא): שְׂיִכּוּלִין לְעִבוּר וְלִמְצָא בְּתוֹרָה-
שְׂבַכְתָּב וּבְתוֹרָה שְׂבַע-לְפָּה, וְכִיּוֹצֵא עוֹד
אֶפִּילוּ בְּנְסִתָּר בְּכַתְבֵּי-הָאָרִיז״ל - כָּל דְּבָרֵינוּ-
הַקְּדוֹשִׁים.**

סג.

(לקוטי-הלכות, הקדמה)

**מִי שְׂבָקִי הֵיטֵב בְּכַתְבֵּי הָאָרִיז״ל - מִבֵּין
שְׂפַמְעֵט כָּל הַסְּפָר 'עֵץ-חַיִּים' וְפָרִי-
עֵץ-חַיִּים, הֵם דְּרוֹשׁ אֶחָד גְּדוֹל.**

סד.

(לקוטי־הלכות, תפלין ה, ה)

וְהִבֵּן הַדְּבָרִים, כִּי עַל־פִּי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהִיוּצֵא בָהֶם הַמְּבֹאָרִים בְּדַבְרֵינוּ, תּוּכַל לַעֲשׂוֹת לָךְ דְּרֹךְ לְהִבִּין מַעֲט מִזְעִיר בְּדַרְכֵי־הַקְּבֵלָה שֶׁל הַזֶּה־הַקְּדוֹשׁ וְהָאֲרִיז״ל - לְהוֹצִיא מֵהֶם דְּרָכִים וְעֲצוֹת לְמַעֲשֵׂה. עַל־פִּי הַקְּדוּמוֹת נוֹרְאוֹת וְעֲצוֹת אֲמִתִּיּוֹת שֶׁל דְּבָרֵי תוֹרָתוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ ז״ל.

שָׁכַל תּוֹרָה וְתוֹרָה, וְכָל מַעֲשֵׂה וּמַעֲשֵׂה - הִיא פּוֹתַחַת שְׁעָרִים רַבִּים שֶׁל הַשְּׁגַת־אֱלֻקוֹת, שְׁעַל־יְדֵי־זֶה יְכוּלִין לְהִבִּין גַּם כָּל דַּרְכֵי־הַקְּבֵלָה. אִם תִּזְכֶּה לְשַׁקֵּד עַל תוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה יוֹם יוֹם בְּשִׁקְדָה רַבָּה.

סה.

(לקוטי־הלכות, בְּרֵפֶת־הַשַּׁחַר ג, לה־לו)

וְעַל־כֵּן בְּאֵמַת סוּף כָּל סוּף, צְרִיכִין רַק לְחַזֵּר לְהֶאֱמוּנָה־הַפְּשוּטָה שֶׁל כָּל־יִשְׂרָאֵל, בְּלִי שׁוּם חֲקִירוֹת אֲפֹלוֹ שֶׁל דַּרְכֵי־הַקְּבֵלָה.

כִּי דַרְכֵי־הַקְּבֵלָה צְרִיכִין לְקַבֵּל רַק בְּדֶרֶךְ אֱמוּנָה - לְהֶאֱמִין שֶׁהַעוֹלָמוֹת נִשְׁתַּלְּשְׁלוּ בְּדֶרֶךְ זֶה, וְהַשְּׁמוֹת הַשְּׂיָכִים לְכָל סְפִירָה וּלְכָל מִדָּה וּלְכָל פְּרָצוּף וְכוּ', וְשֶׁאֵר כָּל דַּרְכֵי חֲכַמַת־הָאֵמֶת וְכוּ', כְּפִי אֲשֶׁר מְסֻרוֹ לָנוּ רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאֵי ז״ל וְהָאֲרִיז״ל.

וְהַעֲקָר לְהֶאֱמִין: שְׂאִין אָנוּ מְבִינִים דְּבָרֵיהֶם כָּלֵל, כִּי בּוֹדָאֵי לְמַעְלָה אֵין שׁוּם גְּשָׁמִיּוֹת וְכוּ', כְּאֲשֶׁר הָאֲרִיכוּ בְּזֶה כָּל הַסְּפָרִים.

אָבֵל מִי שְׂרוּצָה לְכַנֵּס בְּאִיזָה חֲקִירָה עַל־פִּי קְבֵלָה, וְלִישֵׁב אִיזָה קִשְׂיָא שֶׁל הַמְּחַקְרִים עַל־פִּי קְבֵלָה - הוּא מְקַלְקֵל מְאֹד. כִּי בְּאֵמַת הַקִּשְׂיּוֹת כָּאֵלוֹ, אִי־אֲפֹשֶׁר לִישֵׁבָם כָּלֵל, רַק לְסַמֵּךְ עַל אֱמוּנָה לְבַד.

אָבֵל כָּל מִי שְׂרוּצָה לִישֵׁב אִיזָה קִשְׂיָא מֵאֵלוֹ הַקִּשְׂיּוֹת שֶׁל הַמְּחַקְרִים, אֲפֹלוֹ בְּשְׂרוּצָה לִישֵׁבָם עַל־פִּי דַרְכֵי־הַקְּבֵלָה - אֵינוֹ עוֹלָה בְּיָדוֹ שׁוּם תְּרוּץ כָּלֵל. וְאִזִּי יְכוּל לְגַרֵם מְכַשֵּׁל יוֹתֵר חֲסִי־וְשָׁלוֹם לְהַמְעִיף, שְׂרֻצָּה שְׂתִּישֵׁב אֲצֵלוֹ הַדְּבָר. וּבְאֵמַת עֲדִין אֵינוֹ מִישֵׁב כָּלֵל, וּבְקַל יְכוּלִין לְסַתֵּר הַתְּרוּץ, וְהַדְּרָא קִשְׂיָא לְדוּכְתָּהּ בְּיָתֵר עוּז.

עַל־כֵּן אֵין צְרִיכִין לְהַתְּחִיל לִישֵׁב קִשְׂיּוֹת כָּאֵלוֹ, כִּי גָבְהוּ מִדְּעַתְנּוּ כַּנ״ל, וְכַמוֹ שְׁפָתוֹב (ישעיה נה, חֲדַט): ״כִּי לֹא מִחֲשָׁבוֹתֵי מִחֲשָׁבוֹתֵיכֶם וְלֹא דַרְכֵיכֶם דַּרְכֵי וְכוּ', כִּי גָבְהוּ שָׁמַיִם מֵאָרֶץ כֵּן גָּבְהוּ דַרְכֵי מִדַּרְכֵיכֶם וּמִחֲשָׁבוֹתֵי מִמִּחֲשָׁבוֹתֵיכֶם״ (ועיין עוד בְּמָקוֹם־אַחֵר מְזַח. חֲיִי־מוֹחֵר״ן כד).

סו.

(לקוטי־הלכות, קְרִיאַת־שְׁמַע ה, טו)

עֲבָשׂוּ כָּל תְּקוּנָתְנוּ, הוּא רַק עַל־יְדֵי אֲמִתִּיּוֹת הָעֲצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הַתְּמִימוֹת, הַנִּמְשָׁכִין מִהַתְּנוּצָצוֹת־מְשִׁיחַ שֶׁהַתְּחִיל לְהַתְּנוּצֵץ מִימֵי הָאֲרִיז״ל.

וְכָל מַה שְּׁמַתְקַרְבִּין יוֹתֵר לְבִיאַת מְשִׁיחַ, אַחַד־עַל־פִּי שֶׁהַצְּרוֹת הַנִּפְשׁ מִתְּגַבְּרִין יוֹתֵר, אָבֵל בְּרַחֲמָיו גַּם הַתְּנוּצָצוֹת־מְשִׁיחַ מִתְּנוּצֵץ בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר. וְכַמוֹ שְׁמִסְפָּרִים עֲנִין זֶה בְּשֵׁם הָרַב הַקְּדוֹשׁ מִבְּרַדִּיטְשׁוֹב זְכוֹר צְדִיק וְקְדוֹשׁ לְבָרָכָה.

וְעַקָר אֵלוֹ הָעֲצוֹת־הָאֲמִתִּיּוֹת - נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת 'שְׁעַר־הַחַמְשִׁים' שְׂיִגְלָה מְשִׁיחַ צְדִקְנוּ.

סז.

(לקוטי־הלכות, נְשִׂיאַת־פָּפִים ה, טז)

הַחֲבָרִים הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, צְרִיכִים לְזַהֵר בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר, שְׂיִהְיֶה בֵּינֵיהֶם

אֶהְבֶּה רַבָּה, כַּמּוּבָא גְדוֹל הָאֲזָהָרָה שְׁהִזְהִיר
הַאָרִיז״ל עַל אֶהְבַּת הַחֲבָרִים בְּלִי שְׁעוֹר
(שְׁעַר־הַפְּנוּת, דְּרוּשֵׁי בְּרַפְת־הַשְּׁחַר; שְׁעַר הַגְּלוּלִים,
הַקְּדָמָה לח).

וְעַל נִקְדָּה זֹאת, סוּבֵב כָּל פְּנוּת הַתּוֹרָה
וְהַמְצוּוֹת, וְכָל סוּדוֹת הַפְּנוּת שֶׁל כָּל
כַּתְבֵי הַאָרִיז״ל וְזִהְרֵי־הַקְּדוּשׁ וְכוּ' וְכוּ'. (עִינֵךְ
שם).

סח.

(לקוטי־הלכות, נפילת־אפים ד, ד)

בְּפֶרֶט עֲתָה שְׁכַבְר זְכִינוּ לְסַפְּרֵי הַזְהָר־
הַקְּדוּשׁ וְכַתְבֵי הַאָרִיז״ל, שְׁמַבְאָר
בָּהֶם שְׁכָל מְצוּהָ וּמְצוּהָ מֵרַמְז לְדַבְרִים
גְּבוּהִים וְעֲלִיוֹנִים מְאֹד מְאֹד עַד אֵין סוּף וְאֵין
תַּכְלִית, כִּי הֵם חֲיִינוּ וְאָרְךְ יָמֵינוּ בָּזָה וּבִבְא
לְעוֹלָמֵי עַד וּלְנִצְחָה נְצָחִים.

עא.

(לקוטי־הלכות, בְּרַפְת־הַרִיח
וּבְרַפְת־הוֹדָאָה ד, לג)

וְעַל־כֵּן צְרִיכִין לְהַשְׁתַּדֵּל לְהַתְקַרֵּב
לְצַדִּיק־הַדּוֹר דִּיקָא, כְּדֵי שְׁיִזְכָּה
לְבָרַר לָנוּ הָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה בְּכָל פַּעַם כְּפִי
הַיּוֹם וְהַשָּׁעָה וְכוּ'.

סט.

(לקוטי־הלכות, בֵּית־הַפְּנִסָּת ה, ה)

'חֲדוּשֵׁי־תּוֹרָה אֲמֵתִיִּים, הֵם בְּחִינַת עֵדוּת
עַל מְצִיאוֹתוֹ וְאַחַדוֹתוֹ
וְחֲדוּשׁ הָעוֹלָם, עַל־יְדֵי שְׁרוּאִים שְׁנַמְשָׁכִין
חֲדוּשִׁים נִפְלְאִים כְּאֵלוֹ בְּדָרְךְ הָאֱמוּנָה
הַקְּדוּשָׁה, שְׁאִי־אֶפְשֶׁר לְגַלּוֹתָם כִּי אִם בְּרוּח־
הַקְּדוּשׁ.

וְזֵה עֵקֶר הַתְּגַבְרוּת הַיִּצְר־הַרְע שְׁמַתְגַּבֵּר
בְּכָל דּוֹר וְדוֹר - לְהַסְתִּיר וּלְהַעֲלִים אֶת
הַצַּדִּיק־הָאֱמֵת שְׁבָאוֹתוֹ הַדּוֹר דִּיקָא.

וְכַמּוּבָא בְּהַקְּדָמַת סֵפֶר הַקְּדוּשׁ 'עֵץ־חַיִּים'
לְהַאָרִיז״ל: "שְׁמִי שְׁיַעֲיֵן בְּעִינֵךְ־
הָאֱמֵת בְּדַבְרֵי־הַקְּדוּשִׁים, יָבִין וְיַעֲדֵה, שְׁאִי־
אֶפְשֶׁר לְגַלּוֹת דְּבָרִים כְּאֵלוֹ, כִּי אִם בְּרוּח־
הַקְּדוּשׁ וְכוּ', עֵינֵי־שָׁם. וְכֵן רְאִינוּ אַחֲרֵי־כֵן
מֵהַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שְׁבָאוֹ אַחֲרָיו וְכוּ'.

כְּמוֹ שְׁאֵנוּ רוֹאִין בְּחוּשׁ: שְׁעַקֵּר הַמַּחְלָקָת,
הוּא עַל הַצַּדִּיק שְׁבָאוֹתוֹ הַדּוֹר. וְאַחֲרֵי־
כֵן בְּשִׁכְבְּר הַיָּמִים הַבָּאִים, מוֹדִים גַּם בָּזָה
הַצַּדִּיק, וְאוֹמְרִים שְׁזֵה בּוֹדָאֵי הָיָה צַדִּיק, אֲבָל
חוֹלְקִים עַל זֶה הַצַּדִּיק שְׁבָזָה הַדּוֹר שְׁאַחֲרָיו.

כִּי בִימֵי הַאָרִיז״ל הָיְתָה מַחְלָקָת גְּדוֹלָה עַל
הַאָר״י, וְלֹא רָצוּ לְהוֹדוֹת שְׁיִמְצֵא בָאוֹתוֹ
הַדּוֹר חֲדוּשׁ בָּזָה שְׁיִהְיֶה לוֹ רוּח־הַקְּדוּשׁ בָּזָה,
כַּמּוּבָא בְּכַתְבֵי הַאָרִיז״ל.

עב.

(לקוטי־הלכות, מִשְׁאֵל־וּמַתָּן א, ח)

בְּאֱמֵת לְמִי שֶׁהוּא חָכֵם וּמְבִין מִדַּעְתּוֹ, כָּל
פְּנוּת הַאָרִיז״ל וְהַזְהָר־הַקְּדוּשׁ,
כָּלֵם שְׁבִים לְמָקוֹם אֶחָד - לְפָנֶיךָ הַפְּשֻׁטִיּוֹת
שֶׁל כָּלֵל יִשְׂרָאֵל שְׁמִכּוֹנִים בְּאֶחָד לְהַמְלִיכָהוּ
לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה וְכוּ'.

וְאַחֲרֵי־כֵן בְּכַמָּה דוֹרוֹת נִתְקַבַּל הַאָרִיז״ל,
וְהַכָּל מוֹדִים שֶׁהָיָה חֲדוּשׁ נִפְלָא
אִישׁ אֶלּוֹךְ וְכוּ', אֲבָל חָלְקוּ עַל צַדִּיקִים
אַחֲרֵים שְׁבִדוֹרוֹת שְׁאַחֲרָיו.

עַד שֶׁסְמוּךְ לְיָמֵינוּ, הָיָה ה'בְּעַל־שֵׁם־טוֹב'
ז"ל, שֶׁהָיָה אוֹר נִפְלָא וְנוֹרָא מְאֹד, וְהָיָה
עָלָיו מַחְלָקָת גְּדוֹל. וּבִימֵי ה'בְּעַל־שֵׁם־טוֹב',
רַב הַמַּתְנַגְּדִים הוֹדוּ בְּהַאָרִיז״ל, וְחָלְקוּ עַל
ה'בְּעַל־שֵׁם־טוֹב' ז"ל.

וְכֵן הוּא בְּכָל דּוֹר וְדוֹר. וּבְכָבֵד מוּבָא מְזָה
בְּסִפְרִים [וְעֵינַן בְּסוּף סִפְרֵי נְעִים אֱלִימֶלֶךְ מְדַבֵּר
שָׁם מְזָה].

וְכַל־זֶה הוּא - מִחֲמַת שְׁעָרָא בְּרוּרָא
הַמְדַמָּה, שֶׁהוּא בְּרוּרָא הַאֲמוּנָה,
הוּא דִּיקָא עַל־יְדֵי הַצְּדִיק־הָאֲמֵת שְׁבֻזָּה הַדּוֹר
דִּיקָא, כִּי "אֵין לָךְ אֱלָא שׁוֹפֵט שְׁבִימִיד" (ראש-
הַשָּׁנָה כה:).

כִּי צְרִיכִין לְבַרֵּר הָאֲמוּנָה בְּכָל יוֹם מִחֲדָשׁ,
כְּפִי חֲדוּשׁ מַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית שְׁבָאוֹתוֹ
הַיּוֹם כְּנ"ל, שְׂזָה אֵינּוּ מִתְבָּרֵר כִּי אִם עַל־יְדֵי
זֶה הַצְּדִיק שְׁבָאוֹתוֹ הַדּוֹר דִּיקָא. עַל־כֵּן צְרִיךְ
כָּל אֶחָד לְהַשְׁתַּדֵּל מְאֹד לְהִתְקַרֵּב לְצְדִיק־
הָאֲמֵת שְׁבִדּוֹר הַזֶּה דִּיקָא וְכוּ'.

עב.

(לְקוּטֵי־הַלְכוֹת, תַּפְּלַת־הַמְּנַחָה ז, כב-לח)

וְעַל־כֵּן צְרִיכִין לְהַבִּין מְרַחוּק, מִי שֵׁישׁ לוֹ
לֵב לְהַבִּין מִדַּעְתּוֹ בְּכַתְּבֵי
הַאָרִיז״ל, וּבִזְהַר־הַקְּדוּשׁ, וּבְסִפְרֵי מְפָרְשֵׁיהֶם,
וּבְסִפְרֵים שֶׁיֵּצְאוּ לְאוֹר בְּדוֹרוֹת אֱלֹהִים: שְׁכָל
'סוּדוֹת הַקְּבָלָה' - הַכֹּל נֶאֱמָרוּ עַל בְּחִינַת
'צֵלֶם אֱלֹקִים' שֶׁנִּבְרָא בּוֹ הָאָדָם. וְכָל
הַצְּמֻצוּמִים שֶׁל בְּחִינַת חֲלָל־הַפְּנוּי, הַכֹּל
נַעֲשֶׂה עִם כָּל אָדָם בְּכָל זְמַן כְּפִי מְדַרְגָּתוֹ
וְכוּ'.

וְהִנֵּה מִבְּאֵר בְּכַתְּבֵי הַאָרִיז״ל, מַעֲנִין
הַצְּמֻצוּמִים הַנִּפְלְאִים שֶׁהָיוּ מִקֶּדֶם,
שֶׁנִּקְרְאוּ עוֹלָם הַמְּלַבּוּשׁ וְכוּ', מַה שֶּׁלֹּא
מִבְּאֵר כָּלל בְּסִפְרֵי הָעֵץ־חַיִּים, רַק בְּשֶׁאֵר
סִפְרֵי הָאֲחֵרוֹנִים מְבִיאִים הַרְבֵּה בְּזֶה בְּשֵׁם
הַאָרִיז״ל, וְשֵׁם מִבְּאֵר כְּמָה בְּחִינַת צְמֻצוּמִים
בְּרִצּוֹא וְשׁוֹב, בְּבְחִינַת מְטִי וְלֹא מְטִי וְכוּ'
שֶׁהָיָה קֶדֶם וְכוּ'.

כִּי בְּעֵינַן הַצְּמֻצוּמִים יֵשׁ כְּמָה וְכְמָה
בְּחִינּוֹת, כִּי יֵשׁ צְמֻצוּם שֶׁהָיָה קֶדֶם
הַבְּרִיאָה קֶדֶם הַתְּחִלַּת שְׁרֵשֵׁי הָאֲצִילוֹת,
שֶׁצְמֻצָּם אִזְרוּ הַגְּדוּל כְּדֵי שֶׁיְהִיָּה מְקוּם
לְבְרִיאַת־הָעוֹלָם, וְנַעֲשֶׂה חֲלָל־הַפְּנוּי.

וְגַם בְּצְמֻצוּם זֶה יֵשׁ כְּמָה וְכְמָה בְּחִינּוֹת,
כְּמוֹכֵן בְּכַתְּבֵי הַאָרִיז״ל, וְכְמוֹכֵן לְעִיל
מֵעַט מְזָה בְּעֵינַן הַמְּלַבּוּשׁ וְהַטְּהִירוֹ וְכוּ',
שֶׁאֵינָם מוּבָאִים כָּלל בְּסִפְרֵי הָעֵץ־חַיִּים, רַק
בְּשֶׁאֵר סִפְרֵים מִכַּתְּבֵי הַאָרִיז״ל, וְהֵם מוּבָאִים
בְּצִיּוֹר הָאֵילָן־הַקְּדוּשׁ, עֵינַן־שָׁם (אוֹת כב).

עג.

(לְקוּטֵי־הַלְכוֹת, תַּפְּלַת־הַמְּנַחָה ז,
ראש־יְפָרְקִים בְּסוּף הַהֲלָכָה)

גַּם בְּבֵית־הַמְּקֻדָּשׁ עֲדִין לֹא נִגְמַר תְּקוּן
'בֵּית־אֲתִתָּא' וְכוּ'. וְנִחְרַב פְּעַמִּים וְכוּ'.
רַק אָנוּ מִמְּתִינִים וּמְצַפִּים עַד שֶׁיִּבְנֶה בְּנֵין
עוֹלָם. עַל־כֵּן הַתְּחִיל רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי
לְעַסֵּק מִיָּד בְּתִקּוּן 'בֵּית־אֲתִתָּא', עַל־יְדֵי
הָאֲדָרָא־רְבָא וְכוּ'.

אֲבָל לֹא גָלָה הָאֲדָרָא־זוּטָא שֶׁהוּא תְּקוּן
אָבָא וְאָמָא, עַד יוֹם הַסְּתַלְקוּתוֹ וְכוּ'.
וּמֵאִז עוֹסְקִים גְּדוּלֵי הַצְּדִיקִים בְּתִקּוּן זֶה, כְּמוֹ
הַאָרִיז״ל וְהַבְּעַל־שֵׁם־טוֹב וְכוּ', עַד הַסּוּף,
עַד שֶׁיִּגְמְרוּ מַה שֶׁהִתְחִילוּ לְגַלּוֹת אֲלִקּוּתוֹ
וּמְלַכּוּתוֹ בְּעוֹלָם וְכוּ'.

עד.

(לְקוּטֵי־הַלְכוֹת, תַּפְּלַת־הַמְּנַחָה ז,
ראש־יְפָרְקִים בְּסוּף הַהֲלָכָה)

בְּכָל דּוֹר וְדוֹר, הָעֶקֶר הַמְּלַחֲמָה וְהַנְּסִיּוֹן
שֶׁל הָאָדָם, וְגְדוּלָה מִכָּל מִינֵי
מְלַחְמוֹת שֵׁישׁ לְהָאָדָם בְּעוֹלָם־הַזֶּה - הוּא
בְּעֵינַן הַתְּקַרְבוֹת לְהַצְּדִיק'.

כְּמוֹ שְׁהָיָה בִּימֵי מִשְׁהֲרַבְנוּ - שְׁעַקֵּר
הַקְּלָקוּלִים וְהַנְּסִינּוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, הָיוּ
עַל־יְדֵי דָתָן וְאַבִּירָם.

וְכֵן בִּימֵי דָוִד וְכוּ'. וְכֵן סָמוּךְ לְדוֹרוֹתֵינוּ
בִּימֵי הַאָרִיז״ל, וְהַבְּעַל־שֵׁם־טוֹב וְכוּ'.

ע.ה.

(לְקוּטֵי־הַלְכוֹת, שַׁבַּת ה, יג)

אָנוּ צְרִיכִין לְהֶאֱמִין בְּכֻלָּם, בְּכֹל מִי
שְׁמַנְהִיג יִשְׂרָאֵל עַל־פִּי דַת תּוֹרַת מֹשֶׁה
בְּכֹתֵב וּבְעַל־פֶּה, עַל־פִּי הַסְּפָרִים הַמִּסְפָּדִים
עַל אֲדָנֵי פֹז שֶׁל הַגְּמָרָא הַקְּדוּשָׁה, מְדַרְשִׁים,
וְסַפְרֵי הַזְּהַר־הַקְּדוּשׁ, וְכֹתְבֵי הַאָרִיז״ל וְכוּ' -
בּוֹדָאֵי אָנוּ צְרִיכִין לְהֶאֱמִין בְּכֻלָּם.

כִּי רַק מִפֶּת הָעוֹסְקִים בְּחֻמּוֹת־חִיצוֹנִיּוֹת
שְׁעוֹסְקִים בְּמַקְרָא לְבַד, וּפּוֹנִים עֵרֶף
מִהַגְּמָרָא הַקְּדוּשָׁה וְכוּ', מִפְתּוֹת כְּאֵלוֹ
וּמִסְפָּרֵיהֶם, צְרִיכִין לְהִרְחִיק בְּתַכְלִית הִרְחוּק
וְכוּ' (עֵינ־שֵׁם).

אָבֵל כָּל הַצְּדִיקִים וְהַכְּשָׁרִים הַמִּתְנַהֲגִים
עַל־פִּי דְבָרֵי רַבּוֹתֵינוּ ז"ל בְּגְמָרָא,
וְזֹהַר, וּבְכֹתְבֵי הַאָר"י, וְהַבְּעַל־שֵׁם־טוֹב
וְתַלְמִידָיו, זְכוּתָם־יִגְן־עֲלֵינוּ - בּוֹדָאֵי אָסוּר
לְחַלֵּק עַל שׁוּם אֶחָד מֵהֶם. וְכַמוֹכֵן בְּדְבָרֵי
רַבְּנוּ ז"ל בְּהַתּוֹרָה "בְּחֻצוֹצְרוֹת" (ח"א ה).

ע.ו.

(לְקוּטֵי־הַלְכוֹת, שַׁבַּת ז, מג)

עֵתָה הוּא בְּעַקְבוֹת־מְשִׁיחָא, בְּחִינַת
'רְגֵלִין', שֵׁשׁ אַחִיזַת הַסְּטְרָא־אַחְרָא
וְהַקְּלָפוֹת מְאֹד.

וְעַל־כֵּן צְרִיכִין לִידַע: "שְׁעֵתָה בְּדוֹרוֹת
הָאֵלוֹ, כְּשִׁמְתַּגְּבַר הָאָדָם בְּתַנּוּעָה
קִלְחָה לְשׁוֹב לְהַשְׁמִי־תְבָרָה, הוּא יָקָר אֲצֵל
הַשְׁמִי־תְבָרָה הַרְבֵּה, מְעַבְדוֹת גְּדוּלוֹת שֶׁל
דוֹרוֹת הָרָאשׁוֹנִים".

וְכַמוֹכָא כְּלִיזָה בְּכֹתְבֵי הַאָרִיז״ל (עֵינ שְׁעַר
הַגְּלוּלִים הַקְּדָמָה לַח, אוֹת ע), וּבְדְבָרֵי
הַבְּעַל־שֵׁם טוֹב ז"ל (עֵינ תּוֹלְדוֹת־יַעֲקֹב־יוֹסֵף,
פְּרַשְׁת עַקֵּב), וּבְפֶרֶט מְדַבְּרֵי אֲדָמוּר ז"ל (שִׁיחּוֹת
הַר"ן לו).

ע.ז.

(לְקוּטֵי־הַלְכוֹת, עֵרוּבֵי־תַחֲנוּמִין ה, ג)

וְהִנֵּה אַף־עַל־פִּי שְׂאִין לָנוּ עֵסֶק בְּנִסְתָּרוֹת,
לְהִבִּין סוּד כּוֹנוֹת הַאָרִיז״ל לְתַכְלִיתוֹ
- אַף־עַל־פִּי־כֵן, כֹּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יְדֵינוּ לְהִבִּין
מֵהֶם רְמָזִים וְעִצּוֹת לְעַבּוֹדַת הַשְׁמִי־תְבָרָה,
עַל־פִּי דְרָכֵי הַהַקְּדָמוֹת שְׁחָתַר וְגִלְחָה לָנוּ רַבְּנוּ
ז"ל הַקְּדוּשׁ וְהַנּוֹרָא ז"ל - מַה טוֹב וּמַה נְּעִים!

כִּי כָּבֵד הוֹדִיעַ וְרָמַז לָנוּ רַבְּנוּ ז"ל: "שְׁכַל
כֹּתְבֵי הַאָרִיז״ל כְּלוּלִים בְּתוֹרָתוֹ!"

וְכִי שְׂיֵשׁ לוֹ לֵב לְהִבִּין בְּאַמְת, יוֹכֵל לְזַכּוֹת
לְפָרֵשׁ כֹּל כֹּתְבֵי הַאָר"י בְּאֵר הַיֵּטֵב, עַל־
פִּי דְבָרֵי תּוֹרָתוֹ הַקְּדוּשָׁה, כְּמִבְּאֵר מְזֵה
בְּמַקּוֹם־אַחֵר (חֵי־מוֹהַר"ן שְׁסָה - מוֹבָא לְעִיל).

ע.ח.

(לְקוּטֵי־הַלְכוֹת, רֵאשִׁי־חֲדָשׁ ה, ג)

וְאִם אָמְנָם אֵין לָנוּ עֵסֶק בְּנִסְתָּרוֹת, אַף אַף־
עַל־פִּי־כֵן כֹּל מַה שְׂאָנוּ יְכוּלִין לְהִבִּין
מֵהֶם רְמָזִים לְעַבּוֹדַת הַשְׁמִי־תְבָרָה מַה טוֹב
וּמַה נְּעִים, בְּפֶרֶט עַל־פִּי הַהַקְּדָמוֹת שֶׁל רַבְּנוּ
ז"ל, שֶׁבְּכֻלֵּי דְבָרָיו כֹּל דְּבָרֵי קְבָלַת הַאָרִיז״ל
וְהַזְּהַר הַקְּדוּשׁ וְכוּ', כְּאֲשֶׁר נִשְׁמַע מִפִּיו
הַקְּדוּשׁ (חֵי־מוֹהַר"ן שְׁסָה - מוֹבָא לְעִיל).

עַל־כֵּן כֹּל מַה שְׁנִפְרַשׁ דְּבָרֵי הַכּוֹנוֹת עַל־
פִּי הַקְּדָמָתוֹ - הַכֹּל אָמַת וְצָדֵק, כִּי
דְבָרָיו ז"ל הֵם כְּלִיּוֹת גְּדוּל וְכוּ', וְאֵין כָּאֵין
מַקּוּמוֹ לְהַאָרִיף בְּזֵה כָּאֵין.

עט.

(לקוטי-הלכות, ראש-חדש ז, ז)

כָּבֵר מְבֹאֵר בְּדִבְרֵינוּ בְּזֶה בְּמָקוֹם-אֲחֵר (שְׁבַת ה, יג; קדושין ג, כא): אֲשֶׁר רַק מִהֶסְפָּרִים שְׁנַתִּיסְדּוּ עַל-פִּי 'חֻכְמוֹת-חִיצוֹנִיּוֹת', שֶׁהֵם אָרִיסְטוֹ יַמְחִי-שְׁמוֹ, וְחִבְרִיו - מֵהֶם צָרִיכִין לְהִתְרַחֵק בְּמִטְחָוֵי קִשְׁתָּה, אֲפֹלוּ אִם חִבְרָם גְּדוֹלֵי-יִשְׂרָאֵל וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמְבֹאֵר בְּמָקוֹם אֲחֵר (חיי-מוהר"ן סימנים תזתיב, שיחות-ה"ר"ן סימנים ה, לב, ועוד).

אָבֵל כָּל הֶסְפָּרִים שְׁנַתִּיסְדּוּ עַל-פִּי דִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ ז"ל, בְּתִלְמוּד, וּפּוֹסְקִים, וְסִפְרֵי-מוֹסֵר שְׁנַתִּיסְדּוּ עֲלֵיהֶם וְעַל דִּבְרֵי הַזְהַר-הַקְּדוֹשׁ וְהָאָרִיז"ל - בָּהֶם צָרִיכִין לְהִתְדַבֵּק, וְלִקְיָם "הַפֶּךְ בָּהֶם וְהַפֶּךְ בָּהֶם" (אבות פ"ה מכ"ב). וְעַל-כֵּן-לִפְנֵימֶיךָ יֵאֱמִין בָּהֶם, מְכַל-שֶׁפֶן וְכַל-שֶׁפֶן שֶׁלֹּא יִלְעִיג עֲלֵיהֶם חֵס-וְשָׁלוֹם.

וּכְשֵׁי-תִגְבֵּר לְעֶסֶק בָּהֶם - בּוֹדָאֵי יִזְכֶּה לְמִצְאָה עֲצוֹת לְנַפְשׁוֹ תָּמִיד וְכוּ'.

פ.

(לקוטי-הלכות, ראש-חדש ז, י)

צָרִיכִין לְהַעֲלִים וּלְהַסְתִּיר וּלְכַסּוֹת כְּפֹה וּכְפֹה חֲדוּשֵׁי-תוֹרָה - שֶׁלֹּא לְגַלוֹתָם בְּבַחֲיַנֵּת 'קוֹל רֶם', כִּי אִם בְּבַחֲיַנֵּת 'סוֹד בְּלַחֲשׁ'.

וּכְמוֹ שֶׁאָמַר אֲדַמוֹר ז"ל (חיי-מוהר"ן תיט - מוזבא לעיל): "שֵׁישׁ כְּפֹה דְּבָרִים שֶׁהֵם עֵתָה סוֹד, וְיִהְיֶה יָמִים וְזִמְנִים שֶׁלֹּא יִהְיֶה סוֹד וְכוּ'".

וְעַל-כֵּן יֵשׁ כְּפֹה סִפְרֵים קְדוּשִׁים שֶׁהֵיוּ גְנוּזִים כְּפֹה שָׁנִים, וְאַחֲרֵי-כֵן בְּרַבּוֹת הַיָּמִים נִתְּגַלוּ, כְּמוֹ סִפְרֵי הַזְהַר-

הַקְּדוֹשׁ וּכְתָבֵי הָאָרִיז"ל, וְכֵן יֵשׁ כְּפֹה סִפְרֵים קְדוּשִׁים שְׁגֻנוּזִים עַדִּין, וּבִיָּמֵים הַבָּאִים יִתְּגַלוּ.

וְאֲפֹלוּ הֶסְפָּרִים שֶׁמְגַלִּים עֲכָשׁוּ, צָרִיכִים לְגַלוֹתָם מְעַט מְעַט, וְגַם צָרִיכִים כְּפֹה דְּבָרִים לְכַתְּבָם בְּרִמְזֵי - הַכֹּל מִחֲמַת הַחוֹלְקִים וְהַלְצִים שֶׁלֹּא יִתְּגַרוּ יוֹתֵר.

פא.

(לקוטי-הלכות, פסח ז, ג)

בְּאֵמֶת: רַב הַדְּבָרִים הַנִּדְפָּסִים בְּשִׁבְחֵי הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב, זְכַר-צַדִּיק-וְקְדוּשֵׁי-לְבָרָכָה - רַבִּים כְּכֹל מִסִּפְרֵים כָּל הָעוֹלָם מְכַבֵּר. וְהַמוֹפְתִים הַנּוֹרָאִים שֶׁל הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב, זְכַר-צַדִּיק-וְקְדוּשֵׁי-לְבָרָכָה, מְפָרְסִים בְּכָל הָעוֹלָם. וּבַפֶּרֶט בֵּין יְרֵאֵי-הַשֵּׁם וְחוֹשְׁבֵי שְׁמוֹ.

וּכְבֵּר סִפְרֵי צַדִּיק גְּדוֹל אֶחָד מְגֻדוּלֵי תִלְמִידָיו, וְאָמַר בְּפִרוּשׁ בְּבֵית-הַפְּנִסֶּת בְּרַבִּים בְּשַׁעַת הַדְּרָשָׁה: שְׁבֹאֵם לֹא נִמְצָא שִׁבְחֵי הָאָרִיז"ל יוֹתֵר מִכֵּן שֶׁנִּדְפְּסוּ, רָאִינוּ אֲנַחְנוּ מִרְבֵּנוּ יוֹתֵר מְזֵה, כְּמִפְרָסָם זֶה הַסְּפּוֹר.

פב.

(לקוטי-הלכות, פסח ט, י)

מִי שֶׁשְׁמֵשִׁים עֵינָיו וְלִבּוֹ הֵיטֵב עַל כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה-שֶׁבִּכְתָּב וּבַעַל-פֶּה, בְּכָל סִפְרֵי תַנ"ךְ, וְש"ס, וּמְדַרְשִׁים, וְסִפְרֵי הַזְהַר-הַקְּדוֹשׁ, וּכְתָבֵי הָאָרִיז"ל, וְסִפְרֵי הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁבְּדוֹרוֹתֵנוּ - כָּלֵם יַעֲיֹדוֹן וְיִגִּידוֹן כִּי "ה' אֶחָד וְשְׁמוֹ אֶחָד" (זכריה יד, ט).

כִּי בּוֹדָאֵי לֹא יִמְצָא רָשָׁע טַפֵּשׁ, שֶׁיּוּכַל לֵאמֹר: שֶׁאֲפָשֶׁר לְבַדּוֹת מִלֵּב חֵסֶן-וְשָׁלוֹם, תּוֹרָה כְּזֹאת שְׁנִתְּגַלָּה לָנוּ מֵאֲתוֹ יִתְבָּרַךְ, מִיּוֹם מִתְּנַתְּוֹרָה עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עַד הַיּוֹם הַזֶּה, וּמִי פֹעֵל וְעוֹשֶׂה כְּזֹאת? - מִבְּטָן מִי יֵצְאוּ כָּל

הדברים והנפלאות והחדושים האלה? - אם לא "כי יד ה' עשתה זאת" (ישעיה מא, כ), מפיו יקרא כל דברי התורה הזאת למשה עבדו נאמן ביתו, והוא מסרה ליהושע וכו'.

וכן כל החדושים הנפלאים והנוראים שגלו גדולי הצדיקים בני עליה - כלם יעידון ויגידון ומגליון אלקותו יתברך לכל החפץ באמת וכו'.

פג.

(לקוטי הלכות, דם א, יב)

ועל-כן אמר רבי שמעון בר יוחאי (זוהר נשא, אדרא קכח.): "אנן בחביבותא תליא" - שאנו צריכין שיהיה בינינו אהבה גדולה, שזהו העקר.

וכמוכא בתלמידי האר"ל: שהזהירם האר"ל כפמה וכמה פעמים: "שיהיה ביניהם אהבה גדולה!"

ופעם אחת אמר: "שהיה מוכן לבוא לירושלים, ושתבוא הגאולה על-ידם, אך שנתקלקל על-ידי מעט המחלקת שנעשה בין החברים על-ידי גשותיהם" (כמבאר בשבחי האר"ל).

כי עקר 'המשכת-התורה', הוא על-ידי 'אהבה וחסד', שהוא בחינת 'השתוקקות וכסופין דקדשה', שעל-ידיה זוכין לקבלת-התורה ולכל-טוב.

פד.

(לקוטי הלכות, סימני-בהמה-

ותיה-טהורה ד, מח)

וזה שאמרו רבותינו ז"ל (בראשית רבה מד, א - על משלי ל, ה): "כל אמרת אלוך צרופה" - "וכי מה אכפת ליה להקדוש-ברוך-הוא בין שזחט מן הערף לשזחט מן הצואר וכו'!?"

הוי לא נתנו המצוות אלא לצרף בהם את ישראל".

ובזה המדרש נבוכו הרבה המפרשים הנוטים לדרכי החקירות, והטו הרבה מן האמת לצד אחר לגמרי, ימחל השם להם, פאלו חס-ושלום, אין שום טעם להמצוות, רק שהם נסיון בעלמא אם נקימם. אהה ה'! הם, כי לא להזכיר בדברים האלה שהם פנגד התורה לגמרי.

כי כבר מבאר בזה-הקדוש ובכתבי האר"ל: "שכל מצוה ומצוה יש לה פונה מיחדת שהם מתקוני העולמות, על-ידי מצוות אלו דיקא".

וכבר הכו על ראשם שארי המפרשים הנוטים אל האמת, וסתרו דברי הכל הנ"ל. וצוהו בכרוכיא לסתור דבריהם.

פה.

(לקוטי הלכות, תערוכות ה, ג)

גם הרשעים שמתר לקרבן, אסור לילך בזרוע לקח אותם בעל-פיהם ולהכניעם ולבטלם בתוך הקדשה, כי על-זה נאמר (שיר השירים ב, ז): "השבעתי וכו', אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ".

כי בהכרח שיהיה איזה אתערוותא דלתתא, וכמוכן בשבחי האר"ל, בענין הספור איך שקרב את תלמידיו, עין-שם. (עין בפנים).

פו.

(לקוטי הלכות, יין-נסף ג, ה)

כל מה שמתארך הגלות יותר בעוונותינו-הרבים, ונתמעטין הלכבות - צריכין בכל-פעם ספרים הרבה יותר וכו'.

פת.

(לקוטי-הלכות, חלה ג, ב)

עקר קיום התורה והמצוות בשלמות, היא השמחה של המצוה.

כמובא בכתבי האריז״ל (הקדמה לשער המצוות): ״שעקר השלמות, היא השמחה של המצוה, וכמו שכתוב (דברים כח, ז): ״תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב״ וכו'. וכמבאר בדברי רבנו ז״ל בהתורה הנ״ל (ח״א ה) ובכמה מקומות.

פט.

(לקוטי-הלכות, חלה ד, ב)

מה שישראל הם כבושים בגולה בתחלה, בכל-מקום שהם מטלטלים שם - זה מחמת שבכל-מקום יש ניצוצות ונפשות קדושות הרבה שנדחו ונפצו ונתפזרו לשם וכו'. ותכף שבא לשם איש הישראלי - הם נופלים עליו, ומסבבים אותו, ונתאחזים בו - כדי שיתקנם וכו'.

פי גם הקלפות וכו' וכל המחשבות-רעות וזרות ובלבולים וכו' הבאים מהם - נאחזין בו, מחמת שרואים שהניצוצות רוצים להתתקן, ועקר התאחזם והתגרותם הוא בעת שזה האיש עוסק באיזה דבר שבקדשה, שאז הוא זמן תקונם וגאלתם של הניצוצות מבין העכו"ם והקלפות.

פידוע ומובן בליזה בספרי רבנו ז״ל בכמה מקומות (ח״א כז, ל), ומובן ברמז גם בספרי הזהר וכל פתבי האריז״ל - שהם אחד מהיסודות הגדולות שספרי האריז״ל והזהר מיסדים עליהם, פידוע למבינים במקומות אין מספר.

וכן בדרבי עצות ומוסר בעבודת-השם, שצריכין כל ספרי המדרשים ופרושיהם, וספרי הזהר-הקדוש, וכתבי האריז״ל, וראשית-חכמה וכו' וכו'.

על-כן מה יקרו חסדי השם-יתברך אשר חמל עלינו ונתן לנו מלאכת-הדפוס וכו'.

פז.

(לקוטי-הלכות, גלוח ג, ח)

אפלו מי שיש לו שכל גדול, והוא חריף ולמדן גדול בתורה, בחריפות ובקיאות בש״ס ופוסקים, ואפלו אם יש לו יד בחכמת הקבלה, בספרי הזהר-הקדוש וכתבי האריז״ל - כל-זמן שלא זבד עצמו מזהמת-הנפש, ולא שבר עדין לגמרי תאות גופו וחמרו, ויש לו עדין איזה אחיזה ושמץ דבר מתאות הגוף והבלי עולם-הזה - בודאי עדין אין שכלו שלם, ואסור לו לכנס בחכמת השגת אלקותו יתברך כלל, כי יוכל להפשל מאד ולפל חסו-שלום רחמנא-לצלן.

וצריך להתחזק רק באמונה, ולהשליך שכלו לגמרי, ולסמך רק על אבותינו הקדושים ועל הצדיקים האמתיים אשר כפו את יצרם ושברו את החמר לגמרי - כי רק הם זכו להשגת אלקותו יתברך בתכלית השלמות.

וגם הם, היה עקר התחזקות שלהם רק על-ידי האמונה הקדושה, כמובן בדברי רבנו ז״ל, בכמה מקומות.

פי אי-אפשר להשיג שום השגה ולדעת שום ידיעה, בהתנוצצות אלקותו יתברך - פי-אם על-ידי האמונה הקדושה וכו'.

צ.

(לקוטי-הלכות, פריה-ורביה ואישות ג, לד)

אשר היטיב עמנו השם-יתברך, שהבדילנו מן הטועים האלה, ושם חלקנו בחיים, להאמין בה' ובמשה עבדו, בתורה שבכתב ותורה שבעל-פה, ובספרי הזהר, והאר"ל, והבעל-שם-טוב ז"ל וכו'.

צא.

(לקוטי-הלכות, פריה-ורביה ה, כא)

ומזה תבין מרחוק להבדיל בין הקדש ובין החל והטמא, שהוא בין דרך הקדש שדרכו בו אבותינו ורבותינו בש"ס ופוסקים, ובדרכי הקבלה הקדושה שקבלו ממשה רבנו עליו-השלוש, שעליהם נתיסד הזהר-הקדוש, וכתבי האר"ל, על-פי רוח-הקדש - ובין מרירות הפנים הזיונים של ההולכים לפרש את התורה-הקדושה על-פי דרך המחקרים הפילוסופים אשר לא מבני ישראל הגה.

כי כל מפרשי התורה האמתיים על-פי הקבלה, בפשט ובסוד - כלם שבים אל מקום אחד, ומחזקים ומעוזרים ומלהיבים את לב בני ישראל מאד, לקיים את כל המצוות בפשוטן, כמו שמסרו לנו רבותינו ז"ל וכו'. לא כן המהפכים ארחות ישר וכו'.

אבל אנחנו ההולכים בעקבות אבותינו ורבותינו אשר מעולם - כל הדרושים וכל החדושים וכו', וכל הפונות והסודות וכו' - כלם לחזק ולאמץ ולעורר לב בני-ישראל, לקיים כל המצוות ביתר שאת, ביראה ואהבה ובהתעוררות נפלא.

כי אפלו מי שאינו מבין דרכי הסודות והרמזים - הוא מבין מרחוק: שיש סודות נעלמות נוראות ונשגבות בכל דין, ובכל פרט ופרט של כל מצוה ומצוה.

כי הכל שב אל מקום אחד, כי תורה שבכתב ותורה שבעל-פה כלא חד, כי "ה' הוא האלקים" (דברים ה, לה-לט), ברוך אלקינו שבראנו לכבודו, והבדילנו מן הטועים האלה, ונתן לנו תורת-אמת וכו'.

צב.

(לקוטי-הלכות, קדושין ג, כ)

כל מה שהגלות נמשך יותר, הוא סמוך לביאת משיח ביותר, וכל מה שסמוך יותר לביאת משיח, נתגלין סתרי-תורה יותר.

וכמבאר מזה הרבה בכתבי האר"ל (עין הקדמת שער-ההקדמות) והבאים אחריו - שכלם הביאו ראיות חזקות אמתיות מהזהר-הקדוש ותקונים: "שפסוף הימים נתגלין סתרי-התורה הרבה".

ועל-כן התירו לכתב וגם להדפיס, כל ספרי הזהר-הקדוש ותקונים, וגם כל כתבי האר"ל, שהם סתרי רזי התורה שלא נתנו להגלות בימים קדמונים - כמבאר בספרים באריכות.

כי השם-יתברך מקדים רפואה למכה, כי מחמת שהוא יתברך ראה שיתגברו רשעים ואפיקורסים פאולה בעולם וכו', על-כן הקדים השם-יתברך רפואה למכה וכו'.

ועל-כן עכשו צריכין לכתב הכל וכו' - כי עכשו יש לנו יכולת לזה, על-ידי הצדיקים הגדולים שקדמונו, שעשו תקונים פאולה, שנוכל להמשיך בחינת תורה שבעל-פה, בחינת 'סודות-התורה' - לתוך בחינת הפתב, שהוא בחינת 'נגלה' - כדי להמשיך חזוק האמונה בהתגלות נפלא לכל באי עולם, "למען דעת כל עמי הארץ כי ה' הוא האלקים אין עוד" (שעיה ד, כד) וכו'.

ועל-כן התירו רז״ל: ״לכתב תורה שבעל פה״ - כי אז פשהתירו, כבר היה ספר הזהר-הקדוש בעולם, שעקר המשכת התקונים לגלות סתרי-תורה היו על ידו, ועל-ידי-זה נעשה מהנסתר נגלה, מנשמע נעשה וכו׳ - על-כן יכולין וצריכין עכשו לכתב הכל. (עין בפנים באריכות).

צג.

(לקוטי-הלכות, קדושין ג, כא)

ואיך יעלה על הדעת לחלק פבוד לגדול שבגדולים, בדבר שנוגע נגד אמונת ישראל, שהוא יסוד כל התורה. ובפרט שכבר נתפשטו ספרי הזהר-הקדוש, וכתבי האריז״ל, ושאר ספרים קדושים ההולכים על-פי דרכיהם הקדושים.

אבל כל הספרים ההולכים בדרכי התורה הקדושה בדרך אבותינו, בדרך האמונה הקדושה - בודאי מצוה גדולה להדפיסם וכו׳.

צד.

(לקוטי-הלכות, קדושין ג, כא)

צריכין להזהר: לבלי להלעיג ולבזות חס-ושלום, שום ספר ההולך על-פי דרכי התורה-הקדושה, על-פי הגמרא, ומדרשים, וספרי הזהר, וכתבי האריז״ל! - כי כלם צריכין להעולם!

אולי יש בני-אדם שמסגל להם זה הספר דיקא - כמו שרואין בחוש, שיש בני-אדם שיש להם חיות מספר זה, ויש בני-אדם שמחיה אותם ספר אחר וכו׳.

צה.

(לקוטי-הלכות, עדות ד, ב)

וכל סתרי-התורה שגלו הרשב״י ותלמידיו, והאריז״ל, וכל הגבורות

והנוראות והנפלאות שבהם, אשר תסמר שערות ראש האדם המעין בהם, אפלו מי שאינו מבינם לתכליתן - עם-פלזה מעט דמעט שמתנוצץ לו מדבריהם, הכל יודו ויאמרו: שאי-אפשר לבדות חס-ושלום דברים פאלה מלב בשום אפן.

וכן כל ההתגלות והחדושים נפלאים ונוראים שגלו הצדיקים בדורות שאחריהם עד היום הזה, כי עדין השם-יתברך עמנו גם בדורות האלה, שראינו עין בעין התגלות חדושים נפלאים ונוראים, שאי-אפשר לגלותם בשכל-אנושי בשום אפן, אם לא בשפע אלקי הנמשך מהיחיד הנעלם, יתברך שמו לעד.

צו.

(לקוטי-הלכות, פריקה-וטעינה ד, יז-לה)

העקר הוא שמחת התורה והמצוות, פמובא מזה הרבה בכתבי האריז״ל (שער-המצוות, הקדמה; פרי-עץ-חיים, עולם-העשיה פ״א; שער רוח-הקדש ח:), ובפרט בדברי אדמו״ר ז״ל וכו׳.

צז.

(לקוטי-הלכות, נחלות ד, ה)

ועין בכתבי האריז״ל, מבאר בענין דרכי סודותיו הקדושים, שפיי-שנים שנוטל הבכור וכו׳ וכו׳. וכל הדברים האלה מבארים עתה על-פי דרפנו, בדרך הפשוט לעבדא ולמעשה - להתחזק בתפלה תמיד.

ובאמת הכל אחד, כי גם פנימיות פונת האריז״ל, הוא להביא לידי מעשה. ובענין זה יש הרבה לדבר, עד שיהיה נתפס מזה איזה התנוצצות בלב, כל חד בפום מה דמשער בלבה, ואין פאן מקומז.

הפונות לעמקו, אבל אף-על-פי-כן, זה אנו יודעים ומאמינים, שכל אלו הפחינות נעשין ונמשכין בכל דור ודור, בכל שנה ושנה, בכל אדם ואדם לפי בחינתו.

פי כלל כל המחין והחכמה והשכל, הוא לדעת ולהפיר את הבורא יתברך, שזה עקר הדעת, עקר קבלת-התורה וכו'. פי על-ידי כל מצוה ומצוה, ועל-ידי כל דבור ודבור מעסק התורה - זוכין להמשיך על עצמו דעת ושכל להתקרב אליו יתברך, ולהפיר אותו יתברך, שזה עקר התכלית.

וזוה כלל כל פונות האריז"ל - שרפם ככלם הם להמשיך מחין!

הינינו: שפונת כל המצות, הוא להמשיך מחין ודעת על כל אדם, שיזכה להפיר את הבורא יתברך, בעלמא דין ובעלמא דאיתי פפי בחינתו.

ועל-ידי כל מצוה ומצוה, נמשך מחין ושכל מיוחד, לדעת ולהפיר אותו יתברך בבחינה זאת וכו'.

וכפי היחוד שגורמים למעלה, פן נמשך על האדם שפע הדעת שיזכה להפיר אותו יתברך.

ק.

(לקוטי-הלכות, פקדון וארבעה-שומרים ה, יד)

מצות "ואהבת לרעך כמוך" (ויקרא יט, ח), הוא "כלל גדול בתורה" (רש"י שם; בראשית-רבה כד, ז; ספרא קדושים ד). ועקר 'קיום' התורה הוא על-ידי-זה, שעל-ידי-זה נכללין יחד וכו', וכמו שהזהיר האריז"ל מאד על 'אהבת החברים' (שער-הפונות, דרושי ברכת-השחר; שער הגלגולים, הקדמה לח).

צח.

(לקוטי-הלכות, פקדון וארבעה-שומרים ג, כא)

צריכין לדעת הקדמה אחת הידועה למבינים בכתבי האריז"ל, ובחדושי אדמו"ר ז"ל: "שבכל עולם, ובכל דרגא, ובכל אדם, יש כל בחינת השתלשלות כל העולמות".

ועל-פן זאת הפחינה של הצמצום של חלל-הפנוי, הוא בכל עולם, ובכל אדם, ובכל דרגא וכו' וכו'. פי כל אדם בכל דרגא, כלול מכל העולמות, ומה שיש בכלל יש בפרט.

ועל-פי-זה תוכל להבין מעט, ענין התורה "בא אל פרעה" (ח"א טו), וכל מה שזכינו לבאר בה מתחלה ועד סוף.

ועל-ידי-זה אפשר להבין מעט מרחוק, וכמבאר בפמה וכמה אזהרות בתחלת העץ-חיים, ובתחלת האדרא-רפא: "שאי-אפשר להבין בזה כלל, פי אם מי שמבטל שכלו. ובמקום שאינו מבין, תולה בפחיתות דעתו האנושי!" - ואז יוכל להבין מעט מהרבה, ולראות מרחוק גדלת הבורא יתברך, אשר "אין חקר לתבונתו" וכו' (ישעיה מ, כח).

צט.

(לקוטי-הלכות, פקדון וארבעה-שומרים ד, ח)

וזוה בחינת כלל הפונות של ספירה וכו', עין-שם היטב וכו', שם מסדר הפונות היטב בפרטיות בכל לילה ולילה וכו' וכו'.

וכל אלו הפחינות הם בכל אדם ובכל זמן, פי אף-על-פי שאין יודעין באור

קא.

(לקוטי-הלכות, גזלה ה, כט)

עקר עבודת האדם, להמשיך על עצמו קדשת המרובה הקדושה וכו', ששם התגלות אלקותו יתברך. כי כל אדם צריך לעשות עצמו מרובה לשכינה, כמו שנתתקן מהאריז"ל לומר (שערי-ציון, תחלת שער תקוה הנפש): "הנני מכוון לעשות כל גופי מרובה לשכינה" וכו'.

קב.

(לקוטי-הלכות, נזיקין ד, יג)

ועל-כן גם אחר התנא רבי שמעון בר יוחאי - זכינו לכתבי האריז"ל, שהוסיף לגלות תקונים נפלאים וכו'.

וכן בדורותינו - זכינו למה שזכינו על-ידי גדולי הצדיקים' שהיו מימות ה'בעל-שם-טוב' ז"ל עד עכשו וכו'.

וזוה עקר חיותינו ותקוננו, שאנו מחיין עצמן בההשאה הקדושה שהשאירו לנו גדולי הצדיקים-האמתיים, על-ידי תלמידיהם.

קג.

(לקוטי-הלכות, נזיקין ה, כו)

צריכין לזהר מאד באהבת החברים, כמבאר במשנה (אבות פ"ו מ"ו) בארבעים-ושמונה דברים שהתורה נקנית בהן, וכמו שהזהיר האריז"ל על-זה מאד מאד, כמובא בכתבים (שער-הפונות, דרושי ברפת-השחר; שער הגלגולים, הקדמה לח).

קד.

(לקוטי-הלכות, נזיקין ה, לז)

כאשר מבאר עתה בכל הספרים הקדושים, ובפרט בכתבי האריז"ל (פרי-עץ-חיים, פורים פ"ה): שבכל זמן וזמן מזמנים הקדושים, נמשך עלינו הארת אותו הנס שהיה בימים ההם, כגון בפסח יציאת מצרים וכו', ובחנכה הנס של חנכה וכו'.

קה.

(לקוטי-הלכות, נזיקין ה, מב)

ובל-זה הוא מוכן בכתבי האריז"ל לפי דרכו בקדש, אך שם הוא בדרך סוד, ואי-אפשר לאיש פשוט להבין משם עצות לעבודת הבורא יתברך.

ועל-פי דרכנו, יכול כל החפץ באמת, להבין רמזים והתעוררות נפלא להתקרב על-ידי-זה להשם-יתברך, בכל יום מחדש, מכל מקום שהוא, מכל מה שעובר עליו בכל עת.

קו.

(לקוטי-הלכות, חובל-בחברו ג, טו)

ועין בכתבי האריז"ל מה שאיתא בכל-זה על-פי דרכו הנסתר, ותבין איך עזרנו השם-יתברך למצא כל-זה על-פי דרכינו בדבריו ז"ל, שהם רק לעבדא ולמעשה, ותראה נפלאות.

